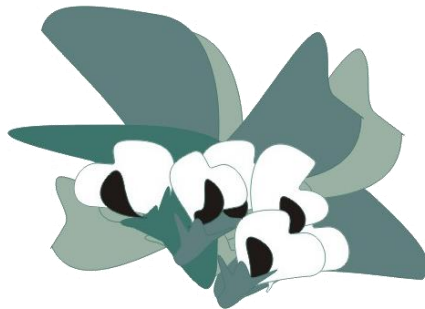

JĒKABPILS AGROBIZNESĀ KOLEDŽA

**Jēkabpils Agrobiznesa
koledža**

ZINĀTNISKI PRAKTISKĀS KONFERENCES

**TAUTSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBU
IETEKMĒJOŠO FAKTORU
IZPĒTE UN ANALĪZE**

ZINĀTNISKO – PĒTNIECĪBAS DARBU

10. SĒJUMS

**Jēkabpils
2014**

Par darbos atspoguļotajiem faktiem, viedokļiem un terminoloģiju atbild autori

SATURS

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES IEKŠĒJO UN ĀRĒJO FAKTORU ANALĪZE SIA “LĪVĀNU KŪDRAS FABRIKA”, INGUNA SKUTELE	3
AS „LATVIJAS VALSTS MEŽI” IEŅĒMUMU ANALĪZE, ANASTASIJA MADŽULE.....	13
GRĀMATVEDĪBAS STUDIJU PROGRAMMAS ABSOLVENTU IECERES UN REZULTĀTI, STUDĒJOT JĒKABPILS AGROBIZNESA KOLEDŽĀ, ELEONORA MARTEMJANOVA.....	23
IZMAKSU UZSKAITE SIA “CMC OZOLI”, JUDĪTE GARKALNE	32
LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITE UN KONTROLE UZŅĒMUMĀ, INGA GABRANOVA	39
KOMERSANTA FORMAS IZVĒLE UN REĢISTRĒŠANAS DINAMIKA SADALĪJUMĀ PA KOMERCDAVBĪBAS FORMĀM, ĻUBOVA DENISOVA	50
ERGONOMIC, ANITA DZENUŠKA	55
DATU BĀZE „AUTOPLACIS”, ANITA DZENUŠKA	56
AUGSTAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS INVESTĪCIJAS, ANTOŅINA VILIMA	68
ĀRSTA PRIVĀTPRAKSES SIA „NADETA” DATU BĀZE, MĀRTIŅŠ STRUŠELS	77
DATU BĀZE AUTO NOMAS UZŅĒMUMAM, ROBERTS VĪBĀNS.....	89
DATU BĀZE „HELPDESK”, KASPARS SNIEDZE	106
ACCOUNTING ĻUBOVA DENISOVA, TATJANA VOLKOVA	117
GLOBALIZĀCIJAS ASPEKTI IZGLĪTĪBAS PROCESĀ, IRINA ZEŅINA, RAINELDA MUIŽNIECE.....	121
PĒTĪJUMS PAR PROFESIJAS NOSAUKUMA „RĒĶINVEDIS”IEVIEŠANU IZSTRĀDĀTAJĀS NOZARU PROFESIONĀLO KVALIFIKĀCIJAS LĪMEŅU KARTĒS, INGRĪDA MĀRĀNE, VALDA KALNIŅA	126
NEPIECIEŠAMĀS ZINĀŠANAS TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKIEM DARBĀ AR DATORTEHNOLOĢIJĀM, LAURA RAKOVA, ROBERTS GLAUDIŅŠ	129
ES FINANSĒJUMS JAUNU IZGUDROJUMU KOMERCIALIZĒŠANAI UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪŠANAI, MATĪSS KRĒSLIŅŠ	131
ES FONDU UN PROGRAMMU IEGULDĪJUMS ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBĀ 2007. – 2013. G, NATĀLIJA GERASIMOVA.	133

UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES IEKŠĒJO UN ĀRĒJO FAKTORU ANALĪZE SIA „LĪVĀNU KŪDRAS FABRIKA”

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Inguna Skutele

Darba vadītājs: Mg. Paed., lektore Valda Kalniņa

ANOTĀCIJA

Tēma – Uzņēmējdarbības vides iekšējo un ārējo faktoru analīze SIA „Līvānu kūdras fabrikā”.

Pētījuma mērķis: noskaidrot vides iekšējo un ārējo faktoru ietekmi uz SIA „Līvānu kūdras fabrikas” darbību.

Pētījuma uzdevumi:

1. Aprakstīt ietekmējošos vides faktorus, noteikt to nozīmi uzņēmuma attīstībā.
2. Raksturot SIA „Līvānu kūdras fabrikas” saimniecisko darbību.
3. Izpētīt būtiskākos ietekmējošos vides faktorus uz SIA „Līvānu kūdras fabrikas” darbību.

4. Izstrādāt priekšlikumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai.

Pētījums izstrādāts pamatojoties uz speciālo literatūru, publikācijām periodiskajos izdevumos, kā arī uz SIA „Līvānu kūdras fabrikas” kvalitātes rokasgrāmatu un uzņēmuma vadītāja teikto.

Pētījums sastāv no trijām nodaļām. Darba pirmajā nodaļā tiek analizēta SIA „Līvānu kūdras fabrikas” vēsture un saimnieciskā darbība. Otrajā nodaļā ir pētīti uzņēmējdarbības vides iekšējo un ārējo faktoru teorētiskie jautājumi. Trešajā nodaļā tiek analizēti SIA „Līvānu kūdras fabrikas” uzņēmējdarbības ietekmējošie vides iekšējie un ārējie faktori. Darba izstrādes gaitā gūtās atziņas formulētas secinājumos un priekšlikumos.

Pētījuma pilns apjoms 30 lpp., 1 tabula, 13 attēli, 15 secinājumi, 10 priekšlikumi un 9 pielikumi. Pētījuma apjoms publikācijai 12 lpp., 5 attēli, 15 secinājumi, 10 priekšlikumi.

Pētījuma izstrādāšanai izmantoti 14 informācijas avoti.

IEVADS

Lai uzņēmuma misija, vīzija un stratēģija nepaliktu vien uz papīra uzrakstīts un plauktā nolikts apputējais sapnis, svarīgi ir pārbaudīt tās realizējamību – jāveic vides analīze, noskaidrojot, vai un kā ieplānotais sasniedzams. Analizējot uzņēmējdarbības ārējo vidi, uzņēmums noskaidro, ko tam vajadzētu darīt, ko prasa vai ļauj ārējās vides faktori, kāda būs to ietekme. Iekšējās vides analīze parāda, ko uzņēmumam ir iespējams paveikt, izmantojot esošos resursus un pieredzi.

Uzņēmumam ir svarīgi izzināt uzņēmējdarbības vidi. Ir svarīgi saprast spēkus, kam ir tiešs sakars ar uzņēmumu un tās iespējām klientu apkalpošanā.

Ļoti svarīgi saprast un orientēties organizācijas vidē. No vides uztveres un piemērošanās konkrētai situācijai atkarīga organizācijas darbības efektivitāte. Kādu iekšējo elementu savstarpējo sakarību ignorēšana var radīt konfliktus un zaudējumus organizācijā.

Pētījuma mērķis: noskaidrot vides iekšējo un ārējo faktoru ietekmi uz SIA „Līvānu kūdras fabrikas” darbību.

Pētījuma uzdevumi:

1. Aprakstīt ietekmējošos vides faktorus, noteikt to nozīmi uzņēmuma attīstībā.
2. Raksturot SIA „Līvānu kūdras fabrikas” saimniecisko darbību.
3. Izpētīt būtiskākos ietekmējošos vides faktorus uz SIA „Līvānu kūdras fabrikas” darbību.
4. Izstrādāt priekšlikumus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai.

Pēc pētījuma rezultāta novērtējuma pielietotas kvalitatīvās un kvantitatīvās pētījuma metodes. Darba gaitā pielietotas vairākas metodes: dokumentu analīzes, vispārteorētiskā pētīšana, empīriskā – datu vākšanas, salīdzinošā, aprakstošā, datu iegūšanas metode – monogrāfiskā metode, analīzes metode un sintēzes metode. Pēc pētījuma mērķa pielietotas analīzes, prognozēšanas, optimizācijas, modelēšanas u.c. metodes.

Darba gaitā pētīta SIA „Līvānu kūdras fabrika” darbība un uzņēmējdarbības vides iekšējo un ārējo faktoru ietekme. Atvēlētais laika periods pētījuma veikšanai no 2014.gada 24.februāra līdz 2014.gada 4.aprīlim.

Pētījuma galvenais informācijas avots Ievas Kalves grāmata „Apseglot pārmaiņu vējus”, Rīga, 2005., kurā ir visa galvenā un nepieciešamā informācija par uzņēmējdarbības vides iekšējās un ārējās vides faktoriem – teorija, uzņēmuma Kvalitātes rokasgrāmata uzņēmuma iekšējās vides analīzei, papildus visam interneta resursi un laikraksts „Ražots Latvija”, jūlijs, augusts 2011 – raksts par uzņēmumu.

1. SIA “LĪVĀNU KŪDRAS FABRIKA”

Uzņēmuma raksturojums:

SIA „Līvānu kūdras fabrika” nodarbojas ar kūdras ieguvī, apstrādi un aglomerāciju (NACE 10.30).

Sabiedrības nosaukums: Līvānu kūdras fabrika

Sabiedrības juridiskais statuss: Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Reģistrācijas numurs, vieta un datums: 000301797, Rīga, 1991.gada 24. jūlijā

Adrese: Soltumi, Rožupes pagasts, Līvānu novads, LV -5316 Latvija

Valde: Pēteris Romanovskis- valdes priekšsēdētājs

Aija Aizpuriete – valdes locekle

Padome: Van Dongen Thanja – Padomes priekšsēdētāja

Unland Jorg – Padomes priekšsēdētāja vietnieks

Prins Jan – Padomes loceklis

Deiter Franks – padomes loceklis

Dalībnieki uz 31.12.2012: Turba Erden und Humuswerk GmbH (67.15 %)

Compo Gesellschaft mbH (28.78%)

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (1.13%)

Freddy Gerardus van Dongen (2.25%)

Jānis Dubovskis (0.041%)

Kaspars Dubovskis(0.041%)

Pamatkapitāls: LVL 403 700

3 galvenie uzņēmuma biznesa principi:

1. Ilgtermiņa plāni, pat desmitgades uz priekšu

2. Neņemt no dabas vairāk, kā drīkst

3. Alga svarīga, bet ne mazāk - darba apstākļi, mikroklimats kolektīvā.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” galvenie patērētāji ir dārzkopji, siltumnīcu turētāji, tāpēc karstākā kūdras pārstrādes sezona iekrīt pavasarī un rudenī.

Kūdras cenu amplitūda ir milzīga - no pieciem līdz pat 50 eiro par kubikmetru. To nosaka kvalitāte.

Uzņēmuma saimnieciskās darbības raksturojums:

SIA „Līvānu kūdras fabrika” ražo gandrīz visus Latvijā ražotos kūdras produkcijas veidus. Uzņēmuma piedāvātā produkcija tiek izmantota lauksaimniecības vajadzībām, kā arī apkures nolūkos.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” un vēl trīs kūdras fabrika tika nodibināta un savu darbību uzsāka ar speciālu Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa rīkojumu.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” ir viena no lielākajām un vadošajām kūdras fabrikām Latvijā.

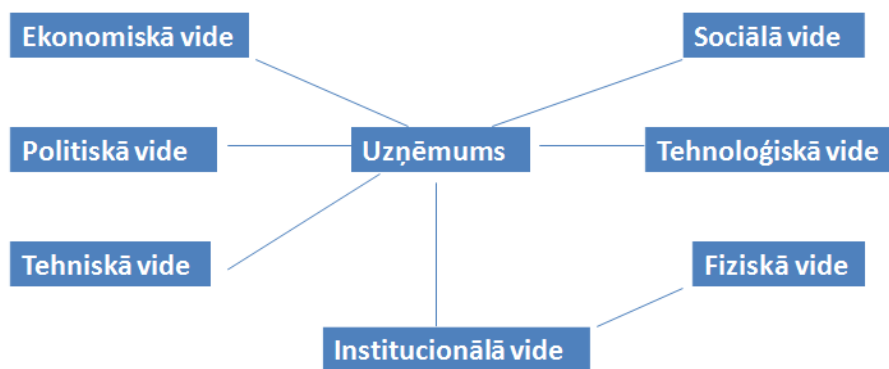
Uzņēmums strādā ar vairāk kā 2 miljonu latu lielu apgrozījumu gadā, kas liek domāt un secināt, ka uzņēmums ļoti efektīvi veic savu finanšu plānošanu. Finanšu darbojas kā spogulis, kas vadībai un īpašniekiem palīdz objektīvi novērtēt visus citus uzņēmumā notiekošos procesus.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” darbojas tikai ar saviem finanšu resursiem – ar iegūto peļņu. Nenoliedzami uzņēmums darbojas ar peļņu un nevienam gadu uzņēmuma īpašnieki nav vēl pieprasījuši dividendes. Uzņēmuma īpašnieki, kuriem pēc likuma pienākas un ir tiesības pieprasīt savu daļu peļņas viņi nav, to izdarījuši. Visa uzņēmuma iegūtā peļņa tiek novirzīta uz uzņēmuma tālāku attīstību.

2. UZŅĒMĒJDARBĪBAS VIDES IEKŠĒJIE UN ĀRĒJIE FAKTORI

2.1. Uzņēmējdarbības ārējā vide

Ārējā vide (makrovide) satur visus ārējos spēkus un organizācijas, ar kurām uzņēmums sastopas savā ikdienas un stratēģiskajā darbībā. Makrovidi atsevišķs uzņēmums nevar kontrolēt, tomēr tās faktori var būtiski ietekmēt uzņēmuma darbību.

1.attēls Uzņēmuma ārējā vide

Ārējo vidi veido seši galvenie faktori:

- Ekonomiskie - inflācija, bezdarbs, iedzīvotāju pirktspēja, dzīves līmenis, valsts ekonomikas augšupeja vai lejupslīde;
- sociālie, kultūras un demogrāfiskie - iedzīvotāju sociālā piederība, kultūras līmenis, iedzīvotāju skaita pieaugums, iedzīvotāju nacionālā struktūra, kultūras, izglītības līmenis, tautu reliģiskās un tikumiskās normas;
- tehnoloģiskie - jaunu ražošanas un sakaru tehnoloģiju attīstība, zinātnes un tehnikas attīstība;
- politiskie - valsts ārējā politika, attiecības ar citām valstīm, ekonomiskā un politiskā situācija pasaulē;
- tiesiskie - šie faktori ietver mijiedarbību starp uzņēmumu un valdību vai likumdevējiem; likumdošana, nodokļu politika;
- institucionālie un informatīvie - uzņēmējdarbības normālai norisei nepieciešamās neražojošās sfēras iestādes un organizācijas: bankas, apdrošināšanas kompānijas, pakalpojumu un konsultāciju dienesti, reklāmas aģentūras, tirgus pētīšanas aģentūras, uzņēmējdarbības atbalsta centri u.c..

Uzņēmējdarbības ārējai videi ir jābūt tādai, lai tā veicinātu, nevis bremsētu uzņēmējdarbības attīstību. Tās sakārtošana Latvijā ir kompleksa un ilglaicīga valsts ekonomiskās politikas uzdevums. Valstij ir jānodrošina visiem tirgus dalībniekiem vienādi pastāvēšanas un attīstības apstākļi.

Ņemot vērā, ka ārējo faktoru ir samērā daudz, ir lietderīgi tos grupēt apakšnodaļās. Sistēmpiecejas piekritēji D. Bells un O. Elbergs piedāvāja organizācijas ārējo vidi diferencēt šādi:

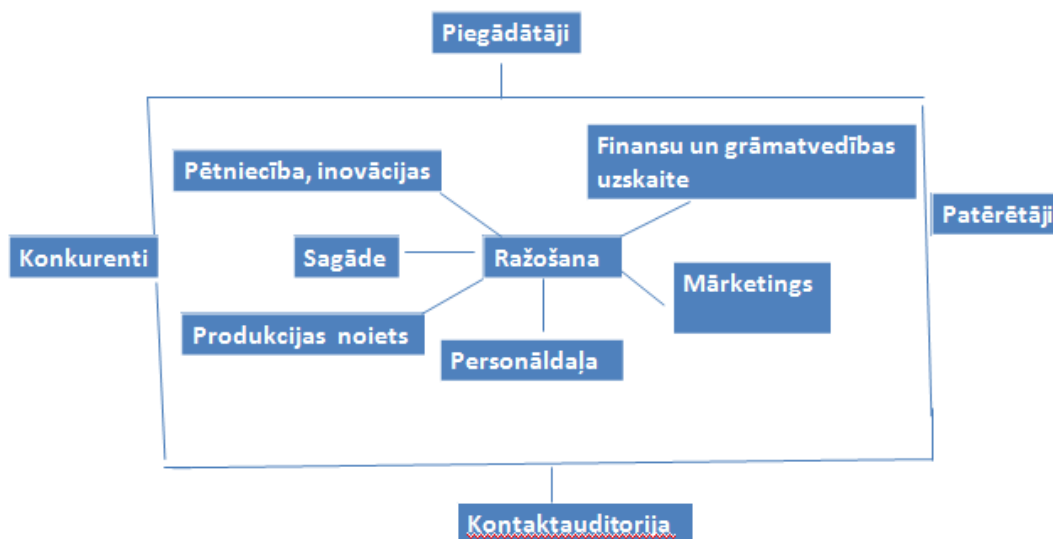
- Tieši ietekmējošā ārējā vide - faktori, kas tieši ietekmē organizācijas darbību.
- Netieši ietekmējošā ārējā vide - faktori, kas netieši ietekmē organizācijas darbību.

2.2. Uzņēmējdarbības iekšējā vide

Mikrovide ir uzņēmuma iekšējā vide, kurā notiek uzņēmuma lēmumu pieņemšana. Iekšējo vidi veido tādi faktori, kurus uzņēmējs var ietekmēt vai mainīt:

- Uzņēmuma mērķi, stratēģija;
- darbinieki (viņu zināšanas, prasmes, iemaņas);
- uzņēmuma struktūra (darba dalīšana, struktūrvienības, funkciju sadale un izpilde);
- tehnoloģija (iekārtu izmantošana, informācijas sistēmas);
- uzņēmuma kultūra, vadītāja stils.

Uzņēmuma darbība vai uzņēmuma iekšējā vide ir saistīta ar dažādiem aspektiem. Ir pieņemts uzskatīt, ka ārējās vides izmaiņās nosaka uzņēmuma vajadzību pēc pārmaiņām. Bet arī uzņēmuma iekšējā vide, var izraisīt pārmaiņas uzņēmumā. Uzņēmuma pārmaiņu pamatā ir uzņēmuma konkurētspējas priekšrocības radīšana, ciktāl tā attiecas uz visām uzņēmuma darbībām.

2.attēls Uzņēmuma iekšējā vide

Iekšēja vide apvieno visas uzņēmuma atsevišķās struktūrvienības, kā arī piegādātājus, konkurentus, patērētājus.

Mērķi ir katras organizācijas plānošanas funkcijas galvenais instruments. Organizāciju mērķi ir daudzveidīgi un dažādi. Ja organizāciju uzskata par atklātu sistēmu, tad var teikt, ka resursi ir organizācijas ieeja, bet mērķu sasniegšana ir sistēmas izeja.

3. SIA „LĪVĀNU KŪDRAS FABRIKAS” VIDES IEKŠĒJIE UN ĀRĒJIE FAKTORI

3.1. SIA „Līvānu kūdras fabrikas” ārējā vide

3.1.1. SIA „Līvānu kūdras fabrikas” tieši ietekmējošā ārējā vide

Patērētāji: SIA „Līvānu kūdras fabrikas” galvenie patērētāji ir dārzkopji, siltumnīcu turētāji, tāpēc karstākā kūdras pārstrādes sezona iekrīt pavasarī un rudenī.

Latvijas kūdra ir pieprasīta, kvalitatīva un pasaules tirgos konkurētspējīga. Latvijas tirgus ir mazs, ir arī neliels pieprasījums pēc profesionālai dārzkopībai paredzētās kūdras,

tāpēc arī 90% produkcijas tiek eksportēta gandrīz uz visu Eiropu. Pieprasījums pēc kūdras pasaule tirgos nepārtraukti aug. Pie kūdras ražotnes rindā gaida līdz pat kādas piecpadsmit lielās kravas mašīnas dienā.

Līvānu kūdras fabrikā klienti ierodas arī ar savu transportu, nepieciešamos produktus jebkurā daudzumā nopērk uz vietas, un nevienam klientam netiek atteikts.

Konkurenti: Viens no svarīgākajiem tieši ietekmējošās ārējās vides faktoriem uzņēmējdarbībā, bet SIA „Līvānu kūdras fabrika” konkurent īpaši neiespaido. Latvijā ir ap 42 kūdras fabrikām, bet katra specializējas uz savu darbības virzienu un katrai fabrikai ir savs noieta tirgus.

3.attēls Galvenie SIA „Līvānu kūdras fabrikas” konkurenti

Piegādātāji: Piegādātāji uzņēmumu apgādā ar dažādiem nepieciešamajiem resursiem. Pamatresursu piegādātāji tāpat kā lielākajai daļu uzņēmumu Latvijā ir:

- elektrība – AS „Lattvenergo”,
- ūdens – „Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība”,
- siltums – „Līvānu siltums”,
- gāze – „Latvijas gāze”,
- telefona sakari, internets „Lattelecom”,
- degviela – „RNS-D”.

Vislielākā sadarbība ar dažādiem piegādātājiem notiek kūdras ieguves sezonā. Tad notiek sadarbība ar saimniecības preču piegādātājiem, degvielas piegādātājiem, dažādu rezerves daļu piegādātājiem. Jau no laika gala uzņēmuma ir savi sadarbības partneri un līdz ar to ir noslēgti līgumi un sadarbojas ar tiem.

Starpnieki: Starpnieki ir ļoti līdzīgi sadarbības partneriem, jo palīdz vai atvieglo uzņēmuma darbību.

Galvenais finanšu starpnieks ir banka. Bankā uzglabājas uzņēmuma rīcībā esošie neskaidrās naudas līdzekļi.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” apsaimnieko divus purvus. Abi purvi tiek nomāti no Latvijas Valsts mežiem, tāpēc arī uzņēmuma darbība ļoti cieši atkarīga no Latvijas Valsts mežiem. Uzņēmumu arī apdraud nomas līguma par purvu nomāšanu no Latvijas Valsts mežiem beigu termiņš 2017.gadā, jo Latvijas Valsts meži ir izteikuši prognozēs, ka nomas maksa varētu paaugstināties.

Masu mediji: Vispārējs tēls un apkārtējo uztvere par uzņēmumu ir ļoti svarīga mūsdienu stereotipiskajā vidē. SIA „Līvānu kūdras fabrika” ir izdevies sevi veiksmīgi pozicionēt un saglabāt kā vienu no pirmajiem lielākajiem, augošākajiem, veiksmīgākajiem un spējīgākajiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar kūdras ieguvu un apstrādi Latvijā. No reklāmas viedokļa šī ir arī uzņēmuma netiešā reklāma. Uzņēmums neizmanto tiešo reklāmu.

Likumdošana: SIA „Līvānu kūdras fabrika” aktīvi maksā visus nodokļus (vidēji gadā nodokļos samaksā 600 tūkstoši latu).

Visiem uzņēmumiem, tajā skaitā SIA „Līvānu kūdras fabrika”, ir jāievēro minimums ko nosaka likums: Komerclikums, darba likums, likums „Par grāmatvedību”, konkurences

likums, likums par nodokļiem un nodevām, likums par sociālās apdrošināšanas iemaksām, patērētāju tiesību aizsardzības likums, likumi, kas saistīti ar derīgo izrakteņu ieguvu.

3.1.2. SIA „Līvānu kūdras fabrikas” netieši ietekmējošā ārējā vide

Valsts politika: SIA „Līvānu kūdras fabrika” ietekmē valdības pieņemtie lēmumi par fiskālo politiku, monetāro politiku, dažādiem normatīviem. Valsts politika arī ietekmē likumdošanu, kas ir ārējās vides tiešās ietekmes faktors (skat. 3.1.1.apakšpunktā).

Uzņēmuma vadītājs nenoliedz - kūdras pārstrāde ir starp tām nozarēm, kur vistiešāk saduras ražošanas un dabas aizsardzības intereses. Pirms stingri nostāties vienā vai otrā pusē, Romanovskis gan aicina ielāgot trīs svarīgus apstākļus.

Arī pašvaldības pieņemtos lēmumus var uzskatīt savā ziņā valsts līmenī, jo bez valsts atbalsta pašvaldība nevar pieņemt kādu lēmumu par prioritāti vai arī otrādāk – kādu no novadā notiekošajām darbībām bremsēt. Piemēram, meži, lauksaimniecības zemes, kūdras purvi un citi derīgie izrakteņi, ūdeņi ir Līvānu novada dabas bagātības – Līvānu novada nākotnes kapitāls, ko izmanto produktīvi un ievērojot ilgtspējīgus principus. Kūdras ieguve ir nozare, kas ir arī viena no novada prioritātēm, kas ir arī iekļautu Līvānu ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2030.gadam.

Zinātne, tehnoloģija un tehnika: Uzņēmums var lepoties ar tehnoloģiskiem resursiem, kuri nodrošina produkta augsto kvalitāti. Uzņēmumā darbojas jaunas un modernas, mūsdienīgas tehnikas, iekārtas, kas attiecināmas uz šo konkrēto nozari. SIA „Līvānu kūdras fabrika” investē darba apstākļu uzlabošanā un tehnoloģiskā parka papildināšanā

Starptautiskās attiecības: Lai veicinātu veiksmīgu starptautisku sadarbību arī attiecībām starp valstīm jābūt labām. Šo faktoru no uzņēmuma puses ir neiespējami kontrolēt. Ja valsts rada labvēlīgu vidi biznesam, arī ārvalstu investori un uzņēmumi saskatīs iespējas sadarboties ar SIA „Līvānu kūdras fabrika”.

SIA „Līvānu kūdras fabrikai” šis ir svarīgs faktors, jo lielākā daļa produkcijas tiek eksportēta. SIA „Līvānu kūdras fabrika” kūdras pārdod māsas uzņēmumam SIA „Zelta Zeme”,

kas arī eksportē produkciju uz Vāciju, Holandi, Franciju, Poliju, Čehiju, Itāliju, Spāniju, Ķīnu, Kanādu, Kolumbiju u.c. – eksportē gandrīz uz visu Eiropu, eksportē gandrīz 90% no visas saražotās produkcijas.

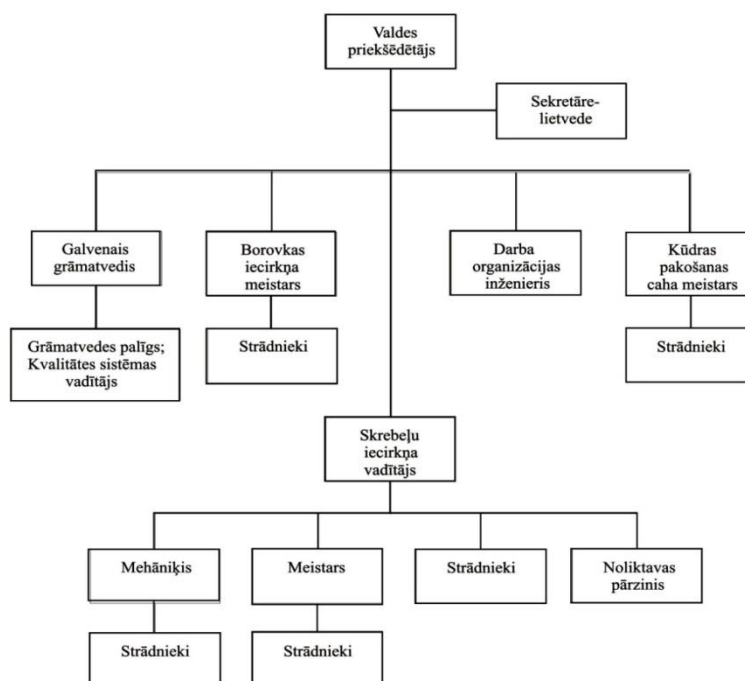
Valsts ekonomiskais stāvoklis: SIA „Līvānu kūdras fabrikas” galvenā darbības vieta ir Latvija, valsts ekonomikas ļoti ietekmē uzņēmējdarbību un tās vidi. Ja valsts ekonomika atrodas sliktā stāvoklī un ir nestabila, tā nav laba vide jaunu ražotņu veidošanai un arī grūti uzturēt esošās ražotnes, kā tas daudziem uzņēmumiem bija vērojams nesenojā ekonomiskajā krīzē. Bet SIA „Līvānu kūdras fabrika” tas neietekmēja un ir pierādījusi, ka arī sliktos ekonomiskajos apstākļos ir iespējams strādāt ar izaugsmi, attīstīties un būvēt jaunu ražotni, kas palīdz uzņēmuma strādāt ar pilnām jaudām un dot darbavietas novada iedzīvotājiem.

Sociālkultūras elementi: Uzņēmumam jāspēj prognozēt sabiedrības sociālās vēlmes un vērtības. Ir jāpārzina patērētāju ieradumi, lai uzņēmējdarbība būtu veiksmīga.

SIA „Līvānu kūdras fabrika” ievēro sociālkultūras elementus, piemēram, SIA „Līvānu kūdras fabrikas” vadība, lai paaugstinātu klientu apmierinātību un nodrošinātu produkcijas kvalitāti, uzņēmumā ir ieviesta Kvalitātes Pārvaldības Sistēma atbilstoši starptautiskam standartam ISO 9001:2000.

3.2. SIA „Līvānu kūdras fabrikas” iekšējā vide

SIA „Līvānu kūdras fabrika” un vēl trīs kūdras fabrika tika nodibināta un savu darbību uzsāka ar speciālu Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa rīkojumu. Jau toreiz fabrikām, arī Līvānu kūdras fabrikai, tika izvirzīti vairāki stratēģiskie mērķi, kuri arī pamazām sākti realizēt.

4.attēls SIA „Līvānu kūdras fabrika” organizatoriskā struktūra

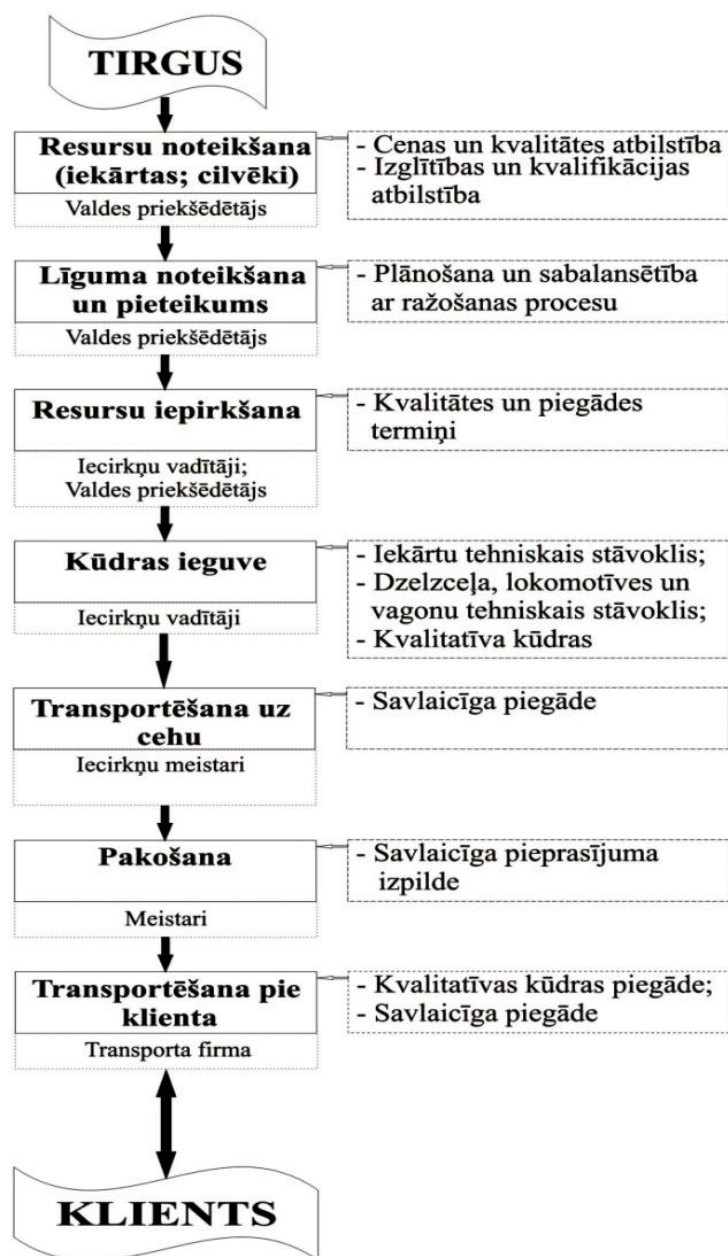
Lai darbs uzņēmumā būtu efektīvs, tiek veikta darba sadale:

- Horizontālā – cehi, nodaļas;
- Vertikālā, pēc pakļautības – valdes priekšsēdētājs, valde, ražošanas iecirkņu meistari, speciālisti un darbinieki.

Organizācijas optimālai darbībai nepieciešams, lai visos līmeņos atbilstošajās nodaļās, attiecīgie cilvēki labi pārzinātu savu vietu, darbu, lomu un veicamās funkcija. Uzņēmuma pārvaldes orgānu sistēma, tā izveidošanas kārtība un kompetenci nosaka likumi, kas reglamentē atbilstošās sfēras uzņēmumu darbību, uzņēmuma statūti un nodibināšanas dokumenti.

Grāmatvedība: SIA „Līvānu kūdras fabrika” grāmatvedības nodaļa sastāv no galvenās grāmatvedes un grāmatvedes palīdzes. Nodaļa darbojas saskaņā ar likumu „Par grāmatvedību”. Uzņēmums nevar darboties bez grāmatvedības, jo šī nodaļa spēcīgi ietekmē vairākas nozares.

Finanses: Uzņēmums ļoti efektīvi veic savu finanšu plānošanu. Finanses darbojas kā spogulis, kas vadībai un īpašniekiem palīdz objektīvi novērtēt visus citus uzņēmumā notiekošos procesus.

5.attēls SIA „Līvānu kūdras fabrika” biznesa process

SECINĀJUMI

1. SIA „Līvānu kūdras fabrika” galvenie patērētāji ir dārzkopji, siltumnīcu turētāji, tāpēc karstākā kūdras pārstrādes sezona iekrīt pavasarī un rudenī.

2. Pašlaik 95% no Līvānos ražotās dārzkopības kūdras tiek eksportētas praktiski uz visu Eiropu, tāpēc arī nav izslēgts, ka tirdzniecības ķēdēs – nu jau ar citu preču zīmi- atgriežas arī no Latvijas eksportētā kūdra.

3. SIA „Līvānu kūdras fabrika” strādā ar vairāk kā 2 miljonu latu lielu apgrozījumu gadā, kas liek domāt un secināt, ka uzņēmums ļoti efektīvi veic savu finanšu plānošanu.

4. Uzņēmējdarbības ārējai videi ir jābūt tādai, lai tā veicinātu, nevis bremsētu uzņēmējdarbības attīstību.

5. Ņemot vērā sociālkultūras faktoru nozīmi, uzņēmumiem jāspēj prognozēt sabiedrības sociālās vēlmes un vērtības.

6. Iekšēja vide apvieno visas uzņēmuma atsevišķās struktūrvienības, kā arī piegādātājus, konkurentus, patērētājus.

7. Latvijas kūdra ir pieprasīta, kvalitatīva un pasaules tirgos konkurētspējīga. Pieprasījums pēc kūdras pasaule tirgos nepārtraukti aug. Pie kūdras ražotnes rindā gaida līdz pat kādas piecpadsmit lielās kravas mašīnas dienā.

8. Latvijā ir ap 42 kūdras fabrikām, bet katra specializējas uz savu darbības virzienu un katrai fabrikai ir savs noieta tirgus.

9. Vislielākā sadarbība ar dažādiem piegādātājiem notiek kūdras ieguves sezonā.

10. SIA „Līvānu kūdras fabrikai” ir izdevies sevi veiksmīgi pozicionēt un saglabāt kā vienu no pirmajiem lielākajiem, augošākajiem, veiksmīgākajiem un spējīgākajiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar kūdras ieguvu un apstrādi Latvijā.

11. Kūdras pārstrāde ir starp tām nozarēm, kur vistiešāk saduras ražošanas un dabas aizsardzības intereses.

12. Uzņēmums nevar darboties bez grāmatvedības, jo šī nodaļa spēcīgi ietekmē vairākas nozares: darbiniekus, finanses, valsti, produktu, pārvalda ieņēmumus un izdevumus.

13. SIA „Līvānu kūdras fabrika” darbojas tikai ar saviem finanšu resursiem – ar iegūto peļņu.

14. SIA „Līvānu kūdras fabrika” vērtīgākais īpašums ir kompetents un motivēts personāls.

15. Uzņēmuma mājas lapa nav tendēta uz pārdošanu – uzņēmuma mājaslapa nav aktīva, tajā nav nekāda informācijas par uzņēmumu, pat kontaktinformācija ir jau novecojusi.

PRIEKŠLIKUMI

1. Meklēt LIAA es fondu atbalsta iespējas. Nākamajā ES finanšu plānošanas periodā ar projektu pieteikties līdzfinansējuma saņemšanai, lai tepat Latvijā veiktu aktīvās ogles ražošanai paredzētās kūdras priekšapstrādi.

2. Izstrādāt un uzturēt augstas kvalitātes un moderna dizaina mājas lapu. Mājas lapa ir lieliska reklāma jaunu klientu piesaiste un esošo klientu informēšanai par uzņēmuma jaunumiem internetā.

3. Finanšu ministrijai vajadzētu sagatavot plānošanas dokumentu, iestrādājot tajos normas, kas veicinātu enerģētiskās kūdras plašāku ieguvu un izmantošanu.

4. Enerģētisko kūdru iekļaut izmantojamo energoresursu sarakstā.

5. Pievienot pēc iespējas augstāku pievienoto vienam no vērtīgākajiem Latvijas dabas resursiem, lai pasaules tirgū to pārdotu pēc iespējas izdevīgāk.

6. Neapstāties pie esošajām ražošanas tehnoloģijā, bet turpināt ieguldīt arvien jaunā un modernās iekārtās, tās samazina izdevumus un palielina iegūtā produkta kvalitāti.

7. Ieguldīt jaunu kūdras purvu apgūvē, lai nepastāvētu risks esošo purvu izsaimniekošanā. Kūdras purvi Līvānu novada kapitāls un ir iekļauti Līvānu ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. – 2030.gadam. Līdz ar uzņēmumam tas būtu jāizmanto – saņemot atbalstu no Līvānu novada pašvaldības, jo viņi ir ieinteresēti attīstīt šo nozari.

8. Saimnieciskā darbība notiek tikai 3,2% no visām kūdras atradnēm un, lai nozare neiznīktu, arī turpmāk nepieciešams izstrādi saglabāt šajos pašos apjomos - 3–4% no kopējām purvu platībām.

9. Palielināt uzņēmuma vadošo darbinieku pieredzes apmaiņu braucienu skaitu, kas palīdzētu uzņēmuma darbiniekiem mācīties no citu kļūdām vai arī ņemt kādu jaunu un labu ideju pēc iespējas augstākas kvalitātes produkta nodrošināšanai.

10. Izmantot visas Kūdras Asociācijas piedāvās iespēja piedalīties uzņēmuma vadītājiem dažādos konkursos, starptautiskos semināros un konferencēs, un starptautiskās izstādēs, kas palīdz gūt pieredzi sava uzņēmuma stratēģisko mērķu izpildei.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Ģirts Gūtmanis Kurināmās kūdras atgriešanās, Ražots Latvija, jūlijs, augusts 2011., 40.–45. lpp.

2. Līvānu kūdras fabrika <http://www.livanukudra.lv/> (15.03.2014)

3. Uzņēmējdarbības pamati http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (19.03.2014)
4. Uzņēmējdarbības vide
http://ocw.e-learning.lv/EK0104/lv/M_Volodina/Prezentacijas_pps/2_Uznemejdarbibas_vide.pps
(19.03.2014)
5. Iekšējās un ārējās vides raksturojums <http://buzzhairs.blogspot.com/2012/03/uznemuma-sev-esmu-labakais-kalps.html> (20.03.2014)
6. Uzņēmuma tieši ietekmējošās ārējā vides raksturojums
<http://lat.biztimes.lv/uznemuma-tiesi-ietekmejosas-arejas-vides-raksturojums/> (20.03.2014)
7. Uzņēmuma netieši ietekmējošās ārējās vides raksturojums
<http://lat.biztimes.lv/uznemuma-netiesi-ietekmejosas-arejas-vides-raksturojums/> (20.03.2014)
8. Konceptija uzņēmējdarbības uzsākšanai
<http://macies.celotajs.lv/mod/page/view.php?id=41> (20.03.2014)
9. Uzņēmuma darbību e-vidē ārējās un iekšējās vides ietekmējošie faktori
http://www.dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/53konf/ekonomika/Sceulovs.pdf
(20.03.2014)
10. Naudu ņem no purva
http://www.livanub.lv/webdok/www/novadpet/2011/kudras_fabr.pdf (24.03.2014)

AS „LATVIJAS VALSTS MEŽI” IEŅĒMUMU ANALĪZE

JSC "LATVIJAS VALSTS MEŽI" REVENUE ANALYSIS

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Anastasija Madžule

Darba vadītājs: Mg. Paed., Eleonora Martemjanova

ANOTĀCIJA

Pētījuma periods: 2010. – 2012. gads.

Darbs sastāv no trim nodaļām. Pirmajā nodaļā tiek raksturota AS „Latvijas valsts meži” organizatoriskā struktūra, analizēts finansiālais stāvoklis. Otrajā nodaļā ir aprakstīts ieņēmumu jēdziens, to saturs; aprakstīta ieņēmumu uzskaites būtība; raksturota horizontālās un vertikālās analīzes pielietošanas būtība ieņēmumu analīzē. Trešajā nodaļā tiek aprēķināti, analizēti un grafiski attēloti ieņēmumu un komerciālās rentabilitātes rādītāji AS „Latvijas valsts meži” laika periodā no 2010. gada līdz 2012. gadam.

ANNOTATION

The present paper consists of 3 parts. The first chapter describes the JSC "Latvijas valsts meži" organizational structure, analysis of financial condition. The second section describes the concept of revenue, their contents, describes the nature of the revenue accounting; describes the horizontal and vertical analysis of the nature of the use of revenue analysis. The third section is calculated, analyzed and presented graphically in commercial revenue and profitability of the JSC "Latvijas valsts meži" in the period from 2010 to 2012 year.

IEVADS

Tēmas aktualitāte neaprobežojas tikai ar vienas sabiedrības interesēm, bet aptver plašu sabiedrības loku. Analizējot ieņēmumu rādītāju izmaiņu tendences vairāku gadu griezumā var spriest par sabiedrības attīstības tendencēm un nākotnes perspektīvām.

AS „Latvijas valsts meži” viens no pamatzdevumiem ir meža apsaimniekošana valsts interesēs, nodrošinot meža vērtības saglabāšanu un palielināšanu, kā arī ieņēmumu palielināšana no meža apsaimniekošanas.

AS „Latvijas valsts meži” laika periodā no 2010. līdz 2012. gadam galvenais ieņēmumu avots ir ieņēmumi no pamatdarbības. Sabiedrības pamatdarbības veidi ir mežsaimniecība, sēklas un stādi, nekustamie īpašumi, kā arī rekreācija un medības. Savukārt visienesīgākais pamatdarbības veids ir mežsaimniecība. Mežsaimniecības ieņēmumos ietilpst: ieņēmumi no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas, ieņēmumi no augošu koku pārdošanas un ieņēmumi no šķeldas pārdošanas enerģijas ražošanai.

AS „Latvijas valsts meži” ir viens no nozīmīgākajiem apaļkoksnes piegādātājiem valstī. Ieņēmumi no apaļkoksnes sortimenta pārdošanas pārskata periodā sastāda lielāko īpatsvaru neto apgrozījuma struktūrā (vairāk par 81 procentpunktu). Trīs gadus pēc kārtas ir vērojams apaļkoksnes sortimenta pārdošanas ieņēmumu īpatsvara pieaugums kopējā neto apgrozījuma struktūrā. Savukārt dinamikas analīze parāda, ka ieņēmumiem no apaļkoksnes sortimentu realizācijas pārskata periodā ir vērojama samazinājuma tendence. AS „Latvijas valsts meži” veiksmīgi eksportē vairākus produktu veidus, pārskata periodā eksportam bija vērojama mainīga tendence.

Darba mērķis izpētīt un analizēt AS „Latvijas valsts meži” ieņēmumus, izstrādāt ieteikumus ieņēmumu palielināšanai.

Lai sasniegtu mērķi, jāveic šādi darba uzdevumi:

1. Iepazīties ar AS „Latvijas valsts meži” organizatorisko struktūru, veikt finansiālā stāvokļa raksturojumu;

2. Apkopot un sistematizēt teorētisko materiālu un izziņas avotu informāciju par uzņēmuma ieņēmumu struktūru, aprakstīt ieņēmumu veidus un analīzes metodes;
3. Veikt AS „Latvijas valsts meži” ieņēmumu analīzi, izmantojot dinamikas un struktūras analīzes metodes;
4. Apskatīt un analizēt ieņēmumu izmaiņu ietekmi uz AS „Latvijas valsts meži” peļņu.

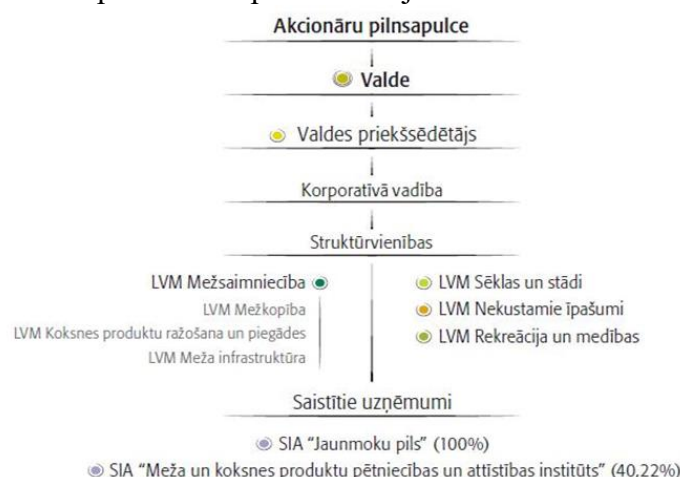
Darbā izmantotas šādas pētījuma metodes: aprakstošā jeb monogrāfiskā; sintēzes metode; analīzes metode; finanšu rādītāju aprēķināšanas metodes; grafiskā metode; loģiski-konstruktīvā metode.

Pētījuma objekts - AS „Latvijas valsts meži” ieņēmumi.

Pētījuma periods: 2010. – 2012. gads.

1. UZŅĒMUMA VISPĀRĒJS RAKSTUROJUMS

Akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” (turpmāk - LVM) tika izveidota 1999. gada oktobrī saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta rīkojumu. AS “Latvijas valsts meži” ir valsts sabiedrība, kura akciju turētājs ir valsts LR Zemkopības ministrijas personā. Augstākā LVM lēmējinstītūcija ir akcionāru sapulce, kas pārstāv akciju turētāju – LR Zemkopības ministriju. LVM pārvaldes izpildinstītūcija ir valde.

1. attēls. LVM struktūrshēma [17]

Galvenās LVM struktūrvienības: “LVM Mežsaimniecība”, „LVM Sēklas un stādi”, „LVM Rekreācija un medības”, „LVM Nekustamie īpašumi”.

LVM pieder meitas uzņēmums (100%) SIA „Jaunmoku pils”, kas nodarbojas ar tūrisma un biznesa pakalpojumu sniegšanu un 40,22 % akciju - SIA „Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts”, kā arī 10% AS "Latvijas Finieris" akcijas.

LVM pārvalda valstij piederošo meža zemi 1.62 milj. ha platībā. LVM pamatdarbība ir mežsaimniecība, kas ir uzņēmuma radīto vērtību un ieņēmumu galvenais avots.

No 2010.gada līdz 2012.gadam LVM neto apgrozījums ir samazinājies par 36,64 milj.LVL, izmaiņas ir vērtējamas negatīvi, jo samazinās uzņēmuma darbības efektivitāte. Neto apgrozījuma samazinājumu ietekmē vairāki faktori, pirmkārt, tas ir atkarīgs no pieļaujamajām koksnes cirsmas normām, kuras nedrīkst pārsniegt noteiktā laika periodā, otrkārt, no sadarbības partneru intereses un treškārt no sezonālā ietekmes (vējgāzes, snieglauzis).

2. UZŅĒMUMA IEŅĒMUMU KLASIFIKĀCIJA UN ANALĪZES METODES

Saskaņā ar Latvijas grāmatvedības standartu Nr.6 "Ieņēmumi", ieņēmumi ir bruto saimnieciskie labumi, kurus uzņēmums guvis pārskata periodā parastās darbības gaitā un kuru dēļ palielinājies uzņēmuma pašu kapitāls, izņemot pieaugumu, ko radījuši akcionāru vai dalībnieku ieguldījumi [6].

Ieņēmumi rodas ražošanas un realizācijas darbības gaitā. Galvenie ieņēmumi ir no produkcijas (preču) pārdošanas un - no pakalpojumu sniegšanas [11.,153.]. Uzņēmuma ieņēmumi atkarība no to rakstura, saņemšanas iemesliem un uzņēmuma saimnieciskās darbības veidā dalās uz: ieņēmumi no parastas saimnieciskās darbības un pārējās darbības ieņēmumi [15].

Latvijas grāmatvedības standarts Nr.1 "Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes" nosāka, ka visus ienākumu posteņus, kas atzīti pārskata periodā, iekļauj perioda peļņas vai zaudējumu aprēķinā, ja vien likums "Par uzņēmumu gada pārskatiem" vai likums "Par konsolidētajiem gada pārskatiem", vai cits Latvijas grāmatvedības standarts neliek vai neatļauj rīkoties citādi [5].

Analīzes mērķis ir novērtēt uzņēmuma finansiālo stāvokli, identificējot faktorus, kuri veicinājuši uzņēmuma finansiālā stāvokļa pārmaiņas, sagatavot priekšlikumus optimālu vadības lēmumu pieņemšanai un tā finanšu stāvokļa uzlabošanai [12.,54.].

Atbilstoši dinamikas un struktūras relatīvo lielumu veidiem ekonomisko rādītāju salīdzinošai analīzei izmanto dinamikas (horizontālo) analīzes metodi un struktūras (vertikālo) metodi.

Dinamiskās (horizontālās) salīdzināšanas metodes būtība: pētāmo rādītāju lielumu analizējamā periodā salīdzina ar to pašu rādītāju lielumu iepriekšējā periodā (bāzes periodā), vai ar budžetā paredzēto rādītāju. Pārmaiņas tiek noteiktas un vērtētas ar indeksu palīdzību vai procentuālā izteiksmē, šajā gadījumā rādītāju izmaiņu dinamika tiek novērtēta procentuālajā izteiksme [7., 157.].

1.formula [7., 157.]

$$\text{Dinamikas indekss} = \frac{\text{Pārskata perioda rādītājs}}{\text{Bāzes perioda jeb budžeta rādītājs}}$$

2. formula [7., 157.]

$$\text{Dinamikas pārmaiņas procentuālā izteiksmē} = \text{Dinamikas indekss} * 100\% - 100\%$$

Struktūras (vertikālās) analīzes metodes izmantošana būtība dod iespēju analizēt pētāmā objekta struktūras pārmaiņas laika gaitā, kā arī salīdzinājumā ar budžetu. Izmantojot šo metodi, pētāmais objekts tiek pielīdzināts 100% un tiek noteikts atsevišķo sastāvdaļu īpatsvars no objekta vērtības; tā izveidojas objekta struktūra. Ja vertikālo analīzi veic peļņas vai zaudējumu aprēķinām, tad visus aprēķina posteņu īpatsvarus vēlams izteikt procentos no neto apgrozījuma kopsummas.

3.formula [12.,65.]

$$\text{Mainīgo izmaksu īpatsvars} = \frac{\text{Pārdot.prod.mainīgas izmaksas}}{\text{Neto apgrozījums}} * 100\%$$

Vertikālas analīzes rezultātus var attēlot grafiski un uzskatāmi demonstrēt [9., 74.].

3. LVM IEŅĒMUMU ANALĪZE

Ieņēmumu analīze attiecas pie saimnieciskās darbības analīzes, kas ir priekšnoteikums plānošanai. Savukārt, lai uzņēmums varētu plānot savu darbību nākotnē ir nepieciešams izanalizēt iepriekšējās darbības rezultātus. Saimnieciskās darbības ieņēmumi ir detalizēti pa vienveidīgiem ieņēmumu veidiem tā, lai varētu noteikt ieņēmumu struktūru [8.,141.].

Lai varētu noteikt uzņēmuma pamatdarbības ieņēmumu faktiskās novirzes no plānotajiem rādītājiem, kā arī noteikt ieņēmumu rādītāju novirzes iemeslus ir nepieciešams, pamatdarbības ieņēmumus salīdzināt ar iepriekšējiem periodiem un plānoto līmeni uzņēmumā.

1. tabula

LVM pamatdarbības plānoto un faktisko ieņēmumu izpildes rezultāta dinamika no
2010.gada līdz 2012.gadam¹

Rādītājs	2010.gada novirze		2011.gada novirze		2012.gada novirze	
	(milj. L VL)	(%)	(milj. L VL)	(%)	(milj. L VL)	(%)
Ieņēmumi, t.sk.,	54	33	27	14	8,	5,
	,65	,23	,38	,38	85	17
no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas	39	29	26	16	2,	1,
	,41	,35	,45	,65	8	84
no augošu koku pārdošanas	12	53	-	-	4,	3
	,36	,28	2,51	9,94	62	8,86
no šķeldas pārdošanas enerģijas ražošanai	0,	8,	0,	4,	-	-
	25	62	12	21	0,77	28,41
no meža koku sēklu un stādu pārdošanas	0,	9,	0,	27	0,	2,
	13	92	36	,27	04	15
no nekustamā īpašuma apsaimniekošanas	0,	9,	0,	34	0,	2
	05	62	23	,33	28	8,00
no medību tiesību nomas	0	0,	-	-	0	0,
		00	0,01	2,22		00
no rekreācijas un medību pakalpojumiem	-	-	-	-	0,	5,
	0,1	16,95	0,08	14,55	03	56

2010.gadā ieņēmumu pārpildi būtiski ietekmējusi augstāka vidējā apaļkoksnes sortimentu realizācijas cena un augstāka augošu koku pārdošanas cena. Ieņēmumus no koksnes pārdošanas ietekmējusi arī koksnes piegāde caur noliktavām ostās, kas tika uzsākta 2009. gadā - nosūtīto kuģu skaits 2010. gadā sasniedza 410 kuģu, tai skaitā 51 kuģis nosūtīts ar šķeldu piegādēm.

Kopumā 2011.gada faktiskiem ieņēmumiem, ir vērojama pieauguma tendence, izņemot ieņēmumus no medību tiesību nomas, kā arī rekreācijas un medību pakalpojumiem, kuri kopumā samazinājās par 0,1 miljoniem latu vai 16,77%.

2012.gadā ieņēmumu pārpildi būtiski ietekmējusi augošu koku pārdošana — 2011. gada decembrī tika pieņemts lēmums ilgtermiņa mežizstrādes līgumu partneriem pagarināt 2011. gada cirsmu izstrādes termiņus līdz 2012. gada jūnijam, kā ietekmē augošu koku pārdošanas apjomi bijuši lielāki, nekā sākotnēji tika plānots 2012. gada budžetā. Lielāki par budžetā plānoto ir arī ieņēmumi no apaļkoksnes sortimentu realizācijas, ko galvenokārt ietekmējis lielāks stratēģisko sortimentu realizācijas īpatsvars, kā arī augstāka pārdošanas cena gada pēdējā ceturksnī.

Lai detalizēti apskatītu, kādi posteni no peļņas vai izdevumu aprēķina ietekmē peļņas izmaiņas, **tiek veikta peļņas vai zaudējuma aprēķina dinamikas analīze, salīdzinot rādītājus ar bāzes - 2010.gadu.** Pēc peļņu ietekmējošo faktoru dinamikas analīzes (kas veikta uz peļņas vai zaudējuma aprēķina bāzes), var redzēt, ka izmainās LVM peļņa, dažādu ieņēmumu un izdevumu posteņu ietekmē.

No 2010.gada līdz 2012.gadam **bruto peļņa ir samazinājusies** par 44,02% (vai 42,55 milj.LVL). Šajā periodā bruto peļņas samazinājumu lielā mērā ietekmēja neto apgrozījuma samazinājums par 38% vai 17,54 milj.LVL. Neto apgrozījuma samazinājumu ietekmēja salīdzinoši zemas cenas koksnei, kura dabas stihiju rezultātā zaudēja savu pirmreizējo kvalitāti.

Pārskata perioda **neto peļņa samazinājusies** gandrīz par 40 milj.LVL (vai 50,78%), samazinājumu lielā mērā ietekmēja neto apgrozījuma samazinājums. Peļņas samazinājums vienmēr ir jāvērtē negatīvi, jo tas samazina uzņēmuma potenciālu un iespējamās attīstības iespējas, kā arī pasliktina finansiālo situāciju uzņēmumā. LVM ir jāseko peļņas izmaiņu

¹ Autora veidoti aprēķini, izmantojot uzņēmuma pārskatu datus no 2010.- 2012.gadam

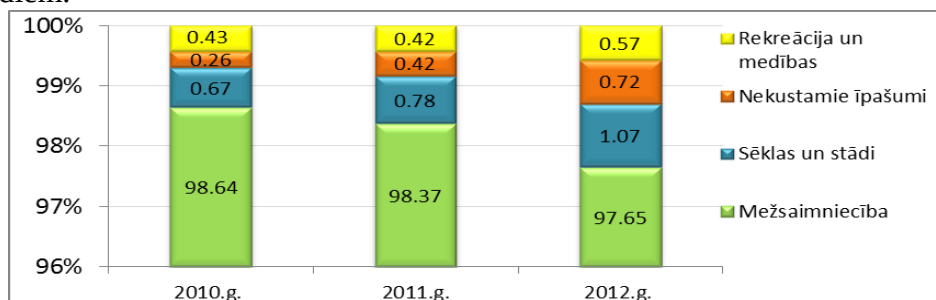
tendencem, kā arī būtiskākajiem faktoriem, kuri lielā mērā ietekmē peļņas izmaiņas, lai pēc iespējas stabilizētu un maksimizētu peļņu.

Pētot ieņēmumu ietekmi uz uzņēmuma peļņu, būtu ieteicams **izvērtēt to no rentabilitātes viedokļa**, šajā gadījumā komerciālas rentabilitātes kontekstā.

2010.gadā katrs neto apgrozījuma ieguldītais lats ir devis 36,26 santīmu peļņu pēc nodokļu atskaitīšanas, bet 2011.gadā tikai 23,74 santīmus. Apgrozījuma rentabilitātes samazinājumu galvenokārt ietekmēja straujš neto apgrozījuma samazinājums un neliels pārdotās produkcijas izmaksu pieaugums.

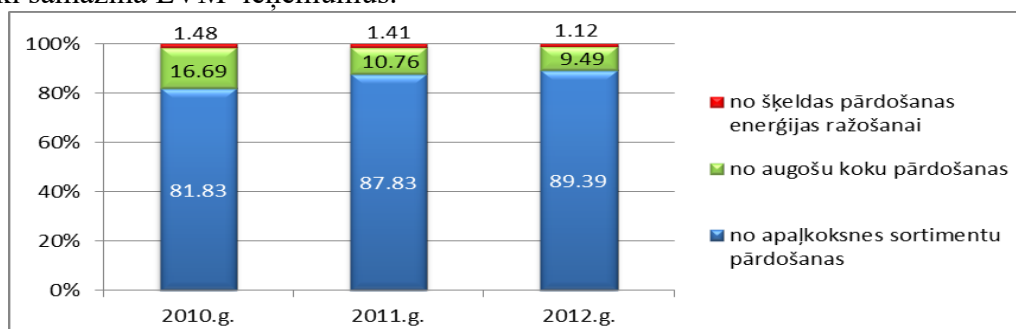
Pētāmajā periodā, bruto peļņas rentabilitātei, tāpat kā pārējiem rentabilitātes rādītājiem ir tendence samazināties, kas ir vērtējams negatīvi, jo tas liecina par uzņēmuma nepietiekamu attīstību, kura tiek bremsēta nepareizas plānošanas vai situācijai neatbilstošu lēmumu pieņemšanas dēļ.

Neto apgrozījums ir viens no svarīgākajiem finanšu rādītājiem pēc kura var spriest par uzņēmuma attīstības tendencēm, izvērtējot un salīdzinot to ar iepriekšējiem pārskata periodiem.

2. attēls. LVM neto apgrozījuma struktūra pa struktūrvienībām no 2010.gada līdz 2012.gadam²

Pētāmajā periodā lielāko īpatsvaru neto apgrozījuma struktūrā ieņēma mežsaimniecības ieņēmumi - vairāk par 97 procentpunktiem. Salīdzinot 2012.gadu ar 2010.gadu mežsaimniecības ieņēmumu īpatsvars ir samazinājies par 0,99%. Tā kā mežsaimniecības ieņēmumi ir galvenais LVM ieņēmuma avots, tad pat neliels īpatsvara samazinājums būtiski samazina uzņēmuma peļņu. LVM ir jāpārskata uzņēmuma iekšējās prasības un noteikumi, piemēram, MK noteikumi Nr.935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”, nosaka - cērtot kokus, jā saglabā rēķinot uz cirsmas hektāru, vismaz 5 augtspējīgus iepriekšējās paaudzes kokus, taču LVM savās prasībās ir noteikusi saglabāt 10 ekoloģiskus kokus uz cirsmas hektāru, kas būtiski samazina LVM ieņēmumus.

3. attēls. LVM mežsaimniecības ieņēmumu struktūra pa produkcijas veidiem no 2010.gada līdz 2012.gadam³

Pētot mežsaimniecības ieņēmumu struktūru pa produkcijas veidiem, var secināt, ka lielāko un stabilu īpatsvaru (vairāk par 80%) kopējos mežsaimniecības ieņēmumos aizņem ieņēmumi no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas. Apaļkoksnes pārdošanas ieņēmumiem ir vērojama pieauguma tendence, no 2010.gada līdz 2011.gadam, to īpatsvars ir palielinājies par

² Autora veidots attēls, izmantojot uzņēmuma pārskatu datus no 2010.- 2012.gadam

³ Autora veidots attēls, izmantojot uzņēmuma pārskatu datus no 2010.- 2012.gadam

6%, savukārt no 2011.gada ar 2012.gadam par 1,56%. Vislielāko īpatsvaru ieņēmumi no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas ieņēma 2012.gadā, kas ir saistīts ar augošu koku pārdošanas ieņēmumu īpatsvara samazinājumu.

Pētāmajā periodā, vismazāko īpatsvaru mežsaimniecības ieņēmumos aizņēma šķeldas pārdošanas ieņēmumi, kas ir saistīts ar to, ka šķelda ir koksnes izstrādes blakus produkcija un to cenas ir vairakkārt zemākas par apaļkoksnes vai augošu koku cenām, kā arī mazāki pārdošanas apjomi.

2. tabula

LVM mežsaimniecības ieņēmumu struktūra pa pārstāvniecībām Latvijas teritorijā no 2011.gada līdz 2012.gadam (milj.LVL) ⁴

Mežsaimniecības nosaukums	2011. g.	2012. g.	Uz 2011.g. (%)	Uz 2012.g. (%)	2012.g. izmaiņas (%)
Ieņēmumi kopā:	211,23	173,89	100	100	
Austrumvidzemes	27,18	23,31	12,87	13,40	0,53
Dienvidkurzemes	25,73	20,06	12,18	11,54	-0,64
Dienvidlatgales	51,42	26,43	24,35	15,20	-9,15
Rietumvidzemes	38,72	22,60	18,33	13,00	-5,33
Vidusdaugavas	30,25	24,16	14,32	13,89	-0,43
Zemgales	12,62	19,27	5,97	11,08	5,11
Ziemeļkurzemes	14,17	20,52	6,71	11,80	5,09
Ziemeļlatgales	11,15	17,55	5,28	10,09	4,81

Vislielākie mežsaimniecības ieņēmumi gan 2011.gadā, gan 2012.gadā bija Dienvidlatgales mežsaimniecībā. To īpatsvars kopējos mežsaimniecības ieņēmumos 2011.gada sastādīja 24,35%, savukārt tos salīdzinot ar 2012.gada ieņēmumiem, to īpatsvars samazinājās par 9,15 procentpunktiem. Rietumvidzemes mežsaimniecībā ieņēmumu īpatsvars kopējos mežsaimniecības ieņēmumos 2011.gadā sastādīja 18,23%, savukārt 2012.gada ieņēmumu īpatsvars strauji samazinājies līdz pat 13% jeb par 5,33% mazāks nekā 2011.gadā. Pārmaiņas ir vērtējamas negatīvi, jo šo mežsaimniecību ieņēmumi kopējā mežsaimniecības ieņēmumu struktūrā ieņēma lielāko īpatsvaru. Būtiskāko ieņēmumu samazinājumu ietekmēja 2011.gada vējgāzes un snieglauzis, kuru rezultātā tika nogāzti un salauzti dažādu sugu koki. Rezultātā tika nocirsti lieli koksnes apjomi, vairāk par 1 milj. kubikmetru, savukārt parastā darbībā ik gadu tiek nocirsti ap 0,7 milj. kubikmetru koksnes.

LVM mežsaimniecības ieņēmumi lielā mērā ir atkarīgi no noteiktām koku cirsmas normām - katrai koku sugai ir noteikti savi ciršanas apjomi. „Meža” likumā 45.pants, nosaka - koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, valsts mežiem aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets [2].

LVM eksportē uz Eiropas savienības valstīm dažādu apaļkoksnes sortimenta produkciju, šķeldu (enerģijas ražošanai), kā arī meža koku sēklas un stādus. Galvenā eksporta valsts ir Zviedrija, tad seko arī Vācija, Igaunija, Lietuva un Somija.

Apaļkoksnes pārdošanas eksporta ieņēmumi, salīdzinot 2011.gadu ar 2010.gadu ir samazinājušies gandrīz par 20% (9,37milj.LVL). Savukārt, salīdzinot 2012.gadu ar bāzes gadu, ieņēmumu samazinājums bija gandrīz divas reizes mazāks – 10,84% (5,14milj.LVL). 2011.gadā apaļkoksnes sortimentu pārdošanas eksporta ieņēmumi ir samazinājušies par 3,54% straujāk nekā ieņēmumi no iekšzemē realizētas produkcija, šīs izmaiņas ir vērtējamas negatīvi, jo apaļkoksnes sortimentu pārdošanas eksporta ieņēmumi ieņem lielāku un nozīmīgāku daļu no kopējā eksporta ieņēmumiem.

Šķeldas pārdošanas eksporta apjomi ir lielāki par iekšzemē realizētajiem apjomiem. Eksporta ieņēmumiem no šķeldas realizācijas ir vērojama samazinājuma tendence. No 2010.gada līdz 2012.gadam eksporta ieņēmumi samazinājušies par 53,44%, izmaiņas ir

⁴ Autora veidoti aprēķini, izmantojot uzņēmuma pārskatu datus no 2010.- 2012.gadam

notikušas iekšzēmē realizētas produkcijas pieauguma dēļ (2011.gadā par 194,3%), kā arī Eiropas sadarbības partneru nepietiekamas intereses dēļ.

Analizējot sabiedrības ieņēmumus, svarīgi noteikt pārmaiņu lielumu un kādu faktoru rezultātā notikušas šīs pārmaiņas: pamatdarbības rezultātā vai ar pamatdarbību nesaistītu darījumu rezultātā. Ieņēmumu augstais līmenis var būt saistīts arī ar ārkārtas ieņēmumiem, kuri nākamajos periodos neparādīsies, vai ar finanšu un investīciju darbības rezultātā iegūtajiem ieņēmumiem [7.,161].

LVM pārējo ieņēmumu struktūrā vislielāko īpatsvaru no 2010.līdz 2012.gadam sastādīja ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas, tajos galvenokārt ietilpst ieņēmumi no LVM piederošo transportlīdzekļu pārdošanas. Pamatlīdzekļu pārdošanas ieņēmumu īpatsvars kopējos struktūras ieņēmumos 2010.gadā sastādīja 78,28%, bet 2011.gadā īpatsvars samazinājies, un sasniedza 61,57%, kas ir par 16,71% mazāk, nekā 2010.gadā. Savukārt, 2012.gadā pamatlīdzekļu īpatsvars struktūrā ieņēma 73,76%, kas ir par 4,52% mazāk nekā 2010.gadā.

Pēc LVM dažādu ieņēmumu dinamikas analīzes pētījuma rezultātiem var secināt, dažādu ieņēmumu sastāvā lielākie ieņēmumi gan 2010.gadā, gan 2011.gadā ir bijuši pārējiem ieņēmumiem no procentiem un tiem pielīdzināmiem ieņēmumiem, attiecīgi – 2,596 milj.LVL un 1,208 milj.LVL. No 2010.gada līdz 2011.gadam pārējie ieņēmumi no procentiem un tiem pielīdzināmiem ieņēmumiem ir samazinājušies par 53,47%, savukārt pētāmajā periodā kopumā samazinājums ir sasniedzis nedaudz vairāk par 81 procentpunktu. Pārējos ieņēmumus no procentiem un tiem pielīdzināmajiem ieņēmumiem galvenokārt sastāda procenti no depozīta noguldījuma, piemēram, 2011.gadā LVM iegādājās AS Latvijas Finieris akcijas uz konkrētu laiku kļūstot par uzņēmuma līdzīpašnieku, no darījuma gūstot ieņēmumus. Pārējiem ieņēmumiem no procentiem un tiem pielīdzināmiem ieņēmumiem vērojama tendence samazināties, kas vērtējama negatīvi.

Pētāmajā periodā LVM dažādu ieņēmumu (kas nav saistīti ar uzņēmuma pamatdarbību) dinamikai ir tendence samazināties. Vislielāko atzīmi dažādi ieņēmumi sastādīja 2010.gadā – 3,006 milj.LVL, savukārt vismazāko 2012.gadā (1,132 milj.LVL). Līdz ar to var secināt, ka laika periodā no 2010.gada līdz 2012.gadam dažādi ieņēmumi ir samazinājušies par 62,34 procentpunktiem, ieņēmumu samazinājums ir vērtējams, kā būtisks. Pēc dažādu ieņēmumu dinamikas analīzes ir redzams, ka to vērtības samazinājums ir negatīvi ietekmējis peļņas vai zaudējuma aprēķinā esošo LVM neto peļņu.

SECINĀJUMI

1. LVM ir viens no nozīmīgākajiem apaļkoksnes piegādātājiem valstī, to galvenais produkts ir kokmateriāli, katru gadu uzņēmums piedāvā tirgū aptuveni 5-7 miljonus m³ koksnes. No 2010.gada līdz 2012.gadam neto apgrozījums ir samazinājies par 36,64 milj.LVL, izmaiņas ir vērtējamas negatīvi, jo samazinās uzņēmuma darbības efektivitāte.

2. Salīdzinot, 2010.gadu ar 2012.gadu pašu kapitāla ienesīgums ir samazinājies par 16,23 santīmiem. Samazinājumu ietekmēja straujš neto peļņas samazinājums, kā arī no 2010.gada līdz 2012.gadam pašu kapitāla samazinājums par 13,77 milj. LVL.

3. Vērtējot plānotos un faktiskus ieņēmumus laikā periodā no 2010.gada līdz 2012.gadam, ir redzams, ka kopējie plānotie ieņēmumi no 2010.gada līdz 2011.gadam palielinās par 25,89 miljoniem latu, savukārt faktiskie ieņēmumi samazinās par 0,85 miljoniem latu. 2012.gadu, salīdzinot ar 2011.gadu gan plānotie (-19,03 miljoniem latu), gan faktiskie ieņēmumi (-36,68 miljoniem latu) samazinās, samazinājums vērtējams negatīvi, jo pārsniegts plānotais apjoms.

4. No 2010.gada līdz 2012.gadam bruto peļņa ir samazinājusies par 44,02% (vai 42,55 milj.LVL). Šajā periodā bruto peļņas samazinājumu lielā mērā ietekmēja neto apgrozījuma samazinājums par 38% vai 17,54 milj.LVL, savukārt izmaksas pieauga par 4,66% (3,9 milj.LVL), jo tika iegādāti jauni pamatlīdzekļi, kas veicināja nolietojuma izmaksu pieaugumu.

5. Pētāmajā periodā lielāko īpatsvaru neto apgrozījuma struktūrā ieņēma

mežsaimniecības ieņēmumi - vairāk par 97 procentpunktiem, taču tiem ir vērojama neliela samazinājuma tendence. No 2012.gada līdz 2010.gadam mežsaimniecības ieņēmumu īpatsvars ir samazinājies par 0,99%. Tā kā mežsaimniecības ieņēmumi ir galvenais LVM ieņēmuma avots, tad pat neliels īpatsvara samazinājums būtiski samazina uzņēmuma peļņu.

6. Salīdzinot 2012.gadu ar 2010.gadu, neto apgrozījuma samazinājums notika galvenokārt samazinoties ieņēmumiem no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas par 18,88 milj.LVL (10,83%) un no augošu koku pārdošanas par 19,05 milj.LVL (53,57%). Augošu koku ieņēmumu samazinājumu ietekmēja fakts, ka no 2010. gada LVM vairs nerīko augošo koku cirsmu izsoles, tāpēc galvenais mežsaimniecības ieņēmumu avots ir no ilgtermiņiem.

7. No 2010.gada līdz 2012.gadam ieņēmumi no šķeldas pārdošanas ir samazinājušies par 1,21 milj.LVL vai 38,41%. Uz šīm izmaiņām, negatīvu iespaidu lielā mērā atstāja - šķeldas eksporta samazinājums, kas noticis partneru nepietiekamas intereses dēļ. Samazinājumu negatīvi ietekmēja arī fakts, ka LVM tikai šobrīd sāk izjust ekonomiskās krīzes sekas, jo iepriekš mežizstrādei bija noslēgti ilgtermiņa līgumi.

8. Ieņēmumi no rekreācijas un medību pakalpojumiem pētāmajā periodā ir palielinājušies par 0,08 milj.LVL (16,33%), palielinājums ir vērtējams pozitīvi, jo LVM attīsta, labiekārto un uztur atpūtas vietas, takas un parkus, pilnveidojot iespējas atpūsties valsts mežos.

9. LVM mežsaimniecības ieņēmumi lielā mērā ir atkarīgi no noteiktām koku cirsmas normām - katrai koku sugai ir noteikti savi ciršanas apjomi. „Meža” likumā 45.pants, nosaka - koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, valsts mežiem aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets.

10. Pētot mežsaimniecības ieņēmumu struktūru pa produkcijas veidiem, var secināt, ka lielāko un stabilu īpatsvaru (vairāk par 80%) kopējos mežsaimniecības ieņēmumos aizņem ieņēmumi no apaļkoksnes sortimentu pārdošanas. Savukārt vismazāko īpatsvaru mežsaimniecības ieņēmumos aizņēma šķeldas pārdošanas ieņēmumi, kas ir saistīts ar to, ka šķelda ir koksnes izstrādes blakus produkcija un to cenas ir vairākkārt zemākas par apaļkoksnes vai augošu koku cenām, kā arī mazāki pārdošanas apjomi.

11. Vislielākie mežsaimniecības ieņēmumi no 2011.gada līdz 2012.gadam bija Dienvidlatgales mežsaimniecībā. To īpatsvars kopējos mežsaimniecības ieņēmumos 2011.gada sastādīja 24,35%, savukārt 2012.gada īpatsvars samazinājās par 9,15%. Būtiskāko ieņēmumu samazinājumu ietekmēja 2011.gada vējgāzes un snieglauzis, kuru rezultātā tika nogāzti un salauzti dažādu sugu koki. Rezultātā tika nocirsti lieli koksnes apjomi, vairāk par 1 milj.m³, savukārt parastā darbībā ik gadu tiek nocirsti ap 0,7 milj.m³ koksnes.

12. Pētāmajā periodā, kopējos apaļkoksnes pārdošanas ieņēmumos - apaļkoksnes sortimentu pārdošanas eksporta ieņēmumu īpatsvars bija mazāks par iekšzemē realizēto apaļkoksnes īpatsvaru, vidēji par 75 procentpunktiem.

13. LVM pārējo ieņēmumu struktūrā vislielāko īpatsvaru no 2010.līdz 2012.gadam sastādīja ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas, tajos galvenokārt ietilpst ieņēmumi no LVM piederošo transportlīdzekļu pārdošanas.

14. Dažādu ieņēmumu sastāvā lielākie ieņēmumi gan 2010.gadā, gan 2011.gadā ir bijuši pārējiem ieņēmumiem no procentiem un tiem pielīdzināmiem ieņēmumiem, attiecīgi – 2,596 milj.LVL un 1,208 milj.LVL. Pārējos ieņēmumus no procentiem un tiem pielīdzināmajiem ieņēmumiem galvenokārt sastāda procenti no depozīta noguldījumā, piemēram, 2011.gadā LVM iegādājās AS Latvijas Finieris akcijas uz konkrētu laiku kļūstot par uzņēmuma līdzīpašnieku, no darījuma gūstot ieņēmumus.

PRIEKŠLIKUMI

1. No 2010. gada LVM vairs nerīko augošo koku cirsmu izsoles, uzskatot, ka koku izsoļu organizēšana izrādījās kā lieks starpposms starp kokmateriāla piegādātājiem un kokmateriālu pircējiem, kā arī cenu krišanas dēļ tam nav jēgas. Neskatoties uz iepriekš

minētiem argumentiem, būtu ieteicams atjaunot izsoles rīkošanu grūti izstrādājamo bojāto koku cirtēm fiziskām un juridiskām personām, kas paātrinātu meža plātības sakopšanu, atvieglotu uzņēmuma darbību un palielinātu ieņēmumus.

2. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”, cērtot kokus, jāsaglabā rēķinot uz cirsmas hektāru, vismaz piecus ekoloģiskos kokus – augtspējīgus iepriekšējās paaudzes kokus, taču LVM savās prasībās ir noteikusi saglabāt 10 ekoloģiskus kokus uz cirsmas hektāru. Būtu ieteicams LVM noteikto ekoloģisko koku skaitu no 10 kokiem, samazināt līdz 7 ekoloģiskiem kokiem uz cirsmas hektāru, kas veicinātu LVM ieņēmumu palielināšanos. Pamatojoties uz to, ka ik gadu LVM izstrādā aptuveni 16 tūkst. hektāru meža plātības (galvenajā cirtē), tātad rezultātā zaudē ieņēmumus no 48 tūkst. koku pārdošanas vai $1,68 \text{ milj.LVL} (16\,000 \text{ hektāru} \times 3 \text{ ekoloģiskie koki}) \times 35 \text{ LVL/m}^3 = 1,68 \text{ milj.LVL}$).

3. Turpināt attīstīt rekreācijas pakalpojumus, piemēram, veicināt dabas taku un šķēršļu joslas izveidi; apsaimniekot ezerus un attīstīt zivsaimniecību, par piemēru ņemot LVM piederošo Zebrus ezera bāzi.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Gada pārskatu likums: LR likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=84251> (16.01.2014.)
2. Meža likums: LR likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=2825> (16.01.2014.)
3. Pievienotas vērtības nodokļa likums: LR likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=253451> (16.01.2014.)
4. Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi: MK noteikumi Nr.488: <http://likumi.lv/doc.php?id=232353> (10.01.2014.)
5. Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes: Latvijas grāmatvedības standarts Nr.1: <http://likumi.lv/doc.php?id=84251> (16.01.2014.)
6. Ieņēmumi: Latvijas grāmatvedības standarts Nr.6: <http://likumi.lv/doc.php?id=123551> (16.01.2014)
7. Alsīņa R., Marinska K., Bojarenko J. - Vadības grāmatvedība: teorija un prakse. Rīga: KIF „Biznesa komplekss”, 2011. - 244. lpp,
8. Bojarenko J., Tjurina A., Ķuda M., Pokromoviča I., Jespere I. Finanšu grāmatvedība: teorija un prakse. II daļa. R., KIF «Biznesa komplekss 2009.g 292.lpp
9. Dūdele A., Korsaka T., Finanšu vadības pamati. – Rīga: Banku augstskola, 2001. – 99 lpp.
10. Grandāns M., Martemjanova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A., Finanšu grāmatvedība. Rīga: RaKa, 2004. - 169.lpp.
11. Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus I., Svarinska A., Grāmatvedības pamati. – Rīga: Biznesa vadības koledža, 2007. – 229 lpp.
12. Krogzeme.H., Komersantu darbības analīze un kontrole. – Rīga: RTU, 2013. – 348 lpp.
13. Kārklīņa V., Vērgina G. Statistika ekonomistiem. – Rīga: Kamane, 2002. – 91 lpp.
14. Lasmanis A. Datu ievades, apstrādes un analīzes metodes pedagogijas un psiholoģijas pētījumos 1. grāmata. – Rīga: Izglītības soļi, 2002. – 236 lpp.
15. Доходы организации:
http://www.minfin.ru/common/img/uploaded/library/no_date/2010/PBU_9.pdf
(05.01.2014.)
16. Finanšu rādītāju un pārskatu izpratne: <http://www.ifinances.lv/lat/finances?p=3>
17. AS „Latvijas valsts meži” vispārējā informācija par uzņēmumu: <http://www.lvm.lv/lat/> (05.01.2014.)
18. Krastiņš O., Statistika un ekonometrija, Mācību grāmata augstskolām – Rīga: 1998.g.: http://ezis.appspot.com/Statistika/d.00_ievads.htm (05.01.2014.)
19. Komerciāla rentabilitāte: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/termini/komerciala-rentabilitate-35094.html> (11.01.2014.)

20. Profit in businesses importance: <http://www.askwillonline.com/2011/04/profit-in-businesses-importance-and.html> (16.01.2014.)
21. Rentabilitāte: <http://www.kontubirza.lv/?cat=3&valoda=1&raksts=7&valoda=1> (17.01.2014.)
22. Uzņēmuma finansiālā stāvokļa novērtēšana: <http://www.ifinances.lv/lat/finances?doc=810> (23.01.2014.)
23. Uzņēmumu peļņa: <http://www.bank.lv/publikacijas/averss-un-reverss/latvijas-uznemumu-pelna-aug/4526?pop=1&tmpl=component> (16.01.2014.)

GRĀMATVEDĪBAS STUDIJU PROGRAMMAS ABSOLVENTU IECERES UN REZULTĀTI, STUDĒJOT JĒKABPILS AGROBIZNESA KOLEDŽĀ

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Eleonora Martemjanova

Darba vadītājs: Mg. paed. Eleonora Martemjanova

ANOTĀCIJA

Darba tēma: Grāmatvedības studiju programmas absolventu ieceres un rezultāti, studējot Jēkabpils Agrobiznesa koledžā.

Darba mērķis: Studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” satura pilnveide un īstenošanas kvalitātes uzlabošana.

Darba uzdevumi:

1. Izpētīt normatīvos dokumentus par pētāmo objektu.
2. Noskaidrot Latvijas augstskolu studiju virzienu starptautiskās akreditācijas komisijas slēdzieni par studiju programmu.
3. Veikt grāmatvežu praktiķu – Jēkabpils Agrobiznesa koledžas absolventu aptauju, iesaistīt studiju programmas satura un studiju procesa vērtēšanā.

Pētījuma metodes:

1. Aprakstošā metode jeb monogrāfiskā – ar tās palīdzību tiek veikta parādības detalizēta izpēte;
2. Analīzes metode – veselā informācija tiek sadalīta sastāvdaļās, apskatot katru no tām atsevišķi;
3. Sintēzes metode – atsevišķi pētāmā objekta elementi tiek apvienoti vienotā veselumā, lai pētītu to kopsakarības;
4. Aprakstošās statistikas – datu apkopošanas, grafisko attēlu izveides metodes un statistisko rādītāju aprēķināšana;
5. Loģiski-konstruktīvā metode – izsakot spriedumus, analizējot rezultātus.

IEVADS

Mūsu laikmetam nepieciešams vispusīgi informēts, kritiski domājošs, aktīvi darboties spējīgs indivīds, stratēģiski svarīga ir studiju procesa virzība uz aktīvu darbību un pašattīstību, lai personība pati sevi veidotu, un tai ir iespēja pašrealizēties. Latvijā, pēdējos gadu desmitos, strauji samazinājies gan iedzīvotāju skaits, gan absolventu skaits, kuri vēlas turpināt izglītību augstākās izglītības mācību iestādēs.

Starp augstskolu un koledžu piedāvātām studiju iespējām ir plaša izvēle, vienlaicīgi pastāv nopietna konkurence par labāko studentu piesaisti studijām savās augstskolās. Starp augstskolu un koledžu absolventiem darba tirgū palielinās konkurence, tāpēc katram indivīdam ir jābūt spējai patstāvīgi apgūt nepieciešamās zināšanas, lai notiekošās pārmaiņas izmantotu savā labā.

Jēkabpils Agrobiznesa koledžas kvalitātes sistēma izveidota, pamatojoties uz studiju kvalitātes novērtēšanu un kontroles pārraudzības sistēmu.

Studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” iekšējās kvalitātes sistēmā par būtiskākajiem uzskatāmas studiju programmas kvalitātes un studiju procesa kvalitātes sadaļas.

Pētījuma autore piedāvā programmas kvalitātes nodrošināšanā attīstīt vēl vienu jomu: Jēkabpils Agrobiznesa koledžas absolventu-praktiķu iesaiste studiju programmas satura un studiju procesa vērtēšanā, akcentu liekot uz sadarbību ar profesijā strādājošiem absolventiem.

Darba mērķis: Studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” satura pilnveide un īstenošanas kvalitātes uzlabošana.

Darba uzdevumi:

1. Izpētīt normatīvos dokumentus par pētāmo objektu.
2. Noskaidrot Latvijas augstskolu studiju virzienu starptautiskās akreditācijas komisijas slēdzienā par studiju programmu.
3. Veikt grāmatvežu praktiķu – Jēkabpils Agrobiznesa koledžas absolventu aptauju, iesaistīt studiju programmas satura un studiju procesa vērtēšanā.

1. STUDIJU PROGRAMMAS MĒRĶIS UN PLĀNOTIE STUDIJU REZULTĀTI

Studiju programma „Grāmatvedība un finanses” veidota atbilstoši:

- Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standartam, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2001.gada 20.marta noteikumiem Nr.141 „Noteikumi par valsts pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standartu”;

- Profesijas „Grāmatvedis (PS 0071)” standartam.

- Jēkabpils Agrobiznesa koledžas vīzijai, stratēģiskajiem mērķiem un uzdevumiem.

Studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” apjoms 80 kredītpunkti (KP) jeb 120 ECTS skalā.

Studiju programmas īstenošanas ilgums:

- pilna laika studijās – 2 gadi (4 semestri);
- nepilna laika klātienes studijās – 3 gadi (6 semestri).

Studiju programmas mērķis: sagatavot reģiona tautsaimniecībai grāmatvedības un finanšu speciālistus.

Grāmatveži tiek sagatavoti darbam valsts budžeta un pašvaldību iestādēs, komercsabiedrībās, nevalstiskajās u.c. organizācijās.

Plānotie studiju rezultāti

Studiju programmas apguves rezultāti saskaņoti ar Eiropas Kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) definētajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm (Latvijas Republikas Ministru kabineta 2010.gada 5.oktobra noteikumi Nr. 931).

Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” absolvents SPĒJ:

Zināšanas	Zināšanas un izpratne	Parādīt grāmatveža profesijas standartā ietvertās grāmatvežu darbā nepieciešamās zināšanas;
		Demonstrēt zināšanas un izpratni uzņēmējdarbības ekonomikā, finanšu vadībā, un finanšu un vadības grāmatvedībā, informāciju tehnoloģiju izmantošanā uzskaites, kontroles, analīzes darbā;
		Parādīt sociālās zinātnes, grāmatvedības un finanšu uzskaites, kontroles un analīzes svarīgāko jēdzienu, faktu, tehnoloģiju un likumsakarību izpratni.
Prasmes	Spēja pielietot zināšanas	Izmantojot apgūtos teorētiskos pamatus un prasmes grāmatvedības objektu uzskaitē un izmantošanas kontrolē, balstoties uz analītisku pieeju, veikt grāmatveža darbu, īstenojot radošu darba izpildes plānošanu;
		Patstāvīgi pielietot zināšanas, lai grāmatvedības darba organizēšanas un īstenošanas problēmās rastu radošus risinājumus.
	Komunikācija	Argumentēti izskaidrot grāmatvedībā izmantojamo informāciju tehnoloģiju priekšrocības un izmaksu aprēķinus, pamatot labākos risinājumus;
		Sadarbojoties ar grāmatvedības darbiniekiem, organizēt komandas darbu, izstrādāt un noteikt darba pienākumus, nodrošināt grupas darba kontroli, būt iecietīgam, tolerantam, veidot pozitīvu saskarsmes vidi. Sadarboties arī ar citu profesiju darbiniekiem.
	ispārējas prasmes	Ar zināmu patstāvības pakāpi mācīties tālāk, pilnveidot savas kompetences;

Kompetence		Ievērot profesionālās ētikas principus, izvērtēt un pilnveidot savu un citu grāmatvedības darbā strādājošo cilvēku darbību;
		Uzņemties atbildību un iniciatīvu, veikt darbu patstāvīgi, plānot darba izpildi noteiktā laikā;
		Risināt problēmsituācijas, orientēties uz rezultātu un kvalitāti.
	Analīze, sintēze, novērtēšana	Nodrošināt grāmatvedības sistēmas izveidi un grāmatvedības organizācijas dokumentu izstrādi;
		Pārzināt Latvijas Republikas grāmatvedības un nodokļu aprēķināšanas un uzskaites normatīvo dokumentāciju, darbu veikšanas kārtību;
		Sekot, lai saimniecisko līdzekļu un saimniecisko darījumu uzskaitē un kontrole tiktu veikta atbilstoši standartu prasībām, noteiktos termiņos, izmantojot progresīvas informāciju tehnoloģijas;
		Nodrošināt visu uzņēmuma līdzekļu un bilances posteņu inventarizāciju, ar finanšu pārskatu sastādīšanu saistīto normatīvo aktu ievērošanu;
		Veikt vadības grāmatvedību, nodrošināt izmaksu uzskaiti pašizmaksas aprēķināšanai, cenu noteikšanai ar dažādām kalkulācijas metodēm;
		Veikt iekšējā un ārējā audita sagatavošanas darbu, pārstāvēt uzņēmumu valsts finanšu un kontroles institūcijās.

2. STUDIJU PROGRAMMAS KVALITĀTES NODROŠINĀJUMS

Profesionālās augstākās izglītības studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” iekšējās kvalitātes sistēma izveidota, pamatojoties uz studiju kvalitātes novērtēšanas un kontroles pārraudzības sistēmu.

Koledžas studiju kvalitātes sistēmā kā būtiskākās izdalītas septiņas jomas:

- studiju procesa atbilstība koledžas attīstības stratēģijai (attīstības politika);
- akadēmiskā personāla kvalitāte;
- studiju programmas kvalitāte;
- sadarbības ar reflektantiem un absolventiem kvalitāte;
- studiju procesa kvalitāte;
- infrastruktūras, materiāli tehniskās bāzes kvalitāte;
- finansējums un saimnieciskās darbības kvalitāte.

Studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” iekšējās kvalitātes sistēmā par būtiskākajiem uzskatāmas studiju programmas kvalitātes un studiju procesa kvalitātes sadaļas.

Pētījuma autore piedāvā programmas kvalitātes nodrošināšanā attīstīt vēl vienu jomu: Jēkabpils Agrobiznesa koledžas absolventu-praktiķu iesaiste studiju programmas satura un studiju procesa vērtēšanā, akcentu liekot uz sadarbību ar profesijā strādājošiem absolventiem.

Lai noskaidrotu Jēkabpils Agrobiznesa koledžas absolventu – praktizējošo grāmatvežu viedokli, tika izstrādāta aptaujas anketa un informatīvā vēstule.

Aptaujas mērķis: Rezultātus izmantot studiju programmas „Grāmatvedība un finanses”:

1. Satura pilnveidē;
2. Īstenošanas kvalitātes uzlabošanā.

Informatīvā vēstule :

Labdien!

Studējot Jēkabpils Agrobiznesa koledžā, Jums bija izveidojies savs priekšstats par studiju vidi koledžā, ko droši vien Jūs paudāt kādā no koledžā organizētām aptaujām. Ir pagājuši gadi, uzsākot darba gaitas, iespaidi varētu būt mainījušies.

Lai noskaidrotu Jūsu domas par tēmu „Grāmatvedības programmas absolventu ieceres un rezultāti, studējot Jēkabpils Agrobiznesa koledžā”, aicinu Jūs piedalīties aptaujā, aptaujas rezultāti tiks izmantoti studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” satura un īstenošanas pilnveidē.

Anketa aizpildāma elektroniski,

links: https://docs.google.com/forms/d/1YwC7FP4qwyXzsiWtPxDXLuBwzXhWxw8_tmm55GFMyvk/viewform#start=invite

Paldies par atsaucību!

Ar cieņu,

Jēkabpils Agrobiznesa koledžas lektore

E.Martemjanova

Aptaujas rezultāti:

1. Aptaujāti 55 grāmatveži, kuri grāmatvedību kārto vairāk kā 220 uzņēmumos.

2. Studiju kursa svarīgums „Grāmatveža” profesijas apguvē (vērtējums - **īpaši nozīmīgs (%)**)

1.tabula

Studiju kursa svarīgums „Grāmatveža” profesijas apguvē

.	Finanšu grāmatvedība (93%)	1.	Vad.grāmatvedība (64%)	1.	Uzņēmējdarbība (38%)
.	Nodokļi un nodevas (93%)	2.	Uzņēmumu finanšu pārvaldība (60%)	2.	Mikroekonomika (31%)
.	Grāmatvedības pamati (91%)	3.	Darba likumdošana (58%)	3.	Makroekonomika (25%)
.	Datorgrāmatvedība (91%)	4.	Lietvedība (58%)	4.	Projektu sagatavošana un vadība (22%)
.	Kvalifikācijas prakse (87%)	5.	Informātika (58%)	5.	Tirgzinības pamati (20%)
.	Grāmatvedības praktikums (82%)	6.	Vienkāršā grāmatvedība (53%)	6.	Matemātika ekonomistiem (15%)
.	Kvalifikācijas darbs (80%)	7.	Kokapstr., mežizstr. Grāmatvedība (51%)	7.	Statistika (15%)
.	Kursa darbs Finanšu grāmatvedība (73%)	8.	Audita pamati (51%)	8.	Ētika un estētika (15%)
.	Kursa darbs Uzņēmumu finanšu pārvaldība (67%)	9.	Finanses un kredīts (49%)	9.	Lietišķā svešvaloda (13%)
0.	Uzņēmējdarbības likumdošana (65%)	0.	Budžeta iestāžu grāmatvedība (36%)	0.	Saskarsmes psiholoģija (13%)

Pārējie studiju kursi – Civīlā aizsardzība, Socioloģija, Tiesību pamati, Pašvaldību grāmatvedība, Vērtspapīru tirgus, svarīguma ziņā, pēc respondentu vērtējuma, saņēma mazāk kā 10%

3. Studiju veida nozīmīgums „Grāmatveža” profesijas apguvē (vērtējums - **īpaši nozīmīgs (%)**)

2.tabula

Studiju veida nozīmīgums „Grāmatveža” profesijas apguvē

.	1	Kvalifikācijas prakse uzņēmumā	8
.			5%
.	2	Kvalifikācija darba izstrāde	6
.			9%
.	3	Praktikums grāmatvedībā koledžā	6
.			7%
.	4	Praktisko uzdevumu izpilde koledžā	5

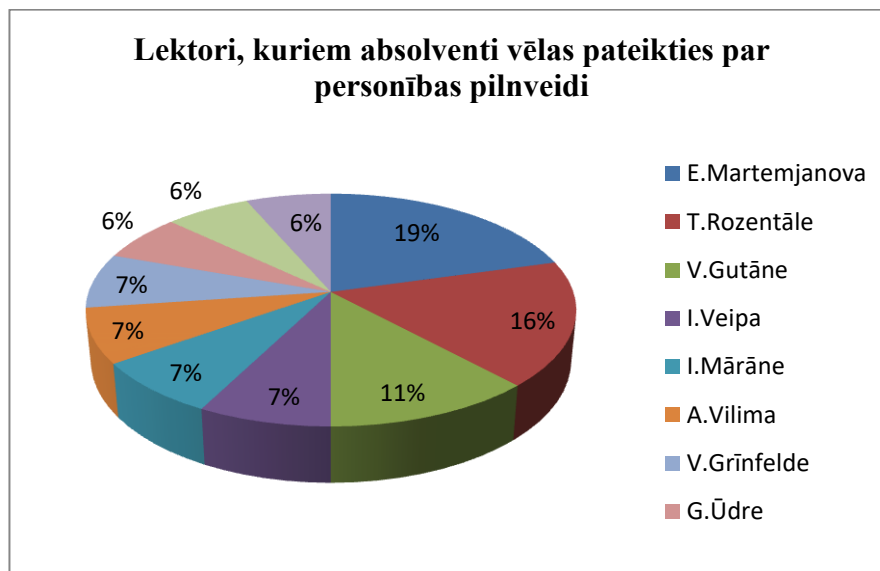
.			8%
5	Kursa darbu izstrāde	5	6%
6	Patstāvīgo darbu izstrāde patstāvīgi	5	3%
7	Patstāvīgo darbu prezentēšana koledžā	4	7%

4. Ieteikumi studiju veidu pilnveidē

- Nav ieteikumu, koledža smiedz labas pamatzināšanas.
- Lielāku stundu skaitu profesionālajiem priekšmetiem profesijas apguvei.
- Vairāk praktiskos, patstāvīgos darbus, praktiskās nodarbības.
- Palīdzēt sameklēt labas kvalifikācijas prakses vietas.
- Pieejamāku studiju interneta vidi ar izvietotiem mācību materiāliem.
- Praktiskajos darbus apvienot vairākus studiju kursus.

5. Jēkabpils Agrobiznesa koledžas lektori, kuriem absolventi vēlētos pateikties par savas personības pilnveidi:

E.Martemjanova	19%
T.Rozentāle	16%
V.Gutāne	11%
I.Veipa	7%
I.Mārāne	7%
A.Vilima	7%
V.Grīnfelde	7%
G.Ūdre	6%
M.Grandāne	6%
S.Struše	6%

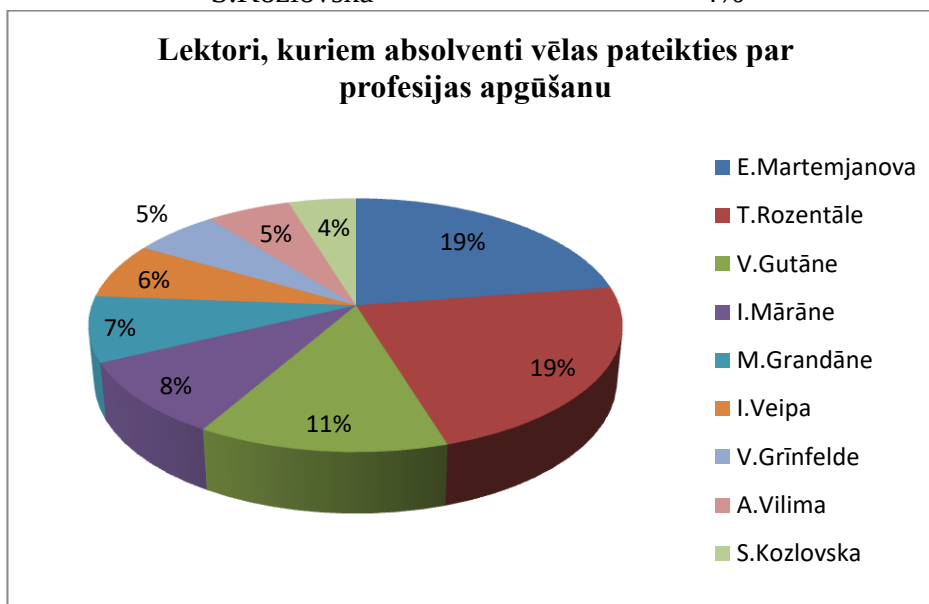

1.attēls. Lektori, kuriem absolventi vēlētos pateikties par savas personības pilnveidi

6. Jēkabpils Agrobiznesa koledžas lektori, kuriem absolventi vēlētas pateikties par grāmatveža profesijas apgūšanu:

E.Martemjanova	19%
T.Rozentāle	19%
V.Gutāne	11%
I.Mārāne	8%
M.Grandāne	7%

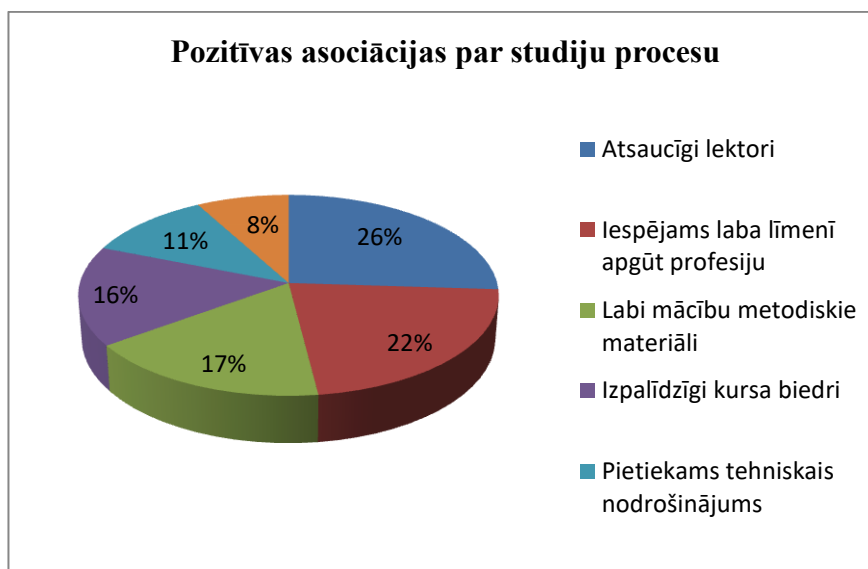
I.Veipa	6%
V.Grīnfelde	5%
A.Vilima	5%
S.Kozlovska	4%

2.attēls. Lektori, kuriem absolventi vēlētas pateikties par grāmatveža profesijas apgūšanu

7. Pozitīvas asociācijas par studiju procesu:

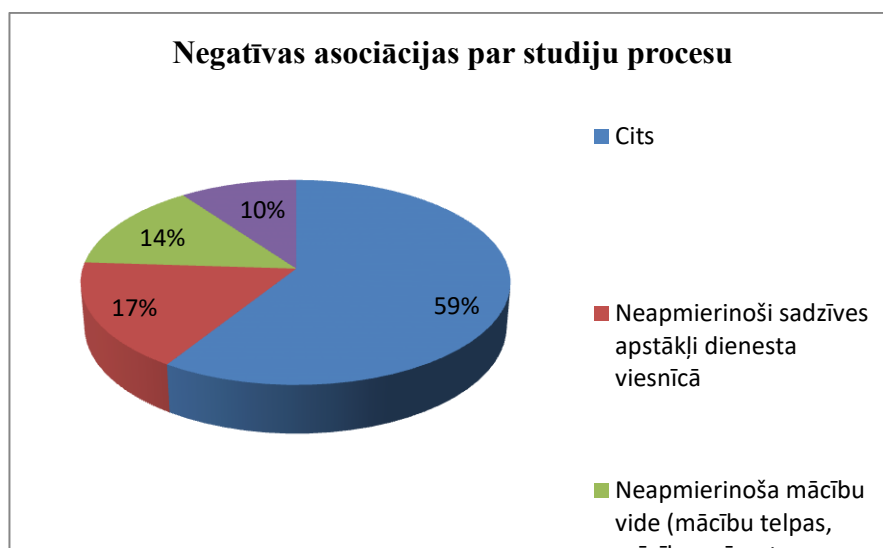
Atsaucīgi lektori	26%
Iespējams laba līmenī apgūt profesiju	22%
Labi mācību metodiskie materiāli	17%
Izpalīdzīgi kursa biedri	16%
Pietiekams tehniskais nodrošinājums	11%
Labas kvalifikācijas prakses vietas	8%

3.attēls. Pozitīvas asociācijas par studiju procesu

8. Negatīvas asociācijas par studiju procesu:

Cits	59%
Neapmierinoši sadzīves apstākļi dienesta viesnīcā	17%
Neapmierinoša mācību vide (mācību telpas, mācību grāmatas, mācību tehniskie līdzekļi u.c.)	14%

4.attēls. Negatīvas asociācijas par studiju procesu

9. Negatīvo asociāciju grupas:

- Negatīvu nav;
- Sadzīves apstākļi dienesta viesnīcā;
- Ne ar vieim lektoriem viegli komunicēt;
- Mācību materiālus jaunākus, lielākā skaitā.

10. Kādēļ interesentiem Jūs ieteiktu grāmatveža profesiju apgūt Jēkabpils Agrobiznesa koledžā

- Sagatavo tiešām ĻOTI labus grāmatvežus;
- Pretimnākoši, laipni pasniedzēji, komunikabli kursabiedri, kopīgu atpūtas pasākumu rīkošana tādēļ ka tas palīdz ne tikai iegūt jaunas zināšanas un pakāpties augstāk pa karjeras kāpnēm, bet arī izzināt pašam savas stiprās un vājās puses;
- Ļoti augsts līmenis, to nevar salīdzināt ar DU ekonomikas programmā apgūstamo iespējams iegūt kvalitatīvu izglītību un labi apgūt profesiju;
- Jo, absolvējot, koledžu, ir gūtas reālas zināšanas un pieredze grāmatveža profesijai;
- Iespēja labā līmenī apgūt profesiju;
- Labi lektori;
- Zinoši un izpalīdzīgi lektori;
- Labi un atsaucīgi lektori;
- Augsts līmenis;
- Kvalitatīva apmācība, interesantas lekcijas;
- Zinoši, praktizējoši lektori koledžā tiešām dod labas zināšanas un ļoti labi lektori;
- Lieliski pasniedzēji, laba mācību atmosfēra un iespēja apgūt vienu no pieprasītākajām profesijām, jo lai kādi laiki būtu, grāmatvedis vienmēr būs vajadzīgs;
- Var iegūt labas zināšanas šajā profesijā;
- Grāmatvedības lektori ir ļoti profesionāli, kuri vienmēr ir gatavi palīdzēt;
- Vienmēr var palikt pēc lekcijas, ja kaut kas ir neskaidrs;
- Grāmatvedības lektori labi pasniedz savus priekšmetus, ar visiem nepieciešamiem resursiem, pasniedz lekcijas ar attēliem, tabulām, dzīves piemēriem utt.;
- Visi konspekti ir saglabāti un tie palīdz gan dzīvē, gan darbā. Un kopumā JAK ir interesanta studentu dzīve, vienmēr notiek pasākumi, konferences utt.;
- JAK, kā izglītības iestāde sagatavo savus studentus darba tirgum un iegūtās iemaņas ļauj būt konkurētspējīgam;
- Zinoši pasniedzēji;

- Jaunieši kuri nāktu pēc 9 klases uz grāmatvežu profesiju, pašus pamatus ļoti labi apgūtu un praksē to visu reāli redzētu kā notiek;
- Zinoši lektori, dienesta viesnīca;
- Ja esi tepat no Jēkabpils ir forši ka savā pilsētā nekur nebraucot var iegūt augstāko izglītību. Kā arī iespējas bonusā iegūt stipendiju;
- Bez maksas izglītība, atsaucīgi un pretimnākoši lektori, laba līmeņa izglītība;
- Atsaucīgi lektori;
- Jo māca tiešām tas, kas vajadzīgs profesijas apguvei;
- Labs tehniskais nodrošinājums, pamatīgas zināšanas, kas balstītas ne tikai uz teoriju, bet arī uz reālo situāciju nozarē, daudz praktiskie darbi, kas palīdz iepazīt un izprast grāmatvedību vēl pirms prakses sākšanās, interesantas lekcijas, aktīva studentu sabiedriskā dzīve;
- Studentiem sniegtas praktiskas zināšanas grāmatvedībā tādos priekšmetos, kā grāmatvedība, datorgrāmatvedība, grāmatvedības praktikums un citos;
- Atsaucīgi un profesionāli pasniedzēji;
- 2 gadu laikā studējot JAK grāmatvedību, iespējams kļūt par jaunu speciālistu, kas spēj konkurēt darba tirgū;
- Praktiskas, noderīgas un daudzpusīgas zināšanas;
- Koledža tiešām ļoti labi var apgūt profesiju un vajag novērtēt to, ka pasniedzējiem personīgi rūp studentu izaugsme, tādēļ ka tas ir izdevīgi un var apgūt kvalitatīvi profesiju ļoti atsaucīgi lektori;
- Labs pamats profesijai;
- Lieliska koledža, kurā var apgūt grāmatvedību tiešām augstā līmenī. Paldies skolotājiem!
- Individuāla pieeja katram studentam un ļoti atsaucīgi un saprotoši lektori;
- Lieliski var apgūt grāmatveža profesiju;
- JAK ir viena no kvalitatīvākajām izglītības iestādēm, kur ir iespēja iegūt grāmatveža profesiju!!!!
- Ir iespēja apgūt profesiju, labas kvalifikācijas prakses vietas, kuras dod atspērienu turpmākajā dzīvē;
- Tiek iegūtas ļoti labas zināšanas turpmākajai dzīvei, darbam;
- Profesionāli un zinoši pasniedzēji;
- Koledža ir tā vieta, kur var apgūt grāmatveža profesiju kvalitatīvi, augstā līmenī un, kas man bija svarīgi tuvu mājām;
- JAK ir augstas klases lektori;
- Perspektīva profesija;
- Koledža ir laba vieta, kur apgūt praktiskās zināšanas, jo tiek liels laiks pavadīts prakses vietā;
- Cilvēkiem, kuri tiešām vēlas apgūt grāmatveža profesiju! Lai butu sakartota dzīve ir jākop savas finanses;
- Pati labākā vieta kur apgūt šo profesiju padziļināti;
- Tieši ar profesiju saistītie priekšmeti tiek saprotami pasniegti, nav tik grūti visu iemācīties;
- Jo šajā skolā ir iespējams apgūt augstā līmenī grāmatvedību;
- Daudz maz kvalitatīva apmācība individuāla pieeja studentem;
- Ļoti spēcīgi apmāca grāmatvežus;
- Labi pamati;
- Jēkabpils Agrobiznesa koledža sagatavo kvalificētus grāmatvežus, kas droši pēc studiju beigām var uzsākt savas darba gaitas;
- Labs tehniskais nodrošinājums!

- Atsaucīgi lektori!
- Tiek ļoti labi iemācīts, izskaidrots viss;
- Jo tā ir laba iespēja iegūt labu izglītību.

3. STUDIJU VIRZIENA „EKONOMIKA” AR STUDIJU PROGRAMMU „GRĀMATVEDĪBA UN FINANSES” STARPTAUTISKĀS AKREDITĀCIJAS KOMISIJAS SLĒDZIENS

Neatkarīgo ekspertu vērtējumā programmas:

Stiprās puses:

- Studiju programmas apguve orientēta uz speciālistu nodrošināšanu Latvijas reģioniem, izteikta reģionālā orientācija;
- Kvalitāti nodrošina – programmas pilnīga atbilstība Latvijas likumdošanai, standartiem, izstrādāti stipri vērtēšanas kritēriji, metodiskā vadība;
- Metodes virzītas uz studentu centrētu mācīšanos, augstu studentu motivāciju;
- Izstrādāts ļoti labs sadarbības modelis ar pašvaldībām un darba devējiem, sadarbības augstskolām, atbilstoši darba tirgus prasībām;
- Labas atsauksmes no studentiem, docētājiem, programmas absolventiem;
- Izteiktas profesionālās orientācijas aktivitātes ar atbilstošiem cilvēkresursiem, kuri īsteno šo programmu;
- Studējošo iesaiste studiju programmas reklāmā savās skolās;
- Studentu labas angļu valodas prasmes;
- Mūsdienīgu zinātnisku datu, datu bāzes, audio, video, datoru izmantošanas iespējas.

Vājās puses:

- Zinātniskā sadarbība ar Baltijas valstu augstskolām;
- Pētījumi, publikācijas starptautiskajā līmenī;
- Viduvējas angļu valodas zināšanas;
- ES fondu līdzekļu piesaiste.

Rekomendācijas:

- Studentu un mācībspēku iesaiste zinātniskās aktivitātēs mobilitātes starptautiskās programmās;
- Absolventu iesaiste studiju programmas un studiju procesa vērtēšanā;
- Jauna studiju virziena „Grāmatvedība un audits” attīstība;
- Pašnodarbinātības veicināšana reģionā, izmantojot ES fondu līdzekļus;
- ES fondu piesaiste bibliotēkas fondu, vieslektoru, angļu valodas prasmes u.c. mācību resursiem.

4. PĒTĪJUMA REZULTĀTI PAR STUDIJU PROGRAMMAS „GRĀMATVEDĪBA UN FINANSES” SATURA PILNVEIDI UN ĪSTENOŠANAS KVALITĀTES UZLABOŠANU

1. Studiju programmas satura pilnveidē pārskatīt studiju kursu sarakstus, apjomus, akcentējot profesionālos studiju kursus.
2. Programmas īstenošanas pilnveidē:
 - uzlabot kvalifikācijas prakses un dažādu formu praktisko mācību īstenošanu;
 - papildināt mācību, metodiskos, bibliotēkas resursus, īpaši kursa darbu un kvalifikācijas darbu izstrādei.
3. Kvalifikācijas prakses vietas studentiem piedāvāt arī ārzemju uzņēmumos studentu apmaiņas u.c. programmu ietvaros.
4. Veikt papildus pētījumu par studiju programmas „Grāmatvedība un finanses” – jaunas specializācijas „Audits” ieviešanu Jēkabpils Agrobiznesa koledžā.
5. Veidot studentiem „draudzīgākus” sadzīves apstākļus dienesta viesnīcā.

IZMAKSU UZSKAITE SIA "CMC OZOLI"

Darba autors: Judīte Garkalne

Darba vadītājs: Mg. paed., Eleonora Martemjanova

ANOTĀCIJA

Darbs izstrādāts pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, speciālo literatūru, interneta resursiem, kā arī uz SIA „CMC OZOLI” grāmatvedības uzskaites dokumentiem.

Kursa darbs sastāv no trim nodaļām. Darba pirmajā nodaļā tiek apskatīts SIA „CMC OZOLI” saimnieciskās darbības apraksts un grāmatvedības politika. Otrajā nodaļā tiek apskatīta izmaksu teorētiskā un normatīvā bāze. Trešajā nodaļā tiek apskatīta SIA „CMC OZOLI” izmaksu uzskaitē datorprogrammā „Tildes Jumis”. Darba izstrādes gaitā gūtās atziņas formulētas secinājumos un priekšlikumos.

IEVADS

Tēma ir aktuāla, jo lai uzņēmums turpinātu attīstīties un paplašināt savu saimniecisko darbību nepieciešams veikt detalizētu izmaksu uzskaiti, uz kuras balstoties, tad veikt nepieciešamos pasākumus sabiedrības tālākās attīstības un darbības plānošanai kā arī turpmāk sabalansēt ieņēmumus un izmaksas.

Izmaksām ir svarīga loma uzņēmuma darbības nodrošināšanā, tādēļ ir svarīga izmaksu uzskaitē gan pēc ekonomiskās būtības, gan pēc piederības, gan pēc mainīguma un pastāvīguma.

Ekonomiski aktīvs uzņēmums ir radīts, lai gūtu maksimālu peļņu ar ierobežotiem līdzekļiem. Tādēļ izmaksu uzskaitē ir svarīga uzņēmuma grāmatvedības daļa. Izmaksas ir ar saimniecisko darbību saistītas, jo tās nodrošina ieņēmumu gūšanu, t.i., katrai izmaksai pretī būs ieņēmumi, ko šīs izmaksas palīdz radīt.

Darba mērķis-Izvērtēt SIA „CMC OZOLI” izmaksu uzskaites atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Darba uzdevumi:

1. Sniegt SIA „CMC OZOLI” saimnieciskās darbības aprakstu.
2. Izpētīt izmaksu uzskaites normatīvo un teorētisko bāzi.
3. Aprakstīt SIA „CMC OZOLI” izmaksu uzskaiti datorprogrammā „Tildes Jumis”.

Pētījuma metodes:

- ✓ loģiski-konstruktīvā metode - izsakot spriedumus, analizējot rezultātus;
- ✓ aprakstošā jeb monogrāfiskā- tiek veikta parādības detalizēta izpēte, apkopojot informāciju, raksturojot ne vien parādību pašreizējo stāvokli, bet arī to, kādas pārmaiņas notikušas laika gaitā.

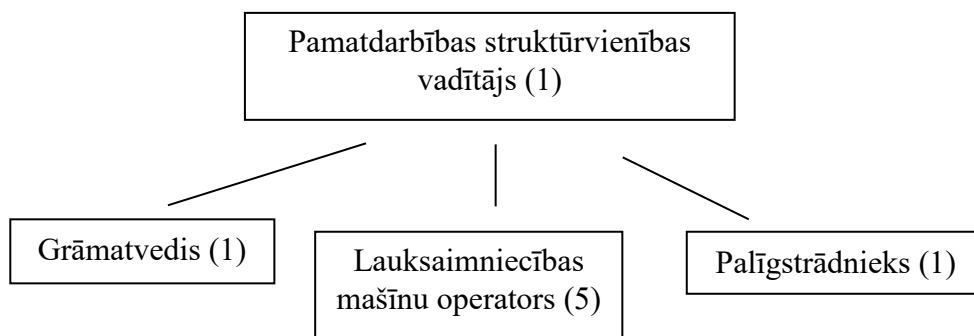
1. SIA „CMC OZOLI” SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS APRAKSTS

Sabiedrība SIA „CMC OZOLI” ir patstāvīga saimnieciskā vienība ar juridiskas personas tiesībām, kura veic uzņēmējdarbību. Sabiedrība savu darbību veic saskaņā ar LR likumiem „Darba likumu”, „Darba aizsardzības likumu” un citiem LR normatīvajiem aktiem.

Darbu veikšanai, sabiedrībā tiek nodarbināti atbilstoši savam amatam kvalificēti speciālisti. Sabiedrības vidējais darbinieku skaits 2013.gadā bija 10 nodarbinātie. SIA „CMC OZOLI” savā darbībā izmanto piramidālo organizatorisko struktūras formu ar šādiem organizatoriskajiem līmeņiem:

- ✓ Augstākā vadība, kas veic ilgtermiņa stratēģisko plānošanu, budžeta izstrādāšanu, darbu koordinēšanu un to izpildi
- ✓ Kontrolontrolējoša vadība, kas plāno un kontrolē ikdienas darbību uzņēmuma iekšienē, kā arī nodarbojas ar organizatorisko funkciju plānošanu un kontroli;

✓ Tieši izpildītāji.

1.attēls SIA „CMC OZOLI” organizatoriskā struktūra⁵

Katrs darbinieks atbilstoši savai kvalifikācijai veic noteiktus uzdevumus, kas nodrošina efektīvu darba kvalitāti. Ņemot vērā to, ka sabiedrība nodarbina salīdzinoši maz darbinieku, darbinieku plūsma uzņēmumā ir minimāla.

Grāmatvedības uzskaiti SIA „CMC OZOLI” veic grāmatvede, uz darba līguma pamata. Sabiedrības SIA „CMC OZOLI” grāmatvedes kompetencē ir finanšu pārskatu sagatavošana, deklarāciju un pārskatu sastādīšana iesniegšanai Valsts ieņēmumu dienestā un Centrālās statistikas pārvaldē, saimniecisko darījumu reģistrēšana un apkopošana no grāmatvedības pirmdokumentiem. Grāmatvedības reģistru kārtošana tiek veikta licencētā grāmatvedības datorprogrammā „Tildes Jumis”, saskaņā ar MK noteikumiem Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” 37.punktu. Grāmatvedības kārtošanas pamatā ir grāmatvedības kārtošanas metodika, kura sniedz nepieciešamo informāciju par grāmatvedības kārtošanu uzņēmumā SIA „CMC OZOLI”.

2. IZMAKSU UZSKAITES NORMATĪVĀ UN TOERĒTISKĀ BĀZE

Izmaksas- naudā izteikts materiālo vērtību un ražošanas pakalpojumu patēriņš vienā pārskata periodā, kas nepieciešams pamatdarbības produkcijas, sniegto pakalpojumu radīšanas un realizācijas procesā [10.,90.].

Izdevumi- aktīvu aizplūdes, izlietojuma vai saistību pieauguma veidā radies ekonomiskā izdevīguma kritums pārskata periodā, kā rezultātā samazinās pašu kapitāls, izņemot tā sadali starp īpašniekiem. Jēdziena „izdevumi” definīcija aptver gan zaudējumus, gan izdevumus [14.,204.].

Izmaksu uzskaites reglamentējošie akti:

1. LR likums „Par grāmatvedību” [2.];
2. LR likums „Gada pārskatu likums” [1.];
3. LR likums „Par uzņēmuma ienākuma nodokli” [3.];
4. MK noteikumi Nr. 488 „Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” [5.];
5. MK noteikumi Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” [6.];
6. MK noteikumi Nr. 969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi” [7.].

3. SIA „CMC OZOLS” IZMAKSU UZSKAITE DATORPROGRAMMĀ „TILDES JUMIS”

SIA „CMC OZOLI” grāmatvedības uzskaitē tiek nodrošināta ar grāmatvedības datorprogrammu „Tildes Jumis”.

SIA „CMC OZOLI” saimnieciskās darbības izmaksas, kas saistītas ar saimniecisko, darbību tiek uzskaitītas, pielietojot 7.kontu grupas kontus, bet 8.2 kontu grupa dažādi izdevumi. Lai izmaksas uzņēmumā tiktu uzskaitītas detalizētāk, tad uzņēmums kontu plānā

⁵ Darba autores veidots attēls, izmantojot SIA „CMC OZOLI” datus

sintētiskajiem kontiem ir izveidojies vairākus analītiskos kontus, lai nodrošinātu pēc iespējas precīzāku uzskaiti. Izmaksas tiek uzskaitītas pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem, uz kuru pamata tiek veikti grāmatojumi datorprogrammā „Tildes Jumis”. Ienākošās pavadzīmes un rēķini datorprogrammā „Tildes Jumis” tiek izveidoti sadaļā Noliktava/ Noliktavas dokumenti.

Uzņēmuma izmaksu struktūru peļņas vai zaudējuma aprēķinā veido:

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas—Šajā peļņas vai zaudējuma aprēķina postenī uzņēmums atspoguļo produkcijas ražošanas vai pārdoto preču, produkcijas iegādes izmaksas. Sabiedrība norāda visas izmaksas, kas saistītas ar pircējiem pārdotās produkcijas pašizmaksu. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas piedalās pašizmaksas kalkulācijā, un ir galvenā izmaksu pozīcija uzņēmumā un veido lielāko daļu no kopējām uzņēmuma izmaksām. Pārsvārā šo posteni peļņas vai zaudējumu aprēķinā veido 7.1,7.2,7.3,7.4,7.5 kontu grupas, izņemot atsevišķus kontus.

Pārdošanas izmaksas- Šajā peļņas vai zaudējuma aprēķina postenī uzņēmums atspoguļo ar produkcijas noietu saistītās izmaksas. Pārdošanas izmaksas nepiedalās ražošanas pašizmaksas kalkulācijā, bet ir pietiekami svarīga pozīcija peļņas vai zaudējumu aprēķinā. Kārtējā uzskaitē tās apkopo konta „Preču pārdošanas izdevumi” 7.6 kontu grupas debetā, ieskaitot transporta izdevumus preču nogādāšanai līdz noteiktajai vietai, saskaņā ar pārdošanas līgumiem. Šīs izmaksas sastāda nelielu daļu uz kopējā izmaksu fona.

Administrācijas izmaksas- Peļņas vai zaudējumu aprēķina šajā postenī SIA „CMC OZOLI” atspoguļo uzņēmuma vadīšanas izmaksas. Šādas izmaksas ir:

- ✓ Administrācijas personāla darba samaksa un sociālās apdrošināšanas maksājumi;
- ✓ Auditoru pakalpojumus, saskaņā ar LR likuma „Gada pārskatu likums” 45.panta 6.daļu šīs izmaksas norāda atsevišķi, kas arī ir SIA „CMC OZOLI” kontu plānā 7740 konts, kā arī juridisko un konsultāciju pakalpojumu izmaksas;
- ✓ Sakaru un transporta izmaksas administrācijas vajadzībām, kā arī citas vadības izmaksas;
- ✓ Izmaksas saistībā ar administrācijas autotransporta uzturēšanu (degvielas izdevumi, rezerves daļas u.c.);
- ✓ Aviobiļetes valdes darba braucieniem.

Administrācijas izmaksas nepiedalās ražošanas pašizmaksas kalkulācijā. Administrācijas izmaksām kontu plānā izveidota 7.7 kontu grupa, kā arī iekļauti daži konti no 7.2 kontu grupas, 7211- „Pārvaldes personāla un administrācijas personāla darba samaksa”, 7321- „Uzņēmējdarbības riska nodeva administrācijai”, 7330- „VSAOI administrācijas personālam” kā arī no 7.4 grupas konts 7422- Pamatlīdzekļu nolietojums administrācijas”. Izmaksu kopsummu šajā postenī atspoguļo kā konta „Administrācijas izmaksas” 7.7 kontu grupas debeta apgrozījumu.

Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas- Ietvertas izmaksas kā:

- ✓ Izdevumi šaubīgo debitoru uzkrājumiem;
- ✓ Valūtas kursu svārstības;
- ✓ Dažādas saņemtās soda naudas un līgumsodus.

Šo grupu veido 7.4, 8.2 kontu grupu atsevišķas pozīcijas. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksās tiek uzskaitīti dažādi izdevumi, kuri neietilpst iepriekš minētajās sadaļās, izņemot procentu maksājumus.

Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas veido 8.2 kontu grupas atsevišķi konti un iever tikai procentu maksājumus. Šīs izmaksas sastāda ievērojamu summu, jo tiek aprēķināti procenti mātes uzņēmumam, kas ir 4% gadā apmēram no 2 miljoni lielas summas.

Nekustamā īpašuma nodoklis- Šeit tiek parādīta zemes nodokļa summa, kuru peļņas vai zaudējuma aprēķinā atspoguļo postenī „Pārējie nodokļi”.

Kontu grupā 7.1 „Izdevumi izejvielu, materiālu un preču iepirkšanai” SIA „CMC OZOLI” uzskaita krājumu iegādi. Krājumi uzņēmumā tiek uzskaitīti pēc periodiskās inventarizācijas metodes. Pielietojot šo metodi, izdevumus šo krājumu iegādei noraksta

7.kontu grupā tūlīt pēc iegādes. Krājumu apgrozījumu un krājumu atlikumu izmaiņas uzņēmuma grāmatvedībā atspoguļo pārskata gada laikā, grāmatvedības kontos neregistrē, ne krājumu atlikumu izmaiņas, ne to izlietojumu, bet pārskata gada beigās, pamatojoties uz inventarizācijas rezultātiem, nosaka krājumu atlikumu vērtību, kā arī aprēķina un attiecīgi ieģrāmato krājumu atlikumu izmaiņas un to izlietojumu. Krājumu atlikumus sabiedrība novērtē atbilstoši iegādes vai ražošanas pašizmaksai vai zemākajām tirgus cenām bilances datumā atkarībā no tā, kurš no šiem rādītājiem ir zemāks, saskaņā ar LR likumu „Gada pārskatu likums” 32.panta 2.daļu.

Uzņēmums iegādājas augu aizsardzības līdzekļus (ķīmiju), sēklas materiālu, lauksaimniecības minerālmēslus (attaisnojuma dokuments- pavadzīme).

Ko uzskaita šādos kontos:

71211- „lauksaimniecības ķīmija”;

71212- „sēklas materiāls”;

71213- „lauksaimniecības minerālmēsli”;

Iepirkšanas pavadzīmi grāmato:

D 71211 „lauksaimniecības ķīmija”

D 71212 „sēklas materiāls”

D 71213 „lauksaimniecības minerālmēsli”

D 5721 „norēķini par pievienotās vērtības nodokli”

K 5310 „norēķini ar piegādātājiem un darbuņēmējiem”

Valūta	Summa	Debets	Kredits	PVN %	Budžets	ĀMK	Piezīmes
EUR	2 561.20	71212	5310	21			Sēkla Julius, ziemas kviešu sēklas materiāls C2 - 8 tonnas
EUR	537.85	71212	5310	21			PVN (pievienotās vērtības nodoklis) 21%
LVL							

2.attēls Sēklas materiāla grāmatojums datorprogrammā „Tildes Jumis”⁶

LR likums „Par akcīzes nodokli” 18. pants, nosaka, ka lauksaimniecības produkcijas ražotāji lauksaimniecības zemes apstrādei izmantojamo degvielu var iegādāties bez akcīzes nodokļa. Degvielas attaisnojuma dokumentā (pavadzīmē, rēķinā) un čekā, kas noformēts par dīzeļdegvielas iegādi lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, norāda Lauku atbalsta dienesta klienta reģistrācijas numuru vai nodokļu maksātāja reģistrācijas kodu un tvertnes numuru, no kuras tika pārdota dīzeļdegviela, kā arī summu samaksai.

Iegādāta dīzeļdegviela parastā ražošanas vajadzībām (attaisnojuma dokuments- pavadzīme):

D 71222- Dīzeļdegviela parastā

D 5721- Norēķini par pievienotās vērtības nodokli

K 5310- Norēķini ar piegādātājiem un darbuņēmējiem

⁶ Autores veidots attēls izmantojot datorprogrammu „Tildes Jumis”

Finanšu dokuments: Iepirkšanas pavaddzīmes kontējums Nr. 1213120043 R

Jauns Izdzēst Saglabāt Kopēt Izdrukāt Iepriekšējais Nākamais Storno Atjaunot

Datums: 31.12.2013 Dokumenta Nr.: 1213120043 Sērija: R Apmaksas termiņš: 10.01.2014 Apmaksāts: 39.78 Reģ. datums: 15.01.2014 Reģ. Nr.: 257

Partneris: VIRŠI A, AS Uzņēmums: CMC Ozoli SIA Dokumenta tips: Iepirkšanas pavaddzīmes kontējums
 PVN numurs: LV 40003242737 Darbinieks/aģents: CMC Ozoli SIA Dokumenta grupa: Kredīta parāds
 Kontaktpersona: Piezīmes: Benzīns, dīzeļdegviela, eļļa 3 TON TM-104 stūres past.PERIODS 01.12.2013- Izcelsmes dok.: 31.12.2013 Iepirkš. pz. Nr. 1213120043

Summa: LVL 888.71

Kontējumi	Valūta	Summa	Debets	Kredits	PVN %	Budžets	ĀMK	Piezīmes
✓	LVL	10.77	77611	5310	21			DD lauksaimnieku 60 l 200% BMW
✓	LVL	30.83	77611	5310	21			DD parastā 52 l 80% BMW
✓	LVL	6.48	5721	5310	21			PVN (pievienotās vērtības nodoklis) 21%, DD parastā 52 l 80% BMW
✓	LVL	9.33	77611	5310	21			DD parastā 52 l 20% BMW
✓	LVL	364.06	71222	5310	21			DD parastā 490.45l
✓	LVL	76.45	5721	5310	21			PVN (pievienotās vērtības nodoklis) 21%, DD parastā 490.45l

3.attēls Dīzeļdegvielas grāmatojums datorprogrammā „Tildes Jumis”⁷

Pārskata gada beigās likumā noteiktajā kārtībā un saskaņā ar valdes rīkojumu SIA „CMC OZOLI” veic pārskata gada slēguma inventarizāciju. Pēc krājumu inventarizācijas pabeigšanas inventarizācijas komisija uzņēmuma vadītājam iesniedz sagatavotos inventarizācijas sarakstus kopā ar attiecīgajiem skaidrojumiem, priekšlikumiem un citiem dokumentiem, kas iegūti vai sagatavoti inventarizācijas gaitā. Sabiedrības grāmatvedībā sastāda salīdzināšanas sarakstus, kuros norāda inventarizācijā konstatēto grāmatvedības uzskaites un inventarizācijas sarakstu datu starpību, lai saskaņā ar inventarizācijas rezultātiem varētu precizēt ierakstus grāmatvedības kontos.

Piemēram, pirktu krājumu inventarizācijā konstatēts (attaisnojuma dokuments- krājumu inventarizācijas akts):

1. Krājumu palielinājums:

D 21XX- Krājumi

K 7190- Pirktu materiālu un preču vērtības izmaiņas

2. Krājumu samazinājums:

D 7190- Pirktu materiālu un preču vērtības izmaiņas

K 21XX- Krājumi

No 7.2 kontu grupas pie pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām tiek uzskaitīta tikai strādnieku darba samaksu un darba drošības izdevumus (apģērbs, aprīkojums).

7.3 kontu grupā tiek uzskaitītas sekojošas izmaksas:

7300- VSAOI aprēķināts no fiziskām personām

7310- VSAOI strādniekiem

7320- Uzņēmējdarbības riska nodeva strādniekiem

7.4 kontu grupā uzskaita Pamatlīdzekļu nolietojumu un citas vērtības norakstīšanu.

7.5 kontu grupā tiek uzskaitīti pārējie saimnieciskās darbības izdevumi, attaisnojuma dokumenti- pavaddzīmes, rēķini, EKA čeki.

Preču pārdošanas izdevumi tiek uzskaitīti 7.6 kontu grupā.

Izmaksas, kas saistītas ar uzņēmuma pārvaldi, vadīšanu. Administrācijas izmaksas ir pastāvīgo izmaksu daļa, kurā ietilpst: sakaru, kantora, pārvaldes automašīnu degvielas un apkopes u. c. izmaksas.

8.2 kontu grupā tiek uzskaitīti dažādi izdevumi.

8.8 kontu grupā tiek uzskaitīti nodokļi no peļņas un citi nodokļi.

SECINĀJUMI

1. SIA „CMC OZOLI” dibināts 2003.gada 10.decembrī un nodarbojas ar graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšanu.

2. SIA „CMC OZOLI” mātes uzņēmumam Dānijā pieder visas kapitāla daļas 100% apmērā.

⁷ Autores veidots attēls izmantojot datorprogrammu „Tildes Jumis”

3. Grāmatvedības reģistru kārtošana tiek veikta licencētā grāmatvedības datorprogrammā „Tildes Jumis”, saskaņā ar MK noteikumiem Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” 37.punktu.

4. SIA „CMC OZOLI” grāmatvedību kārto divkāršā ieraksta sistēmā, saskaņā ar LR likumu „Par grāmatvedību” 9.pantu.

5. SIA „CMC OZOLI” darījumi tiek grāmatoti pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem, saskaņā ar LR likumu „Par grāmatvedību” 7.pantu.

6. Krājumu atlikumus sabiedrība novērtē atbilstoši iegādes vai ražošanas pašizmaksai vai zemākajām tirgus cenām bilances datumā atkarībā no tā, kurš no šiem rādītājiem ir zemāks, saskaņā ar LR likumu „Gada pārskatu likums” 32.panta 2.daļu.

7. LR likums „Par akcīzes nodokli” 18. pants, nosaka, ka lauksaimniecības produkcijas ražotāji lauksaimniecības zemes apstrādei izmantojamo degvielu var iegādāties bez akcīzes nodokļa, tas nozīmē, ka par akcīzes nodokļa summu samazinās parāds piegādātājiem un degvielas uzskaites vērtība.

8. Tiešās mainīgās izmaksas papildus tiek uzskaitītas specializētā lauksaimniecības uzskaites programmā „Agrinavia”, kur var redzēt krājumu izlietojumu konkrēti pa ražas gadiem, periodiem, hektāriem, kultūrām izmaksu sadalījumu. t.i., piemēram, cik sēklas materiāla, augu aizsardzības līdzekļu un minerālmēslu ir iztērēti uz konkrēto kultūru, konkrētam ražas gadam, konkrētā periodā.

9. Finanšu grāmatvedības vajadzībām pamatlīdzekļu nolietojums tiek rēķināts pēc lineārās metodes, bet nodokļu vajadzībām pēc ģeometriski degresīvās metodes, saskaņā ar LR likumus „Par uzņēmuma ienākuma nodokli” 13.pantā noteiktajām normām.

10. Izmaksas, kas attiecas uz vieglajiem transportlīdzekļiem tiek palielinātas par 20% no neatskaitāmā priekšnodokļa summas, saskaņā ar LR likumu "Pievienotās vērtības nodokļa likums" 100.panta 2.daļu.

11. SIA „CMC OZOLI” peļņas vai zaudējuma aprēķins tiek sastādīts pēc LR likuma „Gada pārskatu likums” 12.pantā sniegtās shēmas.

12. Peļņas vai zaudējumu aprēķinā ietver ar pārskata gadu saistītās izmaksas neatkarīgi no maksājuma datuma un rēķina saņemšanas datuma, saskaņā ar LR likuma „Gada pārskatu likums” 25.panta 4.daļu.

13. Grāmatvedības darbu auditē zvērināts revidents, saskaņā LR likumu „Gada pārskatu likums” 62.pantu, un pie gada pārskata sagatavošanas sniedz savu atzinumu, saskaņā ar LR likumu „Par zvērinātiem revidentiem” par to, vai gada pārskatā ietvertie finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par sabiedrības finansiālo stāvokli, peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmu saskaņā ar attiecīgajiem finanšu pārskatu sagatavošanas principiem (standartiem) un atbilst normatīvajiem aktiem.

14. SIA „CMC OZOLI” izmaksu uzskaitē kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām.

PRIEKŠLIKUMI

1. SIA „CMC OZOLI” varētu pilnveidot detalizētu izmaksu piesaisti dažādām dimensijām, kas ļautu uzskaitīt izmaksas pa lauksaimnieciskās produkcijas veidiem, nepieciešamības gadījumā arī katrai tehnikas vienībai, darbinieku grupām u.c.

2. Iesaku SIA "CMC OZOLI" izveidot nemainīgu pamatbāzi Excel tabulas veidā ar izstrādātām formulām saražotās produkcijas pašizmaksas aprēķinam, kurā būtu jāievada saražotās produkcijas daudzums, tiešās mainīgās ražošanas izmaksas no specializētās lauksaimniecības programmas "Agrinavia", bet pārējās izmaksas no sistēmas "Tildes Jumis". Tādējādi varētu pareizi aprēķināt saražotā produkcijas pašizmaksu.

3. Izmantojot "Tildes Jumis" sistēmas iespējas veidot atskaišu saīsnas, piemēram, par uzņēmuma tehnikas vienību noslodzi, izmaksu struktūru, lai varētu izvērtēt izmantošanas izdevīgumu.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Latvijas Republikas likums „Gada pārskatu likums”:
<https://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=147385> (01.04.2014.)
2. Latvijas Republikas likums „Par grāmatvedību”:
<http://likumi.lv/doc.php?id=66460> (01.04.2014.)
3. Latvijas Republikas likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=34094> (01.04.2014.)
4. Latvijas Republikas likums „Pievienotās vērtības nodokļa likums”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=253451> (01.04.2014.)
5. Ministru kabineta noteikumi Nr.488 „Gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=232353>
6. Ministru kabineta noteikumi Nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizēšanu”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=80418> (01.04.2014.)
7. Ministru kabineta noteikumi Nr.969 „Kārtība, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem saistītie izdevumi”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=220013> (01.04.2014.)
8. Ministru kabineta noteikumi Nr.1249 „Noteikumi par uzņēmējdarbības riska valsts nodevas apmēru, kā arī darbinieku prasījumu garantiju fondā un maksātspējas procesa izmaksu segšanai ieskaitāmās nodevas daļu 2014. gadā”:
<https://www.vestnesis.lv/?menu=doc&id=261759> (01.04.2014.)
9. Apsīte I. Uzņēmuma gada pārskats.-Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2003.-366 lpp.
10. Baltutis U. Grāmatvedības skaidrojošā vārdnīca. –Rīga: Avots, 2005.-252 lpp.
11. Bojarenko J., Tjurina A., Ķūda M., Pokromoviča I., Iespere I. Finanšu grāmatvedība „Teorija un prakse” II daļa. – Rīga: SIA KIF Biznesa komplekss, 2008. – 290 lpp.
12. Grandāne M., Martemjanova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A. Teorētiskais nodarbību metodiskais materiāls Finanšu grāmatvedībā.- Jēkabpils: Jēkabpils Agrobiznesa koledža, 2007.-178 lpp.
13. Grigorjeva R., Jesenčika A., Leibus I., Svarinska A. Finanšu grāmatvedība.- Izglītības soli, 2004.-246 lpp.
14. Lutboržs A. Finanšu grāmatvedība tirdzniecībā.-Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2003.-282 lpp.
15. Cost - What is cost?: <http://www.e-economic.co.uk/accountingsystem/glossary/cost> (01.04.2014.)
16. Pārdošanas izmaksas:
<http://termini.lza.lv/term.php?term=p%C4%81rdo%C5%A1anas%20izmaksas&list=p%C4%81rdo%C5%A1anas%20izmaksas&lang=LV> (01.04.2014.)

LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITE UN KONTROLE UZŅĒMUMĀ

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Inga Gabranova

Darba vadītājs: Mg. oec. Mārāne Ingrīda

ANOTĀCIJA

Darba mērķis ir izpētīt līzinga darījumu uzskaiti un kontroli konkrētā sabiedrībā ar ierobežotu atbildību un to atbilstību normatīvo aktu prasībām. Galvenie darba uzdevumi ir aprakstīt līzinga darījumu būtību, uzskaiti un kontroli, kā arī izpētīt un novērtēt līzinga darījumu uzskaiti un kontroli konkrētā komercsabiedrībā. Darba izstrādei izmantota monogrāfiskā metode.

Darba pirmajā daļā aprakstīta līzinga darījumu būtība, uzskaitē un kontrole, otrajā daļā aprakstīta finanšu līzinga uzskaitē sabiedrībā ar ierobežotu atbildību, bet darba trešajā daļā aprakstīta līzinga darījumu kontrole komercsabiedrībā.

RAKSTA TEKSTS

Jebkuras uzņēmējdarbības pamatā ir kapitāls – pašu īpašnieku vai aizņemtais kapitāls. Uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanas laikā ir svarīgi izvērtēt kapitāla avotus, sabalansēt pašu un aizņemtā kapitāla lielumu, un nebaidīties aizņemties, jo tieši ar aizņemto kapitālu uzņēmumam ir iespēja savu attīstību veikt straujāk un plašāk.

Līzinga darījumu uzskaitē un kontrole tika pētīta sabiedrībā ar ierobežotu atbildību (SIA) „ALKO”, kur tas ir aktuāli, jo pētāmā perioda laikā, no 2011. līdz 2013. gadam, uzņēmums ir paplašinājis savu darbību, notiek veco pamatlīdzekļu nomaiņa pret jauniem, un šī procesa īstenošanā īpaši tiek izmantots aizņemtais kapitāls finanšu līzinga veidā.

Līzinga darījumu uzskaitē un atspoguļošana sabiedrības finanšu pārskatos atbilstoši visiem saistošajiem Latvijas Republikas likumiem un Ministru kabineta noteikumiem nav vienkārša, jo grāmatvedības uzskaitē ļoti ietekmē atbilstība sarežģītajām nodokļu likumu normām – pareizi jāiegrāmato pievienotās vērtības nodoklis un precīzi jāaprēķina uzņēmumu ienākuma nodoklis.

Darba mērķis: Izpētīt līzinga darījumu uzskaiti un kontroli SIA „ALKO”, to atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Darba uzdevumi:

1. Aprakstīt līzinga darījumu būtību, uzskaites un kontroles teoriju un reglamentējošo normatīvo aktu prasības.

2. Izpētīt un novērtēt līzinga darījumu uzskaiti un kontroli SIA „ALKO”.

Darbā pielietota monogrāfiskā (aprakstošā) metode.

1. LĪZINGA DARĪJUMU BŪTĪBA, UZSKAITE UN KONTROLE

Uzņēmuma aizņemtie līdzekļi (aizņēmumi) ir kredītresursu veids, ko galvenokārt izmanto uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu vai ilgtermiņa ieguldījumu (aktīvu) nodrošināšanai. Tie nerodas kārtējā uzņēmuma darbības rezultātā, bet aizņēmumi uzņēmuma rīcībā nonāk tikai uz noslēgta līguma pamata, kā arī tiem ir noteikts izmantošanas termiņš, kurā aizņēmumi ir jāatdod pilnā apmērā. Par kredītresursu izmantošanu uzņēmums parasti maksā procentus. [15., 45.]

Uzņēmumu visbiežāk izmantotie aizņēmumu veidi ir parastie īstermiņa vai ilgtermiņa kredīti, kā arī līzings jeb noma, bet saimniecisko darījumu nodrošināšanai uzņēmumi var izmantot arī citus kredītiestāžu piedāvātos aizņēmumu veidus, piemēram, overdraftu, kredītlīniju vai faktoringu.

Termins „līzings” radies no angļu valodas vārda „lease”, kas nozīmē izīrēt, iznomāt. Terminu „līzings” izmanto dažādu veidu darījumu, kas pamatojas uz ilgtermiņa nomu, apzīmēšanai. [9., 156.]

Līzinga objekts – jebkura kustama vai nekustama manta, kas attiecināma uz pamatlīdzekļiem. Līzinga kustamie objekti – transportlīdzekļi, celtniecības tehnika, sakaru līdzekļi un datori, darbgaldi, mehānismi, aparāti u.c. Līzinga nekustamie objekti – ražošanas nozīmes ēkas un būves. [9., 156.]

Līzinga devējs (iznomātājs) – banka vai līzinga kompānija, kas ir mantas īpašnieks, un iegādājas mantu pēc līzinga ņēmēja (nomnieka) pasūtījuma, lai vēlāk nodotu to uz nomas (līzinga līguma) noteikumiem.

Līzinga ņēmējs (nomnieks) – jebkura fiziska vai juridiska persona (mantas ražotājs, tirdzniecības organizācija utt.), kas piedalās līzinga operācijā uz pirkuma-pārdevuma līguma (ar līzinga devēju) pamata. [9., 156.]

Līzings jāsaprot kā uzņēmējdarbības veids, kas vērsts uz laiku brīvo vai piesaistīto finanšu līdzekļu investēšanu mantā, ko iegādājas fizisku vai juridisku personu vajadzībām pēc viņu lūguma un nodod uz noteiktu laiku tām lietošanā atbilstoši noslēgtajam līgumam. [9., 156.–157.]

Galvenā atšķirība starp līzingu un nomu ir tā, ka, nomājot kādu ražošanas līdzekli ar izpirkšanas tiesībām, uzņēmums uzreiz kļūst par tā īpašnieku, kad izdara pirmo iemaksu. Turpretim līzinga darījumā uzņēmums kļūst par īpašnieku tikai tad, kad ražošanas līdzekļu vērtība ir pilnīgi samaksāta. [14., 150.]

Starptautiskais grāmatvedības standarts Nr. 17 nosaka, ka līzinga klasifikācijā galvenais ir risku un priekšrocību sadalījums, kas saistās ar īpašumtiesībām starp iznomātāju un nomnieku saskaņā ar noslēgto līgumu.

Populārākie līzinga veidi ir finanšu un operatīvais līzings.

Pēc savas ekonomiskās būtības **finanšu līzings** ir analogs kreditēšanai. Finanšu līzingam ir raksturīgs līguma termiņš, kurā nomnieks izmaksā iznomātājam visu īpašuma vērtību, un pēc līzinga līguma beigām līzinga objekts pilnībā pāriet līzinga ņēmēja jeb nomnieka īpašumā.

Finanšu līzinga vadības galvenie posmi:

1. finanšu līzinga objekta un finanšu līzinga veida izvēle;
2. līzinga operāciju izpildes saskaņošana ar līzinga devēju;
3. līzinga operāciju efektivitātes novērtēšana;
4. līzinga maksājumu savlaicīgas izpildes kontroles organizācija. [9., 159.]

Operatīvais līzings jeb operatīvā noma ir līzinga veids, kas paredz objekta nodošanu nomnieka rīcībā uz noteiktu laiku. Tas nenodod nomniekam visus aktīva īpašuma tiesībām raksturīgos riskus un atlīdzības. Operatīvā līzinga laikā klients izmaksā līzinga objekta amortizācijas vērtību, bet, līgumam beidzoties, klientam ir iespēja izvēlēties:

- pagarināt līgumu, turpinot maksāt ikmēneša nomas maksājumus;
- izmantot izpirkšanas tiesības par iepriekš atrunātu atlikušo vērtību;
- nodot izpirkšanas tiesības trešajai personai;
- atdot precī atpakaļ pārdevējam. [16.]

Nomnieks operatīvajā nomā iznomāto aktīvu neuzrāda bilances aktīvā, bet operatīvās nomas maksājumus, izņemot pakalpojumu izmaksas (piemēram, apdrošināšanas izmaksas, nomātā aktīva uzturēšanas izmaksas), nomas termiņa laikā pēc lineārās metodes atzīst par izdevumiem peļņas vai zaudējumu aprēķinā, ja vien kāda cita sistemātiska metode precīzāk neatspoguļo labumu gūšanu no nomātā aktīva lietošanas. Izdevumi ir jāatzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā tajā laika periodā, uz kuru tie attiecas, neatkarīgi no rēķina saņemšanas vai samaksas veikšanas. [12., 15.]

Vispārēja līzinga darījuma kārtība:

- Līzinga ņēmējs griežas pie līzinga devēja ar lūgumu iegādāties viņa uzdevumā precī – līzinga priekšmetu.
- Līzinga devējs izskata pieteikumu, izanalizē to un, ja lēmums ir pozitīvs, sastāda līzinga līgumu, kuru paraksta līzinga ņēmējs un līzinga devējs.
- Saskaņā ar līzinga līgumu līzinga ņēmējs izdara pirmo iemaksu līzinga devēja kontā.

- Līzings devējs noslēdz ar priekšmeta pārdevēju pirkuma-pārdevuma līgumu.
- Līzings ņēmējs ar līzings devēju paraksta pieņemšanas-nodošanas aktu, kas pilnvaro līzings ņēmēju līzings devēja vārdā saņemt no pārdevēja līzings priekšmetu un reģistrēt to līzings devēja vārdā visās nepieciešamajās institūcijās; līzings ņēmējs apdrošina priekšmetu līzings devēja vārdā.

- Līzings ņēmējs maksā par preces lietošanu maksājumus saskaņā ar līzings līgumu. Finanšu līzings gadījumā, samaksājot līzings devējam pilnu līzings priekšmeta vērtību, īpašumtiesības uz līzings priekšmetu pāriet līzings ņēmējam. [10., 33.]

Saistību juridisko pamatu veido likumi, normatīvie akti un dažādi sadarbības līgumi, kuros fiksēti visi norēķinu nosacījumi. Grāmatvedība kontrolē saistību samaksas termiņus un sniedz informāciju lietotājiem par kreditoru parādiem uz pārskatu sastādīšanas datumu, tāpēc sistemātiski ir jāreģistrē visi saimnieciskie darījumi, kuri atspoguļo parādu veidošanos un šo parādu nomaksu, grupējot darījumus kontos atbilstoši bilances posteņu nosaukumiem. [8., 157.]

Norēķinos ar kreditoriem par līzings darījumiem jāiekārto analītiskā uzskaitē par katru līzings devēju, lai būtu skaidrs priekšstats par saistību stāvokli – kam uzņēmums ir parādā, cik lielas summas, par ko un kad parāds izveidojies, kā un kad tas tiek atmaksāts.

Norēķini par finanšu līzings darījumiem visbiežāk tiek uzskaitīti 5. kontu grupā pie citiem aizņēmumiem, kuros atspoguļo ārpus kredītiestādēm saņemtās aizņēmuma summas.

Līzings darījumu uzskaitē veic atbilstoši uzņēmumā apstiprinātam kontu plānam, kurā jāizstrādā detalizēta kodu sistēma, lai varētu redzēt norēķinu stāvokli ar katru kreditoru atsevišķi.

Kreditoru konti ir pasīva konti, kuros kreditoru parāda atlikumu un parāda palielinājumu vienmēr grāmato konta kredītā, bet samazinājumu jeb parāda dzēšanu konta debitā. [8., 158.]

Par katru līzings devēju jāiekārto atsevišķa analītiskā uzskaitē. Atsevišķi jāuzskaita arī procenti, kas jāmaksā par aizņēmumu.

Atsevišķi jāveic uzskaitē par īstermiņa un ilgtermiņa aizņēmumiem. Ilgtermiņa aizņēmuma summa, kas atmaksājama attiecīgajā gadā, jāpārgrāmato no ilgtermiņa saistībām uz īstermiņa saistībām. [7., 36.]

Jebkuram saimnieciskās darbības veicējam, kas reģistrējies Latvijas Republikā, sava saimnieciskā darbība jāveic, pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Galvenokārt tie ir likumi – „Komerclikums”, likums „Par grāmatvedību”, „Gada pārskatu likums”, kā arī nodokļu likumi, kas tieši attiecināmi uz katra konkrētā uzņēmuma darbības specifiku, no kuriem saistībā ar aizņēmumu uzskaitē noteikti jāņem vērā „Pievienotās vērtības nodokļa likums” un likums „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”.

Līzings darījumu uzskaitē, pirmkārt, jāņem vērā vispārējās grāmatvedības kārtošanas normas. Pamatojoties uz likumu „Par grāmatvedību”, jebkura uzņēmuma pienākums ir kārtot grāmatvedību, kurā atspoguļojami visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi, kā arī katrs fakts vai notikums, kas rada pārmaiņas

uzņēmuma mantas stāvoklī. Grāmatvedību jākārt tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt patiesu un skaidru priekšstatu par

uzņēmuma finansiālo stāvokli bilances datumā, tā darbības rezultātiem, naudas plūsmu noteiktā laika posmā, kā arī konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisei.

Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumu Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” (turpmāk tekstā – MK noteikumi Nr. 585) III. daļa nosaka, ka jebkurā komercsabiedrībā nepieciešami grāmatvedības organizācijas dokumenti, kuri jāveido katrai komercsabiedrībai pašai. Grāmatvedības organizācijas dokumenti nosaka kārtību kādā dokumentē, novērtē un uzskaita komercsabiedrības saimnieciskos darījumus, mantu un saistības, veic inventarizāciju, sniedz pārskatus par skaidrās naudas avansu, kā arī

izejvielu un citu krājumu izlietojumu, organizē attaisnojuma dokumentu apgrozību un kārto grāmatvedības reģistrus, kuros veic ierakstus, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem.

Norādījumu par to, kura grāmatvedības konta kredītā un kura konta debitā ierakstāma saimnieciskā darījuma summa (iegrāmatojums), izdara rakstiski uz papīra formā sagatavota attaisnojuma dokumenta vai viendabīgu dokumentu kopsavilkuma vai nodrošina šī iegrāmatojuma atšifrējumu, ja iegrāmatojumu veic elektroniski, un atbilstoši šim iegrāmatojumam izdara ierakstus attiecīgajos kontos. [4., 15. punkts]

Noslēdzot pārskata gadu, saimnieciskās darbības veicējiem jāziņo par sasniegtajiem rezultātiem, komercsabiedrībām tas izpaužas gada pārskatu veidā, kurus sastāda, pamatojoties uz „Gada pārskatu likumu”.

Bilances pasīva pusē norāda sabiedrības aizņēmumus, katram kreditoru parādu posteņim bilancē atsevišķi norādot summas, kas maksājamas gada laikā un kas maksājamas vēlāk nekā gada laikā pēc bilances datuma. [1., 17. pants, 3. daļa]

Parādi, kas maksājami gada laikā pēc bilances datuma, uzskatāmi par īstermiņa kreditoru parādiem, bet parādi, kas maksājami vēlāk nekā gada laikā pēc bilances datuma, uzskatāmi par ilgtermiņa kreditoru parādiem. Atsevišķi jānorāda arī īstermiņa un ilgtermiņa kreditoru parādu kopsummas. [1., 17. pants, 4. daļa]

Kreditoru parādu atlikumi bilancē jāparāda atbilstoši attaisnojuma dokumentiem un ierakstiem grāmatvedības reģistros, un tiem jābūt saskaņotiem ar pašu kreditoru uzskaites datiem bilances datumā. Strīda gadījumos atlikumi bilancē jāuzrāda atbilstoši grāmatvedības datiem. [1., 37. pants, 1. daļa]

Ilgtermiņa kreditoru parādu posteņos ietver tās saistību summas, kuru maksāšanas termiņš iestājas vēlāk par 12 mēnešiem pēc attiecīgā pārskata gada beigām un kuras radušās, lai finansētu ilgtermiņa ieguldījumus un apgrozāmos līdzekļus vai lai segtu saistības, un kuras nav ietveramas īstermiņa kreditoru posteņos. [1., 37. pants, 4. daļa]

Īstermiņa kreditoru posteņos ietver summas, kuras nomaksājamas tuvāko 12 mēnešu laikā pēc pārskata gada beigām, un citas saistības, kas rodas uzņēmuma parastajā darbības ciklā”. [1., 37. pants, 5. daļa]

Finanšu pārskata pielikumā katram bilances parādu posteņim jāsniedz informācija par to daļu, kas jāmaksā ilgāk nekā piecus gadus pēc bilances datuma.

Ja sabiedrības aktīvi ir ieķīlāti vai apgrūtināti ar kādu citu aizņēmuma atmaksāšanas drošību, to norāda kopā ar informāciju par ķīlas vai cita garantijas aizņēmuma atmaksāšanas drošības nosacījumiem un ieķīlātā objekta bilances vērtību. [1., 45. pants, 2. daļa]

Grāmatvedības uzskaitē rekomendējošs raksturs ir Latvijas grāmatvedības standartiem. Saistībā ar līzinga darījumu uzskaiti ir pieņemts Latvijas grāmatvedības standarts Nr. 10 „Noma. Standarts nosaka un skaidro finanšu un operatīvās nomas darījumu novērtēšanu un uzskaiti, kā arī informācijas atklāšanu par šiem nomas darījumiem nomnieka un iznomātāja finanšu pārskatos. [5.]

Finanšu grāmatvedībā noteicošais kritērijs līzinga līgumu klasifikācijai ir tikai iznomātā aktīva īpašuma tiesību nodošana nomniekam nomas termiņa beigās, ko ierobežo Latvijas Republikas nodokļu likumdošana.

„Pievienotās vērtības nodokļa likuma” (turpmāk tekstā – PVN likums) 1. panta 13. punktā ir noteikta nomaksas pirkuma definīcija, kas attiecināma uz līzinga darījumiem: nomaksas pirkums ir preču piegāde, kurā preces piegādātājs saskaņā ar noslēgto nomaksas pirkuma līgumu piegādā

konkrētu preci, kas līgumā noteiktajā termiņā pēc visu līgumā noteikto maksājumu izdarīšanas pāriet preces saņēmēja īpašumā. [3.]

Līdz ar to finanšu noma ir preču piegādes darījums. Nosūtot iznomāto aktīvu nomniekam, iznomātājs izraksta nodokļa rēķinu, aprēķina un budžetā iemaksā PVN, bet nomnieks, saņemot aktīvu un rēķinu, atskaita tajā uzrādīto priekšnodokli (ja abas darījumā iesaistītās puses ir ar nodokli apliekamās personas). Finanšu noma PVN likuma izpratnē ir tikai tad, ja nomas līgumā ir paredzēts, ka iznomātais aktīvs pāries nomnieka īpašumā. Ja šis

nosacījums neizpildās, tad darījums uzskatāms par operatīvo nomu, un PVN tiek aprēķināts un priekšnodoklis atskaitīts, darījumā iesaistītajām pusēm izrakstot un saņemot ikmēneša nodokļa rēķinus. [11., 12.]

Nomas līgumu klasificēšanu ierobežo arī likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” (turpmāk tekstā – UIN likums) 13. panta normas: „ja pamatlīdzekļi ir nomāti ar izpirkuma tiesībām, to nolietojuma un rekonstrukcijas, uzlabošanas un atjaunošanas izmaksas noraksta tā, it kā pamatlīdzekļi būtu nomnieka īpašums”. [2., 13. panta 7. daļa] Līdz ar to nomnieks savu ar nodokli apliekamo ienākumu drīkst palielināt par nolietojuma izmaksām finanšu grāmatvedībā (lineāro nolietojumu) un samazināt atbilstoši aprēķinātajām UIN likuma 13. pantā noteiktajām nodokļu nolietojumam likmēm tikai tad, ja tiek izmantota finanšu noma ar izpirkuma tiesībām.

Līzinga darījumu grāmatvedības kontroli uzņēmumā nosaka MK noteikumi Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”.

Grāmatvedības kontrole ietver metodes un paņēmienus, kurus izmanto, lai kontrolētu uzņēmuma mantas saglabāšanu, visu saimniecisko darījumu atspoguļošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām un grāmatvedības organizācijas dokumentos noteiktajai kārtībai, kā arī lai nodrošinātu grāmatvedības sniegtās informācijas savlaicīgumu un pareizību. Grāmatvedības kontroles ietvaros pārbauda attiecīgajos grāmatvedības dokumentos ietvertos aprēķinus un kontējumus, precizē, vai katrs saimnieciskais darījums ir iegrāmatots pareizā kontā un laikus un vai norādītās summas ir pareizas, vai visi saimnieciskie darījumi, kas attiecas uz pārskata periodu, norādīti šī pārskata perioda grāmatvedības reģistros un finanšu pārskatos. [4., 68. punkts]

Uzņēmuma iekšējās kontroles sistēmu veido kontroles vide (uzņēmuma politika un organizatoriskā struktūra), uzskaites sistēma un kontroles procedūras.

Grāmatvedības uzskaites kontroles uzdevumi:

- nodrošināt, lai jebkurš saimnieciskais darījums notiktu tikai ar uzņēmuma vadības atļauju;
- nodrošināt, ka jebkurš saimnieciskais darījums tiek uztverts un iegrāmatots atbilstoši kārtīgai grāmatvedības sistēmai;
- nodrošināt, lai piekļūšana uzņēmuma īpašumam būtu iespējama tikai ar vadības atļauju;
- nodrošināt, lai faktiski esošais īpašums un parādi atbilstu grāmatvedības reģistros uztvertajai un atspoguļotajai informācijai. [6., 9. – 10.]

Līzinga darījumu uzskaitē ir ļoti svarīgi pareizi uzskaitīt, vadīt un uzraudzīt visus uzņēmumā izmantotos līzingus. No pirmajiem kontaktiem ar kredītiestādi un kredītliguma noslēgšanas līdz paredzētā aizdevuma izmantošanai uzņēmumā nepieciešama stingra iekšējā kontrole. [6., 53.]

Svarīgākais faktiskās kontroles paņemiens ir inventarizācija, kas ir uzņēmuma īpašumā un lietojumā esošo objektu un līdzekļu pārbaude dabā un salīdzināšana ar grāmatvedības uzskaites datiem un saistību summu saskaņošana ar kreditoriem. Inventarizācijas jāveic atbilstoši uzņēmumā apstiprinātiem noteikumiem, kuri izstrādāti atbilstoši likumdošanai.

2. FINANŠU LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITE SIA „ALKO”

Atbilstoši MK noteikumu Nr. 585 10. punkta prasībām „visus ierakstus grāmatvedības reģistros izdara saimnieciskā darījuma dienā vai iespējami drīz pēc tās, bet ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc tā mēneša beigām, kurā saimnieciskais darījums noticis. Ierakstus izdara divkārsā ieraksta sistēmā, pamatojoties uz attaisnojuma dokumentiem vai viendabīgu dokumentu kopsavilkuma datiem. [4., 10. punkts]

Grāmatvedības attaisnojuma dokumentiem SIA „ALKO” pirms iegrāmatošanas tiek pārbaudīta atbilstība likuma Par grāmatvedību 7.panta obligāto rekvizītu prasībām, kā arī pārbaudīts, vai šos attaisnojuma dokumentus var uzskatīt par nodokļa rēķiniem pēc Pievienotās vērtības nodokļa likuma 125.panta 1. daļā nodokļa rēķinam noteikto rekvizītu

prasībām. Kad rekvizīti ir pārbaudīti, attaisnojuma dokumenti tiek iegrāmatoti, izmantojot vadītāja apstiprinātu kontu plānu. Grāmatvedības kontu plāna aprakstā ir detalizēts skaidrojums par ierakstu veikšanu katrā kontā.

SIA „ALKO” pētāmajā periodā no 2011. līdz 2013. gadam ir noslēgusi vairākus līgumus par finanšu līzinga darījumiem ar līzinga kompāniju. Ar finanšu līzinga palīdzību sabiedrība iegādājas jaunus vai lietotus pamatlīdzekļus saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Vispirms SIA „ALKO” līzinga kompānijai iesniedz līzinga pieteikumu juridiskai personai, ko līzinga kompānija izskata, un pozitīvas atbildes gadījumā tiek noslēgts finanšu līzinga līgums. Vienlaikus ar līzinga līgumu tiek noslēgts Pirkuma līgums par iznomājamās preces pārdošanu līzinga devējam un nodošanu līzinga ņēmējam. To paraksta preces pārdevējs, līzinga kompānija un nomnieks.

Pēc līgumu noslēgšanas līzinga kompānija SIA „ALKO” izraksta avansa rēķinu par pirmo maksājumu un pirmā maksājuma rēķinu, pēc kura apmaksas darījumā iesaistītās puses sastāda Piegādes apliecinājumu – dokumentu, kurš apliecina, ka nomas priekšmets ir nodots nomniekam lietojumā. Automašīna tiek reģistrēta Ceļu satiksmes drošības direkcijā (CSDD), tās īpašniece ir līzinga kompānija, bet SIA „ALKO” automašīnas tehniskajā pasē ir norādīta kā transportlīdzekļa turētājs. Transportlīdzekļa tehniskai pasei ir derīguma termiņš, kas vienāds ar attiecīgā līzinga līguma beigu datumu.

Nomātā aktīva vērtība bilancē ir nomas saistības bez priekšnodokļa.

Jebkuras sākotnējās tiešās izmaksas, kas tieši attiecināmas uz finanšu nomu, nomniekam jāpieskaita summai, kuru atzīst par nomāto aktīvu. Aktīva vērtībā var tikt ieskaitīta komisijas maksa par nomas līguma noslēgšanu, ja tā ir samaksāta līdz aktīva ekspluatācijas uzsākšanai. Procentu izdevumus, kas samaksāti pirms aktīva nodošanas ekspluatācijā, nekapitalizē (nepievieno aktīva vērtībai), jo tas ir pretrunā ar 23. Starptautisko grāmatvedības standartu „Aizņēmuma izmaksas”. Līdz ar to nomātā aktīva vērtība bilancē ir nomas saistības bez priekšnodokļa, bet ar sākotnējām tiešajām izmaksām. [13., 10.]

Finanšu nomas termiņa sākumā nomnieks atzīst:

- nomāto aktīvu bilances aktīva iedaļā Ilgtermiņa ieguldījumi;
- priekšnodokli bilances aktīva postenī Pārmaksātie nodokļi (ja ir PVN pārmaksa) vai pasīva postenī Norēķini par nodokļiem kā šī posteņa samazinājumu;
- nomas saistības postenī Citi aizņēmumi.

Finanšu nomas termiņa sākumā nomnieks atzīst nomāto aktīvu bilances aktīvā ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā un bilances pasīvā ilgtermiņa un īstermiņa kreditoru saistības summās, kas vienādas ar nomātā aktīva patieso vērtību vai minimālo nomas maksājumu (MNM) pašreizējo vērtību, ja tā ir zemāka. [13., 10.]

Nomātā aktīva patieso vērtību un minimālo nomas maksājumu pašreizējo vērtību nosaka nomas uzsākšanas datumā. Nomātā aktīva patiesā vērtība pārsvarā ir summa, par kādu iznomātājs aktīvu ir iegādājies no tā piegādātāja. [13., 11.]

SIA „ALKO” nomāto aktīvu bilancē uzrāda iznomātāja pavadzīmē norādītajā aktīva vērtībā, pievienojot sākotnējās tiešās izmaksas (izveidošanas izmaksas).

Finanšu līzinga iegrāmatošana komercsabiedrībā notiek sekojoši:

1. Iegrāmatotas parāda saistības ar līzinga kompāniju, pamatojoties uz līzinga kompānijas izsniegto preču pavadzīmi:

D Pamatlīdzekļu izveidošana – nomas automašīnas cena

D Norēķini par PVN – priekšnodoklis

K Parāds līzinga kompānijai – kopējā pavadzīmes summa

2. Saņemts rēķins par pirmo iemaksu (parasti lielāka maksājuma summa, nekā ikmēneša rēķinā), pēc kura tiek iegrāmatots nomas maksājuma parāds:

D Parāds līzinga kompānijai

K Ikmēneša parāds līzinga kompānijai

un komisijas maksa par līzinga līguma slēgšanu:

D Pamatlīdzekļu izveidošana – komisijas maksa bez PVN
 D Norēķini par PVN – priekšnodoklis no komisijas maksas
 K Ikmēneša parāds līzinga kompānijai – komisijas maksa + PVN
 3. Samaksāts rēķins par kopējo summu, maksājuma uzdevums:
 D Ikmēneša parāds līzinga kompānijai
 K Norēķinu konts bankā
 4. Pēc pamatlīdzekļa nodošanas ekspluatācijā, pamatojoties uz Aktu par pamatlīdzekļu nodošanu ekspluatācijā, tiek veikts grāmatojums (grāmatvedības izziņa):
 D Pamatlīdzekļi finanšu līzingā
 K Pamatlīdzekļu izveidošana
 5. Ikmēneša maksājuma rēķinu grāmatvedībā iegrāmato samaksas brīdī:
 D Parāds līzinga kompānijai – ikmēneša nomas maksa
 D Līzinga procentu izdevumi – ikmēneša līzinga procenti
 K Norēķinu konts bankā – rēķina kopsumma.
 Lai līzinga darījuma uzskaitē būtu precīzāka, ikmēneša maksājuma rēķinu vajadzētu iegrāmatot tā saņemšanas brīdī:
 D Parāds līzinga kompānijai – ikmēneša nomas maksa
 D Līzinga procentu izdevumi – ikmēneša līzinga procenti
 K Ikmēneša parāds līzinga kompānijai – rēķina kopsumma.
 Kad ikmēneša maksājums tiek atmaksāts, veic grāmatojumu (maksājuma uzdevums):
 D Ikmēneša parāds līzinga kompānijai
 K Norēķinu konts bankā.
 Iespējams automašīnas pārdevējs pirms pircēja līzinga līguma noslēgšanas ar līzinga kompāniju vēlas saņemt avansa maksājumu, kas garantē, ka precī tiešām nopirks.
 Ja komercsabiedrībai vispirms ir jāveic avansa maksājums piegādātājam, tad grāmatojumi ir sekojoši:
 1. Iegrāmatots preces dīlera avansa rēķins:
 D Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem – preces summa bez PVN
 D Norēķini par PVN – priekšnodoklis
 K Norēķini ar piegādātājiem – kopējā avansa rēķina summa
 un samaksāts (maksājuma uzdevums):
 D Norēķini ar piegādātājiem
 K Norēķinu konts bankā
 2. Iegrāmatots līzinga kompānijas rēķins par komisijas maksu un nomas maksājums
 D Pamatlīdzekļu izveidošana – komisijas maksa
 D Norēķini par PVN – priekšnodoklis par komisijas maksu
 K Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem
 3. Iegrāmatots vienošanās akts par savstarpējo norēķinu (ieskaitu):
 D Parāds līzinga kompānijai
 K Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem
 K Norēķini par PVN
 4. Līzinga kompānija izraksta pavadzīmi par transportlīdzekļa piegādi, to iegrāmato:
 D Pamatlīdzekļu izveidošana – mašīnas vērtība bez PVN
 D Norēķini par PVN – priekšnodoklis
 K Parāds līzinga kompānijai – kopējā pavadzīmes summa
 5. Dīleris izraksta nodošanas-pieņemšanas aktu, SIA „ALKO” sastāda Aktu par pamatlīdzekļu pieņemšanu ekspluatācijā, uz akta pamata tiek sastādīta grāmatvedības izziņa:
 D Pamatlīdzekļi finanšu līzingā
 K Pamatlīdzekļu izveidošana
 Tālākā uzskaitē notiek identiski iepriekš aprakstītajam.

Lai iegādātos lietotus pamatlīdzekļus no ārzemēm, bet vienlaikus nepatērētu visus uzņēmuma brīvos finanšu līdzekļus, uzņēmumi līzinga kompānijās var noslēgt arī finanšu līzingu ar pārdošanu un saņemšanu atpakaļ nomā jeb atgriezenisko līzingu.

Atgriezeniskā līzinga darījumi nepieciešami, jo līzinga kompānija nevēlas piešķirt parasto finanšu līzingu darījumiem, kuros pārdevējs ir ārvalstu firma, tāpēc SIA „ALKO” vēlamo finanšu līzinga objektu vispirms uz Latviju ir jānogādā pašiem. Šādā ceļā iegādātu automašīnu komercsabiedrība iegrāmato pamatlīdzekļu izveidošanas kontā, un, nenododot to ekspluatācijā, pārdod līzinga kompānijai, lai pēc tam to nomātu finanšu līzingā. Automašīnas pārdošanas cena ir vienāda ar tās cenu finanšu līzingā.

Darījuma veikšanai ir sekojoši grāmatojumi:

1. SIA „ALKO” nopērk automašīnu par saviem līdzekļiem no ārzemēm (pavadzīme) un apmaksā pavadzīmi (maksājuma uzdevums):

D Pamatlīdzekļu izveidošana un D Norēķini ar piegādātājiem
K Norēķini ar piegādātājiem K Norēķinu konts bankā

2. SIA „ALKO” izraksta preču pavadzīmi-rēķinu līzinga kompānijai:

D Norēķini ar pircējiem un pasūtītājiem
K Norēķini par PVN

K Ieņēmumi no pamatlīdzekļu pārdošanas

3. Tiek saņemts pirmā maksājuma avansa rēķins un pirmā maksājuma rēķins, kas tiek dzēsts pēc vienošanās akta par savstarpējo norēķinu ieskaitu:

D Norēķini par finanšu nomu
K Norēķini ar pircējiem un pasūtītājiem

4. No līzinga kompānijas atpakaļ saņemtā automašīna un ikmēneša maksājumi tiek grāmatoti tāpat kā parastajā finanšu līzingā.

SIA „ALKO” pamatlīdzekļu līzingā uzskaiti reglamentē grāmatvedības organizācijas dokumenti „Nolikums par pamatlīdzekļu uzskaiti” un „Nolikums par inventarizācijām”.

Tā kā finanšu līzingā iegādātie pamatlīdzekļi komercsabiedrībā ir jāiegrāmato tās pamatlīdzekļos, tad to uzskaitē ir tāda pati kā komercsabiedrības īpašumā esošiem pamatlīdzekļiem.

Kad noslēdzas finanšu līzinga līgumu termiņš un visi maksājumi ir veikti, līzinga kompānija elektroniski sazinās ar CSDD, un nomnieka pienākums ir veikt transportlīdzekļa tehniskās pases nomaiņu, kurā gan transportlīdzekļa īpašnieks, gan turētājs ir nomnieks.

Uz jaunās tehniskās pases pamata tiek sastādīta grāmatvedības izziņa, kurā transportlīdzekli pārgrāmato:

D Īpašumā esošas automašīnas un piekabes
K Pamatlīdzekļi finanšu līzingā.

Līzinga darījumu atspoguļojums SIA „ALKO” gada pārskatā

SIA „ALKO” sastāda bilanci atbilstoši „Gada pārskatu likuma” 10. pantā dotajai shēmai. Sabiedrības bilanci, saņemto jaunu aizņēmumu pamatlīdzekļu iegādei, bilances aktīvā palielinās ilgtermiņa ieguldījumu vērtība un bilances pasīvā kreditoru parādi.

SIA „ALKO” līzinga līgumi ir slēgti uz laika periodu no 2 līdz 5 gadiem, tāpēc parādi ir klasificējami gan īstermiņa, gan ilgtermiņa kreditoru sastāvā. Gada beigās, sastādot bilanci uz 31. decembri, nākošajā gadā veicamie maksājumi tiek pārnesti no ilgtermiņa kreditoru posteņa uz īstermiņa kreditoriem.

Atbilstoši „Gada pārskatu likuma” 12. pantā norādītajai shēmai komercsabiedrība sastāda peļņas vai zaudējumu aprēķinu vertikālā formā (klasificētu pēc apgrozījuma izmaksu metodes). Peļņas vai zaudējumu aprēķinā atspoguļojas līzinga un aizņēmumu procenti. Pārskata gada laikā tie tiek uzkrāti operāciju konta debitā Procentu izdevumi, bet gada beigās pārnesti uz konta Peļņa vai zaudējumi debetu. Komercsabiedrības peļņa samazinās par procentu izdevumiem. Peļņas vai zaudējumu aprēķinā tie tiek uzrādīti sadaļā Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas.

Atbilstoši likumam „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijā ir jākorrigē apliekamais ienākums. Apliekamā ienākuma koriģēšanu par procentu maksājumiem regulē likuma 64. panta pirmā daļa, ja līzinga devējai kompānijai ir licence par finanšu pakalpojumu sniegšanu.

Finanšu grāmatvedībā aprēķināto un komercsabiedrības peļņas vai zaudējumu aprēķinā iekļauto pamatlīdzekļu nolietojumu un samaksātos līzinga procentus, kas pārsniedz pieļaujamo normu, uzrāda deklarācijas apliekamā ienākuma (zaudējumu) palielināšanas (samazināšanas) daļā.

Komercsabiedrības naudas plūsmas pārskats tiek sastādīts pēc netiešas metodes – koriģējot peļņu, kas uzrādīta peļņas vai zaudējumu aprēķinā un bilances posteņu pieaugumu vai samazinājumu, salīdzinot ar perioda sākumu. Naudas plūsmas pārskatā katru gadu tiek atspoguļotas faktiski saņemtās un samaksātās summa gada laikā.

Saņemtos aizņēmumus uzrāda finansēšanas darbības naudas plūsmā pie saņemtajiem aizņēmumiem, bet samaksāto daļu uzrāda pie izdevumiem aizņēmumu atmaksāšanai vai izdevumiem nomāta pamatlīdzekļa izpirkumam. Pamatlīdzekļu iegāde, slēdzot finanšu līzinga līgumus, tiek uzrādīta ieguldīšanas darbības naudas plūsmas daļā. Savukārt, pārskata gadā samaksātās aizdevumu procentu summas uzrāda pamatdarbības naudas plūsmā ar plus zīmi pie peļņas vai zaudējumu pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem korekcijas pie procentu maksājumiem un tamlīdzīgām izmaksām, bet ar mīnus zīmi pie izdevumiem procentu maksājumiem.

3. LĪZINGA DARĪJUMU UZSKAITES KONTROLE SIA „ALKO”

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 585, lai nodrošinātu grāmatvedības kontroles efektīvu darbību, SIA „ALKO” grāmatvedības kārtošanas funkcija ir atdalīta no pārējām uzņēmuma saimnieciskās darbības funkcijām un grāmatvedības kārtošanu veic grāmatvedis, kas uzņēmumā strādā no tā dibināšanas brīža un ir kompetents savu pienākumu izpildē.

Līzinga darījumu un aizņēmumu kontrolei ir liela nozīme – ja sabiedrība laikus ievēro visus aizņēmumu apmaksas termiņus, tad saglabājas tās labā reputācija un kredītvēsture, līdz ar to arī nākotnē nebūs apgrūtinājumu saņemt jaunus kredītus vai noslēgt jaunus līzinga līgumus.

Komercsabiedrībā ir iekārtoti analītiskās uzskaites reģistri katram līzinga līgumam, kā arī līzinga darījumu kopsavilkuma reģistrs. Tajos tiek atspoguļota ne tikai nomas maksa, bet arī samaksātais PVN un līzinga procenti. Katru mēnesi šie dati tiek salīdzināti ar ierakstiem virsgrāmatā.

Aizņēmumu priekškontrolē galvenokārt tiek izvērtēts aizņēmuma veids – vai konkrētajā brīdī uzņēmumam izdevīgāks ir līzinga vai kredīta darījums. Kā arī jāizvēlas attiecīgā brīža visizdevīgākais darījumu partneris.

Kārtējo kontroli uzņēmumā nodrošina galvenokārt grāmatvedis. Pirmkārt, tiek pievērsta uzmanība tam, lai aizņēmumu uzskaitē notiek atbilstoši uzņēmumā apstiprinātiem grāmatvedības dokumentiem un Latvijas Republikas likumdošanai, otrkārt, lai norēķinu par aizņēmumiem uzskaites informācija būtu pareiza:

- atkārtoti pārbauda dokumentu rekvizītus;
- regulāri salīdzina aizņēmumu analītisko reģistru datus ar žurnāla-virsgrāmatas datiem;
- salīdzina ikmēneša rēķinu summas ar iepriekš sastādītajiem maksājumu grafikiem;
- pārliecinās par to, ka ir iegrāmatoti un uzskaitīti visi aizņēmumi, visi ikmēneša rēķini;
- tā kā ikmēneša līzinga rēķinos maksājuma summas tiek norādītas gan latos, gan *euro*, pievērš uzmanību, vai pareizi ir iegrāmatotas latu summas un pareizi samaksātas *euro* summas;

- kad saistības beidzas, vēlreiz pārliecinās, ka ir noformētas jaunās automašīnu tehniskās pases un pārgrāmatoti savā īpašumā iepriekš līzingā esošie pamatlīdzekļi.

Pārskata gada beigās norēķinu summas ar kreditoriem tiek salīdzinātas ar savstarpējo norēķinu salīdzināšanas aktiem – tiek salīdzinātas summas katram līzinga līgumam, kas nodrošina precīzu parādu apjoma apspoguļošanu komercsabiedrības gada pārskatā.

Pirms gada pārskata sastādīšanas tiek veikta norēķinu par aizņēmumiem inventarizācija atbilstoši uzņēmuma „Nolikumam par inventarizācijām”.

Sastādot gada pārskatu, vēlreiz tiek salīdzinātas kopējās summas žurnālā-virsgrāmatā un bilancē. Īpaša uzmanība tiek pievērsta aizņēmumu summu atspoguļošanai bilancē patiesajā vērtībā, jo līzinga darījumi tiek noformēti *euro* valūtā. Sastādot bilanci, pārlicinās, ka pareizi uzrādīts īstermiņa un ilgtermiņa saistību apjoms, kā arī pārbauda līgumu atainojumu finanšu pārskata pielikumā, vai pareizi uzrādīti līzinga līgumi, kuru termiņi ir līdz diviem gadiem un no diviem līdz pieciem gadiem.

SIA „ALKO” tiek nodrošināta arī kvalitatīva pēckontrole, jo komercsabiedrība atbilst „Gada pārskatu likuma” 54. panta otrajā daļā norādītajiem kritērijiem, tāpēc atbilstoši tā paša likuma 62. panta pirmās daļas prasībām katru gadu uzņēmuma sagatavoto gada pārskatu pārbauda zvērināts revidents, kurš pārlicinās par datu pareizību un uzskaites atbilstību Latvijas Republikas likumdošanas prasībām.

SECINĀJUMI

1. SIA „ALKO” līzinga darījumu uzskaiti veic, pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem – likumu „Par grāmatvedību”, „Gada pārskatu likumu”, „Pievienotās vērtības nodokļa likumu” un likumu „Par uzņēmumu ienākuma nodokli”.

2. Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju” SIA „ALKO” ir izstrādāti organizācijas dokumenti, tai skaitā, „Nolikums par pamatlīdzekļu uzskaiti”, kā arī „Nolikums par inventarizācijām”, kurš nosaka arī aizņēmumu uzskaites inventarizācijas kārtību.

3. Līzinga darījumu uzskaitē SIA „ALKO” notiek atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanas normām, atsevišķi uzskaitot katru līzinga darījumu, parādot bilancē gan īstermiņa, gan ilgtermiņa saistības un ievērojot nodokļu likumdošanas normas.

4. SIA „ALKO” līzinga darījumu kontroli veic uzņēmuma vadītājs un grāmatvedis, kā arī zvērināts revidents, atbilstoši likumdošanā noteiktajām prasībām.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. LR likums: Gada pārskatu likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=66461> (13.05.2014.)
2. LR likums: Par uzņēmumu ienākuma nodokli: <http://likumi.lv/doc.php?id=34094> (13.05.2014.)
3. LR likums: Pievienotās vērtības nodokļa likums: <http://likumi.lv/doc.php?id=253451> (17.03.2014.)
4. Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju: MK noteikumi Nr. 585: <http://likumi.lv/doc.php?id=80418> (13.05.2014.)
5. Noma: Latvijas grāmatvedības standarts Nr. 10: <http://likumi.lv/doc.php?id=221423> (13.05.2014.)
6. Brūna I., Uzņēmumu iekšējā kontrole. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. – 82 lpp.
7. Grandāne M., Martemjanova E., Mārāne I., Mežaraupe V., Soopa A. Finanšu grāmatvedība. – Rīga: SIA „Izdevniecība RaKa”, 2004. – 169 lpp.
8. Grigorjeva R., Jesemčika A., Leibus I., Svarinska A. Finanšu grāmatvedība. – Rīga: SIA „Izglītības soļi”, 2004. – 246 lpp.
9. Krogzeme H. Finanses un nodokļi. – Rīga: RTU Izdevniecība, 2010. – 568 lpp.
10. Kudinska M. Kreditēšana. – Rīga: SIA „Latvijas Komerbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs”, 2008. – 126 lpp.
11. Ludboržs A. Latvijas grāmatvedības standarts Nr. 10 „Noma”: Balance Nr. 20 (224). – Rīga: SIA „Lietišķās informācijas dienests”, 2009. – 10.–12. lpp.

12. Ludboržs A. Latvijas grāmatvedības standarts Nr. 10 „Noma”: Balance Nr. 21 (225). – Rīga: SIA „Lietišķās informācijas dienests”, 2009. – 12.–16. lpp.
13. Ludboržs A. Finanšu noma nomnieka finanšu pārskatā: Balance Nr. 23 (227). – Rīga: SIA „Lietišķās informācijas dienests”, 2009. – 10.–13. lpp.
14. Rurāne M. Uzņēmuma finanses. – Rīga: Apgāds „Jumava”, 2007. – 266 lpp.
15. Zaiceva J. Uzņēmuma kredīti, to atspoguļošanas noteikumi uzņēmuma uzskaitē un pārskatos. – Rīga: SIA „Beno Prese”, 2003. – 79 lpp.
16. Latvijas Līzīngā devēju asociācija: Kas ir līzings?: <http://www.llda.lv/lv/lizinga-celvedis/kas-ir-lizings.html> (13.05.2014.)

KOMERSANTA FORMAS IZVĒLE UN REĢISTRĒŠANAS DINAMIKA

SADALĪJUMĀ PA KOMERCDARBĪBAS FORMĀM

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Ļubova Denisova

Darba vadītājs: lektore mg. iur. Edīte Zalaka

IEVADS

2002.gada 1.janvārī spēkā stājās Komerclikums, kas noteica būtiskas izmaiņas uzņēmējdarbības vidē, paredzot šādas uzņēmējdarbības formas jeb komersanta veidus: individuālais komersants, personālsabiedrība (pilnsabiedrība un komandītsabiedrība) un kapitālsabiedrība (sabiedrība ar ierobežotu atbildību un akciju sabiedrība). Izvēloties komersanta formu, personai vispirms būtu nepieciešams, kāda komersanta forma viņai būtu vispiemērotākā no saimnieciskā un juridiskā aspekta.

Darba mērķis: Noskaidrot komersanta formas priekšrocības un trūkumus un reģistrēšanas dinamiku sadalījumā pa komercdarbības formām.

Darba uzdevumi:

1. Izpētīt Komerclikumā noteiktās komersantu formas.
2. Analizēt komersanta formas priekšrocības un trūkumus.
3. Izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus komersanta formas izvēlei.

1. INDIVIDUĀLAIS KOMERSANTS (IK)

Individuālais komersants - ir fiziskā persona, kas veic saimniecisko darbību un kura kā komersants ir ierakstīts komercreģistrā. Fiziskajai personai ir pienākums sevi pieteikt ierakstīšanai komercreģistrā kā individuālo komersantu, ja gada apgrozījums no veiktās saimnieciskās darbības pārsniedz EUR 284 600 vai tās veiktā saimnieciskā darbība atbilst komercaģenta darbībai vai māklera darbībai vai arī tās veiktā saimnieciskā darbība atbilst šādām pazīmēm: 1) gada apgrozījums no šīs darbības pārsniedz EUR 28 500; 2) tā savas saimnieciskās darbības veikšanai vienlaikus nodarbina vairāk nekā piecus darbiniekus [1].

Priekšrocības:

1. Viegla statusa iegūšana.
2. Statusu var iegūt viena fiziska persona.
3. Nav nepieciešams kapitāls.
4. Nav nepieciešams veidot pārvaldes institūcijas (valdi, padomi).
5. Īpašnieks vienpersoniski vada uzņēmumu un pieņem lēmumus, pārstāv IK attiecībās ar trešajām personām (valsts un pašvaldību iestādēm, komersantiem, patērētājiem u.c.) [1].
6. Vienkāršota grāmatvedības uzskaitē un pārskats - ir iespējams šīs funkcijas veikt bez profesionālā grāmatveža zināšanām [4].
7. VSAOI, jāmaksā tikai tad, ja ienākumi sasniedz MK noteikumus noteikto obligāto iemaksu objekta minimālo apmēru (kas ir minimālas algas apmērs EUR 320) [5].

Trūkumi:

1. IK kā fiziska persona atbild personīgi ar savu mantu kreditoriem par saistībām, kas radušās komercdarbības ietvaros.
2. Darbību veic, izmantojot vienas personas resursus.
3. Grūti nodalīt personīgo naudu no uzņēmuma naudas.
4. Vienam ir lielākas iespējas kļūdīties, pieņemot lēmumus.
5. Prombūtnes laikā (slimība, atvaļinājums) nepieciešams nodrošināt, kas vadīs uzņēmumu un pārstāvēs IK attiecībās ar trešajām personām [1].
6. Grūti piesaistīt papildus līdzekļus
7. Iedzīvotāja ienākuma nodoklis jāmaksā 24%. [5].

Reģistrācijas izmaksas:

Valsts nodeva – EUR 28,46

Publikācija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesī” – EUR 18,50 [1].

2. PERSONALSABIEDRĪBA

Personālsabiedrības veidi ir pilnsabiedrība un komanditsabiedrība.

Pilnsabiedrība - ir personālsabiedrība, kuras mērķis ir komercdarbības veikšana, izmantojot kopīgu firmu, un kurā uz sabiedrības līguma pamata, neierobežojot savu atbildību pret pilnsabiedrības kreditoriem, apvienojušās divas vai vairākas personas (biedri).

Personālsabiedrību izveido divas vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas saskaņā ar noslēgto līgumu. Personālsabiedrības dibināšanas un darbības pamats ir sabiedrības līgums [1].

Priekšrocības:

1. Elastīga vadības un pārstāvības sistēma.
2. Komerclikuma noteiktajos gadījumos sabiedrības līgumā var noteikt atšķirīgus noteikumus nekā likumā noteikts.
3. Iespēja apvienot vairāku personu resursus.
4. Biedri paši maksā nodokļus no savas peļņas daļas [1].

Trūkumi:

1. Lai nodibinātu sabiedrību nepieciešams vismaz 2 personas.
2. Komanditsabiedrības biedru - komplementāru un pilnsabiedrības biedru pilna personiskā atbildība ar visu savu mantu par sabiedrības saistībām.
3. Katram biedram ir risks, ka kāds no biedriem var nodarīt zaudējumus sabiedrībai vai tās kreditoriem, par ko atbildēs pārējie.
4. Jādalās peļņā.
5. Jāsaskaņo ar biedriem lēmumu pieņemšana [1].

Reģistrācijas izmaksas:

Valsts nodeva – EUR 142,29

Publikācija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” – EUR 27,03 [1].

3. SABIEDRĪBA AR IEROBEŽOTU ATBILDĪBU (SIA)

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir kapitālsabiedrība ar juridiskās personas tiesībām, kuras pamatkapitālu veido dalībnieku ieguldītais īpašums — daļas [3].

Priekšrocības:

1. Dalībnieki neatbild par sabiedrības saistībām.
2. Var dibināt vai darboties vairāki dalībnieki (fiziskas vai juridiskas personas, personālsabiedrības).
3. Elastīga vadības sistēma.
4. Dalībnieki kontrolē valdi un padomi, var pieņemt lēmumus, kas ietilpst valdes un padomes kompetencē.
5. SIA dalībnieki var ierobežot 3 personu ienākšanu sabiedrībā.
6. Pamatkapitāls var būt mazāks par Komerclikumā noteikto EUR 2800, ja sabiedrības dibinātāji vai dalībnieki ir fiziskās personas, un to maksimālais skaits ir 5, sabiedrības valdes sastāvā ir viens vai vairāki locekļi, un viņi visi ir sabiedrības dalībnieki, katrs sabiedrības dalībnieks ir tikai vienas tādas sabiedrības dalībnieks, kuras pamatkapitāls ir mazāks par EUR 2800 [1].
7. SIA maksā uzņēmuma ienākuma nodokli 15% [4].

Trūkumi:

1. Nepieciešams kapitāls (statūtos noteiktā pamatkapitāla), kas nedrīkst būt mazāks par EUR 2 800, izņemot gadījumus, kad pamatkapitāls var būt mazāks par Komerclikumā noteikto.
2. Nevar publiski piesaistīt kapitālu – kapitāla daļas nav publiskas apgrozības objekts.
3. Dalībnieks nevar brīvi atsavināt sev piederošas kapitāla daļas [1].

4. Grāmatvedības kārtošanai nepieciešamas speciālas zināšanas [4].

Reģistrācijas izmaksas:

Valsts nodeva – EUR 142,29 (ja SIA pamatkapitāls mazāks par EUR 2 800 – EUR 21,34).

Publikācija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” – EUR 27,03 (ja SIA pamatkapitāls mazāks par EUR 2 800 – EUR 41,23) [1].

4. AKCIJU SABIEDRĪBA (AS)

Akciju sabiedrība ir kapitālsabiedrība, kuras kapitāls veidojas, apvienojot daudzas kapitāla vienības — akcijas [3]

Priekšrocības:

1. Dibināt var viena vai vairākas personas.
2. Dibinātāji (akcionāri) var būt fiziskas un juridiskas personas vai personālsabiedrības.
3. Akcionāri atbild par AS saistībām tikai ar ieguldījumiem AS pamatkapitālā, bet neatbild ar savu mantu.
4. Var publiski piesaistīt kapitālu – izlaist jaunas akcijas.
5. Akcionārs var brīvi atsavināt (pārdot, mainīt un dāvināt) sev piederošās akcijas [1].
6. AS maksā uzņēmuma ienākuma nodokli 15% [4].

Trūkumi:

1. Nepieciešams kapitāls (statūtos noteiktā pamatkapitāla), kas nedrīkst būt mazāks par 35 000 EUR.
2. Akcionāriem ierobežotas tiesības kontrolēt valdes un padomes darbu, nevar pieņemt lēmumus, kas ietilpst valdes un padomes kompetencē [1].

Reģistrācijas izmaksas:

Valsts nodeva – EUR 355,72

Publikācija oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” – EUR 27,03 [1].

5. KOMERSANTU REĢISTRĒŠANAS DINAMIKA SADALĪJUMĀ PA KOMERCDARBĪBAS FORMĀM.

1.tabula

Komersantu reģistrēšanas dinamika sadalījumā pa komercdarbības formā⁸.

Gads	<u>AS</u>	<u>AKF</u>	<u>FIL</u>	<u>IK</u>	<u>KOM</u>	<u>SE</u>	<u>SIA</u>	<u>PLN</u>	Kopā
2010	26	56	41	1309	16	0	11939	65	13452
2011	31	50	27	998	8	0	16863	48	18025
2012	32	69	27	799	12	0	15777	58	16774
2013	46	50	15	765	18	0	15381	64	16339
2014	15	15	2	240	2	0	4939	30	5243
Kopā	150	240	112	4111	56	0	64899	265	139666

Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra dati liecina, ka par piedējam 5 gadiem Akciju sabiedrības visvairāk tika reģistrētas 2013.gadā - 46 komersanti. Analizējot statistiskos datus par reģistrētiem komersantiem var secināt, kā individuālais komersants ieņem otro vietu, ka populārākais uzņēmējdarbības veids Latvijā, visvairāk tika reģistrētas 2010.gadā - 1309 komersantu. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību visvairāk tika reģistrēta 2012. gadā - 15777 komersantu, savukārt pilnsabiedrības 2010. gadā - 65 sabiedrības. Salīdzinot filiāļu reģistrēšanas dinamiku no 2010. gadā līdz 2013. gadam, visvairāk reģistrējas 2010. gadā - 41

⁸ Komersantu un to filiāļu reģistrēšanas dinamika sadalījumā pa komercdarbības formām.
<http://www.ur.gov.lv/?a=1119>

filiāles. No visiem komercdarbības formām, vismazāk izvēlas komandītsabiedrību, par to liecina Uzņēmuma reģistra statistikas dati.

Kā liecina Uzņēmumu reģistra statistika, sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir populārākais komersanta veids Latvijā.

Lietotie saīsinājumi:

AS - Akciju sabiedrība;
AKF - Ārvalsts komersanta filiāle;
FIL - Latvijas komersanta filiāle;
IK - Individuālais komersants;
KOM - Komandītsabiedrība;
SE - Eiropas komercsabiedrība;
SIA - Sabiedrība ar ierobežotu atbildību;
PLN - Pilnsabiedrība

SECINĀJUMI

1. IK forma piemērota maziem uzņēmumiem, kuriem nav nepieciešamas lielas investīcijas un ja šīs darbības veikšanai nav nepieciešama licence, piemēram, akcīzes preču licence.

2. Individuāla komersanta lielākais trūkums ir tas, ka fiziska persona kreditoru priekšā atbild personīgi ar savu mantu par saistībām, kas radušas komercdarbības ietvaros.

3. Personālsabiedrības mērķis ir komercdarbības veikšanu un kurā uz sabiedrības līguma pamata apvienojas divas vai vairākas personas, neierobežojot savu atbildību pret sabiedrības kreditoriem.

4. Personālsabiedrību ieteicams dibināt kāda noteikta mērķa īstenošanai, piemēram, būvsabiedrības apvienojas personālsabiedrībā, lai, apvienojot savus spēkus un līdzekļus, kļūtu konkurētspējīgākas, uzbūvētu kādu lielu objektu.

5. Dibinot SIA ir nepieciešams dibināšanas kapitāls, kas nedrīkst būt mazāks par 2 800 EUR, bet ja SIA dibinātāji ir fiziskas personas un to maksimālais skaits ir 5, tad pamatkapitāls var būt mazāks par Komerclikuma noteikto minimālo.

6. SIA ir piemērota maza un vidēja uzņēmuma dibināšanai.

7. AS ir iespēja piesaistīt publisku kapitālu, emitējot jeb izlaižot jaunas akcijas, ļauj arī vieglāk piesaistīt lielākas investīcijas. AS piemērota vidēju un lielu uzņēmumu dibināšanai.

8. AS akcionāri atbild par AS saistībām tikai ar ieguldījumiem AS pamatkapitālā, bet neatbild ar savu mantu.

9. IK ir visvienkāršākā dibināšanas kārtība un izmaksu ziņā lētākā komersanta forma. Vissarežģītākā dibināšanas kārtība un dārgākā izmaksu ziņā ir AS.

10. AS un SIA reģistrēšanas dinamika no 2010. gada līdz 2013. gadam ir pieaugusi, bet IK reģistrēšanas dinamika samazinājusies.

11. Pilnsabiedrības reģistrēšanas dinamika visaugstākā bija 2010.gadā – reģistrētas 65 sabiedrības, bet viszemākā – 2011. gadā - 48 sabiedrības.

12. No visiem komercdarbības formām, vismazāk populārāka ir komandītsabiedrība, par to liecina Uzņēmuma reģistra statistikas dati, bet vispopulārākā ir Sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

13. IK ir jāmaksā lielāks iedzīvotāja ienākuma nodoklis (24%) nekā SIA un AS - 15%.

PRIEKŠLIKUMI

1. Nepieciešams stimulēt ekonomiku un veicināt uzņēmējdarbību, ar vispārējo nodokļu likmju samazināšanu, piemēram, jaunie uzņēmumi nodokļus varētu nemaksāt 1 gadu, vai arī nodokļu atlaides tiem uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar eksportu.

2. Lai palielinātu komersantu daudzumu un stimulētu iedzīvotāju pievēršanos uzņēmējdarbībai, nepieciešami izmaiņas nodokļu sistēmā, kā arī valsts atbalsts īpaši uzņēmējdarbības attīstībai reģionos.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Komerclikums. Latvijas Vēstnesis 04.05.2000., Nr.158/160.
<http://likumi.lv/doc.php?id=5490> (30.04.2014).
2. Komersantu un to filiāļu reģistrēšanas dinamika sadalījumā pa komercdarbības formām. <http://www.ur.gov.lv/?a=1119> (30.04.2014)
3. Uzņēmējdarbības pamati. http://www.vplt.lv/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf (06.05.2014).
4. Kādu formu izvēlēties. <http://www.biznesaideja.lv/?lp=p&cid=4&lg=lv> (10.05.2014)
5. Individuāla komersanta nodokļi. http://www.lvportals.lv/print_ekons.php?id=2270 (10.05.2014)

ERGONOMIC

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Anita Dzenuška

Darba vadītājs: mg. Paed., mg. Philol. Gunita Ūdre

ANOTĀCIJA

Darba mērķis: parādīt citiem cilvēkiem, no kā ir radies vārds ergonomika, kā arī parādīt kāda ir pareiza un kāda ir nepareiza ergonomika, lietojot datoru.

Darba uzdevumi:

1. Atrast informāciju par nepieciešamo tēmu
2. Izanalizēt atrasto informāciju un to šķirot
3. Izdrukāt nepieciešamos materiālus un izveidot plakātu par ergonomikas ievērošanu.
4. Piedāvāt ergonomiskos vingrinājumus, cilvēkiem darbā ar datoru.

Mūsdienās liela daļa sabiedrības strādā pie datora. Dators ir iekārta kura būtu jāpielāgo lietotāja vajadzībām, nevis otrādi, kad lietotājs pielāgojas datoram. Lai parādītu cilvēkiem, kas ir pareizi un kas ir nepareizi, tika izstrādāts plakāts par ergonomiku.

Darbā ir parādīts, kā pareizi turēt rokas uz tastatūras, kā pareizi sēdēt, kā pareizi turēt datora peli, kādiem jābūt attālumiem starp datora lietotāju un datoru. Lietojot datoru ir vēlams ik pēc laika atpūsties, un kad cilvēks atpūšas no datora lietošanas, var papildīt dažādus vingrinājumus, kas izlocītu ikvienu ķermeņa daļu, kura tiek noslogota darbā ar datoru.

Ja tu jūti sāpes, diskomfortu, ja ir nejūtīgums, pārņem sāpes, tad ir jāpārtrauc pildīt uzdevumi un jādodas pie speciālista (ārsta)!

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Vārda ergonomika skaidrojums <http://www.thefreedictionary.com/ergonomic> (01.05.2014)
2. Vārda ergonomika skaidrojums <http://ergonomics.about.com/od/ergonomicbasics/a/ergo101.htm> (01.05.2014)
3. Nepareizas sēdēšanas paraugs <http://blogs.ergotron.com/blog/2010/10/06/the-secret-life-of-work-from-home-ergonomics/> (01.05.2014)
4. Ergonomiskie vingrinājumi <http://www.ergonomics-info.com/ergonomic-exercises.html> (01.05.2014)
5. Pareizas un nepareizas sēdēšanas paraugs <http://www.automotiveillustrations.com/tutorials/computer-workstation-ergonomics.html> (01.05.2014)
6. Pareizas un nepareizas datorpeles turēšanas paraugs <https://computers101hart.wikispaces.com/Ergonomics> (01.05.2014)

DATU BĀZE „AUTOPLACIS”

.DATABASE „CAR PARK”

Jēkabpils Agrobiznesa koledža
Darba autors Anita Dzenuška
Darba vadītājs mg.paed. Rafails Mamedovs

ANOTĀCIJA

Pētījums sastāv no trim daļām. Pirmajā nodaļā ir izklāstīta vispārēja informācija par datu bāzēm un ir salīdzinātas līdzīgas datu bāzes auto tirdzniecības vietās. Otrajā nodaļā ir izstrādāts projekts, kur ir aprakstīti noteikumi un prasības kā ir jāizveido datu bāze „Autoplacis”. Trešajā nodaļā ir aprakstīta izstrādātā datubāze. Darba beigās ir secinājumi, kā arī priekšlikumi, ar kādiem uzdevumiem varēja papildināt datu bāzi.

ANNOTATION

Work consists of three parts. The first chapter sets out general information about the databases and a comparison of similar data bases. The second chapter designs the project, which describes the rules and requirements how to create a database „Car Park”. In the third chapter there is described a database. While developing the following paper gained knowledge is summarized in conclusions and suggestions.

IEVADS

Šobrīd visā pasaulē un Latvijā notiek strauja informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstība. Arvien palielinās datora lietotāju un interneta lietotāju skaits, kas veido pieprasījumu pēc publiskiem e-pakalpojumiem, kā arī pēc jaunākiem tehnoloģiskajiem risinājumiem. Tādēļ darbā būs aprakstīts, kā tiek izveidota relāciju datu bāze auto tirdzniecības vietai, un šī datu bāze saturēs informāciju par automašīnām.

Datu bāze ir aktuāla, jo ir daudz auto tirdzniecības vietu un ir nepieciešama datu bāze, kur var redzēt kādi auto atrodas auto placī, vieglākai informācijas atlasīšanai un datu uzskaitēi.

Darba mērķis ir izstrādāt datu bāzi vieglo auto pārdošanas datu uzskaitēi un glabāšanai, auto tirdzniecības vietā.

Darba uzdevumi:

1. Teorijas izpēte par datu bāzēm
2. Izstrādāt projektu datu bāzei „Autoplacis”
3. Izstrādāt datu bāzi „Autoplacis”.

Darbā ir pielietota salīdzinošā metode, kur tiek pētītas cita šāda veida datubāzes, tikai aplūkotās datu bāzes ir publiskas. Līdzīga veida datu bāzes var redzēt internetā, kā piemēru var minēt sludinājumu portālus, kur pārdot automašīnas, kā www.ss.lv vai www.zip.lv.

1. DATU BAZES TEORETISKIE ASPEKTI

1.1. DB izmantošana un DB risinājumi mūsdienās

Datu bāzes definīcija: Savstarpēji saistītu informacionālu objektu tematisks kopums, kas ar speciālas pārvaldības sistēmas starpniecību organizēts tā, lai nodrošinātu ērtu informācijas izguvi, izdarītu tās atlasīšanu un kārtošanu. Informācija datu bāzē parasti ir sadalīta ierakstos (tabulās), no kuriem katram var būt viens vai vairāki lauki (kolonnas) [10.].

Datu bāze ir savstarpēji saistītu informacionālu objektu tematisks kopums, kas ar speciālas pārvaldības sistēmas starpniecību organizēts tā, lai nodrošinātu ērtu informācijas ieguvu, atlasīšanu un kārtošanu. Datu bāzes plaši izmanto ražošanā, pārvaldē, tirdzniecībā utt.

Datu bāzei ir jānodrošina šādas galvenās funkcijas:

- datu ievadīšanu, rediģēšanu un papildināšanu;
- uzkrātās informācijas kārtošanu, atlasī un apskati;
- pārskatu sastādīšanu par datu bāzē ietverto informāciju.

Datu bāzes veido un lieto, izmantojot datu bāzes pārvaldības sistēmas jeb datu bāzes lietotnes, kas organizē datus datu bāzē, nodrošinot to ievadi, uzglabāšanu, atlasī un drošību. Kā piemērus var minēt Microsoft Access, dBase, Paradox. Microsoft Access pieder pie relāciju datu bāzēm, kurās informācija tiek glabāta tabulās. Parasti datu bāze satur vairākas tabulas, starp kurām tiek veidotas attiecības (saites) [8.,5.].

Mūsdienās cilvēki pierod visu automatizēt un aizvietot papīra formāta datus pret elektroniskajiem variantiem. Datu bāze ir viena no datu glabāšanas, ievadīšanas un rediģēšanas vietām. Pašam lietotājam neapzinoties, daudzās vietās ir datubāzes, kuras glabā dažāda veida datus, piemēram, uzņēmumu datu bāze Lursoft, dažādas bibliotēku datubāzes, personas dzimtsarakstu reģistrs ZZ datu programmatūra, mykoob skolēnu atzīmju žurnāls, sludinājumu portāli (www.ss.lv, www.zip.lv, www.reklāma.lv, www.sn.lv, www.dada.lv u.c.) un citas dažāda veida datu bāzes.

1.2. DB izmantošanas piemēri

Aplūkojot dažādas internetā pieejamās datu bāzes, tieši auto tirdzniecībai, tās visas ir ļoti līdzīgas. Visi dati iedalās sadaļās, un no katras sadaļas var izvēlēties konkrētos datus kādi ir nepieciešami. Šīs datu bāzes, kuras aplūkoju ir publiskas, kā portāls www.ss.lv, www.zip.lv, www.reklāma.lv un www.autoplius.lv. Katra šī datu bāze jeb sludinājumu portāli satur sevī datus par automašīnām, un lai pievienotu savu sludinājumu ir dati, kuri ir obligāti jānorāda (1.attēls).

1. attēls Obligāti norādāmie dati www.ss.lv

Visās četrās, norādītajās datu bāzēs, šie obligāti ievadāmie lauki ir vienādi. Ņemot vērā šos obligātos datus, tie jāiekļauj arī lokālajā datu bāzē, vieglākai datu atasei.

Datus var atlasīt tad kad tie ir ievadīti datu bāzē un saglabāti, piemēram, vietnē www.ss.lv var atlasīt automašīnas pēc dažādiem kritērijiem.

2. attēls Datu atlasē kritēriji www.ss.lv

Kā arī ir iespēja katru ierakstu aplūkot sīkāk, tur ir pilns automašīnas apraksts un pilna informācija par auto.

Marka	HUMMER	Hummer H3
Izlaiduma gads:	2007	
Motors:	3.6 benzīns/gāze	
Ātr.kārba:	Automāts	
Nobraukums, km:	73 000	
Krāsa:	Melna	
Virsbūves tips:	Apvidus	
Tehniskā apskate:	07. 2014	
Aprīkojums:	Stūres pastiprinātājs, El. logu pacēlāji, Kondicionieris, Klimata kontrole, Salona gaisa filtrs, Borta dators, Parkošanās sensors, Krulza kontrole, Jumta relīgi, Sakabes āķis, Lūka, Panorāmas lūka, Pilnpiedziņa 4x4, Spoileris, Sliekšņi, Tūnēts, Servisa grāmatīta, Viegļmetāla diski	
Gaismas:	Xenona, Bi xenona, Miglas lukturi	
Spoguļi:	El. regulējami, Apsildāmi	
Salons:	Ādas apdare, Roku balsti, Tonēti aizmugurējie logi	
Sēdekļi:	El. regulējami, Apsildāmi	
Stūre:	Regulējama	
Hi-Fi:	FM/AM, CD, DVD, LCD, Tel./mob., Hands-free, Subwoofer	
Drošība:	ABS, Centrālā atslēga, Signalizācija, Imobilizators, Air-bag, ESP, ASR	
VIN kods:	5GTDN13EX78134938	
Cena:	22 999 €	16 164 Ls

[Aprēķināt apdrošināšanu OCTA.lv](#)
[Celu nodokļa kalkulators](#)

3. attēls Informācija par automašīnu www.ss.lv

1.3. Datu bāzes risinājumu programmatūra

Datu bāzi var veidot dažāda veida programmās. Kādā programmā veidot datu bāzi ir atkarīgs no tās apjoma un sarežģītības pakāpes. Nelielām datu bāzēm derēs arī Microsoft Access programmatūra, bet lielām un apjomīgām datu bāzēm ir nepieciešamas kārtīgas programmas, kuras spēs visus datus apstrādāt bez aizķeršanās (MySQL, PostgreSQL).

Biežāk izmantotās datu bāžu vadības sistēmas ir:

- MySQL
- PostgreSQL
- Microsoft Access
- SQL Server
- FileMaker
- Oracle
- RDBMS
- dBASE
- Clipper
- FoxPro
- Microsoft SQL Server [7.].

Veidojot datu bāzi auto placim, tiks izmantots Microsoft Office Access un tiks izveidota lokāla relāciju datu bāze, kura saturēs informāciju par automašīnām un to jaunajiem īpašniekiem.

2. DATU BAZES „AUTOPLACIS” PROJEKTS

Informācijas analīze. DB specifikācija.

Datubāze izstrādāta uzņēmumam, kurš nodarbojas ar auto tirdzniecību. Uzņēmums, piedāvā privātpersonām un fiziskām personām iegādāties automobiļus, no dažādām valstīm. Lai varētu atrast informāciju par auto, kā arī uzglabāt informāciju par īpašniekiem. Katrs auto ir ar savu detalizēto informāciju un to uzglabāt papīra formātā ir nepraktiski. Šāda datubāze atvieglotu informācijas atlasī, kā arī informācijas ievadi un glabāšanu.

Datubāze sevī saturēs informāciju par katru autoplacī esošo auto:

- mašīnas marka;
- modelis;
- gads;
- krāsa;
- šasijas Nr.;
- valsts;
- ātrumkārbas;
- pārnesumi;

- dzinēja tips;
- motora tilpums;
- virsbūves tips;
- durvis;
- piedziņas veids;
- tehniskā apskate;
- aprīkojums.

Datubāze sevī saturēs informāciju par pārdotajiem auto:

- rēķina Nr.;
- pārdošanas datums;
- īpašnieka vārds;
- turētāja vārds;
- īpašnieka adrese;
- turētāja adrese.

Uzdevumu definēšana

Lai ērtāk un ātrāk varētu atlasīt informāciju par kādu auto, ir iespēja atlasīt pēc dažādiem automašīnas parametriem. Atlases vaicājumi (ievadot parametru):

• auto markas,	• virsbūves tipa,
• modeļa,	• durvju skaita,
• gada,	• piedziņas veida,
• krāsas,	• pēc pārdošanas datuma,
• valsts,	• pēc īpašnieka vārda,
• ātrumkārbas veida,	• pēc turētāja vārda,
• pārnesuma skaita,	• pēc īpašnieka adreses,
• dzinēja tipa,	• pēc turētāja adreses.
• motora tilpuma,	

Visiem šiem nosauktajiem datiem ir jāizmanto atlases iespēja, lai ievadot jebkādu atsevišķu informāciju tā tiktu parādīta, kā arī ir kopēja iespēja ievadīt visus izvēles parametrus un tiem jābūt redzamiem (jāizmanto atlases vaicājumi).

Tā kā datubāze ir veidota ar relācijām no dažādām tabulām, datiem ir jābūt redzamiem un saprotamiem, tādēļ ir vaicājums, kurš parāda visus datus saprotamā tabulā.

Pārskatāmai tabulai ir jābūt arī par īpašniekiem un turētājiem. Ir izveidoti vaicājumi:

- ar kuriem var izdzēst ierakstu no galvenās tabulas,
- kuri uzrāda cik dažādu marku automašīnas ir autoplacī,
- jābūt arī iespējai pievienot datus no vaicājuma, visām tabulām, kuras ir (izņemot galveno tabulu).

Tā kā datu bāze tiks izmantota arī grāmatvedības uzskaitēi, ir iespēja izveidot atskaiti:

- par pārdotajiem auto katrā mēnesī,
- kādas markas automašīnas ir autoplacī,
- no kādām valstīm automašīnas ir atvestas,
- kādu veidu dzinēja tipa mašīnas ir pieejamas,
- kādu gadu mašīnas ir pieejamas,
- pēc virsbūvju tipiem,
- pēc piedziņu veidiem,
- pēc ātrumkārbas veida,
- jābūt iespējai arī izveidot atskaiti kādi ir īpašnieki pārdotajām automašīnām,
- kā arī ir jābūt iespējai šīs atskaites izdrukāt.

Automašīnu marku ir ļoti daudz, bet ir izveidotas makro komandas, kur atsevišķā formā ir iespēja atlasīt jebkura burta automašīnu marku un redzēt detalizētu informāciju, informācija, kura ir jāredz ir:

- marka,
- modelis,
- gads,
- krāsa,
- ātrumkārbā,
- dzinēja tips,
- motora tilpums,
- virsbūves tips.

Galvenā tabula, kura sevī satur visu informāciju, bet lai datus ievadot nepieļautu kļūdas, ir izveidota atsevišķa tabula, par sīkākiem datiem vieglai datu izvēlei, apskatei un ievadam.

Datu ērtākai ievadīšanai ir izveidotas formas, formā ir arī iespēja rediģēt datus (labot, saglabāt un dzēst). Formas būs izveidotas ar lauku izvēles iespējām, lai var izvēlēties datus, kuri jau ir ievadīti detalizētākās tabulās. Šādas tabulas būs:

- automašīnu markām,
- gadam,
- modelim,
- krāsai,
- valstij,
- ātrumkārbai,
- pārnēsumiem,
- dzinēja tips,
- motora tilpums,
- virsbūves tipam,
- durvju skaitam,
- piedziņas veidam.

Informācija, kas būs jāievada būs par pircēju – īpašnieks, turētājs, rēķina nr.

Datu strukturēšana

Datu bāze ir veidota lokālajā relāciju datu bāzē, ar relāciju saitēm. Datu bāzei ir veidota Microsoft Office Access 2010 programmā, jo auto placis ir iegādājies šīs programmas licenci. Datu bāze saturēs 13 tabulas.

Galvenā tabula:

- ID_auto – identifikators, auto numerācija
- mašīnas marka – vesels skaitlis, relāciju saikne
- modelis – teksta lauks, 10 simboli
- gads – vesels skaitlis, relāciju saikne
- krāsa – vesels skaitlis, relāciju saikne
- šasijas Nr. – teksta lauks, 20 simboli;
- valsts – vesels skaitlis, relāciju saikne
- ātrumkārbā – vesels skaitlis, relāciju saikne
- pārnēsumi – vesels skaitlis, relāciju saikne
- dzinēja tips – vesels skaitlis, relāciju saikne
- motora tilpums – vesels skaitlis, relāciju saikne
- virsbūves tips – vesels skaitlis, relāciju saikne
- durvis – vesels skaitlis, relāciju saikne
- piedziņas veids – vesels skaitlis, relāciju saikne
- teh_ap – teksta lauks, 15 simboli
- aprīkojums – vesels skaitlis, relāciju saikne
- rēķina Nr. – skaitlis, 15 simboli
- pārdošanas datums - datums
- īpašnieka vārds – teksta lauks, 30 simboli
- turētāja vārds – teksta lauks, 30 simboli
- īpašnieka adrese – teksta lauks, 60 simboli
- turētāja adrese – teksta lauks, 60 simboli.

Mašīnas markas

- ID_masina – identifikators, auto numerācija

- Marka – teksta lauks, 20 simboli

Gads

- ID_gads – identifikators, auto numerācija
- Gads – skaitlis, 4 simboli

Krāsa

- ID_krasa – identifikators, auto numerācija
- Krasa – teksta lauks, 15 simboli

Valsts

- ID_valsts – identifikators, auto numerācija
- Valsts – teksta lauks, 20 simboli

Ātrumkārbā

- ID_karba – identifikators, auto numerācija
- Karba – teksta lauks. 20 simboli

Pārnesumi

- ID_parnes – identifikators, auto numerācija
- Parnes – skaitlis, 1 simbols

Dzinēja tips

- ID_dzin – identifikators, auto numerācija
- Dzin – teksta lauks, 20 simboli

Motora tilpums

- ID_mot – identifikators, auto numerācija
- Tilp – skaitlis, 5 simboli

Virsbūves tips

- ID_virs – identifikators, auto numerācija
- Tips – teksta lauks, 15 simboli

Durvis

- ID_durv – identifikators, auto numerācija
- Durv – skaitlis, 1 simbols

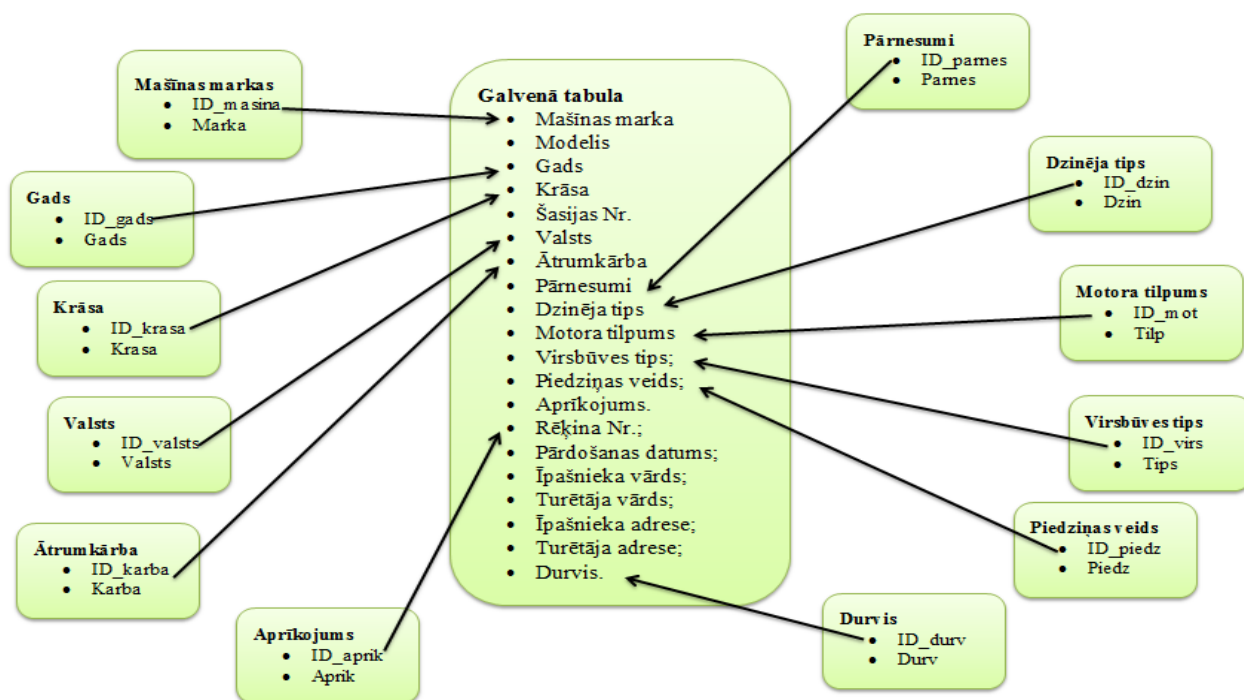
Piedziņas veids

- ID_piedz – identifikators, auto numerācija
- Piedz – teksta lauks, 5 simboli

Aprīkojums

- ID_aprik – identifikators, auto numerācija
- Aprik – teksta lauks, 100 simboli

DB modelis

4. attēls DB „Autoplacis” modelis

3. DATU BAZES „AUTOPLACIS” PRAKTISKĀ REALIZĀCIJA

Nepieciešamo tabulu izstrāde

Datu bāzes sekmīgai darbībai, nepieciešama bija tabulu izstrāde, un pēc tabulu izstrādes, izveidot relāciju saiknes starp tabulām, jo izveidotā datu bāze ir relāciju datu bāze.

Datu bāzē, ir izstrādātas 13 tabulas, kuras savā starpā veidoja relācijas (relāciju tips – viens pret daudziem).

Tabulas satur dažāda veida informāciju, 12 no tām satur papildus informāciju, bet 1 tabula visus datus apkopo vienā.

Tabula *masinas marka* – satur informāciju par automašīnu markām (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *gads* – satur informāciju par automašīnu gadiem (skaitlisks lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *krasa* – satur informāciju par automašīnu krāsu (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *durvis* – satur informāciju par automašīnas durvju skaitu (skaitlisks lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *piedzinas veids* – satur informāciju, kāda veida piedziņa ir automašīnai (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *aprikojums* – satur informāciju par automašīnas aprīkojumu un papildus komplektācijas lietām (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *valsts* – satur informāciju par valstīm, no kurām automašīnas ir nākušas (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *atrumkarba* – satur informāciju, kāda veida ātrumkārbā ir automašīnai (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *parnesumi* – satur informāciju par pārnesumu skaitiem (skaitlisks lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *motora tilpums* – satur informāciju par motora tilpumu (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *dzinēja tips* – satur informāciju par to ar kāda veida dzinēju ir aprīkota automašīna (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *virsbūves tips* – satur informāciju kāda veida virsbūve ir automašīnai (teksta lauks), šajā tabulā tiek pielietota relācija uz galveno tabulu. Tabula *galvena tabula* – satur visu kopējo informāciju, marka, gads, krāsa, valsts, ātrumkārbā, pārnesumi, dzinēja tips, motora tilpums, virsbūve, durvis, piedziņa, aprīkojums, šie minētie lauki ir skaitliski. Lauki

modelis, šasijas numurs, tehniskā apskate, īpašnieka vārds, turētāja vārds, īpašnieka adrese, turētāja adrese ir teksta lauks, lauks pārdošanas datums ir datuma/laika lauks. Visas aprakstītās tabulas satur identifikatorus, kuri ir primārās atslēgas, kā arī tie automātiski ģenerējas paši.

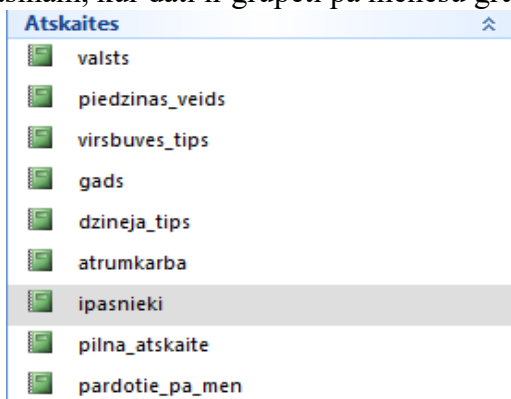
DB veidotie vaicājumi

Vaicājumi šajā izveidotajā datu bāzē sastāda lielāko daļu. Ir izveidoti pieprasītie vaicājumi, kā arī ir izstrādāti vaicājumi, kuri bija nepieciešami, lai pilnvērtīgi izveidotu atskaites jeb pārskatus. Ir izveidoti 38 vaicājumi ar dažādiem parametriem un ar dažādiem veidiem.

Pārskati

Datu bāze „Auto placis” veidota ne tikai datu uzglabāšanai, bet arī informācijas izvadam. Viegļākai datu drukāšanai un uzskaitēi, ir izveidoti pārskati jeb atskaites. Datu bāzē izstrādātas 9 atskaites, visas šīs atskaites ir sagatavotas tā, lai tās varētu izdrukāt.

Visās atskaitēs ir grupēti dati pēc kāda parametra, izņemot atskaitē – pilna_atskaite. Atskaitē valsts ir grupēti dati pēc valstīm, atskaitē piedzinas_veids dati ir grupēti pēc automašīnas piedziņas, atskaitē virsbūves_tips dati ir grupēti pēc virsbūves tipa, atskaitē gads dati ir grupēti pēc automašīnas gada, atskaitē dzinēja_tips dati ir grupēti pēc dzinēja tipa, atskaitē ātrumkārbā dati ir grupēti pēc ātrumkārbas veida, atskaitē ipasnieki ir izvēlēti dati, lai redzētu kādai automašīnai ir īpašnieks un turētājs, kā arī uzrāda kāda automašīna ir iegādāta, atskaitē pilna_atskaite ir uzrādīti pilni dati par automašīnām, atskaitē pardotie_pa_men uzrāda datus par pārdotajām automašīnām, kur dati ir grupēti pa mēnešu grupām.

5.attēls Izveidoto pārskatu saraksts

Formas. Saskaņe.

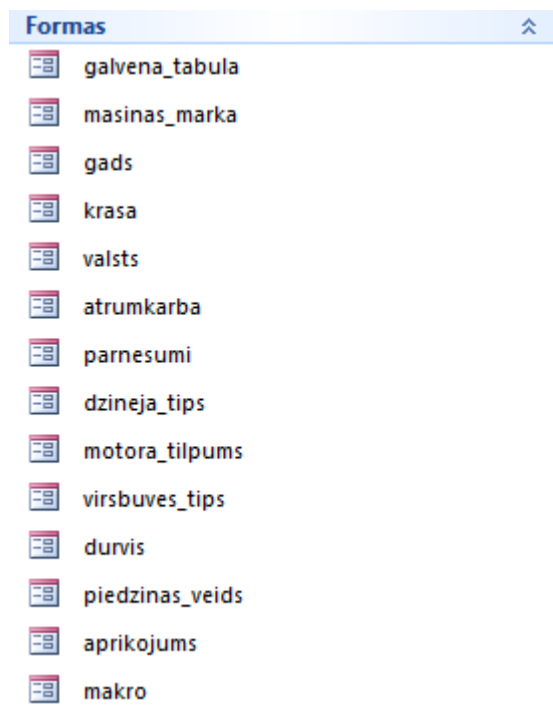
Datu bāzes informācijas ievadei ir izveidotas dažādas formas. Ar formu palīdzību ir ievadīta un saglabāta informācija tabulās. Formā galvena_tabula dati ir apkopoti un lauki izveidoti tā, lai datus var izvēlēties, laukos kur datiem nav izvēles iespējas ir jāievada pašam datu bāzes lietotājam. Forma makro izveidota ar makro komandu apvienojumu, datu filtrēšanai.

Pārējās formas ir izveidotas, lai varētu papildināt mazās relāciju tabulas ar jaunu informāciju, vai arī izlabot informāciju, kura jau ir saglabāta tabulās.

6. attēls Galvenā forma

Attēlā var redzēt no kuriem laukiem var izvēlēties informāciju, bet kuros dati ir ievadīti manuāli un tie saglabājas galveno datu tabulā. Pārējām formām datu ievade ir vienkārša, jo tur ir jāievada tikai viens lauks.

7. attēls Datu ievade, forma krāsas

8. attēls Izveidoto formu saraksts

Citi DB realizēti moduļi

Datu bāze sevī satur arī makro komandas. Tās ir izveidotas datu atasei (automašīnas markai) pēc sākuma burtu grupēšanas. Šīs izveidotās makro komandas ir apvienotas ar vienu no izveidotajām formām, kā rezultātā ir atlasīti dati. Izstrādātas 21 makro komandas, kuras atlasa datus.

Automašīnas marka	Modelis	Gads	Krāsa	Ātrumkārbas veids	Dzīnēja tips	Motora tilpums	Virsbūves tips
Audi	A6	1998	melna	Manuālā	Dīzelis	2,5	Sedans
BMW	530	2012	melna	Automāts	Dīzelis	3,0	Sedans
Audi	Q5	2010	pelēka	Automāts	Dīzelis	2,0	Apvidus
Peugeot	307	2007	sudraba	Manuālā	Benzīns/Gāze	1,8	Sedans
Volvo	V70	2003	zila	Automāts	Dīzelis	2,4	Unversālis
Mazda	323	1995	zaļa	Manuālā	Benzīns	1,5	Hečbeks
Mercedes	C250	1994	melna	Manuālā	Dīzelis	2,5	Sedans

9. attēls Makro komandu un formas apvienojums

DB testēšanas un pilnveidošanas risinājumi

Datu bāze ir veiksmīgi izstrādāta, projektā nepieciešami uzdevumi ir izpildīti. Grūtības darba izpildē sagādāja makro komandas, jo tās bieži uzrādīja kļūdas, kaut tās nebija pieļautas, tādā veidā izveidotās makro komandas bieži nestrādā korekti.

Veidojot darbu un to aprakstot, radās dažādas idejas ar ko vēl var papildināt jau izveidoto datu bāzi. Idejas, ko vēl var saturēt datu bāze ir bezgalīgas, un datu bāzi varētu papildināt ar ļoti daudzām papildus atskaitēm un vaicājumiem. Datu bāzes testēšanai, ir ievadīta dažāda veida informācija un pētīts kā strādā izveidotie vaicājumi, kādā veidā ir ievadīti dati izmantojot formas, kā ir dati glabāti tabulās un kā dati ir redzami gatavās atskaitēs.

Datu bāze ir izstrādāta Microsoft Access programmā, bet šāda veida datu bāzi varētu izstrādāt jebkurā citā datu bāzes vadības sistēmā, kā, piemēram, Open Base vai PHPMyAdmin. Datu sadalījums pa tabulām ir piemērots pamatīgākām datu bāzēm, kur datiem ir nepieciešams sīkais sadalījums pa dažādajām tabulām.

SECINĀJUMI

1. Darbā ir veiksmīgi izpētītas internetā pieejamās publiskās datu bāzes, kuras satur informāciju par automašīnām. Apskatītās datu bāzes, informāciju ievietoja dažādi cilvēki no visas Latvijas un iespējams arī no ārvalstīm. Datu bāzes projekts, kurš ir izstrādāts un aprakstīts šajā darbā, ir paredzēts auto tirgošanas vietai, kur informācija ir ievietota lokāli, kā arī tās pielietojums ir lokāls.

2. Izstrādājot datu bāzes projektu, ir izveidots modelis pēc, kura varēja redzēt kā ir veidota datu bāzes struktūra. Veicot uzdevumu definēšanu ir aprakstīti ļoti daudzi dažādi uzdevumi, kas ir jāspēj darīt, bet izstrādājot un aprakstot uzdevumus, radās vēl dažādas idejas, ar ko datu bāzi varētu papildināt, tādā veidā šo datu bāzi par auto placi nemitīgi papildinot, ar dažādiem papildus uzdevumiem un darbībām.

3. Datu bāze ir izstrādāta Microsoft Office Access programmā, bet šāda veida datu bāzi var arī izstrādāt citās datu bāžu vadības sistēmās. Izveidotās tabulas, ir ļoti sīki sadalītas, lai visi dati neglabātos vienā tabulā, kas apgrūtinātu datu bāzes ātrdarbību. Veidojot relāciju datu bāzes ir jāpievērš liela uzmanība tās struktūrai un kā dati tiek atspoguļoti, tā kā datu bāze sevi satur daudz relāciju saikņu, ir nepieciešamība pēc ļoti daudziem vaicājumiem, kas šos datus spēj pilnvērtīgi parādīt, lietotājam saprotamā skatā. Nepieciešamie uzdevumi, kas ir jāveic datu bāzei ir veiksmīgi izstrādāti, un ir pārbaudīts kā tie strādā.

PRIEKŠLIKUMI

1. Veicot izveidotās datu bāzes aprakstu, radās dažādi papildus uzdevumi, ar kuriem varētu papildināt jau izstrādāto darbu. Tādā veidā datu bāzi ir iespēja nemitīgi papildināt ar daudziem dažādiem uzdevumiem, kuri būtu noderīgi. Kā par piemēru var minēt iespēju datu bāzē izveidot automātiski sastādītu rēķinu par pārdotu automašīnu.

2. Šāda veida datu bāzi var arī izstrādāt citā datu bāzes vadības sistēmā, tādā veidā pielietojot vai nu bezmaksas programmatūru (Open Base) vai arī maksas programmatūru (MySQL). Ja datu bāze tiktu izstrādāta tādā programmā kā MySQL, ļoti labi noderētu izstrādātais datu bāzes modelis, kur iespējamie dati ir pēc iespējas sadalīti sīkākās tabulās.

3. Veicot salīdzinājumu ar publiskajām datu bāzēm, var secināt, ka izstrādāt datu bāzi auto pārdošanas vietām (kur to pielietotu lokāli) ir lietderīgi, jo automašīnas ir cilvēku dzīves liela sastāvdaļa, un automašīna ir tā lieta ko cilvēki bieži pārdod un vietā iegādājas vai nu jaunu vai arī lietotu automašīnu, kā rezultātā uzglabāt informāciju papīra formātā būtu neparocīgi, toties datorā uzturēt datu bāzi ir daudz ērtāk.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Automašīnu sludinājumi <http://autoplus.lv/> (08.01.2014.)
2. Automašīnu sludinājumi <http://www.reklama.lv/lv/transport/cars/menus.html> (08.01.2014.)
3. Automašīnu sludinājumi <http://www.ss.lv/lv/transport/cars/> (08.01.2014.)
4. Automašīnu sludinājumi www.zip.lv/lv/transport/vieglie-auto/ (08.01.2014.)
5. Datu bāzes 5.modulis, Studenta grāmata Viestura vēža redakcijā, Rīga, Latvijas Universitāte, 2006 (08.01.2014)
6. Datu pārraides un apstrādes sistēmas. Angļu-krievu-latviešu skaidrojošā vārdnīca — R., SWH, 1995 (12.03.2014)
7. DB uzskaitījums <http://lv.wikipedia.org/wiki/Datub%C4%81ze> (07.01.2014.)
<http://termini.lza.lv/term.php?term=datu%20b%C4%81ze&list=&lang=&h=> (08.01.2014.)

8. Izpratne par datu bāzēm http://l1vsk.limbazi.edu.lv/Informatika/v_skola/1-7mod/ECDL_5_Modulis.pdf (08.01.2014.) 14.lpp

9. Personālie datori. Angļu-krievu-latviešu skaidrojošā vārdnīca – R.,Dati 1998 (12.03.2014)

Termina Datu bāze skaidrojums

AUGSTAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS INVESTĪCIJAS

Jēkabpils Agrobiznesa koledža
Darba autors: Antoņina Vilima

ANOTĀCIJA

Pētījums izstrādāts, pamatojoties uz publikācijām un interneta resursiem par augstas pievienotās vērtības investīcijām laika periodā no 2009. gada līdz 2014. gadam.

Pētījums sastāv no 3 nodaļām. Pirmajā nodaļā vispārēji tiek aprakstīts investīciju jēdziens un vide. Otrā nodaļā tiek raksturota investīciju piesaistes situācija Latvijā. Trešajā nodaļā ir apkopota informācija par augstas pievienotās vērtības investīciju izmantošanu Latvijā. Darba noslēgumā tiek dots kopsavilkums par iegūto informāciju.

The research is based on publications and internet resources on high-value-added investments in the period from 2009th and the 2014th year.

The study consists of three chapters. The first chapter describes the general concept of investment and the environment. The second chapter describes the attraction of investment situation in Latvian. The third section summarizes the high-value-added investment in the use of Latvia. Work concludes with a summary of the information obtained.

IEVADS

Dž. M. Keins XXgs 30.gados investīcijas definēja kā ietaupījumus. Lai veiktu investīcijas, daļa no gūtā ietaupījuma ir jāpietaupa nevis jānovirza patēriņam [3.].

Investīciju piesaistes dinamiku un efektivitāti konkrētā valstī ietekmē: ekonomiskā situācija valstī, kredīta procentu un nodokļu likmes, tirgus pieprasījuma un piedāvājuma konjunktūra, ārējā tirgus situācija.

Latvijas ekonomikas uzlabošanai un uzņēmumu attīstības veicināšanai tiek izmantota programma „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”. Mērķis ir stimulēt komersantus veikt ieguldījumus zināšanu un tehnoloģiju attīstības projektos, kā arī piesaistīt ārvalstu investīcijas uzņēmējdarbības jomās ar augstu pievienoto vērtību. Lai tādējādi veicinātu jaunāko tehnoloģiju ieviešanu Latvijā. Programmas ietvaros finansējums tiek piešķirts jaunu pamatlīdzekļu iegādei (jaunu iekārtu, aprīkojuma). Tas nozīmē, ka uzņēmums tiek modernizēts un uzsāk jaunu, ienesīgāku preču vai pakalpojumu ražošanu.

Darba mērķis: Izpētīt augstas pievienotās vērtības investīciju izmantošanu Latvijā.

Darba uzdevumi:

1. Aprakstīt investīciju jēdzienu un vidi.
2. Raksturot investīciju piesaistes situāciju Latvijā.
3. Apkopot informāciju par augstas pievienotās vērtības investīciju izmantošanu Latvijā.

Darbā pielietotas: empīriskā, monogrāfiskā, sintēzes un analīzes metodes.

Darba pētījuma objekts ir interneta resursi par investīcijām, to piesaisti un augstas pievienotās vērtības investīcijām.

Pētījuma periods: no 2009. līdz 2014. gadam.

1. INVESTĪCIJU JĒDZIENS UN VIDE

Jēdziens "investīcijas" – ar to sastopas vairums cilvēku, jo to tik stāstīts ekonomikas ziņās, masu medijos un rakstīts avīzes, žurnālos utt. Viss šķiet vienkārši, viegli un saprotami. Ja investīcijas ir, tad tas ir labi, ja nav - slikti.

Konkrēto faktu un attieksmi netieši apstiprina pagājušā gada nogalē SIA "Factum" veiktā aptauja par sociāli ekonomiskiem procesiem – pārliecinošs vairākums Latvijas iedzīvotāju (84%) pozitīvi vērtē ārvalstu investoru un uzņēmēju piesaisti [4.].

Investīciju jēdziens ir visai plašs un grūti definējams. No makroekonomiskās teorijas viedokļa par investīcijām ir uzskatāma visa tā līdzekļu plūsma, kas nav paredzēta patēriņam.

Savukārt uzņēmējdarbībā jēdziens ir šaurāks un plašam cilvēku lokam saprotamāks – par investīcijām tiek uzskatīts kapitāla ieguldīšanas paņēmiens, kas nodrošina kapitāla vērtības saglabāšanu vai pieaugumu (lasīt – peļņu). Turklāt investīciju jēdzienam ir vairāki dalījumu veidi. Tās var iedalīt netiešajās un tiešajās atkarībā no stratēģiskā mērķa, t.i., vai investors vēlas gūt peļņu no uzņēmuma darbības, neiesaistoties tā vadīšanā, vai tomēr vēlas gūt stratēģisku lomu uzņēmumā. Tāpat izšķir reālās un finanšu investīcijas. Vēl izplatīts ir investīciju dalījums atkarībā no resursu piederības – vai investīcijas tiek veiktas no privātiem, publiskiem (jeb valsts, pašvaldību), ārvalstu vai jauktiem līdzekļiem. Tas viss ikdienas mediju lietotājam var radīt apjukumu par to, cik un kādas investīcijas ir labas, ko tās dod un kāda pašlaik ir situācija Latvijā [4.].

Ja investīciju jēdziens tiek paplašināts, tad veidojas arī: privātā sektora investīcijas, portfeļinvestīcijas, ārvalstu tiešās investīcijas, publiskā sektora investīcijas, un tik plašā jēdzienā klāstā cilvēks var apjukt. Piemēram, portfeļinvestīcijas – saistītas ar vērtspapīru (akciju, obligāciju, ķīlu zīmju utt.) portfeļa veidošanu.

Labvēlīgu investīciju vidi raksturo: valsts nodokļu politika, politiskā stabilitāte (īpaši svarīga ĀTI gadījumā), finansējuma pieejamība, kvalitatīva un lēta (visbiežāk, ĀTI gadījumā) darbaspēka pieejamība, infrastruktūra (ceļi, ostas, noliktas, biroji, utt.), ģeogrāfiskais stāvoklis, valūtas politika u.c. faktori. Paskatoties uz mūsu ziemeļu kaimiņiem, kas pēdējā laikā Eiropā tiek minēti kā paraugs veiksmīgai investīciju piesaistei, redzam, ka Igaunijā ir plānota (!) nodokļu politika, ir infrastruktūra, ir labs ģeogrāfiskais novietojums. Tādēļ Igaunijā investīcijas izdodas piesaistīt krietni labāk nekā citām reģiona valstīm [4.].

Latvijai ir labs ģeogrāfiskais stāvoklis, kas no transporta plūsmu viedokļa pat ir izdevīgāks kā Igaunijai. Stabila valūtas kursa politika, kas dod zināmu drošību potenciālajiem ārvalstu investoriem. Tas pagaidām diemžēl viss: nodokļu politika pēdējo gadu laikā ir bijusi ļoti mainīga, infrastruktūra koncentrējas ap galvaspilsētu un lielajām ostām, darba tirgū stāvoklis ir sarežģīts – augsts bezdarba līmenis vienlaikus ar kvalificētu un specializētu darbinieku trūkumu [4.].

Tomēr Latvijā ir: salīdzinoši augsts korupcijas līmenis, ēnu ekonomikas apmērs, valsts izdevumi lielāki par ieņēmumiem, pastāv viedoklis - Latvija birokrātiska valsts un nepilnīgi sakārtota normatīvo aktu bāze.

Investīcijas un valsts ekonomiskā izaugsme ir cieši saistītas ar Latvijā esošo komercuzņēmumu darbību. Lai uzņēmums augtu un attīstītos investīcijas tiek izmantotas konkrētu mērķu sasniegšanai:

1. Uzņēmuma darbības paplašināšanai;
 2. Ražošanas tehniskā līmeņa paaugstināšanai;
 3. Ražotās produkcijas kvalitātes un konkurētspējas paaugstināšanai;
 4. Pamatlīdzekļu nolietojuma mazināšanai;
 5. Vērtspapīru iegādei un ieguldījumu veikšanai citu uzņēmumu aktīvos.
- Savukārt investīcijas tiek piešķirtas valsts noteiktām prioritārām nozarēm.

2. INVESTĪCIJU PIESAISTES SITUĀCIJA LATVIJĀ

Par valsts prioritārajām nozarēm noteikta pārtikas produktu un dzērienu ražošana, koksnes izstrādājumu ražošana, ķīmisko un farmaceitisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, metālu un metālizstrādājumu ražošana, datoru, elektronisko, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, telekomunikācija, datorprogrammēšana, uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. No 2011. gada par investīcijām šajās nozarēs, kas lielākas par 3 miljoniem latu (4,3 milj. eiro), uzņēmumi saņem uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaidi 25% apmērā no ieguldījuma summas. Par investīcijām, kas ir lielākas par 35 miljoniem latu, tiek piemērota nodokļa atlaide 15% [7.].

Investīciju piesaiste valstī notiek, arī izmantojot citas metodes. Piemēram, investori var iegūt uzturēšanās atļauju Latvijā – un līdz ar to arī visā Eiropas Savienībā, ja tie iegādājas nekustamo īpašumu 142 tūkst.eiro vērtībā Rīgā, vai 71 tūkst. eiro vērtībā citās Latvijas daļās,

nogulda 285 tūkst. eiro Latvijas banku subordinētajā kapitālā vai arī iegulda 36 tūkst. eiro uzņēmuma pamatkapitālā [7.].

No valsts puses mērķtiecīgi tiek virzīta arī tūrisma attīstība, ieguldot līdzekļus mārketinga kampaņās, kā arī attīstot infrastruktūras objektus, piemēram, Starptautisko lidostu Rīga. Tūrisma nozares uzņēmumiem tiek piemērota arī samazinātā pievienotās vērtības nodokļa likme – 12% standartlikmes 22% vietā [7.].

Finansiāls valsts atbalsts uzņēmējiem galvenokārt pieejams no Eiropas Savienības struktūrfondiem konkrētu projektu īstenošanai. Ārpus ES līdzfinansētajām programmām īpašu atbalsta programmu nav daudz, un tās galvenokārt vērstas uz mikrouzņēmumu un mazo uzņēmumu atbalstu, kas ir viens no viediem, kā Latvija cenšas risināt bezdarba problēmu. Tomēr teju ik gadu papildus ES tiešmaksājumiem valsts, piemēram, izmaksā kompensācijas vai subsīdijas lauksaimniekiem par sausuma, plūdu vai citu stihiju nodarītiem zaudējumiem [7.].

Valsts ģeogrāfiskā atrašanās vieta to padarījusi par nozīmīgu tranzīta partneri gan NVS, gan Eiropas valstīm. Latvijā ir trīs lielas ostas – Ventspilī, Rīgā un Liepājā. Pirmajās divās no tām atrodas brīvās ekonomiskās zonas, bet Liepājas osta ir speciālās ekonomiskās zonas sastāvdaļa. Šāda veida teritorijās Latvijā tiek piedāvātas nodokļu atlaides vai cita veida atvieglojumi tur strādājošiem uzņēmumiem [7.].

Investīciju piesaiste ir cieši saistīta ar: ekonomisko situāciju valstī, kredīta procentu un nodokļu likmēm, tirgus pieprasījuma un piedāvājuma konjunktūru, ārējā tirgus situāciju.

Iespējama arī riska faktoru ietekme, **jo** turpmākā Latvijas tautsaimniecības attīstība būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Palēninoties izaugsmes tempiem galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, Latvijas eksporta pieaugums kļūs mērenāks un bremzēs arī Latvijas ekonomikas attīstību.

Latvijai raksturīga visai augsta enerģētiskā atkarība no Krievijas, ko Baltijas valstis kopīgi cer mazināt attīstot kopīgu atomelektrostacijas projektu. Latvija sākusi darbu pie Enerģētikas stratēģijas 2030, kas būs vērsta uz izmaksu konkurētspēju, nozares ilgtspēju un piegāžu drošību un stabilitāti. Latvija nospraudusi mērķi līdz 2020. gadam sasniegt 40% atjaunojamo energoresursu īpatsvaru tās enerģijas apgādē. Šāds mērķis tiek uzskatīts par sasniegšanu, jo jau pašlaik atjaunojamie resursi veido aptuveni trešdaļu no visiem valsts izmantotās enerģijas avotiem. Labus rezultātu galvenokārt nodrošina lielās hidroelektrostacijas, kas atrodas uz Latvijas lielākās upes Daugavas [7.].

3. AUGSTAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS INVESTĪCIJU IZMANTOŠANA LATVIJĀ

Lai uzlabotu Latvijas ekonomiku un veicinātu uzņēmējdarbības attīstības tiek izmantota programma „Augstas pievienotās vērtības investīcijas”, kuras mērķis ir stimulēt komersantus veikt ieguldījumus zināšanu un tehnoloģiju attīstības projektos, kā arī piesaistīt ārvalstu investīcijas uzņēmējdarbības jomās ar augstu pievienoto vērtību. Programmas ietvaros finansējums tiek piešķirts jaunu pamatlīdzekļu iegādei (jaunu iekārtu, aprīkojuma). Tas nozīmē, ka uzņēmums tiek modernizēts un uzsāk jaunu, ienesīgāku preču vai pakalpojumu ražošanu.

Projektu darbība ir uzsākta jau 2009. gadā, jo iesniegumu pieņemšana norisinājusies no 2009.gada 7.augusta līdz 2009.gada 7.novembrim (ieskaitot) [9.].

Kopējo attiecināmo izmaksu apjomam vienam projektam ir jābūt vismaz 3 milj. Ls. Maksimāli pieļaujamā finansējuma intensitāte no kopējām attiecināmām izmaksām ir 45%. Vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai maksimālais publiskā finansējuma apjoms nevar pārsniegt 3 milj. Ls. Aktivitātes ietvaros pieejamais kopējais finansējums – 35 287 884,42 latu [9.].

Programmas mērķis ir stimulēt vietējos komersantus veikt ieguldījumus zināšanu vai tehnoloģiju intensīvajos projektos, kā arī piesaistīt ārvalstu investīcijas jomās ar augstu pievienoto vērtību, tādējādi veicinot jaunāko tehnoloģiju pārneš no ārvalstīm.

Aktivitātes ietvaros finansējumu piešķir ilgtermiņa ieguldījumiem, kas saistīti ar jaunas saimnieciskās darbības uzsākšanu vai esošās saimnieciskās darbības paplašināšanu, produkcijas dažādošanu ar jauniem produktiem vai ražošanas procesa būtisku maiņu – ieguldījumiem pamatlīdzekļos (jaunu iekārtu (un aprīkojuma) iegādei, ēku un būvju būvniecībai un rekonstrukcijai) un nemateriālajiem ieguldījumiem (patentu un licenču iegādei) [9.].

Projektu iesniegumu atlases otrās kārtas ietvaros ieguldījumiem pamatlīdzekļos – iekārtu iegādei, ēku un būvju būvniecībai, rekonstrukcijai un renovācijai, kas saistīta ar jaunas saimnieciskās darbības uzsākšanu vai esošās saimnieciskās darbības paplašināšanu, produkcijas dažādošanu ar jauniem produktiem vai ražošanas procesa būtisku maiņu. Projektu iesniegumu atlases trešās kārtas un turpmāko kārtu ietvaros finansējumu piešķir tikai tādu iekārtu iegādei, kas saistītas ar jaunas saimnieciskās darbības uzsākšanu vai esošās saimnieciskās darbības paplašināšanu, produkcijas dažādošanu ar jauniem produktiem vai ražošanas procesa būtisku maiņu. Projektu iesniegumu atlases trešās kārtas ietvaros finansējumu nepiešķir kravu iekraušanas, izkraušanas, celšanas, pārvadāšanas un glabāšanas iekārtu iegādei [2.].

Projektu iesniegumu atlases otrās kārtas ietvaros maksimāli pieļaujamā finansējuma intensitāte ir 35 % no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām. Projektu iesniegumu atlases trešās kārtas un turpmāko kārtu ietvaros maksimāli pieļaujamā finansējuma intensitāte ir 45 % no attiecināmajām izmaksām ilgtermiņa ieguldījumu iegādei un 100 % no attiecināmajām izmaksām kredītiestādes garantijas izmaksu segšanai [2.].

Projektu iesniegumu atlases otrās kārtas ietvaros minimālais kopējo attiecināmo izmaksu apjoms vienam projektam ir 4 268 615 *euro* un maksimālais publiskā finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai ir 4 268 615 *euro*. Projektu iesniegumu atlases trešās kārtas ietvaros minimālais kopējo attiecināmo izmaksu apjoms vienam projektam ir 142 287 *euro* un maksimālais publiskā finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai ir 1 280 585 *euro*. Projektu iesniegumu atlases ceturtās un turpmāko kārtu ietvaros minimālais kopējo attiecināmo izmaksu apjoms vienam projektam ir 50 000 *euro* un maksimālais publiskā finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai ir 2 135 000 *euro* [2.].

1.tabula

Apjoma finansējuma apjoms un intensitāte⁹

Projekta iesniedzējs	Attiecināmās izmaksas (LVL)	Atbalsta intensitāte (%)	Atbalsta finansējums (LVL)
Sīkais, mazais, vidējais vai lielais komersants (viena saistīto personu grupa)	3 000 000* - 8 571 430	35 %	1 050 000 -3 000 000*

* Minimālā viena projekta kopējo attiecināmo izmaksu summa ir 3 000 000 LVL un maksimālais atbalsta finansējuma apmērs vienai saistīto personu grupai ir 3 000 000 LVL.

Attiecināmās izmaksas tiek ieskaitītas:

- jaunu iekārtu (un aprīkojuma) iegādes izmaksas, kuras tieši nodrošina ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas procesu projekta īstenošanas nozarē;
- ēku un būvju būvniecības, rekonstrukcijas un renovācijas izmaksas, kuras paredzētas tikai finansējuma saņēmēja ražošanas vajadzībām un kuras kopā nepārsniedz 50% no projekta kopējām attiecināmajām izmaksām [10.].

Programmas „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” darbību nosaka: Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumi Nr817 „Noteikumi par darbības programmas

⁹ Dati ņemti no: http://www.biznesa-plans.lv/article/151/augstas_pievienotas_vertibas_investicijas.html

”Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma 2.1.2.4.aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” projektu iesniegumu atlases otro un turpmākajām kārtām” [1.].

Projektu „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” pieņemšanu un izskatīšanu veic Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA).

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu un Tieslietu ministrijām strādā pie programmas 4. Kārtas nosacījumu saskaņošanas, kas atvieglotu finansējuma plūsmu finansējuma saņēmējiem. Nosacījumi attiecībā uz projektu īstenošanu atbilst programmas 3.kārtas nosacījumiem.

Tiek plānots, ka programmas 4.kārtas ietvaros tiks atbalstīti vismaz 16 projekti, kuru kopējais investīciju apjoms Latvijas ekonomikā būs vismaz 41,5 milj. euro. Iespējams, „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” kopējais finansējums tiks vēl palielināts [8.].

Lai datus varētu salīdzināt ir jābūt vienādām mērvienībās, tas ir lati jāpārrēķina EUR pēc Latvijā noteiktā kursa.

2014. gada 1. janvārī Latvija kļuvis par 18. Eurozonas dalībvalsti un lieto šo valūtu kopā ar vairāk nekā 332 miljoniem iedzīvotāju. Neatsaucami fiksētais pārejas kurss ir EUR 1 = LVL 0,702804 [11.].

2.tabula

Finansējuma „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” projektu nosacījumi¹⁰

	1.,2.kārt a	3.kārt	4.kārt
Kopējais finansējums	279,4 milj. EUR	40 000 000 LVL (56 914 872 EUR)	279,4 milj. EUR 42 424 003 EUR
Minimālais finansējuma apjoms vienam projektam	3 000 00 LVL (4 268 6 15,40 EUR)	100 000 LVL (124 287,18 EUR)	142 287 EUR
Maksimālais finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai	3 000 00 LVL (4 268 6 15,40 EUR)	900 000 LVL (1 280 584,60 EUR)	2 135 000 EUR
Maksimāli pieļaujamā finansiālā intensitāte (ilgtermiņa ieguldījumu iegādei)	35%	45%	45%

Kopējais finansējums 4.kārtā salīdzinot ar 3.kārtu ir samazinājies par 25%. Minimālais finansējuma apjoms vienam projektam vislielākais bijis 1. un 2. kārtā, bet 4.kārtā salīdzinot ar 3.kārtu palielinājies par 14,5%. Maksimālais finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai 4.kārtā salīdzinot ar 3.kārtu palielinājies par 66,7%.

Šobrīd plānots, ka programmas 4.kārtas kopējais finansējums būs 34 148 923 euro. Minimālais kopējo attiecināmo izmaksu apjoms vienam projektam būs 142 287 euro, maksimālais publiskā finansējuma apjoms vienai projekta iesniedzēja saistīto personu grupai ir palielināts līdz 2 135 000 euro [8.].

Projektu iesniegumu pieņemšana „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” programmas 4.kārtā tiks uzsāktas 3.martā un ilgs līdz 31.martam. Projektus plānots izvērtēt trīs mēnešu laikā – līdz 2014.gada 30.jūnijam [8.].

¹⁰ Autores veidota tabula, izmantojot datus no:

<http://www.demarsch.lv/augstas-pievienotas-vertibas-investicijas-3/> un http://www.biznesa-plans.lv/article/151/augstas_pievienotas_vertibas_investicijas.html

Visi projektu iesniedzēji - gan mazie un vidējie komersanti, gan arī lielie komersanti – varēs uzsākt projekta īstenošanu drīz pēc projekta iesnieguma iesniegšanas LIAA – sagaidot LIAA pārbaudi projekta īstenošanas vietā. Jāņem vērā, ka projektu nevar pabeigt pirms projekta apstiprināšanas, t.i. pirms 2014.gada jūnija. Projekta īstenošana būs jāpabeidz līdz 2015.gada. 15.septembrim [8.].

Iepriekšējās kārtās atbalstītie projekti ir sekojošo nozaru uzņēmumi: ķīmija un farmācija, kokrūpniecība, transporta līdzekļu ražošana, mašīnu un iekārtu ražošana, poligrāfija, datoru ražošana, elektronikas ražošana, optika, pārtikas rūpniecība, pārtikas rūpniecība, šķiedru un audumu ražošana [8.].

“Šāda aktivitāte skaidri iezīmē uzņēmēju vēlmi attīstīt augstas pievienotās vērtības uzņēmējdarbību un ražošanu. Ekonomikas ministrija nepieciešamības gadījumā ir gatava palielināt kopējo pieejamo finansējumu šajā aktivitātē vismaz par 20 miljoniem eiro, kas ļaus atbalstīt spēcīgus un kvalitatīvus biznesa projektus vairāk kā 60 miljonu eiro apmērā,” uzsver ekonomikas ministrs Vjačeslavs Dombrovskis [13.].

3.tabula

Programmas „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” realizētie un plānotie projekti, kopējās attiecināmās investīcijas (milj. EUR) ¹¹

	1.,2.kārta	3.kārta	4.kārta (šobrīd iesniegti)
Realizēti projekti	35	126	157
Projektu kopējās attiecināmās investīcijas	279,4 milj. EUR	73,3 milj. EUR	112 700219,89 EUR

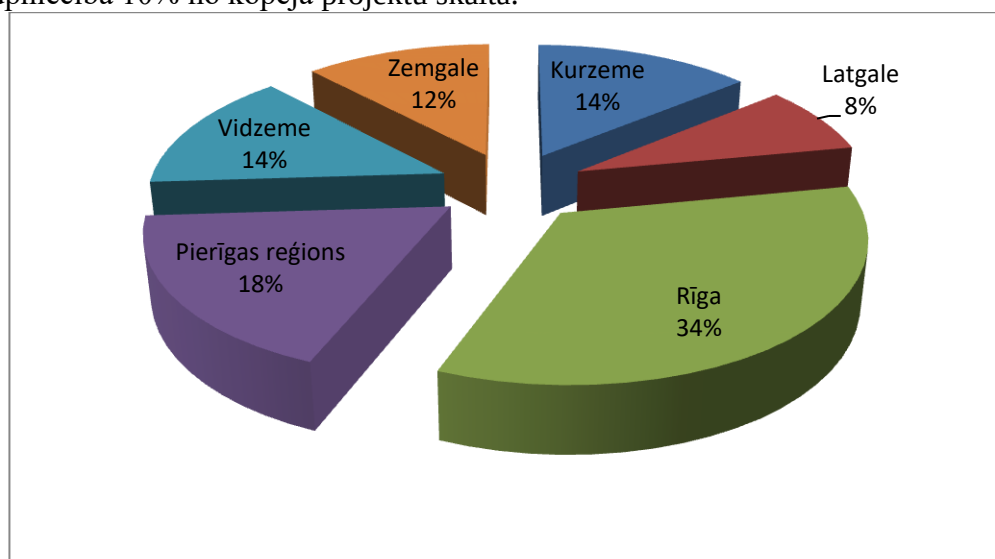
Tabulā esošie dati rāda, ka programmas „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” pirmajā un otrajā kārtā kopā ir atbalstīti 35 projekti, kuru kopējais investīciju apjoms – 279,4 milj. euro. Trešajā kārtā tika iesniegti 126 projekti, kuru kopējais investīciju apjoms – 73,3 milj. euro. Ceturtajā kārtā ES fondu aktivitātes „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” 4.kārtas ietvaros ir augstas, jo LIAA ir saņēmusi 157 projektus. Arī nepieciešamais finansējums, salīdzinot ar 3.kārtu ir gandrīz dubultojies.

¹¹ Autores veidota tabula, izmantojot datus no: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?id=33821&cat=621> un http://www.esfinanses.lv/lv/a/sakums/16032_ja-bus-pieprasijums-un-labi-projekti-razosanas-modernizacijai-novirzissim-vel-vismaz-20-milj-eiro

„Augstas pievienotās vērtības investīcijas” 4.kārtas ietvaros iesniegto projektu sadalījums pa nozarēm¹²

Nozare (lielās grupas)	Proj ektu skaits, vienības	Proj ektu skaits, % no kopējā apmēra
IKT	3	2
Kokapstrādes nozare	28	18
Ķīmiskā rūpniecība	30	19
Metālapstrādes un mašīnbūves nozare	51	32
Papīra izstrādājumu ražošanas un poligrāfijas nozare	12	8
Pārtikas rūpniecība	15	10
Tekstilapstrādes nozare	6	4
Transporta un loģistikas nozare	6	4
Veselības aprūpes nozare	4	3
Ieguves rūpniecības nozare	2	1
Kopā	157	100

Autore secina, ka trešā daļa no iesniegtajiem projektiem ir saistīta ar metālapstrādes un mašīnbūves nozari – 32%, ķīmiskai rūpniecībai 19%, kokapstrādes nozarei – 18%, bet pārtikas rūpniecība 10% no kopējā projektu skaita.

1.attēls „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” 4.kārtas iesniegto projektu sadalījums pa reģioniem¹³

Autore secina, ka 52% no iesniegtajiem projektiem pieder Rīgai un Pierīgas reģionam, un tikai 8% no kopējā skaita ir no Latgales.

Līdz šim Latvijā ir atsevišķi investīciju piesaistes veiksmes stāsti, taču tie drīzāk ir individuāli projekti, nevis plānveidīgas investīciju politikas panākumi. Tieši plānveidīgas un

¹² Dati ņemti no: http://www.esfinanses.lv/lv/a/sakums/16032_ja-bus-pieprasijums-un-labi-projekti-razosanas-modernizacijai-novirzisim-vel-vismaz-20-milj-eiro

¹³ Autores veidots attēls, izmantojot datus no: http://www.esfinanses.lv/lv/a/sakums/16032_ja-bus-pieprasijums-un-labi-projekti-razosanas-modernizacijai-novirzisim-vel-vismaz-20-milj-eiro

visos līmeņos koordinētas investīciju politikas ieviešana var nodrošināt Latvijai to investīciju apjomu un struktūru, kas nepieciešams, lai veiksmīgi tiektos uz lielāku labklājību un drošu ekonomikas attīstību [4.].

Par gūto atbalstu no projekta „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” raksta daudzi uzņēmēji, kā piemēram:

Uzņēmuma vadītājs B.Džoleins atzīst, ka bez Eiropas naudas „Malmar” visticamāk joprojām atrastos vecajās noliktavas telpās – struktūrfondu atbalsts mazajiem uzņēmējiem ir neaizstājams. Sešu gadu laikā, kopš uzņēmums darbojas Ventspilī, pateicoties Eiropas struktūrfondu atbalstam, beļģu kompānija izveidojusi modernāko metālapstrādes uzņēmumu Latvijā. „Malmar” Latvijas filiālē strādā 100 cilvēki. Uzņēmums izmanto jaunākās mākoņošanas tehnoloģijas, kas ļauj kontrolēt visus procesus [5.].

Sākotnēji uzņēmums ražoja tikai sagataves bez augstas pievienotās vērtības, bet sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA) Vidridžu Atvari ieguvuši jaunu ražošanas iekārtu, ar kuru no jaunas koksnes var izgatavot veca koka imitācijas dēļus. „Mēs esam uzņēmums ar simtprocentīgu vietējo kapitālu, pie mums strādā vietējie un izmantojam tikai Latvijā augušu koksni”, lepojas A.Bariss. Atvaru ozolkoka un oša parketu tagad pazīst visā Latvijā un Skandināvijā [6.].

Viena no Daugavpils lielākajām ražotnēm Sia Ditton Chain, pateicoties sadarbībai ar LIAA, nesen piedzīvojusi ‘lēcienu cauri gadu desmitiem”. Uzņēmuma darbgaldi, kas nemainīgi bija kalpojuši 35 gadus, nomainīti pret moderniem, Eiropas Savienības standartiem atbilstošiem darbgaldiem. „Nu vairs neviens Rietumu partneris nesaka – jūs, diemžēl, šo pasūtījumu nevarat izpildīt. Tagad mēs varam!” gandarīts par paveikto ir R.Bruzevičs [12.].

Šobrīd uzņēmumā strādā 40 darbinieku, bet nākotnē to skaits varētu palielināties līdz 120, jo produkcijai 99% - eksports.

Tie ir tikai daži piemēri par uzņēmumiem, kas izmantojuši programmas „Augstas pievienotās vērtības investīcijas” un realizējuši projektus, bet rezultāti, kā redzam, ir iespaidīgi.

KOPSAVILKUMS

Ja vēlamies piesaistīt investorus Latvijai, tad ir jārada vide, kādu to vēlas redzēt investori. Investoriem ir svarīgi būt pārliecinātiem, ka viņi ar savām investīcijām nāk uz valsti, kas spēs tikt galā ar savām finanšu lietām. Tas nozīmē, ka valstī ir jānostabilizē valsts finanses – zems budžeta deficīts un zems parāds (varētu veidot arī par budžeta pārpalikuma veidošanu). Tas būtu kā apliecinājums par valsts stabilitāti, kā arī dotu papildus drošības garantu investīciju piesaistei. Sasniegtais dotu iespēju starptautiskajai reitingu aģentūrai pārskatīt Latvijas kredītreitingu (iespējams paaugstināt), lai valsts varētu lētāk pārfinansēt esošos ārējos parādus starptautiskajos tirgos.

Lai veicinātu investīciju piesaisti obligāti ir jāsakārto nodokļu politika. Nodokļu likmēm, kas saistītas ar uzņēmējdarbību, ir jābūt stabilām, lai uzņēmēji var plānot savu attīstību ilglaicīgam laika periodam, kas radīs investoriem drošības garantu. Arī nodokļu atlaižu politikai ir jābūt saprotamai un caurspīdīgai, lai iedzīvotājiem, uzņēmējiem un potenciālajiem ārvalstu investoriem būtu saprotama nodokļu atlaižu izmantošana konkrētas nozares investīciju programmā. Šobrīd nodokļu atlaides pastāv tikai atsevišķām nozarēm, kas rada zināmu haosu, jo nav plašāka skaidrojuma, kādēļ konkrētajām nozarēm, bet ne citām.

Jāveic darbības, kas popularizētu fondu biržas sniegtās iespējas, radot investīciju piesaistes veidu, ko varētu izmantot gan vietējie uzņēmēji, gan potenciālie ārvalstu investori.

Arī profesionālās skolas varētu izmantot darba tirgus situāciju, zinot, ka tautsaimniecībā trūkst speciālistu (metinātāju, elektromehāniķu, kvalificētu būvnieku u.c.), veidot sadarbību ar uzņēmumiem un piesaistīt investīcijas konkrēto programmu sagatavošanai. Konkrēto speciālistu trūkums nākotnē var kavēt valsts izaugsmi vai arī izraisīt nesamērības darba samaksā, kas savukārt radīs lielas izmaksas uzņēmumiem, kuriem būs vajadzīgie konkrēto speciālistu pakalpojumi.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Noteikumi par darbības programmas "Uzņēmējdarbība un inovācijas" papildinājuma 2.1.2.4.aktivitātes "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" projektu iesniegumu atlases otro un turpmākajām kārtām: Ministru kabineta noteikumi Nr.817 <http://likumi.lv/doc.php?id=238461> (7.04.2014.)
2. Grozījumi Ministru kabineta 2011.gada 19.oktobra noteikumos Nr.817 "[Noteikumi par darbības programmas "Uzņēmējdarbība un inovācijas" papildinājuma 2.1.2.4.aktivitātes "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" projektu iesniegumu atlases otro un turpmākajām kārtām](http://likumi.lv/doc.php?id=264776)" Ministru kabineta noteikumi Nr.106 <http://likumi.lv/doc.php?id=264776> (7.04.2014.)
3. Investīcijas http://miljons.jal.lv/Documents/Jaunais%20vort%C4%81ls%20smu.lv/M%C4%81c%C4%ABbu%20mater%C4%81li/SMU/Investicijas_swedank.pdf (7.04.2014.)
4. Investīciju ābece, veidi, ietekme, vide un situācija Latvijā <http://www.makroekonomika.lv/investiciju-abece-veidi-ietekme-vide-un-situacija-latvija> (7.04.2014.)
5. Volvo un Renault – ražots Ventspilī http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/attachments/klubs_malmarsheetmetal_janvaris_2013.pdf (16.04.2014.)
6. Parkets smalkākajām ballēm http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/attachments/klubs_vidrizhi_final_oktobris.pdf (16.04.2014.)
7. Latvijas ekonomika <http://balticexport.com/?article=latvijas-ekonomika&lang=lv> (16.04.2014.)
8. Prese relīzes <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?id=33821&cat=621> (16.04.2014.)
9. Augstas pievienotās vērtības investīcijas <http://www.demarsch.lv/augstas-pievenotas-vertibas-investicijas-3/> (21.04.2014.)
10. Augstas pievienotās vērtības investīcijas <http://www.biznesa-plans.lv/article/151/augstas-pievenotas-vertibas-investicijas.html> (21.04.2014.)
11. Latvijas pāreja uz eiro <http://www.eiro.lv/lv/medijiem/latvijas-pareja-uz-eiro> (21.04.2014.)
12. SIA Ditton Chain – no Berlīnes līdz Urāliem http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/attachments/klubs_ditton_novembris.pdf (21.04.2014.)
13. Ja būs pieprasījums un labi projekti, ražošanas modernizācijai novirzīsim vēl vismaz 20 milj. eiro http://www.esfinanses.lv/lv/a/sakums/16032_ja-bus-pieprasijums-un-labi-projekti-razosanas-modernizacijai-novirzisim-vel-vismaz-20-milj-eiro (10.05.2014.)

ĀRSTA PRIVĀTPRAKSES SIA „NADETA” DATU BĀZE

SIA „NADETA” DATA BASE

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Mārtiņš Strušels

Darba vadītājs: Mg.sc.pol. Laura Rakova

ANOTĀCIJA

Darba struktūra:

1. Datu bāzes teorētiskie aspekti – tiks aprakstīti datu bāzes teorētiskie aspekti, datu bāzes izmantošanas risinājumi mūsdienās, DB izmantošanas piemēri kā arī DB risinājumu programmatūra.

2. Datu bāzes SIA „NADETA” projekts – šī nodaļa satur sevī 4 apakšnodaļas kurās ir aprakstīts par datu bāzē vajadzīgajiem laukiem un tabulām

3. Datu bāzes SIA „NADETA” praktiskā realizācija – šī nodaļa sevī ietver 6 apakšnodaļas, kurās tiks aprakstīta par nepieciešamo tabulu, vaicājumu ,atskaišu un formu izstrādi.

Tika izmantoti 10 informācijas avoti un 3 no tiem angļu valodā.

ANNOTATION

The structure of the Paper:

1. Databases theoretical aspects - will describe the theoretical aspects of databases, database solutions using today, DB Examples of using the DB software solutions.

2. Database SIA "NADETA" project - this section contains 4 sub-divisions which describe how many fields and tables are required in the database.

3. Database SIA "NADETA" practical realization - this section includes 6 sub-divisions, which will be described in the required tables, queries, reports, and forms of development.

10 information sources were used, and 3 of them were in English

IEVADS

Darba aktualitāti noteica SIA NADETA neapmierinātība ar iepriekšējo datu bāzi, jo datu bāzei bija nepiemērots darbs interfeiss un tajā nebija viegli orientēties.

Darba autors izvēlējās veidot datu bāzi ārsta privātpraksei, jo SIA NADETA neapmierināja iepriekšēja viņu datubāze un ar to saistītās izmaksas.

Darba mērķis: Izstrādāt ārsta privātprakses datu bāzi priekš SIA NADETA

Darba uzdevumi:

1. Izpētīt teorētiskos aspektus par datu bāzi;
2. Izstrādāt datu bāzes projektu;
3. Realizēt projektu Microsoft Access vidē.

Lai sasniegtu mērķi darba autoram nāksies izpētīt jau esošo datu bāzi SIA NADETA uzņēmuma, kā arī salīdzināt to ar līdzīgām pieejamām datu bāzēm priekš pacientu uzskaites. Protams ļoti svarīgi būs precīzi izpētīt kādus pacienta parametrus vadīs datubāze un kādas atskaites tiks veidotas.

Darba autors veicot darbu izmantos Salīdzinošo jeb komparatīvā pētīšanas metodi. Tiks pētītas un salīdzinātas vairākas jau esošas datubāzes, kā piemēram datubāze ar kuru iepriekšējos 2 gadus strādāja SIA NADETA.

1. DATU BAZES TEORETISKIE ASPEKTI

DB izmantošanas risinājumi mūsdienās

Datu bāze ir savstarpēji saistītu informacionālu objektu tematisks kopums, kas ar speciālas pārvaldības sistēmas starpniecību organizēts tā, lai nodrošinātu ērtu informācijas izguvi, izdarītu tās atlasī un kārtošanu. Informācija datu bāzē parasti ir sadalīta ierakstos (tabulās), no kuriem katram var būt viens vai vairāki lauki (kolonnas).¹⁴

Mūsdienās par populārāko datu bāzi var uzskatīt Oracle Server un SQL server, jo šīs datu bāzes vadības sistēmas tiek visplašāk izmantotas visā pasaulē, Latvijā arī populāra ir MYSQL, jo tā ir brīvpiekļuves koda datu bāzes pārvaldīšanas sistēma un to pārsvarā izmanto darbam ar interneta lapām. Mazāk populāra ir Microsoft Access, jo tā ir salīdzinoši dārga programmatūra un to ir grūti izmantot vienlaicīgi uz vairākiem datoriem.

Mūsdienās datubāzes izmanto visur un tajās saglabā informāciju par cilvēkiem, par dzīvniekiem, par filmām, par veiktajiem pasūtījumiem un daudz ko citu.

Datu bāzei ir jānodrošina trīs galvenās funkcijas:

1. datu ievadīšanu, rediģēšanu un papildināšanu;
2. uzkrātās informācijas kārtošanu, atlasī un apskati;
3. pārskatu sastādīšanu par datu bāzē ietvertu informāciju.¹⁵

Mūsdienās datu bāzes izmanto ļoti daudz, jo principā gandrīz visām internetā esošajā mājas lapām ir nepieciešama datu bāze kā, piemēram, lai uzglabātu informāciju par mājas lapas lietotājiem. Arī katram interneta veikalam ir vajadzīga datu bāze lai uzglabātu un strukturizētu visu informāciju par veikālā esošo un pieejamo preci.

Datu bāzes izmanto arī mobilajos tālruņos, kā piemēram kontaktu grāmata, kurā visi kontakti ir noteiktā secībā strukturizēti, jo ja nebūtu datu bāzes tad visa informācija būtu kopējā teksta un tā būtu grūti saprotama un arī būtu grūti atrast personu kurai vēlaties zvanīt.

Elektroniskās datu bāzes mūsdienās kļūst ar vien populārākas, jo vairs nevajag glabāt lielu papīra dokumentu daudzumu uzņēmuma arhīvā, visu ir iespējams saglabāt elektroniski un tas ietaupa uzņēmumiem telpas un arī atvieglo vajadzīgo dokumentu atrašanu pateicoties atlases vaicājumiem un pēc tam ir arī viegli to rediģēt vai arī noglabāt kādā arhīvā uz kāda servera.

Datu bāzes ir kļuvušas arī tik populāras, jo darbiniekam nav obligāti jāatrodas darba vietā lai piekļūtu vajadzīgajiem dokumentiem un arī nav jātērē dārgais laiks lai aizbrauktu un no uzņēmuma arhīva paņemtu kādu informāciju.

DB izmantošanas piemēri

Datu bāzes mūsdienās izmanto visur gan interneta mājas lapām ir savas datu bāze, gan arī valsts iestādēm, bet pēc autora domām ļoti svarīgi ir ārstiem aizstāt veco datu bāzu sistēmu jeb parastās papīra pacienta kartītes pret elektroniskām pacienta kartēm, jo iepriekšējās ir daudz vieglāk nozaudēt un pazaudēt kādā papīru kaudzē un arī elektroniski ir daudz vieglāk un ātrāk iespējams atrast piemēram pacienta vēsturi vai visus pacientus kuri ir slimojuši ar kādu noteiktu slimību.

Uzsākot ārstiem paredzēto datu bāzu pētīšanu autors saskārās ar to ka tās nav pieejamas internetā, jo tās satur konfidenciālu informāciju tāpēc tika apskatīta un izpētīta datu bāze ar kuru notiek darbs ikdienā vienā ārsta privātpraksē. Datu bāze „Panda” ir valsts piedāvāts produkts ārstniecības iestādēm darbam ar pacientiem. Datu bāze visa darbību izvēlēšanas notiek augšējā izvēlnes joslā, bet tomēr ārsti atzīst, ka ar šo datubāzi nav ērti strādāt.

¹⁴ <http://termini.lza.lv/term.php?term=datu%20b%C4%81ze&list=&lang=&h=>

¹⁵ <http://www.uzdevumi.lv/ExerciseRun/RunExercise?exerciseId=b679a107-97b0-445c-be2e-3a1574bee6f4&parentType=VirtualSchool&parentId=4348>

PANDA - PROD - BEBELO. x

vis.vnc.gov.lv/PANDA/index.jsp

Do you want Google Chrome to save your password? Save password Never for this site

iningu reģistrs Noreģini Pakalpojumu saņēmēji Līgumi EŠ veidlapas Klasifikatori

Pakalpojumu saņēmēja reģistrācijas notikums

Personas kods:	
Vārds, uzvārds:	
Dzimums:	
Pakalpojumu saņēmēja stāvoklis:	
Deklarētās dzīvesvietas adrese:	
Kontakta adrese:	
Kontakta adreses pasta indekss:	LV
Kontakta telefona numurs:	
Teritoriālā nodaļa:	

1. attēls Datubāzes Panda izskats

Pirmajā attēlā ir redzama pacienta pierēģistrēšanas forma, kura ir viegli saprotama un ērti lietojama, jo uzreiz ir iespēja informāciju par pacientu arī izdrukāt un veidot atskaiti.

PANDA - Pakalpojumu saņēmēju filtrs - Google Chrome

vis.vnc.gov.lv/PANDA/SKD/d001/D2260F_Filter.jsp?tmpTime=1396886827086&jboEvent=fi

Pakalpojumu saņēmēju filtrs

Meklēšanai teksta laukos: "%" - jebkura simbolu virkne; "_" - jebkāds 1 simbols.

Personas kods		+
Vārds		+
Uzvārds		+
Ierakstu skaits	ne vairāk kā 50	▼

Atlasīt Atcelt

2. attēls Datu bāzes Panda vaicājumu logs

Otrajā attēlā ir redzams vaicājums ar kura palīdzību ir iespēja atrast vajadzīgos pacientus un veidot pēc tam atskaites. Vaicājuma struktūra nav sarežģīta tur ir iespējams atlasīt pēc trīs kritērijiem un izvēlēties cik ieraksti tiks atspoguļoti.

Datu bāzu risinājumu programmatūra

Veidojot datubāzi vispirms ir jānoskaidro kādiem mērķiem tā būs, jo datu bāzes iedalās lokālajās un tīkla datu bāzēs. Ja DB tik izmantota tikai uz vienas darbstačijas un tai nevēlas piekļūt caur internetu tad var izmantot lokālās datubāzes kā piemēram:

1. Microsoft Access
2. Libre Office Base
3. Paradox
4. Delfi
5. Clipper

Datu bāze ir paredzēta daudziem lietotājiem un izvietota kāda interneta mājas lapā tad tai obligāti ir jābūt tīkla datubāzei. Protams tā saucamās lokālas datu bāzes, kā piemēram MS

Access ir iespējams sasaistīt kopā ar interneta mājas lapu, bet tas ir daudz sarežģītāk un viņa nav paredzēta liela datu apjomam kurš pārsvarā ir nepieciešams tīkla datubāzēm.

Tīkla datu bāzes:

1. Oracle
2. SQL Server
3. My SQL
4. PostgreSQL
5. Microsoft SQL Server

1. DATU BAZES „SIA NADETA” PROJEKTS

Informācijas analīze. DB specifikācija.

SIA”NADETA”, veic pacientu aprūpi pēc ārsta nosūtījuma, pacienta dzīvesvietā. Uzņēmumā strādā 10 cilvēki. Uzņēmumam nepieciešama datubāze gan darbinieku, gan pacientu reģistrēšanai. Datu bāze saturēs sevī visu nepieciešamo informāciju par darbiniekiem, dos iespēju veikt informācijas atlasīšanu un meklēšanu pēc nepieciešamajiem kritērijiem, izdrukāt to pēc izveidotiem paraugiem, kā arī veidot atskaites valsts iestādēm kā piemēram VID. Pacientu reģistrs ietvers sevī visu nepieciešamo informāciju par pacientu un dos iespēju veikt informācijas atlasīšanu un meklēšanu pēc nepieciešamajiem kritērijiem. Kā arī ļaus veidot par pacientiem atskaites.

Datu bāze saturēs sevī informāciju par darbiniekiem:

1. Darbinieka vārds,
2. Darbinieka uzvārds,
3. Darbinieka dzimums,
4. Darbinieka dzimšanas datums,
5. Datums kad darbinieks tika pieņemts darbā,
6. Darbinieka dzīvesvietas adrese:
 - 6.1 pilsēta/pagasts,
 - 6.2 iela,
 - 6.2 māja/dzīvoklis),
7. Darbinieka tālrunis,
8. Darbinieka izglītība (atbilstoši LR reģistram),
9. Darbinieka ieņemamais amats (atbilstoši LR amatu reģistram),
10. Darbinieka alga,
11. Darbinieka bankas rekvizīti (banka, konta numurs),
12. Darbinieka ģimenes stāvoklis (precēts/neprecēts),
13. Foto
14. Papildinformācija (Darbinieka raksturojums, piezīmes utt.).

Datu bāze saturēs sevī informāciju par pacientiem:

1. Pacienta vārds,
2. Pacienta uzvārds,
3. Pacienta dzimums,
4. Pacienta dzīves vietas adrese:
 - 4.1 pilsēta/pagasts,
 - 4.2 iela,
 - 4.3 māja/dzīvoklis),
5. Pacienta Personas kods,
6. Ārsts, kurš nosūtīja,
7. Pacienta diagnoze,
8. Pacienta slimību vēsture,
9. Aprūpes uzsākšanas datums,
10. Aprūpes pārtraukšanas datums,
11. Pakalpojums, kas jāsniedz,

12. Pakalpojuma sniedzējs,

Uzdevumu definēšana

Datu bāzē jābūt iespējai atlasīt un meklēt informāciju pēc sekojošiem parametriem:

1. Darbinieka vārds, uzvārds (vai arī pēc fragmenta),
2. Darbinieka amats (vai arī pēc fragmenta),
3. Darbinieka dzimšanas datums (vai arī pēc fragmenta),
4. Darbinieka dzimums,
5. Pacienta vārds, uzvārds (vai arī pēc fragmenta),
6. Pacienta dzīvēs vietas,
7. Pacienta pakalpojuma sniedzēja,
8. Pēc Diagnostikas
9. Pacienta dzimuma.

Datu bāzē jābūt iespējai datus par pacientiem un darbiniekiem ievietot arhīvā:

1. Mirušo pacientu arhīvs;
2. Pacientu arhīvs kuri pārgāja pie cita ārsta;
3. Darbinieku arhīvs, kuri vairs nestrādā SIA „NADETA”.

Datu bāzē tiks veidoti nepieciešamie instrumenti lai veikt aprēķinus:

1. Darba stāža aprēķināšana
2. Algas, aprēķināšana (atbilstoši visiem LR likumiem, nodokļu likmēm utt.),
3. Citu nepieciešamo piemaksu un izmaksu aprēķināšana (pabalsti, prēmijas, atvaļinājumu nauda)
4. Jābūt iespējai operatīvi mainīt algas parametrus (neapliekamais minimums, nodokļu likmes, piemaksas.)

Jāizstrādā nepieciešamas formas:

1. Forma darbinieku datu ievadam un rediģēšanai
2. Formas darbam ar papilddatiem (pilsētas nosaukumi, ielas, amati un citi bieži atkārtojamie dati)
3. Forma pacientu datu ievadam un rediģēšanai
4. Formas informācijas atlasei

Jāizstrādā nepieciešamus pārskatus atbilstoši LR reglamentējošiem dokumentiem un prasībām. Jāparedz šo atskaišu ģenerēšanu un izdruku

Datu bāzē tiks izveidoti divi arhīvi, un jābūt iespējai tos papildināt un rediģēt

Papildus iespējas, nosūtīt apsveikumus darbinieku svētkos, ielūgumus uz firmas organizētajiem pasākumiem.

Datu strukturēšana

Datu bāze būs izstrādāta kā lokāla relāciju datu bāze. Datu bāze izstrāde var būt realizēta DBVS vidēs OpenBase, FoxPro, Paradoкс, MySQL, SQLite un citās. Taču ņemot vērā datu bāzes specifiku un darba stacijas specifiku (datorā kurā tiks izmantota DB ir instalēta MS OFFICE 2007 pakotne), vislabākais un ērtākais realizācijas variants ir MS ACCESS 2007 darba vide.

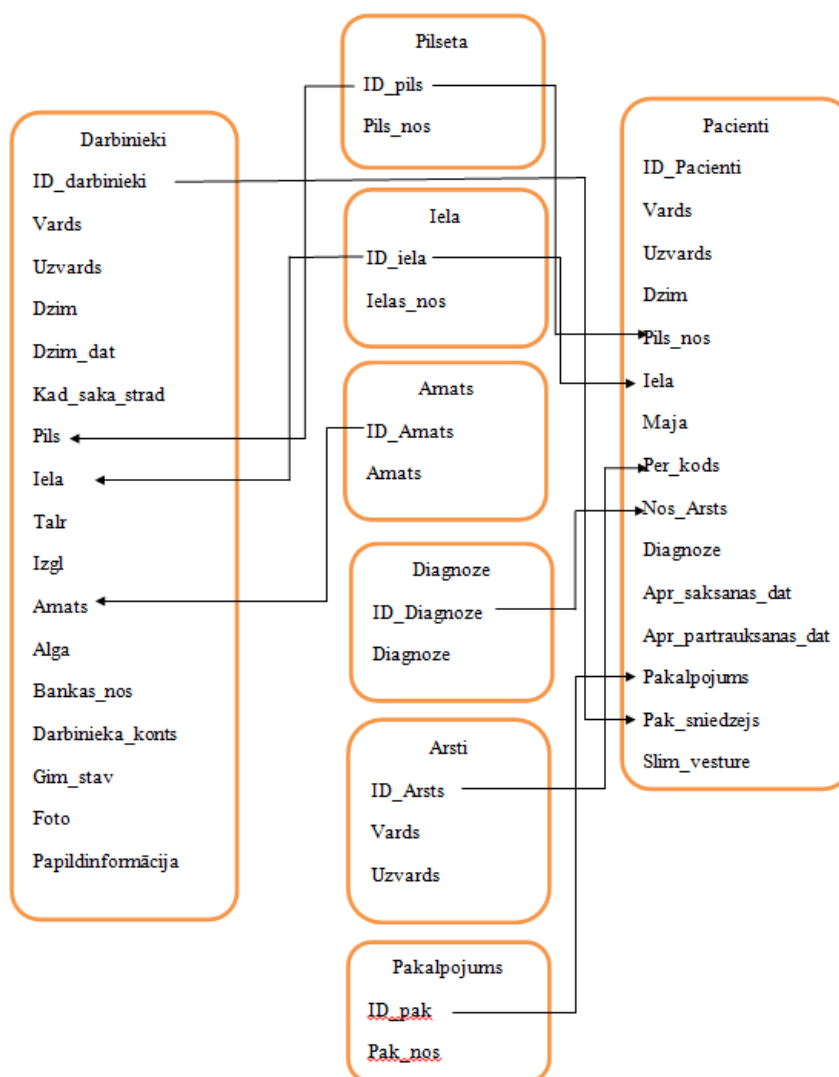
Datu bāzē tiks veidotas 8 tabulas un relācijas starp tām:

1. Pakalpojums
 - 1.1 ID_pak (auto numerācija),
 - 1.1 Pak_nos - Teksta lauks, max. garums – 30 simboli.
- 2 Pilsētas
 - 2.1 ID_pils (auto numerācija),
 - 2.2 Pilsētas_nos – Teksta lauks, max. garums – 30 simboli.
- 3 Ielas
 - 3.1 ID_iela (auto numerācija)
 - 3.2 Ielas_nos – Teksta lauks, max. garums – 30 simboli.

- 4 Amati
 - 4.1 ID_Amats (auto numerācija)
 - 4.2 Amata_nos – Teksta lauks, max. garums – 20 simboli.
- 5 Diagnozes
 - 5.1 ID_diagnoze (auto numerācija)
 - 5.2 Diagnozes_nos – Teksta lauks, max. garums – 40 simboli.
- 6 Ārsts kas nosūtīja
 - 6.1 ID_Arsts (auto numerācija)
 - 6.2 Vards – Teksta lauks, max. garums – 40 simboli.
 - 6.3 Uzvars – Teksta lauks, max. garums – 40 simboli.
- 7 Darbinieki
 - 7.1 ID_darbinieki (auto numerācija),
 - 7.2 Darbinieka_vards – Teksta lauks, max. garums – 20 simboli, Pirmais burts liels pārsējie mazie,
 - 7.3 Darbinieka_uzvars - Teksta lauks, max. garums – 20 simboli, Pirmais burts liels pārsējie mazie,
 - 7.4 Darbinieka_dzimums – Teksta laiks, 1 simbols tikai V vai S,
 - 7.5 Dzimšanas datums – Datuma lauks, 8 simboli, (DD.MM.YYYY),
 - 7.6 Darba_pienemsanas_dat – Datuma lauks, 8 simboli, (DD.MM.YYYY),
 - 7.7 Pilsetas_nos – dati tiek ņemti no tabulas Pilsētas,
 - 7.8 Ielas_nos – dati tiek ņemti no tabulas Ielas,
 - 7.9 Maja - dzīvokļa numurs vai mājas nosaukums, teksta lauks, max. garums – 20 simboli
 - 7.10 Darbinieka_talr – teksta lauks, max. garums 13 simboli (tikai cipari un sākas ar +371-2)
 - 7.11 Darbinieka_izgl – Teksta lauks (izvēle no saraksta: sākumskola, pamatskola, vidusskola, vidēja profesionāla, austāka 1.lim., augstāka 2.lim.),
 - 7.12 Darb_amats – dati tiek ņemti no tabulas Amats
 - 7.13 Darbinieka_alga – teksta lauks, max. garums 5 simboli.
 - 7.14 Bankas_nos – dati tiek ņemti no banku saraksta
 - 7.15 Darbinieka_konts – teksta lauks, max. garums 15 simboli
 - 7.16 Gim_stav – precēts/a vai nav precēts/a (YES/NO)
 - 7.17 Foto – objekts
 - 7.18 Papild_info – teksta lauks
- 8 Pacienti
 - 8.1 ID_pacients (auto numerācija)
 - 8.2 Pacienta_vards – Teksta lauks, max. garums – 20 simboli, Pirmais burts liels pārsējie mazie,
 - 8.3 Pacienta_uzvars – Teksta lauks, max. garums – 20 simboli, Pirmais burts liels pārsējie mazie,
 - 8.4 Pacienta_dzimums – Teksta laiks, 1 simbols tikai V vai S,
 - 8.5 Pilsetas_nos – dati tiek ņemti no tabulas Pilsētas,
 - 8.6 Ielas_nos – dati tiek ņemti no tabulas Ielas,
 - 8.7 Maja - dzīvokļa numurs vai mājas nosaukums, teksta lauks, max. garums – 20 simboli
 - 8.8 Per_kods - teksta lauks, max. garums 13 simboli
 - 8.9 Nos_Arsts – Tiek ņemts no tabulas ārsti
 - 8.10 Diagnoze – Dati tiek ņemti no tabulas diagnoze
 - 8.11 Apr_sak_dat – Datuma lauks, 8 simboli, (DD.MM.YYYY),
 - 8.12 Apr_part_dat – Datuma lauks, 8 simboli, (DD.MM.YYYY),
 - 8.13 Pakalpojums – teksta lauks, max 50 simboli

- 8.14 Pak_sniedz - Teksta lauks, max. garums – 20 simboli, Pirmais burts lielais pārējie mazie,
 8.15 Slimības_vesture – Memo lauks, neierobežots simbolu skaits

DB modelis

3. attēls Datu bāzes modelis

3. DATU BAZES „SIA NADETA” PRAKTISKĀ REALIZĀCIJA

3.1. Nepieciešamo tabulu izstrāde

Priekš datu bāzes tika izstrādātas 8 tabulas, no kurām divas būs pamata tabulas:

1 Darbinieki – šajā tabulā būs visa informācija par darbiniekiem kuru uzņēmums uzskata par vajadzīgu.

2 Pacienti – šajā tabulā būs visa informācija par pacienta dzīvesvietu, slimības vēsture un arī tiks uzglabāta informācija par ārsta nosūtījumiem.

Field Name	Data Type	Description
ID	AutoNumber	
pac_var	Text	Vārds
pac_uzv	Text	Uzvārds
pac_dzim	Text	Dzimums V/S
pils_nos	Number	Pilsēta
lelas_nos	Number	Iela
maja	Text	Māja
per_kods	Text	Personas kods, 12 simboli
nos_arst	Number	Ārsts kurš nosūtīja
diag	Number	Diagnoze
apr_sak_dat	Date/Time	Aprūpes uzsākšanas datums
apr_part_dat	Date/Time	Aprūpes pārtraukšanas datums
pakalp	Number	Pakalpojums ko saņems
pak_sniedz	Number	Pakalpojuma sniedzējs
slim_vest	Memo	Slimības vēsture

Field Properties	
General	Lookup
Field Size	20
Format	
Input Mask	>L<????????????????
Caption	Pacienta vārds
Default Value	
Validation Rule	
Validation Text	
Required	No
Allow Zero Length	Yes
Indexed	No
Unicode Compression	Yes
IME Mode	No Control
IME Sentence Mode	None
Smart Tags	

The data type determines the kind of value that users can store in the field. Press F1 for help on data types.

4.attēls Tabulas pacienti izveidotie lauki

Datu bāzē ir arī 6 papildus tabulas:

1 Amats – tabulā glabāsies informācija ar medicīnā esošajiem amatu nosaukumiem, lai vieglāk būtu ievadīt informāciju par ārstu. Tabulai ir relāciju saite ar tabulu darbinieki.

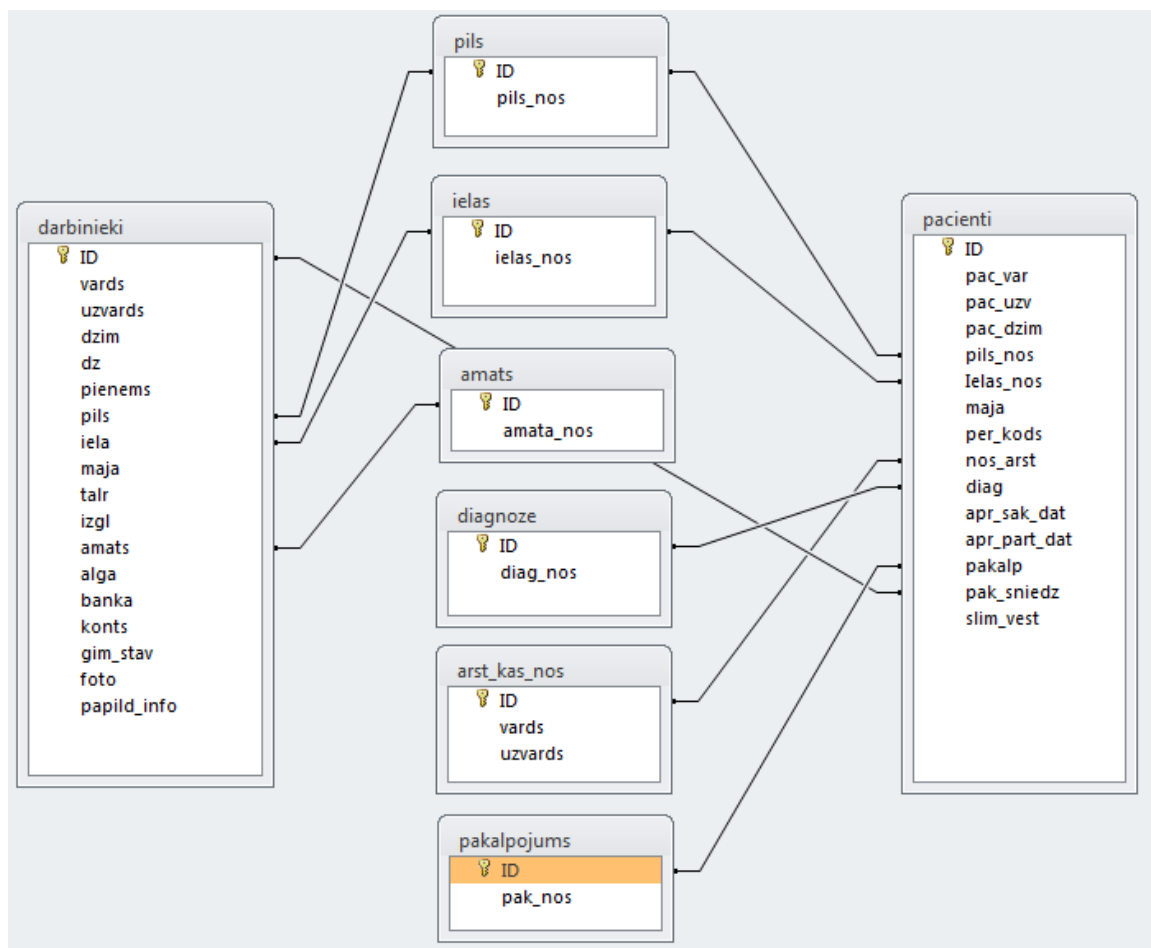
2 Ārsts kas nosūtīja – šī tabula saturēs informāciju par ārstiem, kuri ir veikuši pacientu nosūtīšanu uz SIA “NADETA”. Tabulai būs relāciju saite ar tabulu pacienti.

3 Diagnoze – tabula sevī saturēs diagnožu nosaukumus un būs saistīta ar relāciju saiti ar tabulu pacienti.

4 Pilsēta – tabula sevī saturēs pilsētu nosaukumus un tai būs relāciju saite gan ar tabulu pacienti, gan ar tabulu darbinieki.

5 Iela – tabula sevī saturēs informāciju ar ielu nosaukumiem tai būs relāciju saite gan ar tabulu pacienti, gan ar tabulu darbinieki.

6 Pakalpojums – tabulā būs pakalpojumu nosaukumi kurus piedāvā SIA “NADETA”, lai atvieglotu darbu ar pacientu ievadi. Tabulai būs relāciju saite ar tabulu pacienti.

5.attēls Relāciju saites starp tabulām

3.2. DB veidotie aicinājumi

Datu bāzē tiks veidoti vaicājumi, lai viegli un ātri atrastu nepieciešamo informāciju par darbiniekiem un arī par pacientiem. Datu bāzē būs šādi vaicājumi:

1. tabula

Vaicājumu saturs

Numurs pēc kārtas	Vaicājuma nosaukums	Tips	Informācija par vaicājumu
1.	Darb_dz_gads	Atlases vaicājums	Atlasīs darbiniekus pēc dzimšanas gada.
2.	Darb_dzim	Atlases vaicājums	Atlasīs darbiniekus pēc dzimuma (V vai S).
3.	Darb_uzvards	Atlases vaicājums	Atlasīs darbiniekus pēc viņu uzvārda vai fragmenta no tā.
4.	Darb_vards	Atlases vaicājums	Atlasīs darbiniekus pēc viņu vārda vai fragmenta no tā.
5.	Pac_diagnoze	Atlases vaicājums	Atlasīs pacientus pēc viņu diagnozēm vai fragmenta no diagnozes nosaukuma.
6.	Pac_dzim	Atlases vaicājums	Atlasīs pacientus pēc viņu dzimuma (V vai S).
7.	Pac_nos_arsts	Atlases vaicājums	Atlasīs pacientus pēc ārsta kurš ir nosūtījis.
8.	Pac_pils	Atlases	Atlasīs pacientus pēc dzīves

		vaicājums	vietas adreses.
9.	Pac_vards	Atlases vaicājums	Atlasīs pacientus pēc to vārda vai fragmenta no vārda
10.	Pac_uzvards	Atlases vaicājums	Atlasīs pacientus pēc to uzvārda vai fragmenta no uzvārda
11.	Arhivs_darb	Pievienošais vaicājums	Pārvietos datus par darbiniekiem kuri vairs nestrādā uzņēmumā uz tabulu Arhivs_darb.
12.	Arhivs_mir	Pievienošais vaicājums	Pārvietos datu par mirušajiem pacientiem uz tabulu Arhivs_mir.
13.	Arhivs_cits_arst	Pievienošais vaicājums	Pārvietos datus par pacientiem kuri ir pārgājuši pie cita ārsta uz tabulu Arhivs_cits_arst.
14.	Premija	Atlases vaicājums	Vaicājums uzrādīs cik lielu prēmiju katram darbiniekam var izmaksāt
15.	Dzesana_no_arhiva	Dzēšanas vaicājums	Vaicājums izdzēsīs darbiniekus no darbinieku arhīva

3.3. Pārskati

Datu bāzē ir nepieciešams izstrādāt pārskatus gan par darbiniekiem, gan par pacientiem. Tika izveidoti šādi pārskati:

1. Pārskats, kurā būs redzami pacienti sagrupēti pēc aprūpes uzsākšanas datuma, lai vieglāk būtu redzēt cik katrā mēnesī ir bijuši pacienti.
2. Pārskats, kurā informācija par pacientiem tiks sagrupēta pēc pacienta dzimuma.

Atskaitē informācija sakārtota pēc dzimuma

dzimums	Pacienta vārds	Pacienta uzvārds	Pilsētas nosaukums	Diagnoze
Sieviete				
	Vija	Saule	Līgatne	Elpošanas sistēma
	Zane	Lampa	Jēkabpils	Nervu sistēmas sl
	Zaiga	Lauzne	Preiļi	Asinsrites sistēma
Vīrietis				
	Kaspars	Sniegs	Rēzekne	Tuberkuloze
	Toms	Putns	Preiļi	Skeleta, muskuļu
	Aleksejs	Vorobjovs	Jēkabpils	Skeleta, muskuļu
	Māris	Koks	Līvāni	Infekcijas un par
	Oļegs	Stucka	Jēkabpils	Tuberkuloze
	Ivars	Slimais	Jaunjelgava	Ādas un zemādas

6.attēls Atskaite kurā ir pacienti sakārtoti pēc dzimuma

3. Pārskats, kurā informācija tiks sagrupēta pēc pacientu diagnozēm, lai vieglāk redzēt cik pacientu ir ar vienādām diagnozēm.

3.4. Formas. Saskaņe.

Datu bāzē tiks izveidotas formas katrai no izveidotajām tabulām, lai vieglāk būtu ievadīt datus. Tiks izveidotas 6 parastas formas:

1. Amats – ar šīs formas palīdzību tiks ievadīti medicīnas nozarē esošo amatu nosaukumi.
2. Diagnoze - ar šīs formas palīdzību tiks ievadīti diagnozes nosaukumi.

3. Ielas – Ar šīs formas palīdzību tiks ievadīti ielu nosaukumi lai pēc tam vieglāk varētu strādāt ar galveno formu.

4. Pakalpojums – Ar šīs formas palīdzību tiks ievadīti visi pakalpojumi kurus sniedz SIA “NADETA”, lai būtu vieglāk reģistrēt pacientus.

5. Pils- Ar šīs formas palīdzību tiks ievadītas visas Latvijas pilsētas, lai atvieglotu pacientu reģistrāciju.

6. Arsts_kurs_nosutija – Ar šīs formas palīdzību tiks ievadīti visi ārsti kuri veic nosūtījumus uz SIA “NADETA”.

Tiks veidota galvenā forma, kura sevī ietvers formu pacienti un formu darbinieki. Papildus formā tiks izvietota lapa kurā būs ievietoti visi vaicājumi un arī atsevišķa lapa kurā būs ievietotas atskaites.

The screenshot shows a web application window titled 'Galvena'. The main menu includes 'Sākums', 'Darbinieki', 'Pacienti', 'Vaicājumi', 'Atskaites', and 'Par datu bāzi'. The 'Darbinieki' section is active, displaying a form titled 'Darbinieki' with an 'Iziet' button in the top right corner. The form is organized into several sections:

- Personal Data:** Vārds (Jānis), Uzvārds (Mazais), Dzimums (V), Dzimšanas datums (1975.04.17.), Pieņemšanas datums (2005.11.22.), Pilsēta (Aizkraukle), iela (Kaiju iela), Māja (13), Telefona numurs (+371-22222222).
- Employment Details:** Izglītība (Augstākā izglītība), Darbinieka amats (Ģimenes (vispārējās)), Darbinieka alga (€ 750,00), Bankas nosaukums (Swedbank), Konta numurs (HABA03043043043), Ģimenes stāvoklis (checked).
- Photo:** A placeholder for a photo labeled 'index.jpg'.
- Additional Information:** A text area labeled 'Papildus informācija' containing the text 'Galvenais prakses ārsts'.
- Actions:** A set of buttons at the bottom: 'Pievienot ierakstu', 'Nākamais ieraksts', 'Saglabāt ierakstu', 'Iepriekšējais ieraksts', 'Drukāt ierakstu', and 'Dzēst ierakstu'.

7.attēls Galvenā forma

3.5. DB testēšana un pilnveidošanas risinājumi

Testējot saskāros ar problēmu, ka vairāki vaicājumi nestrādā korekti vai izveda uz ekrāna nepareizu informāciju, tāpēc tie ir jāpārstrādā un jāpilnveido

Izdevās iegūt informāciju par medicīnas nozari un par uzņēmumu kuram taisu datu bāzi, kā arī veiksmīgi izdevās realizēt lielu daļu no iecerētās datu bāzes. Izdevās izveidot labi strukturizētu datu bāzes modeli un pēc tam arī to realizēt.

Neizdevās īstenot vairākus iecerētos vaicājumus, jo pietrūka zināšanu par vaicājumu izstrādi.

KOPSAVILKUMS

Izdevās apkopot informāciju par datu bāzi, izpētīt kādas datu bāzes vadības sistēmas eksistē un kura datu bāzes vadības sistēma ir vispiemērotākā, lai izstrādātu datu bāzi priekš SIA „NADETA”.

Tika apkopota informācija gan no grāmatām, gan no interneta resursiem.

Izdevās veiksmīgi izstrādāt datu bāzes projektu, kuru ar laiku nāksies papildināt, jo testējot datu bāzi tika izdomāti vēl vairāki vaicājumi kuri ir nepieciešami.

Veiksmīgi tika izveidota datu bāze balstoties pēc iepriekš izstrādātā projekta.

Datu bāzē netika realizēti vairāki vaicājumi un arī galvenā forma vēl nav līdz galam izstrādāta.

SECINĀJUMI

1. Ļoti svarīgi ir izstrādāt datu bāzes projektu, lai tas būtu saprotams tad kad sāks veidot datu bāzi, jo ja pēc projekta nevarēs saprast kas tieši ir vajadzīgs datu bāzei tad gala rezultātā datu bāze neatbildīs sākumā iecerētajai.

2. Lai veiksmīgi izstrādātu datu bāzi, sākumā ir ļoti rūpīgi jāizstrādā viss datu bāzes projekts, jācenšas paredzēt viss nepieciešamais priekš pilnvērtīgas datu bāzes.

3. Izstrādātā datu bāze ir paredzēta lietot tikai uz vienas darbstacijas tāpēc datu bāzes izstrādei tika izmantota programma Microsoft Access, bet ja datu bāzi vēlēsies izmantot kā servera datu bāzi to nāksies pārtaisīt caur citu programmu, kā piemēram MYSQL

4. Pēc datu bāzes testiem var secināt ka ir nepieciešamība izveidot vēl vairāk nepieciešamos vaicājumus, lai atvieglotu lietotāja darbu, kā arī izstrādāt vēl vairāk atskaites.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Datu bāzes pamatjēdzienu apraksts
<http://www.uzdevumi.lv/ExerciseRun/RunExercise?exerciseId=b679a107-97b0-445c-be2e-3a1574bee6f4&parentType=VirtualSchool&parentId=4348> (10.03.2014)
2. Datu bāžu modeļu apraksts
<http://www.theukwebdesigncompany.com/articles/types-of-databases.php> (15.03.2014)
3. Datu pārraides un apstrādes sistēmas. Angļu-krievu-latviešu skaidrojošā vārdnīca — R., SWH, 1995 (20.03.2014)
4. Informācija par datu bāzes veidošanu
http://www.latvijapasaule.lv/uploads/documents/Database_Book.pdf (23.04.2014)
5. Informācija par relāciju saitēm
<http://office.microsoft.com/lv-lv/access-help/HA010341606.aspx> (23.04.2014)
6. Informācija par vaicājumiem ar kritērijiem
<http://office.microsoft.com/lv-lv/access-help/HA010066611.aspx> (24.04.2014)
7. Personālie datori. Angļu-krievu-latviešu skaidrojošā vārdnīca — R., Dati, 1998 (17.03.2014)
8. Relāciju datu bāžu apraksts
<http://www.theonestopwebsiteshop.com/web-design/database-type.htm> (15.03.2014)
9. Terminu skaidrojošā vārdnīca, Informātika. Īsa krievu-latviešu-angļu ražošanas terminu skaidrojošā vārdnīca. — R., Zvaigzne, 1989 (17.03.2014)
10. Vispārīga informācija par datu bāzēm <http://www.databasecorner.com/> (23.04.2014)

DATU BĀZE AUTO NOMAS UZŅĒMUMAM

DATABASE CAR RENTAL COMPANY

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors Roberts Vībāns

Darba vadītāja mg.sc.pol. Laura Rakova

ANOTĀCIJA

1. Datu bāzes teorētiskie aspekti:
 - 1.1. DB izmantošanas risinājumi mūsdienās - kur, kā, kāpēc ir nepieciešama šī datu bāze;
 - 1.2. DB izmantošanas piemēri – tiks pastāstīti piemēri kur varētu tikta izmantota šī DB un kā;
 - 1.3. Datu bāzu risinājumu programmatūra – kur un kā tiks veidota šī datu bāze;
2. Datu bāzes „Kaktuss” projekts:
 - 2.1. Informācijas datu bāzē apraksts – tiks aprakstīts kāda informācija tiks glabāta šajā DB;
 - 2.2. Uzdevumu definēšana – tiks aprakstīta informācija par to ko šī DB veiks un kādas būs tās iespējas;
 - 2.3. Datu strukturēšana – tiks sīkumaini aprakstīti dati kādi tiks izmantoti šajā DB;
 - 2.4. DB modulis – DB vizuāls attēlojums programmētājam;
3. Datu bāzes „Kaktuss” praktiskā realizācija:
 - 3.1. DB testēšana un pilnveidošanas risinājumi – tiks parādīts kā šī DB tiek veidota un strādā praktiski;
4. Secinājumi

ANNOTATION

1. Databases theoretical aspects:
 - 1.1. DB use solutions today - where, how, why need this database;
 - 1.2. DB usage examples – will tell: where this could be used as a DB;
 - 1.3. Database software solution - where and how it will built this database;
2. Database Ltd. "Kaktus" project:
 - 2.1. Information in the database description - will be described in the information will be stored in the DB;
 - 2.2. The task definition – will describe in details as to what the DB will take and what will be it's capacity;
 - 2.3. Data Structuring - will be a painstaking description of the data that will use in the DB;
 - 2.4. DB module - DB visual representation of a programmer;
3. Database " Kaktuss " practical realization:
 - 3.1. DB testing and development solutions - as shown in this DB is created and works in practice;
4. Conclusion - a summary of all course work.

IEVADS

Pasaulē notiek strauja informācijas un komunikāciju tehnoloģiju attīstība un to lietotāju skaits aizvien vairāk pieaug, šo aktualitāti arī izskatu savā kursa darbā. Pieaug pieprasījums pēc publiskiem e-pakalpojumiem un, attīstoties iespējām, attīstās arī pircēji, lietotāji un to vēlmes pēc jaunākiem tehnoloģiskajiem risinājumiem.

Līdz ar to, mūsdienu tehnoloģijas sniedz plašākas iespējas uzņēmējiem uzlabot uzņēmuma darbību. Mana datu bāze tiek izveidota uzņēmumiem, kas sniedz auto nomas

pakalpojumus. Datu bāze paredzēta, lai ērti un pārskatāmi pārvaldītu esošo informāciju komunicējot ar klientiem un sadarbības partneriem. Uzņēmumā tiek efektīvāk organizēta uzskaitē un apstrādāta informācija. Palielinās darbinieku veikspēja, ietaupot laiku, bet samazinās kļūdu pieļaušana, jo uzņēmuma darbību mazāk var ietekmēt cilvēciskais faktors.

Ja uzņēmumā tiek izmantoti jaunākie tehnoloģiskie risinājumi, tad uzlabojas arī uzņēmuma tēls sabiedrībā un atpazīstamība tirgū, jo tas nozīmēs, ka uzņēmums ir progresīvs un konkurētspējīgs, ceļā uz attīstību.

Darba tēma ir Datu bāze auto nomas uzņēmumam

Darba mērķis: Izstrādāt datu bāzi auto nomu uzņēmumiem.

Darba uzdevumi:

1. Izpētīt datu bāzes teorētiskos aspektus.
2. Izstrādāt SIA „Kaktuss” datu bāzes projektu.
3. Izstrādāt datu bāzi SIA „Kaktuss” pēc projekta.

Darbā pielietotās pētījumu metodes: Salīdzinošā jeb komparatīvā metode.

1. DATU BAZES TEORETISKIE ASPEKTI

Datu bāze ir programma, ar kuras palīdzību var uzglabāt dažāda veida informāciju. Datu bāzes var saglabāt informāciju par cilvēkiem, dzīvniekiem, lietām u.t.t. Mūsdienās datu bāzes ir kļuvušas ļoti populāras, tas ir izskaidrojams ar to, ka datu bāzes ļoti atvieglo darbu un nav nepieciešams visu glabāt un pierakstīt lapās, kartītēs u.t.t. Datu bāzē var uzglabāt konkrētus datus un failus. Tāpēc mūsdienās, sākotnējo variantu, ka visa informācija tiek uzglabāta papīra formātā, aizvieto elektroniski ar īpaša veida programmnodrošinājumu.

Pazīstamākās datu bāzu vadības sistēmas ir „Microsoft SQL Server”, „Oracle”, „MySQL”. Par datu bāzu vadības sistēmām var uzskatīt arī Microsoft Office programmu rīkus „Access” un „Excel”. Visas DBVS nodrošina piekļūšanu pie datiem datu bāzē caur vienu valodu – SQL.[4]

DB izmantošanas risinājumi mūsdienās

Šobrīd visā pasaulē un Latvijā notiek strauja informācijas un komunikācijas tehnoloģiju attīstība. Datu bāzes ir visur un tās ir visur nepieciešamas – senāk tās bija kartīšu un makulatūras veidā, mūsdienās viss pāriet uz informācijas tehnoloģijām. Jo tās ir ērtākas, parocīgākas un nav vairs vajadzība pēc lielā lēruma ar makulatūru. Arvien lielāka nepieciešamība ir pēc datu bāzēm, lai būtu uzņēmumos vieglāk, ērtāk, un ātrāk uzglabāt un dažādi pārvaldīt uzņēmuma sistēmas informāciju. Uzņēmumi progresē IT attīstībā, jo optimizē savus uzņēmumus. Datu bāzes uzlabo darbu saistībā ar uzņēmuma informāciju, jo tai ir iespēja piekļūt no jebkuras vietas un arī dažādu atskaišu sagatavošana ir daudz vienkāršāka, jo var izveidot atskaišu sagataves, visa nepieciešamā informācija atrodas vienuviet un ar to var ērti manipulēt. Uzņēmuma komunikācija ar apkārtējiem palielinās citā - augstākā līmenī. Ļauj ar uzņēmuma informāciju dalīties starp filiālēm, klientiem, sadarbības partneriem un valsts iestādēm. Datu bāzu izmantošana jauc sienas pat starp kontinentiem, jo visu var ar pāris klikšķiem nodot citiem, jeb vienā vārdā sakot - socializēšanās. Tiek iegūta iespēja samazināt pēc iespējas vairāk cilvēcisko faktoru uzņēmuma darbībā, lai tiem būtu pēc iespējas mazāka iespēja pieļaut kādu kļūdu. Kā arī grāmatvežiem nav obligāti pat jāuzturas birojā, jo ir iespējams arī pievienoties attālināti un strādāt mājās. Tieši tāpēc datu bāzes tik ļoti un strauji attīstās gan Latvijā, gan visā pārējā pasaulē, jo ar to palīdzību tiek atvieglots uzņēmumā darbs un arī tiek iekonomēti resursi. Latvija ir ļoti attīstījusies pēdējo gadu laikā IT jomā, tāpēc mūsdienās katrā uzņēmumā ir vajadzīga mūsdienīga datu bāze, jo tās izmaksas, kas ir nepieciešamas sākotnējai datu bāzes izveidei nav tik lielas salīdzinot ar to, cik ātri tās atpelnīsies un acumirkļi būs redzama darba kvalitātes uzlabošanās.[5]

DB izmantošanas piemēri

Datu bāzes mūsdienās izmanto it visur, pat regulāri pieraksti ir datu bāze, protams, maza datu bāze, bet tās ir visur un visur mūsdienās tiek izmantotas.

Piemēram, ģimenes grāmatvedības veikšanai, tas ir, dažādu izdevumu, ienākumu pierakstīšana un kopsavilkumu veikšana, lai varētu produktīvāk izmantot ģimenes budžetu un veiktu dažādas optimizācijas savā ģimenē, šo procesu mūsdienās arī var atvieglot ar mazu datu bāzes palīdzību. Un šī iespēja ir ļoti laba un ērta, pat tādai mazai lietai, kā ģimenes grāmatvedības ieviešana, jo ir iespējams arī beigās apkopot visa gada dažādus izdevumus, piemēram, ārstu apmeklējumu kopsavilkumu veikt un viegli redzēt visu nepieciešamo informāciju, lai varētu nodot gada ienākuma deklarāciju priekš VID un šāda veida datu bāzes viegli un ērti var realizēt, piemēram, „MS Access” vai pat „MS Excel”. Tāpat ir arī vidējas datu bāzes, kuras ir jau nopietnākas par parasta ģimenes budžeta rēķināšanu un sekošanu līdzī, piemēram, dažādiem skaistumkopšanas saloniem, maziem veikaliem, interneta veikaliem. Tajās ir mazliet vairāk informācijas, kas jau ir vidējas/mazas datu bāzes un arī var viegli realizēt, piemēram, „MS Access”. Savukārt, lielas datu bāzes ir ar lielu informācijas apjomu, piemēram, uzņēmumu reģistrs, valsts iedzīvotāju uzskaitē u.t.t.

Vidējas datu bāzes SIA „Fūrmanis FF” autonomas rezervācijas piemērs, kur jau tiek izmantota datu bāze, jeb forma, kura ņem informāciju no uzņēmuma iekšējās datu bāzes.[3]

Aprēķini un rezervē

Vēlos rezervēt *

Laika posmam no plkst. *

līdz plkst. *

Auto izmantošanas teritorija ☒ Baltija ☐ Eiropa ☐ NVS valstis *

Auto piegāde Jums vēlamā vietā *

Auto atgriešana Jums vēlamā vietā *

Papildaprīkojums ☐ Jumta kaste ☐ GPS navigācija

Bērnu sēdekļi

Jūsu vārds, uzvārds

Dzimšanas gads *

Auto vadīšanas stāžs kopš *

Jūsu e-pasta adrese

Kontakttālrunis iekļaujot valsts kodu vai nosaukumu

Man ir Lyoness karte ☐

Aprēķinātā cena :

5. attēls. SIA „Fūrmanis FF” autonomas rezervācijas piemērs¹⁶

Datu bāzu risinājumu programmatūra

Programmas, ar kuras palīdzību ir iespējams piekļūt un vadīt datu bāzes, sauc par datu bāzu pārvaldības sistēmām, jeb DBVS. Ir divu veidu arhitektūras: tādas, kur visas galvenās darba funkcijas ir ietvertas vienā programmā un tādas, kuras izmanto klienta servera arhitektūru. Ir lokālās datu bāzes un servera, jeb attālinātās datu bāzes. Lokālās datu bāzes ir piemēram, „MS Access”, „LibreOffice Base”, „FoxPro”, bet piemēram servera datu bāzes ir „MySQL”, „MS SQL”, „Oracle”. Lokālās datu bāzes strādā vienkārši un ātri, jo atrodas uz tā

¹⁶ <http://www.carrent.lv/lv/auto-noma.php>

paša datora un netiek izmantota šajā datu bāzē kopīgi vēl ar vairākiem citiem klientiem, kā arī lokālajām datu bāzēm parasti ir tīri vienkāršs un parocīgs darba interfeiss, un lietotājiem ir viegli strādāt ar to. Bet servera datu bāzēm parasti ir nepieciešama atsevišķa darbstacija vai serveris, atkarībā, cik liela ir datu bāze un cik daudz lietotāju vienlaicīgi pieslēgsies šai datu bāzei. Gandrīz visas datu bāzu programmatūras sevī iekļauj „Open Database Connectivity”, kas palīdz datu bāzē pievienot citas datu bāzes. Pastāv dažāda veida datu bāzes un dažāda veida datu bāzu īstenojumi. Ir vienkāršas tabulas, kurās glabājas dažāda apjoma dati un ir arī lielas datu bāzes ar vairāk kā miljoniem ierakstu. Starp datu bāzu pārvaldības sistēmām ir dažāda veida atšķirības, piemēram, var iekļaut sevī datu pareizuma pārbaudi un to, lai tās spēj vienlaicīgi strādāt ar vairākiem noteiktiem procesiem.[9]

DBVS piemērs: Microsoft Access ir izveidots, lai viegli, ātri un ērti varētu manipulēt ar lieliem informācijas apjomiem. Iesākumā šī programma var būt sarežģīta, bet apgūstot ātri šīs programmas pamatus var viegli un ērti ar to strādāt, jo tā strādā ar interfeisu, tas ir, nav nepieciešams pašam rakstīt un zināt pilnībā no A līdz Z SQL programmēšanas valodu. Šī DBVS ir relāciju DBPS, tas ir, dati tiek savā starpā saistīti. Šī relāciju saistība nodrošina datu savstarpēju komunikāciju starp tabulām.

Microsoft Access galvenās objektu grupas:

- Datu tabula (Tables) – tiek glabāta dažāda veida informācija. Tabulas ir svarīgākais elements datu bāzē.
- Formas (Forms) – ar formu palīdzību ir iespējams ērtāk ievadīt un rediģēt informāciju tabulās un informācijas pārskatāmību.
- Vaicājumi (Queries) – ir nepieciešami, lai varētu veidot dažādus izskatus, informācijas filtru rīkus, informācijas ievadīšanas rīkus, dažāda veidu aprēķinus, lai pēc tam būtu vieglāk izmantot un pilnvērtīgi manipulēt informāciju.
- Pārskati (Reports) – atskaišu rīks, ar tā palīdzību var veikt dažādu nepieciešamās informācijas izvadi elektroniski vai drukāti, piemēram, lai iesniegtu dažādas atskaites citiem uzņēmumiem, institūcijām, VID u.t.t.
- Makro komandas (Macros) – rīks ar kura palīdzību ir iespējams programmēt (izveidot) pašam savas noteiktas un specifiskas komandas gan aprēķinu, gan vienkāršu pogu izveidei, informācijas atasei u.t.t.
- Datu pieejas lapas (Pages) – mājas lapu dialoga lapas, ļauj piekļūt informācijai un to izmantot un rediģēt ar interneta starpniecību.

1. tabula

Lokālo un servera DB plusi un mīnusi¹⁷

LOKĀLO UN SERVERA DB PLUSI UN MĪNUSI			
Lokālās datu bāzes		Servera datu bāzes	
Plusi	Mīnusi	Plusi	Mīnusi
Ātra datu apstrāde	Nevar izmantot vairāki lietotāji vienlaicīgi	Vairāku lietotāju pievienošanas vienlaicīgi pie DB	Sarežģītāks interfeiss
Ērts lietotāja interfeiss	Datu bāze atrodas uz tā paša darbstacijas	DB var atrasties uz citas darbstacijas	Lai izveidot ievades formas ir nepieciešami citi rīki: programma vai kāda programmēšanas

¹⁷ Autora veidota tabula, izmantojot datu bāzu aprakstu <http://infolab.stanford.edu/~ullman/fcdb/ch1.pdf>

			vide
Automatizētas darbības (wizard)	Grūti savienot ar mājas lapu	Viegli savienojama ar mājas lapu	Vairāk patērē darbstacijas resursus
Viegli izveidot datu ievades formu	Nav paredzētas milzīgu datu apstrādei	Lietotājs netiek tuvumā pašai DB, jo izmanto tikai klienta daļu	
		Ir paredzēta milzīgam datu apjomam	

1. DATU BAZES SIA „KAKTUS” PROJEKTS

Informācijas analīze. DB specifikācija.

Auto iznomāšanas uzņēmumos ir nepilnvērtīga uzņēmuma iekšējās sistēmas un auto nomas uzskaites un pārvaldīšanas sistēma, kuru ir vajadzība uzlabot un pielāgot katram individuāli.

Datu bāze ir paredzēta tieši auto nomas uzņēmumiem, kuriem ir vāji attīstīta datu bāze, kura nav progresīva, laukam ejot. Kā arī tiem auto nomas uzņēmumiem, kuri līdz šim bija aprobežojušies ar lokālā tipa datu bāzi, bet tagad ir izlēmuši paplašināties un atvērt citas filiāles. Ja auto nomas uzņēmumi vēlas, lai uzņēmumos viss noritētu ātri, korekti un lai būtu stabila darba vide, tad šī datu bāze ir piemērota. Datu bāze auto nomas uzņēmumiem samazinās cilvēciskā faktora kļūdas, cik vien tas ir iespējams.

SIA „Kaktuss” ir auto iznomāšanas uzņēmums, kuram ir vairākas filiāles pa visu Latviju, pagaidām tās ir tikai četras, bet ar laiku ir plānots paplašināties un kā jau katra progresīva uzņēmuma mērķis ir pieaugt apjomos. Katrā filiālē pagaidām atradīsies 20 vieglie auto un 20 mikroautobusi, ar laiku šis skaits pieaugs, lai būtu lielāka dažādība. Visas filiāles nav identiski vienādas, tas ir, kādā var atrasties gan auto serviss, gan auto veikals, gan auto mazgātuve, gan atpūtas telpa klientiem. Transportlīdzekļu klāsts katrā filiālē arī nav vienāds.

Informācijai ir jābūt pārnēsājama uz dažādām darbstacijām, piekļuvē ar interneta starpniecību, ir jābūt ērtai un ergonomiskai pret darbiniekiem, lai informāciju būtu viegli ievadīt, pievienot, dzēst un rediģēt, kā arī pielietot dažādus aprēķinu, informācijas meklēšanu, atskaišu veidošanu, jābūt vienotai starp visām filiālēm u.t.t.

Ar datu bāzes palīdzību ir jāatvieglo darbiniekiem darbs, sniedzot iespēju ievadīt un uzkrāt informāciju par:

Darbiniekiem – to personīgajiem datiem, amatam, atalgojumiem u.t.t.

Klientiem – to personīgajiem datiem, iznomāšanas termiņiem un naudas lietām u.t.t.

Transportlīdzekļiem – to identifikācijas numuri, apraksti, attēli u.t.t.

Filiālēm – kas atrodas tajās, kartes, apraksti u.t.t.

Uzdevumu definēšana

Uzņēmuma datu bāzei ir jābūt progresīvai un mūsdienīgai, attīstoties līdz ar jaunākajām tendencēm.

1. Datu bāzē ir jābūt iespējām:

- Ievadīt informāciju
- Rediģēt informāciju
- Pievienot informāciju
- Dzēst informāciju

- Ir jābūt galvenajai lapai, ieslēdzot datubāzi, lai var aplūkot visu informāciju, kas atrodas tajā
 - Izvēlēties no esošiem sarakstiem datus
 - Lietotāja autorizācijai
- 2. Datu bāzē jābūt iespējai filtrēt (atlasīt) datus:**
- Filiāles pēc pilsētas vai fragmenta
 - Transportlīdzekļus pēc markas, modeļa, degvielas patēriņa, cenas, šasijas numura, numurzīmes numura, gada, krāsas vai fragmenta
 - Darbiniekus pēc amata, vārda, uzvārda, dzimuma, pilsētas, personas koda vai fragmenta
 - Klientus pēc iznomāšanas datuma, vārda, uzvārda, dzimuma, pilsētas, personas koda, pases reģistrācijas numura, adreses, iznomājamā transportlīdzekļa vai fragmenta
- 3. Datu bāzē ir jābūt dažādiem aprēķināšanas instrumentiem:**
- Algas aprēķināšanai
 - Transportlīdzekļa nodošanas atskaites laiks
 - Transportlīdzekļa tehniskās apskates un apdrošināšanas atskaites laiks
- 4. Datu bāzē ir jābūt šādām formām:**
- Informācijas ievades un rediģēšanas forma
 - Informācija atlases forma
 - Informācijas izvades forma
- 5. Datu bāzē ir jābūt šādām atskaites formām:**
- Ziņojumi par darba ņēmējiem
 - Deklarācijas
 - Gada pārskata (finanšu pārskati un vadības ziņojumi)
 - Bilances
 - Peļņas un zaudējuma aprēķini
 - Naudas plūsmas
 - Algu saraksts
 - Inventarizācijas saraksti
 - Pamatlīdzekļu uzskaites kartiņas
- Līgumi, reģistrācijas žurnāls

Datu strukturēšana

2. tabula

Lauku un datu tipa apraksts¹⁸

FILIĀLES		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_fili	autonumber	identifikators
id_pils	lookup wizard	saistīta ar citu tabulu
fili_nosaukums	text	filiāles nosaukums
adrese	text	ieļa, mājas nr., dzīvokļa nr.
e_pasts	text	
tel_nr	number	
web	hyperlink	
trans_sk	number	auto skaits
mazgatuve	yes/no	
serviss	yes/no	
veikals	yes/no	

¹⁸ Autora veidota tabula, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

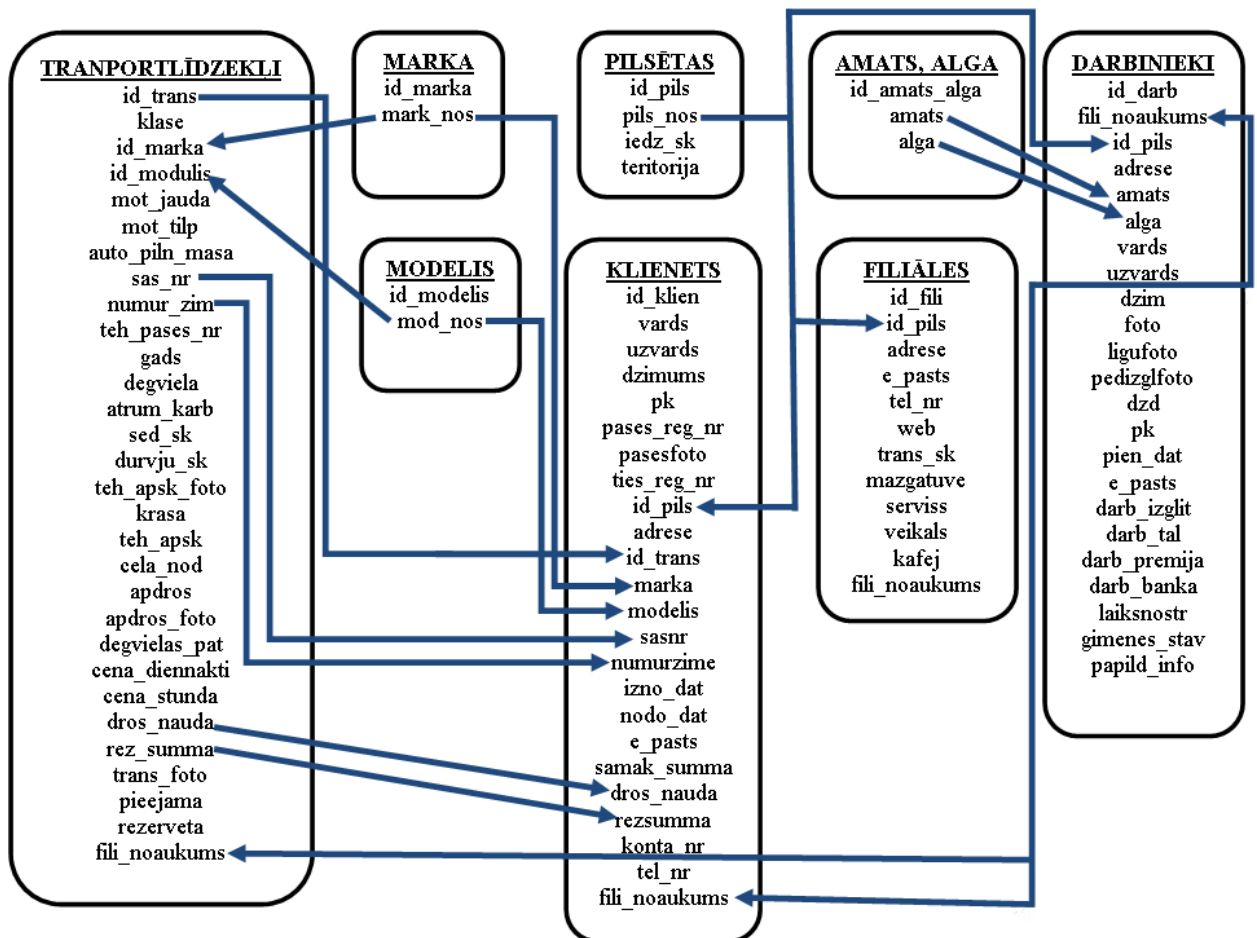
kafej	yes/no	
DARBINIEKI		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_darb	autonumber	identifikators
fili_nosaukums	lookup wizard	filiāle kurā strādā
id_pils	lookup wizard	kurā pilsētā dzīvo
adrese	text	dzīves vietas adrese
amats	lookup wizard	amats
alga	lookup wizard	alga
vars	text	
uzvars	text	
dzim	text	dzimums
foto	image	darbinieka foto
ligufoto	image	līguma foto kopija
pedizglfoto	image	pēdējās (augstākās iegūtās) izglītības foto kopija
dzd	date/time	dzimšanas dati
pk	number	personas kods
pien_dat	date/time	pieņemšanas datums darbā
e_pasts	text	
darb_izglit	text	darbinieka izglītība
darb_tal	number	darbinieka telefona numurs
darb_premija	currency	mēneša prēmija
darb_bank	text	konta numurs
gimenes_stav	yes/no	
papild_info	text	
KLIENTS		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_klien	autonumber	identifikators
fili_nosaukums	lookup wizard	filiāle kurā pieteicās
vars	text	
uzvars	text	
dzimums	text	
pk	text	personas kods
pases_reg_nr	text	pases reģistrācijas numurs
pasesfoto	image	pases foto kopija
ties_reg_nr	text	tiesību reģistrācijas numurs
id_pils	lookup wizard	pilsētas nosaukums
adrese	text	
marka	lookup wizard	saistīta ar tabulu
modelis	lookup wizard	saistīta ar tabulu
sasnr	lookup wizard	saistīta ar tabulu. šasijas numurs
numurzime	lookup wizard	saistīta ar tabulu. numurzīmes numurs
izno_dat	data/time	iznomāšanas datums
nodo_dat	data/time	nodošanas datums
e_pasts	text	
samak_summa	currency	samaksātā summa
dros_nauda	currency	drošības nauda

rez_summa	currency	rezrvēsānas summa
konta_nr	text	konta numurs
tel_nr	number	
trans_foto	image	transportlīdzekļa foto
TRANSPORTLĪDZEKĻI		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_trans	autonumber	identifikators
fili_nosaukums	lookup wizard	filiāle kurā atrodas transportlīdzeklis
klase	lookup wizard	vieglā mašīna vai mikroautobuss
id_marka	lookup wizard	saistīta ar tabulu
id_modelis	lookup wizard	saistīta ar tabulu
mot_jauda	number	motora jauda (kw)
mot_tilp	number	motora tilpums (litros)
auto_piln_masa	number	auto pilna masa (kg)
sas_nr	text	šasijas numurs
numur_zim	text	numur zīme
teh_pases_nr	text	tehniskās pases numurs
gads	lookup wizard	iekšējs saraksts
degviela	lookup wizard	iekšējs saraksts
atrum_karb	lookup wizard	iekšējs saraksts
sed_sk	lookup wizard	iekšējs saraksts (sēdvietu skaits)
durvju_sk	lookup wizard	iekšējs saraksts (durvju skaits)
teh_apsk_foto	image	tehniskās apskates foto kopija
krasa	lookup wizard	iekšējs saraksts
teh_apsk	data/time	no - līdz
cela_nod	currency	ceļa nodoklis
apdros	currency	euro/12men (apdrošināšana)
apdros_foto	image	apdrošināšanas foto kopija
degvielas_pat	number	degvielas patēriņš uz 100km
cena_diennakti	currency	eur/24
cena_stunda	currency	eur/1h
dros_nauda	currency	drošības naudas summa eur
rez_summa	currency	rezervēšanas summa eur
trans_foto	image	transportlīdzekļa attēli
pieejama	yes/no	ir vai nav
rezerveta	yes/no	ir vai nav
PILSĒTAS		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_pils	autonumber	identifikators
pils_nos	text	nosaukums
iedz_sk	number	iedzīvotāju skaits
teritorija	number	kv/km
MARKA		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_marka	autonumber	identifikators
mark_nos	text	nosaukums

MODELIS		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_modelis	autonumber	identifikators
mod_nos	text	nosaukums
AMATS, ALGA		
Lauka nosaukums	Datu tips	Piezīmes
id_amats_alga	autonumber	identifikators
amats	text	nosaukums
alga	currency	eur

DB modelis

Datu bāzes attēlojums grafiskā modulī ar tam piederošajām tabulām un saiknēm starp tabulu laukiem.

6. attēls. DB SIA „Kaktuss” modelis¹⁹

2. DATU BAZES SIA „KAKTUS” PRAKTISKĀ REALIZĀCIJA

Nepieciešamo tabulu izstrāde

Tabulas tiek izstrādātas vadoties pēc klienta vēlmēm. Tabulās atrodas visa nepieciešamā informācija, lai tā varētu veiksmīgi darboties un uzglabāt informāciju. Tabulas tiek veidotas ar dažādām ierakstu maskām, dažādiem datu tipiem un arī tiek uzstādīti noteikumi tabulu ierakstiem. Tabulas ir saistītas ar relācijām, relācijas tiek veidotas tabulu veidošanas laikā caur veidni, kā arī dažiem ierakstiem ir ierakstītais saraksts nevis relācija ar reālu tabulu.

Tiek izveidotas četras lielas tabulas un četras mazas tabulas:

1. Lielās tabulas:

¹⁹ Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

Field Name	Data Type
id_klien	AutoNumber
fili_nosaukums	Number
vars	Text
uzvars	Text
dzimums	Text
pk	Text
pases_nr	Text
pasesfoto	OLE Object
ties_reg_nr	Text
id_pils	Number
adrese	Text
marka	Number
modelis	Number
sasnr	Number
numurzime	Number
izno_dat	Date/Time
nodo_dat	Date/Time
e_pasts	Text
samak_summa	Currency
dros_nauda	Currency
rez_summa	Currency
konta_nr	Text
tel_nr	Text
trans_foto	OLE Object

8. attēls. Viena no galvenajām tabulām²¹

4.attēlā ir redzams viens no galvenajās tabulas izskatiem programmā „Microsoft Office Access”. Ir redzami tabulas „klients” lauku nosaukumi un datu tipi. Datu tipiem tika veidoti arī dažādi kritēriji.

DB veidotie vaicājumi

Datu bāzē ir četrām lielajām tabulā izveidoti savas grupas meklēšanas vaicājumi, kur ir iespējams pēc kāda noteikta lauka atrast nepieciešamo informāciju.

²¹ Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

Tabulas		Tabulas	
Darbinieku meklēšana		Darbinieku meklēšana	
darb_mekle_amata		Filiales meklēšana	
darb_mekle_filiales		Transporta meklēšana	
darb_mekle_pienemsanas		Klientu meklēšana	
darb_mekle_pils		klien_mekl_filiales	
darb_mekle_pk		klien_mekl_iznomasanas_dat	
darb_mekle_uzvarda		klien_mekl_konta_nr	
darb_mekle_varda		klien_mekl_marka	
Filiales meklēšana		klien_mekl_modelis	
fili_mekle_fili_nosaukuma		klien_mekl_nodosanas_dat	
fili_mekle_pilsetas		klien_mekl_numurzime	
Transporta meklēšana		klien_mekl_pases_nr	
trans_mekle_fili_nosaukums		klien_mekl_pilseta	
trans_mekle_klase		klien_mekl_pk	
trans_mekle_marka		klien_mekl_sasijas_nr	
trans_mekle_modelis		klien_mekl_telefona_nr	
trans_mekle_numurzime		klien_mekl_tiesibu_reg_nr	
trans_mekle_pieejams		klien_mekl_uzvards	
trans_mekle_rezervets		klien_mekl_vards	
trans_mekle_sasijas_nr			
trans_mekle_teh_apskate			
trans_mekle_teh_pases_nr			

9. attēls. Informācijas meklēšanas vaicājumi²²

2.1. Vaicājumu saturs

3. tabula

Vaicājumu paskaidrojums²³

DARBINIEKU MEKLĒŠANA	
Vaicājuma nosaukums	Ko dara vaicājums
darb_mekle_amata	meklēšana pēc amata nosaukuma vai fragmenta
darb_mekle_filiales	meklēšana pēc filiāles nosaukuma vai fragmenta
darb_mekle_pienemsanas	meklēšana pēc pieņemšanas datuma
darb_mekle_pils	meklēšana pēc pilsētas nosaukuma vai fragmenta
darb_mekle_pk	meklēšana pēc personas koda vai fragmenta
darb_mekle_uzvards	meklēšana pēc uzvārda vai fragmenta
darb_mekle_vards	meklēšana pēc vārda vai fragmenta
FILIĀLES MEKLĒŠANA	
Vaicājuma nosaukums	Ko dara vaicājums
fili_mekle_fili_nosaukuma	meklēšana pēc filiāles nosaukuma vai fragmenta
fili_mekle_pilsetas	meklēšana pēc pilsētas nosaukuma vai fragmenta
TRANSPORTLĪDZEKĻU MEKLĒŠANA	
Vaicājuma nosaukums	Ko dara vaicājums
trans_mekle_fili_nosaukums	meklēšana pēc filiāles nosaukuma vai fragmenta
trans_mekle_klase	meklēšana pēc transportlīdzekļa klases vai fragmenta
trans_mekle_marka	meklēšana pēc transportlīdzekļa markas vai fragmenta

²² Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

²³ Autora veidota tabula, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

trans_mekle_modelis	meklēšana pēc transportlīdzekļa modeļa vai fragmenta
trans_mekle_numurzime	meklēšana pēc numurzīmes numura vai fragmenta
trans_mekle_pieejams	meklēšana pēc tā vai transportlīdzeklis ir pieejams vai nav
trans_mekle_rezervets	meklēšana pēc tā vai transportlīdzeklis ir rezervēts vai nav
trans_mekle_sasijas_nr	meklēšana pēc transportlīdzekļa šasijas numura vai fragmenta
trans_mekle_teh_apskate	meklēšana pēc transportlīdzekļa tehniskās apskates datuma
trans_mekle_teh_pases_nr	meklēšana pēc transportlīdzekļa tehniskās pases nr vai fragmenta
KLIENTU MEKLĒŠANA	
Vaicājuma nosaukums	Ko dara vaicājums
klien_mekl_filiales	meklēšana pēc filiāles nosaukuma vai fragmenta
klien_mekl_iznomasanas_dat	meklēšana pēc iznomāšanas datuma
klien_mekl_konta_nr	meklēšana pēc bankas konta numura vai fragmenta
klien_mekl_marka	meklēšana pēc markas nosaukuma vai fragmenta
klien_mekl_modelis	meklēšana pēc modeļa nosaukuma vai fragmenta
klien_mekl_nodosanas_dat	meklēšana pēc nodošanas datuma
klien_mekl_numurzime	meklēšana pēc numurzīmes numura vai fragmenta
klien_mekl_pases_nr	meklēšana pēc pases numura vai fragmenta
klien_mekl_pilseta	meklēšana pēc pilsētas vai fragmenta
klien_mekl_pk	meklēšana pēc personas koda vai fragmenta
klien_mekl_sasijas_nr	meklēšana pēc transportlīdzekļa šasijas numura vai fragmenta
klien_mekl_telefona_nr	meklēšana pēc telefona numura vai fragmenta
klien_mekl_tiesibu_reg_nr	meklēšana pēc tiesību reģistrācijas numura vai fragmenta
klien_mekl_uzvards	meklēšana pēc uzvārda vai fragmenta
klien_mekl_vards	meklēšana pēc vārda vai fragmenta

2.2. Pārskati

Pārskati tika veidoti vienādā dizainā un katram pārskatam tika pievienots firmas logo.

Tika izveidoti četri pārskati:

- Darbinieku alga –redzama galvenā informācija par darbinieku un viņa alga. Darbinieki tiek grupēti pēc filiāles un tiek parādīta gan kopējais algas apjoms katrā filiālē, gan vidējā alga (minimālā, maksimālā).
- Filiāles auto uzskaitījums – redzama galvenā informācija par filiālēm un tiek uzskaitīti transportlīdzekļi katrā filiālē, tiek grupēts pēc filiāles nosaukuma.
- Klientu saraksts pēc auto – tiek izvadīta informācija par klientu, informācija tiek grupēta pēc filiāles un auto markas, te tiek parādīta galvenā informācija par klientu un galvenā informācija par auto, kuru klients iznomā.
- Transportlīdzekļu ceļa nodoklis – tiek izvadīta galvenā informācija par transportlīdzekli un tā informācija, kas attiecas uz ceļa nodokli un arī ceļa nodokļa samaksātā summa.

darbinieku_alga

Darbinieku alga

Filiāles nosaukums	amats	Alga Vārds	Uzvārds	Personas kods
Auto izbraucieniem	Direktora vietnieks	€ 1 594,00 Arnis	Ermins	514526-16551
Kopsavilkums par 'amatiem' = Direktora vietnieks (1 detail record)				
Kopā:	€ 1 594,00			
Vidējais:	€ 1 594,00			
Minimālais:	€ 1 594,00			
Maksimālais:	€ 1 594,00			
Direktors	€ 2 263,00 Jānis	Jančuks	159161-45131	
Kopsavilkums par 'amatiem' = Direktors (1 detail record)				
Kopā:	€ 2 263,00			
Vidējais:	€ 2 263,00			
Minimālais:	€ 2 263,00			
Maksimālais:	€ 2 263,00			
Kopsavilkums par 'filiālēm' = Auto izbraucieniem (2 ieraksti)				

10. attēls. Darbinieku algas pārskats ²⁴

Formas. Saskaņe

Datu bāzē kopā ir astoņas formas, visām formām ir kopīgs fona attēls, firmas logo un firmas nosaukums. Šie trīs elementi ir izveidoti kopīgi visām formām, lai tajās būtu vienojoši elementi. Logo ir attēlots firmas nosaukums SIA „Kaktuss” un pie kaktusa ir automašīnas riepa, kas norāda šīs firmas darbības sfēru. Fonā ir trīs sporta automašīnas, kas arī norāda uz firmas darbības sfēru. Redzams firmas nosaukums konkrētībai un atpazīstamībai.

1. Datu bāzē ir četras informācijas ierakstīšanas/izdzēšanas formas:

- Darbinieki
- Filiāles
- Klienti
- Transports

Šajās formās ir iespējams aplūkot jau esošo informāciju, pievienot jaunu informāciju, kā arī labot un dzēst jau esošo informāciju.

²⁴ Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

Vārds:	Jānis	Filiāles nosaukums:	Auto izbraucieniem
Uzvārds:	Jančuks	Pieņemšanas datums:	2000.04.08.
Pilsēta:	Rīga	Amats:	Direktors
Adrese:	Skanstes iela 23	Alga:	€ 2263,000.00
Dzimums:	V	Bankas konta numurs:	LV56HABA4846511684985
Dzimšanas dati:	1948.04.24.	Mēneša prēmija:	€ 20,00
Personas kods:	159161-45131	Papildinformācija:	
Precēts (a):	☒	Izglītības foto kopija:	izgl.jpg
Telefona numurs:	+371 54 984 651	Liguma foto kopija:	ligums.jpg
E-Pasts:	Janis.Jancuks@kaktus.lv		
Darbinieka izglītība:	Bakalaura grāds		
Foto:	cals1.jpg		

11. attēls. Darbinieku informācijas ievades/izdzēšanas forma²⁵

2. Datu bāzē ir arī četras informācijas meklēšanas formas:

- Darbinieku meklēšanas
- Filiāle meklēšanas
- Klienta meklēšanas
- Transporta meklēšanas

Šajās formās ir pieejami visi izveidotie informācijas meklēšanas vaicājumi un šos vaicājumus var aktivizēt formā nospiežot uz attiecīgā vaicājuma. Vaicājumu pilnie nosaukumi ir rakstīti uz pogām.

Darbinieku meklēšana

Pēc vārda Pēc uzvārda Pēc pilsētas

Pēc filiāles nosaukuma Pēc amata Pēc personas koda Pēc pieņemšanas datuma

12. attēls. Darbinieku meklēšanas forma²⁶

²⁵ Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

²⁶ Autora veidots attēls, izmantojot SIA „Kaktuss” izveidoto datu bāzi

Citi DB realizēti moduļi

Visām formām tika izslēgta iespēja izmantot ierakstu un formu aizvēršanas iespēja.

Datu bāzes aizsardzība ar paroli

Izdevās lielāko daļu no projekta realizēt, kas arī veiksmīgi darbojas. Neizdevās realizēt lietotāju sistēmu, jo neiekļāvos laikā, lai atrastu informāciju par tās izveidošanu, kā arī izveidot visus vaicājumus un visas atskaites/pārskatus.

Perspektīvas ir: pabeigt nepabeigtos darbus, kas ir projektā. Izveidot mājas lapas sistēmu, lai varētu strādāt no jebkuras vietas ar datu bāzi un izmantot arī firmas mājas lapā.

KOPSAVILKUMS

Izdevās lielākā daļa projektā pieminēto elementu, kā arī struktūras izveide. Neizdevās izveidot visus iecerētos vaicājumus, bet galvenie ir izveidoti. Atskaišu izveide nav pabeigta, jo tas ir laikietilpīgi un jāmeklē noteikumi, paraugi normatīvajos aktos veidlapu pareizai noformēšanai, līdz ar to datu bāzes informācija ir jāpielāgo atskaišu vajadzībām, ja nepieciešams. Neizdevās izveidot lietotāju sistēmu.

Laika gaitā visu nepilnīgo ir iespējams pilnveidot, jo galvenā struktūra, jeb kodols ir izveidots un strādā, respektīvi, var pielāgot dažādām vajadzībām un vēlmēm.

Mērķis tika sasniegts un uzdevumi tik izpildīti veiksmīgi. Šim darbam ir perspektīvas.

SECINĀJUMI

1. Datu bāzes izveide izrādījās sarežģītāka nekā biju domājis, jo ir lietas, kas ir jāapgūst pašmācības ceļā.

2. Sarežģīti ir arī izveidot projektu, jo ir jābūt skaidri zināmam, kam ir jābūt datu bāzē, nevis tikai virspusēji.

3. Datu bāzi ir vieglāk izveidot, ja ir iesākumā izveidots projekts, jo tad ir pēc kā vadīties, izpildot tikai to, kas ir rakstīts projektā.

4. Šo datu bāzi var izmantot kā kodolu un pielāgot katra klienta vēlmēm, jo ir izveidota sākotnējā auto nomas datu bāzes struktūra.

5. Perspektīvas datu bāzei ir lielas, jo ir iespējams to realizēt arī citās DBVS un izmantot plašākā mērogā.

PRIEKŠLIKUMI

1. Jāpievērš lielāka uzmanība un lielāks darbs ir jāiegulda tieši pie projekta izveides un pēc iespējas sīkāk jāapraksta, lai vieglāk būtu realizēt datu bāzi.

2. Papildināt datu bāzi ar dažādiem datu bāzes moduļiem un elementiem un pielāgot to klienta vēlmēm, lai tā būtu ar plašākām iespējām.

3. Šo datu bāzi būtu ieteicams konvertēt uz DBVS „My SQL”, lai tā varētu darboties lielā mērogā un būtu savienotas savā starpā.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. Amatu saraksts:

http://likumi.lv/google_search.php?cx=009844013171831310159%3Avxe2anixcfq&cof=FO RID%3A11&sa=Mekl%C4%93t&num=20&q=amatu+saraksts (25.04.2014)

2. Atalgojums par amatiem:

<http://www.ptac.gov.lv/page/440> (25.04.2014)

3. Auto nomas SIA „Fūrmanis FF” piemērs:

<http://www.autonoma.lv/auto-noma.php> (24.04.2014)

4. Datu Bāzu Vadības sistēmas:

<http://www.computerweekly.com/feature/Choosing-the-right-database-management-system> (21.04.2014)

5. Datu bāzu apraksts:

<http://infolab.stanford.edu/~ullman/fcdb/ch1.pdf> (21.04.2014)

6. Dokumentu apraksts:
<http://likumi.lv/doc.php?id=166435&from=off> (25.04.2014)
7. Informācija par pilsētām:
<http://www.pilsetas.lv/pilsetas/> (24.04.2014)
8. Latvija izglītības klasifikācija:
http://likumi.lv/doc.php?id=184810&version_date=21.02.2009 (22.04.2014)
9. Serveru datu bāzes:
<http://www.serverschool.com/dedicated-servers/what-is-a-database-server/> (22.04.2014)
10. Terminu skaidrojums (DB) Ekonomikas skaidrojošā vārdnīca. — R., Zinātne, 2000
11. Terminu skaidrojums (DBVS) Informātika. Īsa krievu-latviešu-angļu ražošanas terminu skaidrojošā vārdnīca. — R., Zvaigzne, 1989
12. Terminu skaidrojums (IT) Eiropas Savienības terminu vārdnīca. — R., UNDP, 2004
13. Terminu skaidrojums (VID) Angļu-latviešu nodokļu terminu vārdnīca. — R., RTU, 2006

DATU BĀZE „HELPDESK”

DATABASE 'HELPDESK'

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors Kaspars Sniedze

Darba vadītājs mg.paed. Rafails Mamedovs

ANOTĀCIJA

Pētnieciskais darbs sastāv no trim daļām:

1. Datu bāzes teorētiskais raksturojums.
2. Datu bāzes projekta apraksts.
3. Datu bāzes realizācija.

ANOTATION

Course work consists of three parts:

4. The theoretical description of the database.
5. Database description of the project.
6. Database Marketing.

IEVADS

Mūsdienās uzņēmumi un citas iestādes ar vien vairāk pāriet uz elektroniskām datubāzēm, kas viennozīmīgi uzlabo darba produktivitāti salīdzinājumā ar roku rakstītiem žurnāliem, jo dati ir strukturēti, kas nozīmē, ka tos ir viegli sameklēt, rediģēt un veidot pēc iestādes vajadzībām.

Darba tēma ir „Datu bāze „Helpdesk””.

Darbs mērķis Izstrādāt datu bāzi „Helpdesk”, kura palīdzētu ofisa tipa iestādēs strādājošiem darbiniekiem ziņot par datora programmatūras vai datortehnikas problēmām, lai iestādes atbildīgās personas par datorspecifiku varētu atrisināt datorprogrammatūras vai datortehnikas darbības kļūdas.

Darba uzdevumi:

1. Apskatīt datu bāzes teorētiskos aspektus
2. Izstrādāt datu bāzes projektu.
3. Realizēt datu bāzi Access vidē.

1. DATU BĀZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

Termins datubāze tika radīts, lai apzīmētu datora datus un lietots tiek praktiski tikai datorikā. Dažkārt to lieto, lai apzīmētu vēl nedatorizētus datus, plānojot to datorizēšanu. Datorizēta datu bāze ir objektu kontainers. Vienā datu bāzē var būt vairāk nekā viena tabula. Piemēram, krājumu izsekošanas sistēma, kas izmanto trīs tabulas, nav trīs datu bāzes, bet viena datu bāze, kurā ir trīs tabulas. Ja vien nav īpaši izveidots tā, lai tiktu izmantoti dati vai kods no cita avota, Access datu bāze glabā savas tabulas vienā failā kopā ar citiem objektiem, piemēram, formām, atskaitēm, makro un moduļiem. Datu bāze ir sistematizēta informācijas kopums, kas ir organizēts, lai nodrošinātu ērtu informācijas ievadi, atlasī un kārtošanu. Informācija datu bāzē parasti ir sadalīta ierakstos (tabulās), kur katrā viens vai vairāki lauki (kolonnas).²⁷

Lai varētu pārvaldīt datu bāzes ir pieejamas uz dažādām platformām balstītas datu bāzes vadības sistēmas. Tā ir lietojumprogrammas, kas organizē datus, nodrošinot to uzglabāšanu, ieguvī, drošību, pārskatu izdruku un citas funkcijas.

Pašā datu bāzes vadības sistēmā nebūs gatavi datu bāzes varianti, ko katrs varētu izmantot personiskām vajadzībām. Piemēram, ja mēs atvērsim Microsoft Excel

²⁷ Avots <http://www.techterms.com/definition/dbms>

programmatūru, tajā nebūs gatavi lauki, kurus izmainīt pēc vajadzībām - viss ir jāsāk no nulles. Tā pat ne visi spēj izveidot datu bāzi, tāpēc šādam nolūkam ir paredzēti datu bāzes administrators, kurš ir specializēts datu bāzes programmēšanai. Kurš vadoties pēc datu bāzes projekta var realizēt datu bāzi.

DB izmantošanas risinājumi mūsdienās

Mūsdienās datu bāzes izmanto faktiski jeb kurā nozarē, jo katram uzņēmumam ir nepieciešamība kaut ko uzskaitīt vai reģistrēt, kas nozīmē ir nepieciešama strukturēta sistēma. Datubāzes visbiežāk sevī ietver informāciju par:

- Darbinieku saraksts
- Klientu uzskaite
- Produktu uzskaite
- Īpašuma uzskaite
- Tiešsaistes pakalpojumu uzskaite
- Protams, arī datorsistēmas lietotāju palīdzības uzskaite

Tā kā mūsdienās ir uzņēmumi, kuros ir pat vairāk nekā 3000 darbinieki, rakstīt ar roku jeb kādus reģistrus būtu ļoti laikietilpīgs darbs, turklāt kļūdas gadījumos varētu rasties pat nepieciešamība visu sarakstu vai reģistru veidot no jauna, kas nozīmētu milzīgas problēmas. Savukārt, ja viss būtu datorizēts, būtu iespēja ierakstus mainīt, dzēst, labot pēc vajadzības un tas aizņemtu daudz mazāk laika un radītu daudz mazāk problēmu, līdz ar to datu bāzes mūsdienās ir ļoti izcils risinājums visa veida strukturētas informācijas glabāšanai. Turklāt ir iespējams pielietot visāda veida matemātiskās funkcijas, kas ir nepieciešamas grāmatvedībā un citās sfērās, veidot vaicājumus, lai būtu vieglāk atlasīt nepieciešamo informāciju un strādāt ar to, līdz ar to atvieglo darbu neskaitāmas reizes, kas ar roku rakstot būtu jāaizpilda pašam vai jāmeklē.

DB izmantošanas piemēri

Globālajā tīmeklī ir iespējams atrast ļoti daudz tiešsaistes risinājumus, lai izveidotu datu bāzi, kura palīdzētu lietotājiem. Viens no šādiem piemēriem ir „Keyako” piedāvātais „Ticket System”²⁸ kurā ir iespējams pieteikties savam uzņēmumam un tam automātiski tiks izveidots hiperlinks, kurā lietotāji varēs pieteikt savas biļetes ar problēmu. Tad, kad ir izveidots mans profils un es esmu popularizējis sevi (savu kompāniju) un cilvēkiem ir skaidrs, kur vērsties pēc palīdzības, ir pavisam vienkārši jāiesniedz biļete, kas principā izskatās, kā parasta e-pasta vēstule.

Datu bāzu risinājumu programmatūra

Lai pārvaldītu datu bāzes, ir nepieciešama datu bāzu pārvaldības sistēma (DBPS). Tā ir programma (vai programmu kopums), kas nodrošina datu bāzu pārvaldību. DBPS ļauj ievietot, nolasīt, modificēt un dzēst ierakstus, kā arī veic citas ar datu glabāšanu un apstrādi saistītas darbības datu bāzē. Programmatūras iedala pēc datu glabāšanas veidiem:

- Relāciju datu bāzes pārvaldības sistēma (RDBPS)
- Objektu datu bāzes pārvaldības sistēma (ODBPS)²⁹
- Relāciju-objektu datu bāzes pārvaldības sistēma (RODBPS)³⁰

Relāciju datu bāzes pārvaldības sistēmā galvenā ir tabula, kura sevī iekļauj strukturētu informāciju. Plusi ir, ka datu bāze spēj sevī glabāt milzīgu informācijas daudzumu (vairāki, tūkstoši ierakstu), ir automatizēta meklēšana un atbalsta standarta vaicājumu valodu. Mīnuss – tā izmanto pārbaudīšanas tipa meklēšanu. Tas nozīmē, ka ja tabulā ir tūkstošiem ierakstu, un

²⁸ Ticket System – Bilešu sistēma, kas apzīmē, ka lietotāji raksta pieteikumus (biļetes), kuras tiek apstrādātas noteiktā secībā.

²⁹ Avots <https://www.youtube.com/watch?v=C10T9M83Gj8>

³⁰ Avots <http://www.docstoc.com/docs/42177139/Object-Oriented-Database-Management-Systems-ODBMS-Object-Oriented-Database-Management-Systems>

ir nepieciešams atrast vienu no pēdējiem, uztaisot vaicājumu, tas izies cauri katram ierakstam pārbaudot vai tas ir īstais un parādīs rezultātu tikai tad, kad būs izgājis cauri visiem iepriekšējiem ierakstiem. Līdz ar to, šāda datu bāze, kurā ir daudz ierakstu strādās lēnāk.

Objektu datubāzes galvenais elements ir objekts. Tā būtiskākā atšķirība ir ātrumā, jo tas sastāv no galvenā bloka, kuram ir piesaistītas sadaļas, kuras var vēl tālāk iedalīties. Līdz ar to, vaicājuma pieprasījums izies no galvenā bloka uz sadaļu tiešā saskarnē, nepārbaudot citus ierakstus. Mīnuss, ka datubāzei saikņu modelēšana ir ļoti sarežģīta un piedāvāto instrumentu klāsts ir pārāk primitīvs.

Objektu relāciju datubāze ir abu augstāk minēto datubāzu apvienojums. Datubāzes plusi ir, ka tas var strādāt ar lieliem objektiem, ir spējīga strādāt ar jeb kādiem datu tipiem. Mīnuss, standartizācijas trūkumu dēļ arī SQL (Sandart Quoery Language – standarta vaicājuma valoda) ir nepieciešams veikt izmaiņas.

1. DATU BAZES „HELPDESK” PROJEKTS

Informācijas analīze. DB specifikācija.

Projekts izstrādāts pamatojoties uz nepieciešamību lietotājiem pēc administratoru palīdzības uzņēmumos. Tā kā ir nepieciešamība pēc organizētas struktūras, kādā lietotājs ir spējīgs sazināties ar administratoru – šāda sistēma ir jāizveido. Datu bāze ir paredzēta:

- Saziņai starp lietotāju un administratoru
- Atskaišu veidošanai
- Pārskatu veidošanai
- Problēmu reģistram
- Reģistra kārtīšanai

Datu bāzi izmantos:

- Lietotāji – darbinieki, kuriem ir piešķirts dators
- Administratori – darbinieki, kuri risinās problēmas, kuras tiks iesniegtas ar „Helpdesk” palīdzību, un kuri veidos atskaites
- Iestādes vadītājs, kas ir atbildīgs par darbu regulāciju, administratoru uzraudzību, un izmaksu sekošanai

Datu bāze lieliski kalpos uzņēmumiem, kuros ir daudzi darbinieki un sazināšanās ar administratoru caur telefonu būtu apgrūtināša daudzo pieprasījumu dēļ, kurus nav iespējams sakārtot. Līdz ar to nav iespējama darba produktivitāte. Datu bāze būs paredzēta ofisa tipa uzņēmumiem, kuros ir daudzi darbinieki (virs 200).

Lietotāja paziņojums, jeb biļete saturēs sevī informāciju:

- Prioritāte – lietotājiem ir objektīvi jānovērtē, cik steidzami ir jāatrisina problēma un jānorāda cik tai ir augsta prioritāte

- Stāvs – kurā ēkas stāvā atrodas dators, kuram nepieciešama administratora palīdzība
- Nodaļa – kurā nodaļā atrodas attiecīgais dators
- Datora numurs – kārtas skaitlis, kas strādā kā datora identifikators
- Biļetes autors – vārds, uzvārds, kurš pieprasījis administratora izsaukumu
- Datums – biļetes nosūtīšanas datums
- Problēmas apraksts

- Objektu pievienošanas lauks – advancēti lietotāji varēs ar ekrānkopiju precīzāk pastāstīt par savu problēmu

Datubāzei ir jānodrošina iespēja paziņot administratoram, par jaunas biļetes ienākšanu un tās prioritāti ar īsziņu palīdzību, vai speciālu aplikāciju. Turklāt šiem paziņojumiem ir jābūt ieslēdzamiem un izslēdzamiem pēc administratora ieskatiem.

Datu bāzes lietotāju politika tiks iedalīta 3 daļās:

- Lietotāji – darbinieki, kuri varēs veidot ziņojumus

- Administrators – darbinieks, kuram būs pieeja personāla ziņojumiem, veicot iepriekš minētās funkcijas
- Vadītājs – uzņēmuma vadītājs, kuram būs datu bāzes pilnā pieeja

Uzdevumu definēšana

Lietotāji varēs ievadīt:

- Prioritāti – 5 varianti
- Stāvu – kurā ēkas stāvā atrodas dators, kuram nepieciešama administrators
- Nodaļu – kurā nodaļā atrodas attiecīgais dators
- Datora numuru – kārtas skaitlis, kas strādā kā datora identifikators
- Biļetes autoru – vārds, uzvārds, kurš pieprasījis administratora izsaukumu
- Problēmas aprakstu
- Objektu – ekrānkopiju

Administratori varēs:

- Apskatīt iesūtītās biļetes
- Kārtot biļetes pēc iesūtīšanas datuma
- Modificēt biļetes pēc prioritātes
- Norādīt veiktās izmaksas (datora fizisko problēmu novēršanas gadījumā)
- Aizpildīt atskaides

Uzņēmuma vadītājs varēs:

- Izskatīs administratoru atskaides
- Izskatīs visas biļetes
- Veidos pārskatus par biļešu izpildes norisēm
- Veidos pārskatus ar iztērētajiem materiāliem

Tiks veidotas 2 formas – biļete jeb (ziņot administratoram) „bile” un jauns ziņojums „zino”. Biļete sevī saturēs datus par:

- Prioritāti
- Stāvu
- Nodaļu
- Datora numuru
- Biļetes autoru
- Problēmas aprakstu
- Objektu

Ziņojums sevī saturēs datus par:

- Prioritāti
- Stāvu
- Nodaļu
- Datora numuru
- Biļetes autoru
- Problēmas aprakstu
- Objektu
- Izmaksas
- Izdarīts

Ziņojuma forma reizē veidos arī atskaiti, tāpēc tajā pašā formā tiek pievienota informācija par nepieciešamajām izmaksām, kā arī tiek atzīmēts, vai darbs ir paveikts.

Tiks izveidoti 2 pārskati, lai administratori varētu apkopot izdarītos un neizdarītos darbus.

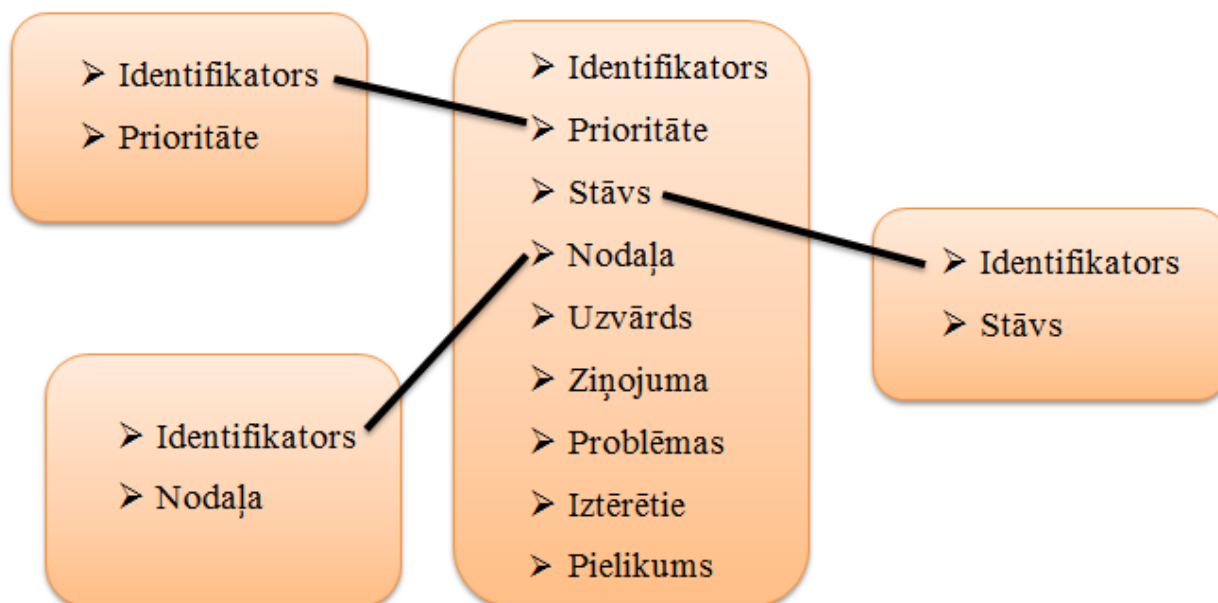
Datu strukturēšana

Datu bāze tiks veidota „Access” vidē. Datu bāze tiks uzstādīta uz lokālā datortīkla servera. Datu bāzē ir 4 tabulas. Viena no tām ir galvenā, kurai tiks piesaistītas 3 tabulas ar relāciju saitēm.

- Tabula „stav” (Stāvs) saturēs informāciju par ēkas stāvu:
- Identifikators – auto numerācija
- Stāvs – skaitliskais lauks, garums – 3 simboli
- Tabula „noda” (Nodaļa) saturēs informāciju par uzņēmuma nodaļu:
- Identifikators – auto numerācija
- Nodaļa – teksta lauks, garums – 15 simboli
- Tabula „prio” (Prioritāte) saturēs informāciju par biļetes nozīmīguma pakāpi:
- Identifikators – auto numerācija
- Prioritāte – teksta lauks, garums – 9 simboli
- Tabula „galv” (Galvenā) saturēs sevī:
- Identifikators – auto numerācija
- Prioritāte – teksta lauks, garums – 9 simboli
- Stāvs – skaitliskais lauks, garums – 3 simboli
- Nodaļa – teksta lauks, garums – 15 simboli
- Vārds – teksta lauks, garums – 25 simboli
- Uzvārds – teksta lauks, garums – 25 simboli
- Ziņojuma izsūtīšanas datums – datums (date)
- Problēmas apraksts – memo, garums – 500 simboli
- Iztērētie līdzekļi – teksta lauks, garums – 10 simboli
- Pielikums – OLE object
- Paveiks – yes/no

DB modelis

Attēlā redzams datu bāzes modelis, kurš veidots vadoties uz augstāk redzamās informācijas. Tas tiek veidots, lai būtu pārskatāmāk redzams, kādas saiknes tiks veidotas.³¹

1. attēls Relāciju saikņu modelis

³¹ Avots http://www.learn-datamodeling.com/dm_steps.php

2. DATU BAZES „HELPDESK” PRAKTISKĀ REALIZĀCIJA

2.1. Nepieciešamo tabulu izstrāde

Aprakstām izstrādātas tabulas. Relāciju saiknes.

Relationships galv			
	Field Name	Data Type	
⚙	ID	AutoNumber	
	prio	Number	Biļetes prioritāte
	stav	Number	Stāvs kurā atrodas nodaļa
	noda	Number	Uzņēmuma nodaļa
	vard	Text	Darbinieka vārds
	uzva	Text	Darbinieka uzvārds
	datu	Date/Time	Biļetes izsūtīšanas datums
	prob	Memo	Problēmas apraksts
	izma	Text	Problēmas novēršanas izmaksas
	piel	OLE Object	Pielikums
	izpi	Yes/No	Vai ir izpildīts vai nē

2. attēls Galvenā tabula ar pamata informāciju

noda		
	Field Name	Data Type
⚙	ID_noda	AutoNumber
	nodal	Text

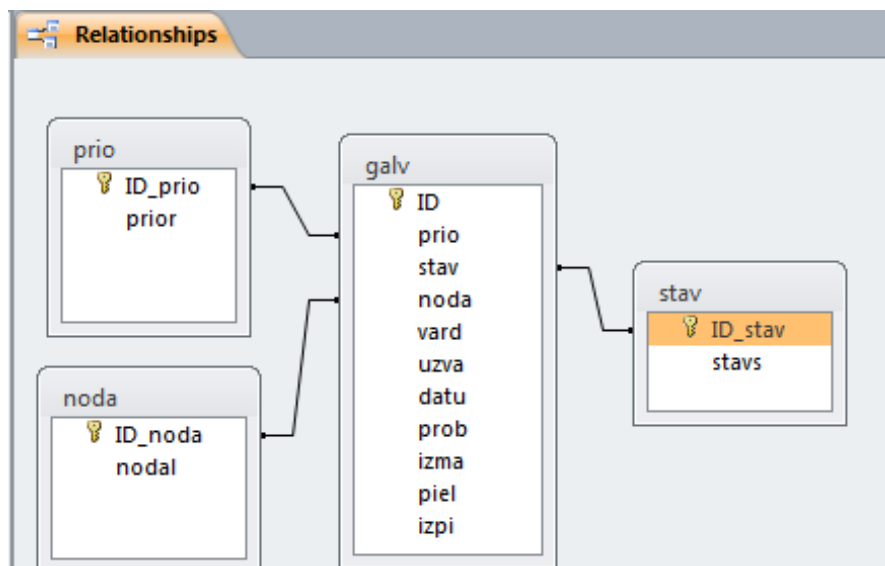
3. attēls Nodaļas tabula, kuru piesaista galvenajai

noda prio		
	Field Name	Data Type
⚙	ID_prio	AutoNumber
	prior	Text

4. attēls Prioritātes tabula, kuru piesaista galvenajai

noda prio stav		
	Field Name	Data Type
⚙	ID_stav	AutoNumber
	stavs	Text

5. attēls Stāva tabula, kuru piesaista galvenajai

6. attēls Relāciju saiknes

B veidotie vaicājumi

Tiek aprakstīti izstrādātie vaicājumi.

1. tabula

Vaicājumu saraksts

Nr.p. k.	Vaicājuma nosaukums	Pielietojums
1.	Atla_datu	Notiek datu atlasīšana pēc datuma
2.	Atla_noda	Notiek datu atlasīšana pēc nodaļas
3.	Atla_prio	Notiek datu atlasīšana pēc prioritātes
4.	Atla_stav	Notiek datu atlasīšana pēc stāva
5.	Atla_vard	Notiek datu atlasīšana pēc vārda vai daļas no tā
6.	Atla_uzva	Notiek datu atlasīšana pēc uzvārda vai daļas no tā
7.	izpi	Notiek visu izpildīto darbu atlase
8.	neiz	Notiek visu neizpildīto darbu atlase

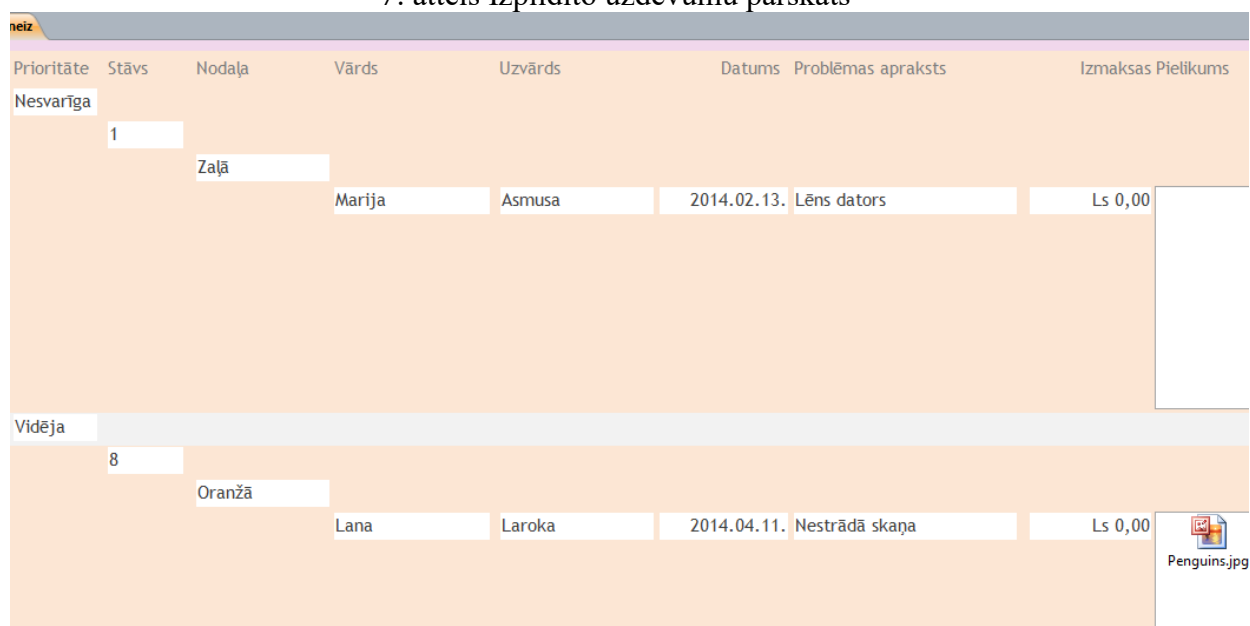
2.2. Pārskati

Izstrādātie pārskati. Ir nepieciešami 2 pārskati administratoriem, lai tiem būtu vieglāk sekot savam darbam – izpildīto uzdevumu saraksts, kas nozīmē, ka darbs jau ir paveikts un neizpildīto uzdevumu saraksts, kas nozīmē, ka attiecīgās problēmas vēl ir jārisina.³²

Datums	Stāvs	Nodaļa	Vārds	Uzvārds	Problēmas apraksts	Izmaksas
februāris 2014	2	Zilā	Jānis	Vieds	Neiet monitors	Ls 3,00
maijs 2014	3	Sarkanā	Māris	Kravalis	Barošanas bloks nosvīla	Ls 35,00

7. attēls Izpildīto uzdevumu pārskats

Prioritāte	Stāvs	Nodaļa	Vārds	Uzvārds	Datums	Problēmas apraksts	Izmaksas	Pielikums
Nesvarīga	1	Zaļā	Marija	Asmusa	2014.02.13.	Lēns dators	Ls 0,00	
Vidēja	8	Oranžā	Lana	Laroka	2014.04.11.	Nestrādā skaņa	Ls 0,00	Penguins.jpg

8. attēls Neizpildīto uzdevumu pārskats

2.3. Formas. Saskaņe

Aprakstam izstrādātas formas. Demonstrējam datu bāzes darba saskaņe. Tika izstrādātas 2 formas, kuru galvenais uzdevums ir komunikācijas veidošana starp lietotāju un administratoru. Forma „bile” jeb biļete ir paredzēta lietotājam, kurš aizpilda biļeti par savu problēmu. Forma „ziņo” jeb ziņojums ir paredzēts administratoriem, kuri veic labošanas darbus, kā arī problēmas uzskaiti.³³

³² Avots <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=20118&chapterid=5058>

³³ Avots <http://office.microsoft.com/en-us/access-help/create-forms-for-a-new-database-RZ101773001.aspx>

Iesniegt biļeti administrācijai

Prioritāte: Augsta

Stāvs: 2

Nodaļa: Zilā

Vārds: Jānis

Uzvārds: Vieds

Izsūtīšanas datums: 2014.02.20.

Problēmas apraksts: Neiet monitors

Pielikums:

9.attēls Forma biļetes iesniegšana administrācijai

Jauns ziņojums

Prioritāte: Augsta

Stāvs: 2

Nodaļa: Zilā

Vārds: Jānis

Uzvārds: Vieds

Izsūtīšanas datums: 2014.02.20.

Problēmas apraksts: Neiet monitors

Pielikums:

Atzīmēt izpildītos darbus: ☒

Pievienot izmaksas: Ls 3,00

1. attēls Forma biļešu saņemšanai

Citi DB realizētie moduļi

Nācās izveidot 2 makrokomandas, lai aizvērtu formas, jo pie pogu navigācijas sistēmas tādās iespējas nebija.³⁴

Makrokomanda „aizv_bile” jeb aizvērt biļeti nodrošina biļetes formas aizvēršanu.

Makrokomanda „aizv_zino” jeb aizvērt ziņojumu nodrošina ziņojuma formas aizvēršanu.

³⁴ Avots <http://office.microsoft.com/lv-lv/access-help/HA010030811.aspx>

2.4. DB testēšana un pilnveidošanas risinājumi

Izdevās realizēt 80% no datubāzes. Neizdevās realizēt, ka datubāze spēj sazināties caur īsziņu ar administratoru par ienākošajiem ziņojumiem. Neizdevās realizēt vairākus vaicājumus un makro komandas.

Arī tālā nākotnē šai datubāzei ir perspektīvas un izaugsmes iespējas. Tehnoloģijām attīstoties šādu datubāzi varēs pielietot ļoti daudzās ierīcēs kā, piemēram, brillēs, mašīnās vai vispār pilnīgi jaunās ierīcēs, kuras cilvēki nēsās līdzī. Visticamāk, arī ierīces ar kurām administratori varēs strādāt arī atvieglos veicamo darbu.

Patī galvenā būtība nemainīsies. Lietotājiem vienmēr būs nepieciešami administratori, līdz ar to ir arī vajadzīgs ergonomisks veids, kā ar viņiem sazināties un līdz ar to palīdzības sistēmas datubāze ir vislabākais risinājums, jo reizē ar ziņojumu ienākšanu, dati tiek strukturēti un ir iespēja tos apkopot, pārvaldīt un rediģēt pēc vajadzības.

KOPSAVILKUMS

Izdevās realizēt datubāzes pamatsistēmu. Tika izgatavotas 4 tabulas, 8 vaicājumi, 2 pārskati, 2 formas un 2 makro komandas, kā rezultātā datu bāze ir spējīga funkcionēt un veikt savu uzdevumu.

Neizdevās veikt advencētākas darbības saistībā ar vaicājumiem un makro komandām, kā arī neizdevās izdomāt lauku, kurš ar makro komandu varētu pieslēgties telefona operētājsistēmai un paziņot par jaunu ziņojumu, vai arī caur īsziņu.

SECINĀJUMI

1. Ja ofisa tipa uzņēmumi pārietu uz šādas datubāzes izmantošanu, uzņēmuma darba efektivitāte ievērojami paaugstinātos.

2. Lai šādu datu bāzi veiksmīgāk izstrādātu, ir nepieciešama daudz lielāka apjoma informācijas publicēšana internetā.

3. Datubāze ir paredzēta uzstādīšanai lokālajā tīklā, kādā ofisa ēkā, kur uzņēmumam ir paši savi administratori.

PRIEKŠLIKUMI

1. Rakstot darbu, tā tapšanas procesā radās idejas, kā, piemēram, datubāzi varētu papildināt ar vēl vaicājumiem, lai pēc tam taisītu makro komandas, kuras liktu pogās, un līdz ar to veidotu funkcionālāku datubāzi.

2. Lai gan datubāze neglabā tik ļoti svarīgu informāciju salīdzinot piemēram ar grāmatvedības datiem, būtu ieteicams turēt datubāzes kopiju, kuru regulāri atjauninātu ar jaunākajiem datiem.

3. Lai datubāze nākotnē nesāktu strādāt lēni, tā būtu pēc laika jāpārprogrammē MySQL vidē.³⁵

4. Lai internetā pieejamie tiešsaistes risinājumi būtu efektīvāki, tiem vajadzētu radīt vienkāršāku (lietotājam draudzīgu) vidi.

IZMANTOTO INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

1. http://database-management-systems.findthebest.com/saved_compare/Access-vs-MySQL (02.05.2014)
2. <http://office.microsoft.com/en-us/access-help/create-forms-for-a-new-database-RZ101773001.aspx> (02.05.2014)
3. <http://office.microsoft.com/lv-lv/access-help/HA010030811.aspx> (02.05.2014)
4. <http://profizgl.lv/mod/book/view.php?id=20118&chapterid=5058> (02.05.2014)
5. <http://www.docstoc.com/docs/42177139/Object-Oriented-Database-Management-Systems-ODBMS-Object-Oriented-Database-Management-Systems> (19.04.2014.)

³⁵ http://database-management-systems.findthebest.com/saved_compare/Access-vs-MySQL

6. <http://www.kayako.com/> (20.04.2014)
7. http://www.learn-datamodeling.com/dm_steps.php (02.05.2014)
8. <http://www.techterms.com/definition/dbms> (19.04.2014.)
9. http://www.webopedia.com/TERM/M/Mozilla_Thunderbird.html (02.05.2014)
10. <https://www.youtube.com/watch?v=C10T9M83Gj8> (19.04.2014.)

ACCOUNTING

Jēkabpils Agrobiznesa koledža

Darba autors: Ļubova Denisova

Tatjana Volkova

Darba vadītājs: Mg. Paed., lektors Gunita Ūdre

INTRODUCTION

Accounting is generally considered to be the process of keeping track of a business' finances by logging its accounts payable, accounts receivable and other financial transactions – often with accounting software.

Work purpose: Acquire professional accounting terms and study their explanations.

Work tasks:

1. Exploring the accounting profession.
2. Finding and analyzing information.
3. Drawing conclusions.

1. COMPONENTS FOR THE ACCOUNTING

Accountings involve recording and summarizing an organization transactions or business deals, such as purchases and sales, and reporting them in the form of financial statements

In many countries, the accounting or accountancy profession has professional organizations which operate their own training and examination systems, and make technical and ethical rules: these relate these relate to accepted ways of doing things.

There are two types of accounting it is:

- Financial accounting - systematic purposeful activity includes bookkeeping and preparing financial statements for shareholders and creditors.

- Management accounting - economic activity tracking and analysis to help decision-making, price calculation, planning and control [1.12]

Latvia accounting is based on the law:

- On the Latvian Republic Law “On Accounting”

- “Annual Reports Law”

- Law “About Taxes and Fees”

- Cabinet of Ministers Regulation No. 585 (Five hundred eighty-fifth) and No. 584.

Accountant five things need to know, it is assets, liabilities, equity, revenue, expenses. We took the assets, liabilities, equity Balance sheet formed. Balance sheet take what you have (assets). What you owe (liabilities), what is left over (equity). Income statement - what you sold (revenue), what it is cost you (expenses). Are you making many (or not?) [3].

2. BOOKKEEPER AND ACCOUNTING

Bookkeeper records all the financial transaction in the company. You take the paperwork from sales and purchases- that mean invoices, receipts, bills and payments – and enter the information in the correct place in a spreadsheet. In the old days it was a book [2.154].

Each type of transaction is recorded in a separate account - the cash account, the liabilities account, and so on. Double- enter bookkeeping is a system that records two aspects of every transaction. Every transaction is both a debit - a deduction - in one account and a corresponding credit - an addition - in another [1.14].

Accountant is an external person who takes this information, checks it, and then uses it to create the financial reports. Accountants use the work done by bookkeepers to produce and analyze financial reports. Although accounting follows the same principles and rules as bookkeeping, an accountant can design a system that will capture all of the details necessary

to satisfy the needs of the business — managerial, financial reporting, projection, analysis, and tax reporting. A good accountant will create a system of financial reporting that gives a complete picture of a business [4].

Accounting called the backbone of business, because it is also one of the oldest professions and ethical and professional practices form a clear financial image of a business and allow managers to make informed decisions, keeps investors up to date on developments in the business, and keeps the business profitable [5].

Good accounting qualities are:

- integrate communication
- the objectivity
- high sense of responsibility
- accuracy
- interest in figures
- good knowledge of mathematics

3. AUDITING

Auditing means examining company systems of control and the exactness of its records. Auditing protects employees, investors, and owners of a company from fraud: where the company may have deliberately given false information:

- Internal audit is carried out by a company own accountants for internal auditors.
- External audit is done by independent auditors who are not employees of the company.

The external audit examines the truth and fairness of financial statements. It tries to prevent what is called “creative accounting”, which means recording transactions and values in a way that produces.

There is always more than one way of presenting accounts. The accounts of British companies have to give a true and fair of their financial situation. This means that the financial statements must give a correct and reasonable picture of the company’s current condition [1.12].

During an audit, an accountant will examine the ledgers of a company, along with many other records, to see if they provide an accurate picture of the financial doings of the business. If other financial records such as bank statements do not support the picture presented by the ledgers, the auditor must find out why. Part of accounting is establishing internal controls to keep a company's business clean, so that a company can fearlessly face an audit.

The financial records of a company are used to make important decisions, such as whether or not to make a major investment. Proper financial management supports company officials while they make these decisions, showing them whether or not an investment will be practical and if the company can afford it. Accountants prepare regular statements that are distributed to company officials so that they can follow the health of the business, and they also handle tax rolls and reports to government agencies [5].

4. ACCOUNTING CAN BE LEARNED

Latvian University - only classical university in Latvian - where everyone is given the opportunity to become what he wants - an outstanding researcher or excellent practitioners. You'll be intellectually filled environment where students enjoy exciting frontiers of knowledge, where teachers are in their sector enthusiasts, Latvian and world-renowned scientists. You will be among friends, and tell you, make friends for life, who not only knows how to work hard in lectures, workshops and laboratories, but also creatively relax. Latvian University's accounting profession can acquire education program "Accountant, analysis and audit" and graduate program "Accounting and Auditing" [7].

School of Banking - providing for the international business and financial education, the implementation of a total of 14 accredited vocational higher education programs at all levels

of study. School of Banking are provided competency-based studies based embedded in a strong relationship with the real business environment. Importance is also given to responsiveness to students, staff and the public. It also contributes to a productive interaction between the university academic staff. School of Banking study programs accountant can master the first level study program "Accounting and Finance" [8].

Rezekne Higher Educational School - study programs accountant can acquire the professional bachelor's program of economic study module: "Finance and Accounting Management" [9].

Economics and Culture Institute – is a higher education institution, which is based on the use of innovative approaches and multicultural approach provides higher professional education in line with the European Union level. Economics and Culture Institute study programs accountant can acquire professional bachelor study program "Accounting and Auditing". [1].

Jekabpils Agrobusiness College - is Education and Science Ministry of direct subordination 1st level professional higher education institution. College is implemented program "Accounting and Finance" [11].

Latvian Business College - has become a new, fruitful cooperation in the beginning - to actively create plans for the future and strive forward. College not only improves the professional quality of higher education, but also to reach new goals, educating future leaders. College is implemented program "accounting" [12].

Malnavas College - College is implemented program "Accounting and Finance" [13].

Accounting and Finance College - College offers training programs "Accounting and Finance" with three study modules "knowledge audit", "Banking" or "legal knowledge" [14].

Alberta College - is an educational institution that implements the first-level professional higher education programs. Internationally recognized diploma of first level higher professional education you will get only 2 or 2.5 years - full-time or part-time students, as well as e-learning. College offers a program "Accounting and Tax" [15].

CONCLUSIONS

1. Accounting includes not only transactions and billing, but also report the establishment and keeping of sequential and chronological order.
2. Bookkeeping is responsible for the duties to be performed, but the signature on all returns requires the chief accountant of the extra responsibility.
3. Company's core is a good accountant, timely prepared information for a manager to make right business decisions that are based on accounting data.
4. Accountant is one of the oldest professions, which helps build a clear image of the company.
5. Financial accounting is available to external users, as appropriate, by creating reports for creditors and shareholders, and public authorities.
6. Management accounting data is only available for a manager and employees, the information is not disclosed to anyone.
7. With the help of an audit carried out in different areas of control of the company or the whole field. That audit also helps to protect workers and the owners.
8. Audits can be made by a person from within the company, as well as classified in the third person as an independent person.
9. Conducting accounting strongly related to compliance with the law. Ignorance of the law does not exempt from its effects.
10. Accountant to a minimum of once a year is drawn up in the balance sheet are shown all the liabilities and assets.

INFORMATION SOURCES USED

1. Mackenzie I., Professional English in USE finance. Cambridge University 2006. 139 pages.
2. Emmerson P., Essential Business Vocabulary Builder, Macmillan Education, 2011. 176 pages.
3. Why you care about accounting and everything you need to know. <http://www.youtube.com/watch?v=JlKVk7JpdtU> (07.05.2014)
4. What is accounting. <http://office.microsoft.com/en-us/support/what-is-accounting-HA010102445.aspx> (08.05.2014)
5. Accounting. <http://www.wisegEEK.org/what-is-accounting.htm> (09.05.2014)
6. Occupation – Accountant. http://sirups.kasjauns.lv/lv/news/karjera.html;jsessionid=6F403B63DD3A31F72280D608B8E46443?news_id=545 (09.05.2014)
7. Latvian University - science-based higher education. <http://www.lu.lv/par/par/> (10.05.2014)
8. Information. http://www.ba.lv/augstskola/par_augstskolu/informacija (10.05.2014)
9. Study program. http://www.ru.lv/studijas/studiju_programmas/ra_istienotas_studiju_programmas/ (10.05.2014)
10. About us. <http://eka.edu.lv/public/29264.html> (10.05.2014)
11. About College. <http://www.jak.lv/zi%C5%86as-par-koled%C5%BEu1> (10.05.204)
12. Collage. <http://www.biznesakoledza.lv/koledza/> (10.05.204)
13. Study program. http://www.malnova.lv/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=40&Itemid=57 (10.05.2014)
14. Accounting and finances. <http://www.koledza.lv/best/index.php/lv/studijas/86-studijas/studiju-programmas/91-gr-matved-ba-un-finanses> (10.05.2014)
15. What is College? <https://translate.google.com/?hl=ru#lv/en/Kas%20ir%20koled%C5%BEa> (10.05.2014)

GLOBALIZĀCIJAS ASPEKTI IZGLĪTĪBAS PROCESĀ

Globalizācijas aspekti izglītības procesā

Jēkabpils vakara vidusskolas pedagogi – Irina Zeļina,
Rainelda Muižniece

2014.g.15.maijā

Globalizācija

Lokāls

Saistīts ar noteiktu teritoriju, vietu, tai raksturīgs; vietējs. [LLVV]

Globalizācija

„globāls”

Tāds, kas attiecas uz visu pasauli, tāds, kas aptver visu pasauli; vispārējs. [LLVV].

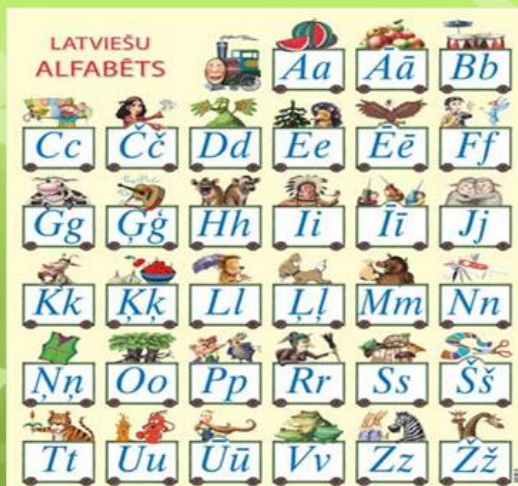

Kā/vai šie jēdzieni atspoguļojās mūsdienu sabiedrībā?

Apģērbs

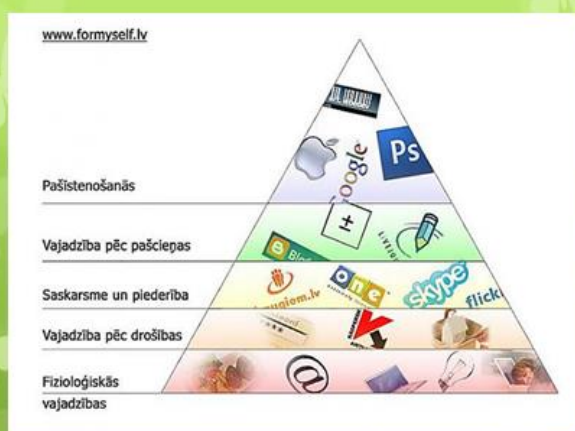

Somas

Alphabet taught to kids nowadays

Globalizācija

Žurnāls «Ir»

<http://www.latvijavar.lv/>

Sadaļa „Latvija var!” par uzņēmumiem, kas veido inovatīvus produktus un darbojas ne tikai Latvijas tirgū, bet arī ārpus tā.

«...[.] latviskumam jābūt arī modernam, eiropēiskam, nevis provinciālam. Alberta Bela “Būri” vai Kārļa Skalbes zemo griestu zemi, ar pastalām kā pamatvērtību, pašapmierinātību un paštīksmināšanos, mazvērtības izraisītu pārākuma izjūtu es nākamajām paaudzēm gan negribētu novēlēt. Patriotismam jābūt ne deklaratīvam, bet dziļam, īstam, varbūt kultivētam, tomēr savos pamatos instinktīvam, tādām, kāds piemita daudziem latviešiem pirms 100 gadiem, kad veidojās nevis šī valsts, bet mūsu Latvijas valsts. [...]»

Jānis Stradiņš. Nevis šī valsts, bet mūsu Latvijas valsts.

**Projekts „Globālā dimensija sociālo zinātņu mācību priekšmetos”
„Global dimension in Social Sciences subjects in Formal Education”
(Nr.DCI-NSAED/2012/280-401)**

Projekta īstenotājs: Izglītības attīstības centrs

Partneri:

Lidsas Attīstības izglītības centrs (Apvienotā Karaliste)
(Leeds DEC)

Mondo (Igaunija)

Asociētais partneris: Britu padome Latvijā

Finansētājs:

Projektu finansē Eiropas Savienība Attīstības un
sadarbības biroja „EuropeAid” programmas ietvaros

Projekta mērķis:

- veicināt sabiedrības interesi un līdzdalību attīstības/globālajā izglītībā (AI/GI) un sekmēt sabiedrības izpratni par attīstības jautājumiem Latvijā, Igaunijā un Apvienotajā Karalistē, kā arī Eiropā kopumā; īpašu uzmanību pievēršot jauniešu izpratnei par savstarpējo mijiedarbību pasaulē, kā arī atbalstot jauniešu aktīvu darbošanos taisnīgākas, vienlīdzīgākas pasaules labā.

Globālās izglītības pamatjautājumi

1. Dažādība
2. Cilvēktiesības
3. Savstarpējā mijiedarbība

Globālās izglītības pamatjautājumi

4. Ilgspējīga attīstība
5. Vērtības un uzskati
6. Sociālais taisnīgums

Globālās izglītības pamatjautājumi

7. Konfliktu risināšana
8. Globālā pilsonība

Pētījuma mērķis:

- Iegūt datus, kas ļautu izvērtēt un analizēt projekta «Globālā dimensija sociālo zinātņu mācību priekšmetos» skolēnu izpratni par attīstības jeb globālās izglītības jautājumiem, kā arī ar atkārtotiem mērījumiem projekta vidū un noslēgumā novērtēt zināšanu un informētības izmaiņas.

Pētījuma metode:

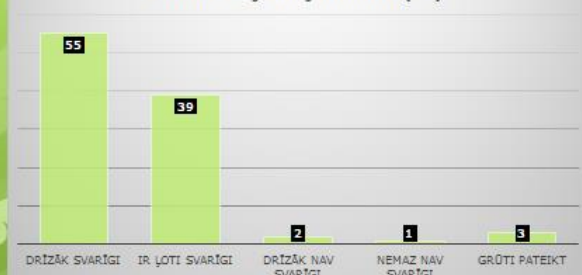
Pašreizējās anketas latviešu valodā.

Mērķa grupa:

Jēkabpils vakara vidusskolas 138 izglītojamie un pedagogi.

INFORMĒTĪBAS PAR STARPTAUTISKĀS ATTĪSTĪBAS JAUTĀJUMIEM SVARĪGUMS

Jūsaprāt, cik svarīgi cilvēkiem būt informētiem un ziņoņiem par starptautiskas attīstības jautājumiem? (%)

INFORMĒTĪBA PAR GLOBĀLO IZGLĪTĪBU

Lūdzu novērtējiet, cik liela mērā esat informēts/-a par globālo izglītību

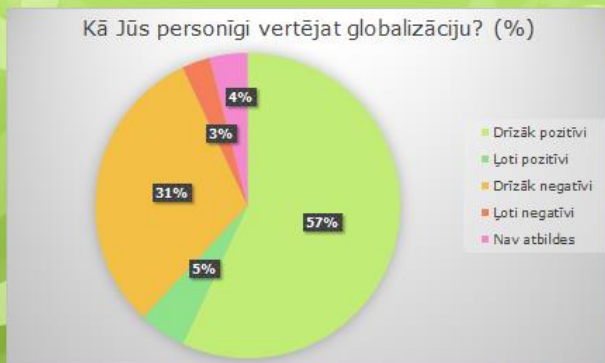
VIEDOKLIS PAR PERSONĪGĀS RĪCĪBAS IETEKMI UZ NOTIEKOŠO PASAULĒ KOPUMĀ

Jūsaprāt, cik lielā mērā Jūsu personīgā rīcība ietekmē notiekošo pasaulē kopumā? (%)

GLOBALIZĀCIJAS NOVĒRTĒJUMS

Kā Jūs personīgi vērtējat globalizāciju? (%)

NEPIECIEŠAMĪBA SKOLĀ VAIRĀK MĀCĪTIES PAR NOTIEKOŠO CITUR PASAULĒ

Lūdzu, novērtē, vai Tu vēlētos skolā vairāk mācīties par notiekošo citur pasaulē?

Secinājumi:

- Respondenti novērtējuši, ka ir svarīgi būt informētiem par starptautiskās attīstības jautājumiem.
- Kopumā 49% aptaujāto apgalvojuši, ka ir kaut ko dzirdējuši par attīstības jeb globālo izglītību un ir labi informēti.
- 57% aptaujāto uzskata, ka viņu personīgā rīcība neietekmē notiekošo pasaulē kopumā.
- Vairākums aptaujāto globalizāciju vērtē pozitīvi.
- Kā visbūtiskākie ieguvumi no līdzdalības projektā aptaujāto vidū: skolas tēla popularizēšana, piedalīšanās projekta pasākumos, Latvijas lektoru un ekspertu idejas, projekta materiāli.

Paldies par uzmanību!

PĒTĪJUMS PAR PROFESIJAS NOSAUKUMA „RĒĶINVEDIS” IEVIEŠANU IZSTRĀDĀTAJĀS NOZARU PROFESIONĀLO KVALIFIKĀCIJAS LĪMEŅU KARTĒS

Pētījums par profesijas nosaukumu “Rēķinvedis” ieviešanu izstrādātajās nozaru profesionālo kvalifikācijas līmeņu kartēs

Mg.oec., lektore Ingrida Mārāne
Mg.paed., lektore Valda Kalniņa
Jēkabpils Agrobiznesa koledža

ESF projekts

Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un
profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes
paaugstināšana

Nozaru ekspertu padomes (12)

www.nozaruekspertupadomes.lv

Uzņēmējdarbība, finanses, grāmatvedība,
administrēšana (vairumtirdzniecība un
mazumtirdzniecība un komerczinības)

Nozaru ekspertu padomes galvenās funkcijas

- ☞ Izglītības un nodarbinātības vajadzībām veikt
nozares izpēti un attīstības prognozēšanu
- ☞ Izstrādāt nozares profesionālo kvalifikācijas
struktūru
- ☞ Izstrādāt nozares pamatprofesiju standartus un
profesionālās kvalifikācijas pamatprasības

Nozaru profesijas karte

Profesionālās kvalifikācijas līmenis	Profesijas nosaukums
3.kvalifikācijas līmenis	Rēķinvedis
4.kvalifikācijas līmenis	Grāmatvedības speciālists
5.kvalifikācijas līmenis	Grāmatvedis

Pētījuma mērķi

- Noskaidrot darba devēju viedokli par profesijas
“Grāmatvedis” nosaukuma maiņu, turpmāk lietojot
terminu “Rēķinvedis”
- Noskaidrot, vai audzēkņi un jaunieši izvēlētos apgūt
profesiju “Rēķinvedis”
- Noskaidrot, vai jaunieši izprot, kādi pamatuzdevumi ir
jāveic rēķinvedim

Aptaujas respondenti

- **Profesionālo vidusskolu audzēkņi**
Jēkabpils Agrobiznesa koledža
Valmieras profesionālā vidusskola
Rīgas Valsts tehnikums
Ventspils tehnikums
- **Jaunieši no visas Latvijas**
- **Darba devēji**

Aptaujas metodoloģija

- Aptauju anketu izveide
- Aptaujāšana, izmantojot gmail.com
- Aptauja sociālajā tīklā draugiem.lv

Profesijas darba tirgū

- Grāmatvedis
- Grāmatveža palīgs

Profesiju nosaukumi Profesiju klasifikatorā

UZSKAITES UN GRĀMATVEDĪBAS DARBINIEKI

- Grāmatvedis (3.līmeņa kvalifikācija)
- Kasieris
- Grāmatvedības uzskaitvedis
- Pašizmaksas rēķinātājs
- Rēķinvedis

Aptaujas rezultāti

Darba devēji

☞ Skaitis: 59

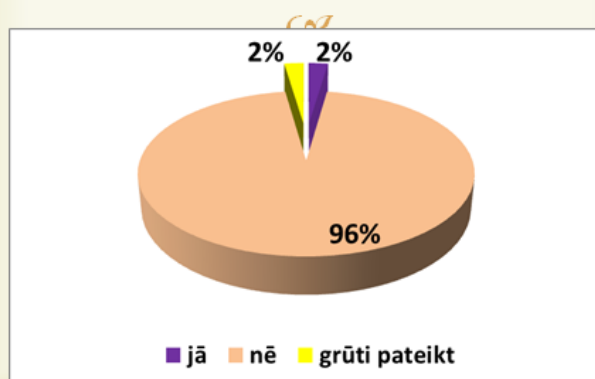
Pārstāvētas nozares:

- ☞ Pakalpojumi-25
- ☞ Tirdzniecība- 23
- ☞ Ražošana – 5
- ☞ Citas nozares - 6

No:

Valmieras,
Talsiem,
Jēkabpils, Rīgas,
Auces, Cēsim,
Valmieras,
Stendes, Rūjienas,
Iecavas, Valkas,
Ventspils

Darba devēji par nosaukuma maiņu: grāmatvedis-rēķinvedis

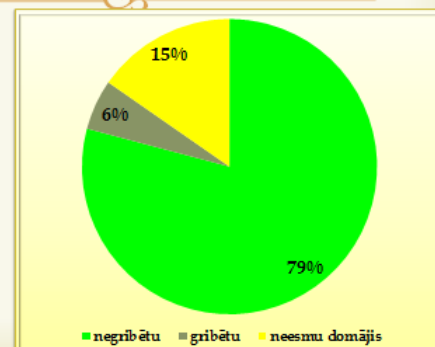

Darba devēji iesaka

Vai gribētu apgūt profesiju-rēķinvedis?

- Jaunieši, kas jau apgūst profesiju-grāmatvedis
- No Rīgas, Valmieras, Jēkabpils, Ventspils
- Kopā-163

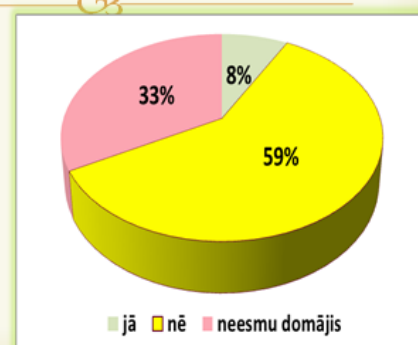

Kāpēc negribētu būt rēķinvedis?

- neizprot, ko varētu darīt šis speciālists,
- rēķinveža profesija ir zemāka par grāmatveža profesiju,
- nav pieprasīta šāda profesija darba tirgū,
- pilda ļoti elementāras uzskaites operācijas, tādēļ nav jāmācās 4 gadi, u.tml.

Vai gribētu apgūt profesiju-rēķinvedis?

- Latvijas iedzīvotāji, kas strādā, mācās citās profesijās, no visas Latvijas (no sociālā tīkla)
- Kopā – 88 respondenti

Mūsu ierosinājumi

- Lūgums veikt izmaiņas nozares profesionālo kvalifikācijas līmeņu kartē profesijai "Rēķinvedis"
- Jaunajā profesijas nosaukumā obligāti saglabāt vārdu "Grāmatvedis"

Paldies par uzmanību!

Jēkabpils Agrobiznesa koledža
mg.oec. Ingrida Mārāne
ingrida.marane@jak.lv

NEPIECIEŠAMĀS ZINĀŠANAS TIRDZniecības DARBINIEKIEM DARBĀ AR DATORTEHNOLOĢIJĀM

Nepieciešamās zināšanas tirdzniecības darbiniekiem darbā ar datortehnoloģijām

mg.sc.comp., mg.math., Roberts Glaudiņš
mg.sc.pol. Laura Rakova

2014

1

Mērķis

Izpētīt nepieciešamās zināšanas
tirdzniecības darbiniekiem darbā ar
datortehnoloģijām. Sagatavot
priekšlikumus programmas uzlabošanai.

2014

2

Pētījuma uzdevumi

1. Noskaidrot, kādas zināšanas attiecībā uz datortehnoloģijām, tiek prasīts profesijas standartā tirgvedības un tirdzniecības speciālistam.
2. Noskaidrot, kādos studijuursos tiek mācīts darbs ar datortehnoloģijām.
3. Aptaujāt veikalu vadītājus un īpašniekus, lai noskaidrotu, kādām zināšanām darbā ar datortehnoloģijām jābūt tirdzniecības darbiniekiem.

2014

3

Profesijas standarts

Tirgvedības un tirdzniecības speciālistam profesijas standartā teikts, ka jāprot izmantot darbā
informācijas tehnoloģiju sasniegumus
(studiju kurss Informāciju tehnoloģijas un Tīmekļa tehnoloģijas, E-komercija)

2014

4

Kādu programmatūru izmanto preču (pakalpojumu) uzskaitēi?

1. Win Prece (Ankravs)
2. Tildes Jumis
3. Hanza World

2014

5

Kas jāprot tirdzniecības speciālistam attiecībā uz datortehniku?

1. Nomainīt printerim kārtidžu
2. Pievienot perifērijas ierīces datortehnikai (printeri, peli, tastatūru, skandas u.c.)

2014

6

Ar kādām biroja programmām tirgvedības speciālistam jāprot strādāt?

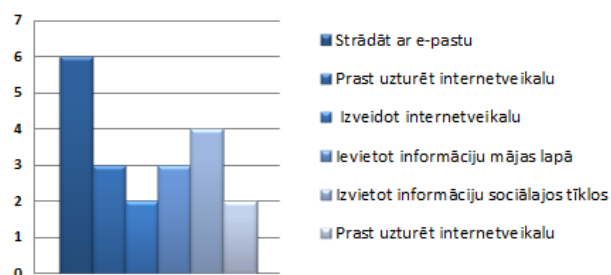
1. OpenOffice
 - Writer
 - Impress
 - Calc
 - Draw
2. Microsoft Office
 - Word
 - Excel
 - PowerPoint

2014

7

Ko jāprot darīt internetā?

2014

8

Kādus vajadzētu prast izstrādāt materiālus izdrukai?

1. Cenu zīmes
2. Akciju zīmes
3. Vizītkartes

2014

9

Secinājumi

1. Profesijas standartā nav precīzi noteikts, kādām zināšanām jābūt datortehnoloģijās.
2. Neskatoties uz to, ka darbs ar datortehnoloģijām tiek mācīts dažādos studijuursos, kuri saistīti ar tirdzniecības darba organizēšanu, lielākais uzsvars uz datortehnoloģijām tiek likts studiju kursā Informāciju tehnoloģijas.
3. Attīstoties interneta veikaliem, strauji pieaug nepieciešamība pēc speciālistiem, kuri prot izstrādāt un uzturēt interneta veikalus.

2014

10

Priekšlikumi

1. Sagatavojot topošos tirdzniecības darbiniekus, ņemt vērā darba devēju ieteikumus attiecībā uz nepieciešamajām zināšanām datortehnoloģijās.
2. Tā kā studiju kurss Informāciju tehnoloģijas dažādās augstskolās ir vidēji 2KP, studentiem lielāks uzsvars ir uz patstāvīgām studijām, lai iegūtu nepieciešamās zināšanas.
3. Turpināt pētījumu un aptaujāt lielāku respondentu skaitu.

2014

11

Paldies par uzmanību

Jautājumiem:
laura.rakova@jak.lv
roberts.glaudins@jak.lv

2014

12

ES FINANSĒJUMS JAUNU IZGUDROJUMU KOMERCIALIZĒŠANAI UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪŠANAI

ES FINANSĒJUMS JAUNU IZGUDROJUMU KOMERCIALIZĒŠANAI UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪŠANAI

Matīss Krēslis
EDIC JĒKABPILS
2014. gada 15. maijs

JIC BIZNESA INKUBATORS

- ▲ Jēkabpili un Aizkrauklē kopš 2009. gada rudens;
- ▲ Līdz 2014. gada maijam finansiāli atbalstīti vairāk kā 60 uzņēmumi

VEIKSMES STĀSTI

SIA "SAUBAG" – interaktīvo video stendu ražošana

Dibināts: 02.07.2010.
Uzņemts inkubatorā: 07.07.2010.
Apgrozījums (2012): >LVL 50 000
Eksportē: FR, DK, NOR, DE

VEIKSMES STĀSTI

SIA "DABAS DĀRZS" – bioloģiski audzētu sukāžu ražošana

Dibināts: 23.04.2010.
Uzņemts inkubatorā: 30.04.2010.
Apgrozījums (2012): >LVL 30 000
Eksportē: UK

KAS IR BIZNESA INKUBATORS?

BIZNESA INKUBATORS ir ES finansējums uzņēmējdarbības atbalstam Jēkabpils-Aizkraukles biznesa inkubatora finansējums LVL 1,67milj.

- ▲ **FINANSĒJUMS** līdz 85% uzņēmuma administratīvo un attīstības izmaksu finansēšanai
- ▲ **INFRASTRUKTŪRA** – labiekārtota vide, vienuviet pieejams administratīvais un visa veida konsultatīvais atbalsts

EKSPERTU PANELIS

Izveidots, lai nodrošinātu pieredzējušu biznesa ekspertu padomu pieejamību - zināšanas, pieredze, kontakti praktiski padomi uzņēmējdarbībā.

Dalībnieki:

- ▲ AS „SAF Tehnika”, valdes priekšsēdētājs Normunds Bergs;
- ▲ AS „Amo Plant”, ārlietu un mārketinga direktors Igors Graurs;
- ▲ SIA „Primekss”, valdes priekšsēdētājs Jānis Ošlejs;
- ▲ SIA „MADARA Cosmetics”, finanšu direktors Uldis Iltners;
- ▲ SIA „Real Sound Lab”, valdes priekšsēdētājs Viesturs Sosārs;
- ▲ Jelgavas Ražotāju un tirgotāju asociācijas valdes priekšsēdētājs Imants Kanaška;
- ▲ SIA „Zaļās gaismas investīcijas”, valdes priekšsēdētājs Jānis Lielcepure;
- ▲ SIA „EVOPIPES”, valdes priekšsēdētājs Edgars Viļkins;
- ▲ SIA „PAA”, valdes priekšsēdētājs Pēteris Treicis;
- ▲ u.c.

SADARBĪBAS PARTNERI

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

JELGAVAS un JĒKABPILS pilsētu pašvaldības DOBELES, AIZKRAUKLES un BAUSKAS novadu pašvaldības

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera

mentoru klubs

REA Mentoru Klubs

CONNECT LATVIA

CONNECT Latvija

ALTUM

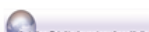
Latvijas Hipotēku un zemes bankas programmu pārvalde ALTUM

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU)

Seed Forum International Foundation

Latvijas Privāto Investoru asociācija

Imprimatur Capital Baltics

Enterprise Europe Network

EEN (Enterprise Europe Network)

KONTAKTI

JELGAVA / DOBELE

Agris Kīpurs
Izpildedirektors
Peldu iela 7,
Jelgava, LV-3002
Tālr.: 63048749
Mob.tālr.: 28236642
E-pasts: agris@jic.lv

AIZKRAUKLE / JĒKABPILS

Matīss Krēsliņš
Aizkraukles un Jēkabpils nodaļu vadītājs
Rīgas iela 111,
Jēkabpils, LV-5202
Tālr.: 65236888
Mob.tālr.: 20044767
Sekretāre: 20044784
E-pasts: matiss.kreslins@jic.lv

www.jic.lv

JAUNĀS PROGRAMMA (PROJEKTS 2015.g.)

DARBĪBAS PRINCIPI

- ▲ Grantu princips (10 000 EUR)
- ▲ 100% finansējums sākuma attīstības stadijā
- ▲ Lētu finanšu resursu pieejamība
- ▲ Bezmaksas konsultatīvais atbalsts

Paldies par uzmanību!

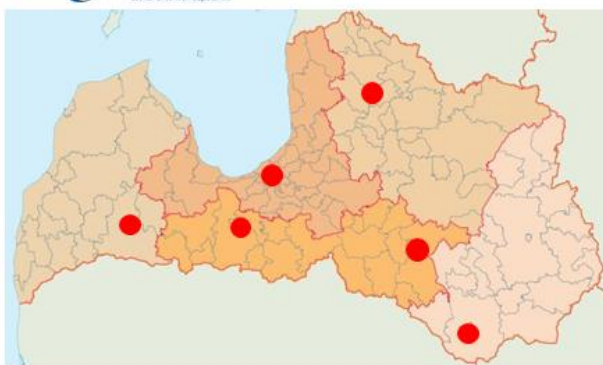
ES FONDU UN PROGRAMMU IEGULDĪJUMS ZEMGALES REĢIONA ATTĪSTĪBĀ 2007. – 2013. G.

Eiropas Savienības fondu un programmu ieguldījums Zemgales reģiona attīstībā 2007-2013 g.

Natālija Gerasimova
Zemgales Plānošanas reģiona ES
strukturfondu informācijas centrs

Zemgales Plānošanas reģiona ES strukturfondu informācijas centra darbība

REĢIONĀLO ES STRUKTŪRFONDU INFORMĀCIJAS CENTRU PĀRKLĀJUMS

Zemgales RSIC komanda

- Informācijas centra vadītāja
- Konsultanti (Jelgava un Jēkabpils)
- Sabiedrisko attiecību speciālists

Mēs palīdzam orientēties

Jūs:

Jā esat pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības
(vispārējās, profesionālās, augstākās,
tālākizglītības) iestādes, valsts iestādes darbinieks,
uzņēmējs pilsētā vai laukos, biedrības pārstāvis
vai vienkārši interesents

Un Jums ir ideja, kurai
vēlaties piesaistīt ES
fondu finansējumu...

Mērķis:

Reģionālie ES struktūrfondu informācijas centri tika izveidoti, lai potenciālos projektu iesniedzējus:

- ✓ nodrošinātu ar aktuālo informāciju par ES fondiem,
- ✓ sniegtu bezmaksas sākotnējās konsultācijas par projektu sagatavošanas procesu un tā nosacījumiem.

Informācijas centra aktivitātes

- ✓ **KONSULTĀCIJAS** (klātienē, pa e-pastu, telefonu)
- ✓ **INDIVIDUĀLĀS KONSULTĀCIJAS** par projekta pieteikuma veidlapas aizpildīšanu
- ✓ **SEMINĀRI, APMĀCĪBAS, INFORMATĪVAS DIENAS** (par atklātajiem projektu konkursiem, projektu sagatavošanu, ieviešanu. Piesaistām lektorus, paši gatavojam un vadām mācības)
- ✓ **MĀJAS LAPA** (aktualitātes, raksti par Zemgales projektiem, konkursi, semināri, projektu karte)
- ✓ **TWITTER** (aktualitātes no mājas lapas, jauns mērķa grupu uzrunāšanas veids)
- ✓ **ZIŅU LAPA** (mēneša aktualitātes vienkopus, plānotais nākošajā mēnesī u.c.)
- ✓ **INFORMATĪVIE MATERIĀLI** (rokasgrāmata, projektu grāmata, u.c.).

Mājas lapas visa informācija par fondiem un programmām vienuviet

www.esfondi.zemgale.lv

www.esfinanses.lv

Sasniegtie rezultāti 2006.-2014.

- ✓ Noorganizēti **417** semināri, informācijas dienas, apmācības un konferences;
- ✓ Sniegtas **3111** konsultācijas klātienē, pa telefonu un elektroniski;
- ✓ Elektroniski **2000** interesentu parakstījušies uz jaunumiem e-pastā;
- ✓ 1x nedēļā jaunumi e-pastā no mājas lapas www.esfondi.zemgale.lv; www.esfinanses.lv;
- ✓ Apkopotas mērķa grupu e-pasta adreses (projektu vadītāji, attīstības speciālisti, iepirkumu speciālisti, uzņēmējdarbības speciālisti u.c. Pašvaldību speciālisti, kā arī izglītības iestādes, uzņēmēji, bibliotēkas utt.)
- ✓ U.c.

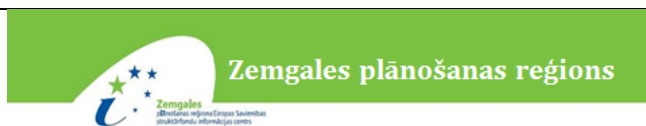

Zemgales Plānošanas reģions

Plānošanas reģioni

Zemgales plānošanas reģions

Reģions darbojas:

- ✓ No 1999.gada., kā pašvaldību dibināta aģentūra
- ✓ No 2002.gada statuss noteikts ar Reģionālās attīstības likumu.
- ✓ No 2007.gada juridiskais statuss - publiska atvasināta persona - Zemgales plānošanas reģions - VARAM pārraudzībā.

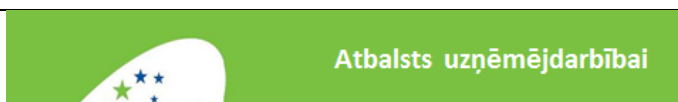
Reģiona pašvaldības

2 nacionālās nozīmes pilsētas – Jelgava un Jēkabpils
20 – vietējās pašvaldības

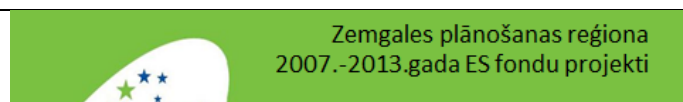
Teritorija – 10 742 km²: LIZ – 4828,22 km²
(44,95%), Meži – 4314,87 km² (40,18%),

Iedzīvotāji – 265966 (2014.g.sākumā) pilsētās
– 47,74% , laukos – 52,26%

Atbalsts uzņēmējdarbībai

- ✓ Organizē Zemgales uzņēmējdarbības koordinatoru darba grupas līdzsvarotai uzņēmējdarbības attīstībai Zemgalē;
- ✓ Izstrādā un ievieš reģionālos un starptautiskos projektus;
- ✓ Veic Zemgales ģeoportāla uzlabojumus par industriālajām zonām reģionā.
- ✓ Piedalās starpniecību darba grupās, semināros, pārstāvējot reģiona un vietējo pašvaldību intereses uzņēmējdarbības attīstības jautājumos
- ✓ Uzsāka reģiona uzņēmēju organizēšana Riga Food 2014 izstādei.
- ✓ Noorganizētas 4 starptautiskās pieredzes apmaiņas un mācību vizītes 4 Zemgales uzņēmējiem un 3 biznesa konsultantiem.

Zemgales plānošanas reģiona 2007.-2013.gada ES fondu projekti

1'568'039'376.62
EUR

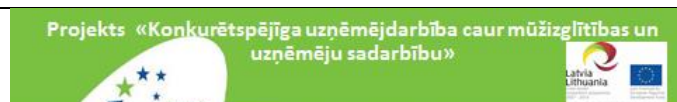

44

8'131'724.12
EUR

ZPR realizēties projekti 2007.-
2014.g.

ZPR aktuālie projekti 2007.-2014.g.

Projekts «Konkurētspējīga uzņēmējdarbība caur mūžizglītības un uzņēmēju sadarbību»

Projekta ietvaros veikta pieaugušo izglītības centru infrastruktūras uzlabošana Jelgavas, Dobeles un Rundāles novados. Izstrādātas 20 jaunas interaktīvas apmācību programmas Noorganizētas Zemgales Inovāciju dienas, kur satikās reģiona uzņēmēji, zinātnieki un uzņēmējdarbības dažādu atbalsta struktūru pārstāvji.

Kopējās projekta izmaksas: **723 236,92** EUR t.sk. ERAF 85 %

Projekts «Atraktīvu un pieejamu muzeju attīstība Zemgalē un Ziemeļļietuvā»

- Kopējās projekta izmaksas: 2 281 729,88 EUR, t.sk. ERAF 85%
- Veikti rekonstrukcijas darbi 17680 km² un modernizēti 5 muzeju aprīkojums, izstrādāts 1 tehniskais projekts. Apmācīti 325 muzeju speciālisti, izstrādāts un nodrukāts muzeju katalogs un karte.

Projekts „Kopīgi ūdens apsaimniekošanas pasākumi pārrobežu Lielupes baseinā”

Pirms

Pēc projekta
ieviešanas

- Kopējais projekta izmaksas: 962 932.68 EUR, t.sk. 85 % ERAF
- Izstrādāti un ieviešami upju krastu, izstrādāti tehniskie projekti ūdens pakalpojumu uzlabošanai, noorganizētas vides kampaņas.

Uzņēmēju skaits Latvijā uz 01.04.2014.

	2011	2012	2013	01.04.2014
Reģistrēti	297683	316257	334292	338647
Aktīvi	201734	215865	229600	232793
Zemgales reģionā aktīvi				18337
Jelgavā				4289
Jēkabpilī				1495

Statistikas avots: Lursoft

ieguldījums tavā nākotnē

ES struktūrfondi 2007.-2013.gada plānošanas periodā

2007.-2014.gada plānošanas periodā ES struktūrfondu piešķirums

Finansējuma sadalījums starp darbības programmām no kopējās ES fondu finansējuma EUR 4,53 mljrd. (LVL 3,18 mljrd.)

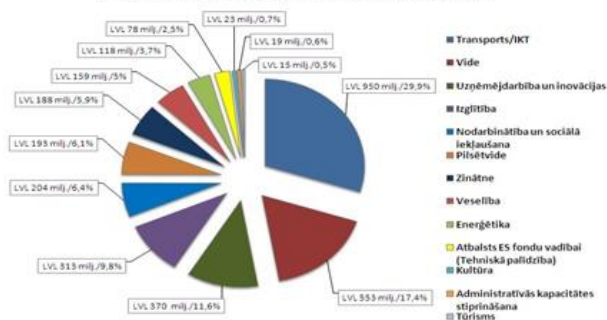

- 1. darbības programma "Ciņvēkresursi un nodarbinātība" (ESF)
- 2. darbības programma "Uzņēmējdarbība un inovācijas" (ERAF)
- 3. darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi" (ERAF+KF)

2007.-2014.gada plānošanas periodā ES struktūrfondu piešķirums

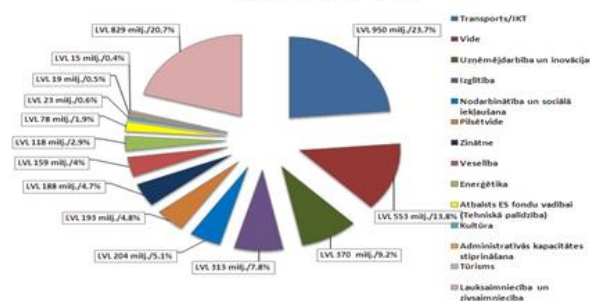
Finansējuma sadalījums pa nozarēm
no kopējā LVL 3,18 mljrd. (EUR 4,53 mljrd.) finansējuma*

Finansējuma sadalījums, t.sk. lauksaimniecības un zivsaimniecības nozares

Finansējuma sadalījums pa nozarēm no kopējā LVL 4 mljrd.
(EUR 5,7 mljrd.) finansējuma, t.sk. lauksaimniecības un
zivsaimniecības nozares*

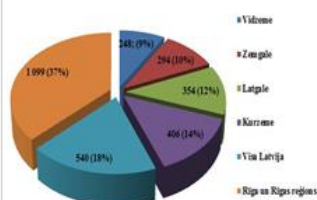
2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fondu finanšu progress ES fondu griezumā (līdz 28.02.2014.)*

Fonds**	ES fondu finansējums (atbilstoši koncepcijai, apstiprinātajam MK protokolam)***	Noslēgtie līgumi (ES fondu daļa)		Izmaksāts finansējuma saņēmējiem (ES fondu daļa, nesatņemot atgātos maksājumus)****	
	EUR	EUR	%	EUR	%
ESF	583 103 716	640 480 173	109,8%	546 345 930	93,7%
ERAF	2 407 567 364	2 436 250 323	101,2%	1 698 766 707	70,6%
KF	1 539 776 553	1 457 894 953	94,7%	999 007 949	64,9%
Kopā	4 530 447 633	4 534 625 448	100,1%	3 244 120 586	71,6 %

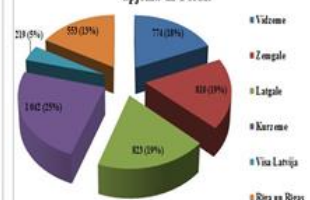
Finanšu avots: www.esfondi.lv

Noslēgti līgumi Latvijas reģionos līdz 30.04.2013. (milj. LVL, % no kopējā noslēgto līgumu apjoma)

Noslēgti līgumi uz 30.04.2013., milj. LVL, % no kopējā līgumu apjoma

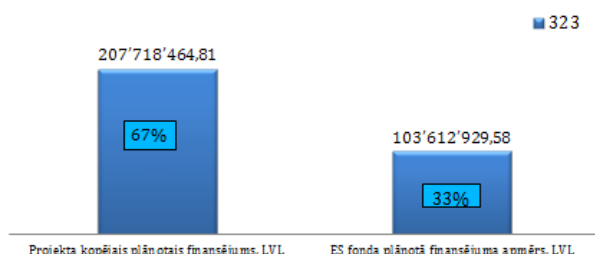
Noslēgto līgumu LVL uz 1 iedzīvotāju uz 30.04.2013., % no kopējā noslēgto līgumu apjoma uz 1 iedz.

Finanšu avots: www.esfondi.lv

Zemgales uzņēmēju ieguldījums 2007.-2013.gada plānošanas periodā

Uzņēmēju realizētie ES struktūrfondu projekti Zemgales reģionā

Projekta kopējais plānotais finansējums, LVL

ES fonda plānotā finansējuma apmērs, LVL

A/S "Dobeles dzirnavnieks"

- Jauna produkta - spageti ieviešana ražošanā
- Projekta kopējais finansējums, **2,661,905.29 LVL**
- ERAF fonda finansējuma apmērs, **931,666.85 LVL**
- Uzņēmumus ražos jaunu produktu - spageti ar augstāku pievienoto vērtību.

SIA "Ošukalns" Ar biomasu darbināmas koģenerācijas elektrostacijas izveide Jēkabpilī

- Izveidota koģenerācijas elektrostacija, kas nodrošina vienlaicīgu siltuma un elektrības ražošanu;
- Projekta kopējais finansējums, **LVL 5,522,948.20**
- KF finansējuma apmērs, **LVL 2,249,541.14**

KF KOHĒZIJS FONDS

Jaunu akustisko paneļu ieviešana ražošanā uzņēmumā SIA "BRODOOR"

- Projekta ietvaros tika iegādāts un uzstādīts iekārtu komplekss šo paneļu ražošanas uzsākšanai, tika apmācīts personāls iekārtas lietošanā.
- Projekta kopējais finansējums, **LVL 173,592.59**
- ERAF fonda finansējuma apmērs, **LVL 46,244.50**

ERAF EIROPAS REĢIONĀLĀS ATĪSTĪBAS FONDS

Paldies par uzmanību!

Mūsu speciālisti:

Jēkabpili, Jaunā ielā 31c, (1.stāvs)

Natālija Gerasimova, konsultante (tel:65207419)
natalija.gerasimova@zpr.gov.lv

Jelgavā, Katoļu ielā 2b, (2.stāvs)

Mairita Pauliņa, konsultante, (tel:63028454)
mairita.paulina@zpr.gov.lv

www.esfondi.zemgale.lv

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

